

แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรังใน
ฐานะเมืองรอง

วิทยานิพนธ์เสนอมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและโรงแรม

มีนาคม 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรังในฐานะเมืองรอง

สืบเอกแสงสุรีย์ จิตร์ตนาการ

วิทยานิพนธ์เสนอมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและโรงแรม

มีนาคม 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

APPROACHES TO THE DEVELOPMENT AND PROMOTION OF NATURAL TOURISM IN
TRANG PROVINCE AS A SECONDARY DESTINATION

SERGEANTSAENGSUREE THITIRATTANAKAN

A Thesis Submitted to University of Phayao
in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Arts Degree in Tourism and Hotel Management
March 2021

Copyright 2020 by University of Phayao

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรังในฐานะเมืองรอง

ของ สิบเอก แสงสุรีย์ ฐิติรัตนการ

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและโรงแรม

ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชุษณะ เตชคณา)

..... ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

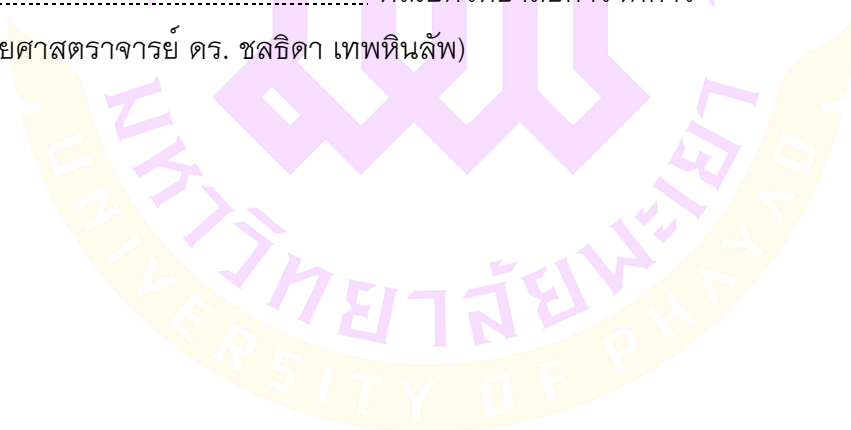
(รองศาสตราจารย์ ดร. เสรี วงษ์มณฑา)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ชวลี ณ ถลาง)

..... คณบดีวิทยาลัยการจัดการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชลธิดา เทพหินลับ)

เรื่อง:	แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรังในฐานะเมืองรอง
ผู้วิจัย:	ลิบเอกแสงสุรีย์ ฐิติรัตน์นาการ, วิทยานิพนธ์: ศศ.ม. (การจัดการการท่องเที่ยวและโรงแรม), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2563
อาจารย์ที่ปรึกษา:	รองศาสตราจารย์ ดร. เสรี วงษ์มณฑา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ชวลีย์ ญ ถलग
คำสำคัญ	การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การพัฒนาการท่องเที่ยว การส่งเสริมการท่องเที่ยว จังหวัดตรัง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรัง 2) เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรังในฐานะเมืองรอง 3) เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรังในฐานะเมืองรอง โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 20 คน จากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักวิชาการในจังหวัดตรัง

ผลการศึกษาพบว่า 1) จังหวัดตรังมีศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย ขาดหายขาด เกาะ เส้นทางศึกษารวมชาติ ที่มีความโดดเด่น ผู้คนก็เป็นเจ้าบ้านที่ดีพร้อมต้อนรับ มีความได้เปรียบด้านที่ตั้งและการเข้าถึงได้สะดวก ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีการบูรณาการได้เป็นอย่างดี ภาคเอกชนคงให้ความสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวมากขึ้น และมีความต้องการพัฒนาด้านบุคลากรทางการด้านการท่องเที่ยว 2) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรังในฐานะเมืองรอง พบว่า มีการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเส้นทางหลักและเส้นทางรองของแหล่งท่องเที่ยว มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ป้ายบอกทาง ป้ายสื่อความหมาย พื้นที่บริการอินเทอร์เน็ตไวไฟ (WiFi) และยังมีกรนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว 3) แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรังในฐานะเมืองรอง พบว่า มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วิถีชีวิต การเข้าถึงได้ง่าย สะดวก สบาย รวดเร็ว ที่สำคัญราคาไม่แพง มีความคุ้มค่า มีการสนับสนุนการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายช่องทางอย่างต่อเนื่อง อยากรให้มีการพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงเพิ่มขึ้นและการพัฒนาด้านบุคลากรทางการท่องเที่ยว

Title: APPROACHES TO THE DEVELOPMENT AND PROMOTION OF NATURAL TOURISM IN TRANG PROVINCE AS A SECONDARY DESTINATION

Author: SERGEANTSaengsuree Thitirattanakan, Thesis: M.A. (Tourism and Hotel Management), University of Phayao, 2020

Advisor: Associate Professor PhD Seri Wongmonta Co–advisor Associate ProfessorChawalee Na thalang

Keyword Natural Tourism, Tourism Development, Promote Tourism, Trang Province

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to study the potential of natural tourism in Trang Province, 2) to find ways to develop natural tourism in Trang Province as a secondary Destination, 3) to find ways to promote natural tourism of Trang Province. Trang Province as a secondary Destination Using qualitative research methods It's an in–depth interview. There were 20 key informants from government sectors, private sectors, citizens sectors and academics sectors in Trang Province.

The results of the study found that 1) Trang Province has the potential of diverse tourism resources, beaches, islands, nature trails. That are outstanding People are very welcoming hosts. It has an advantage in location and easy accessibility. Related sectors are highly integrated. The private sector continues to pay more attention to tourism development. And there is a need to develop tourism personnel. 2) The approach to natural tourism development of Trang Province as a secondary city, it was found that there was a link between tourism, main routes and secondary routes of tourist attractions. Has developed facilities such as road signs, meaningful signs Wi Fi Internet service area (WiFi) and modern technology are used in tourism in tourist attractions. 3) Guidelines for promoting natural tourism of Trang province as a secondary city, found that there are various tourism resources. Especially natural tourist attractions, way of life, easy access, convenience, fast, important, inexpensive Cost–effective There is a constant support for tourism and tourism channels. I want more routes to be developed and the development of tourism personnel.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดการวางแผนยุทธศาสตร์.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนา.....	11
แนวคิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	12
แนวคิดและทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด (7P's)	19
แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน.....	24
แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	28
บริบทพื้นที่ของจังหวัดตรัง	36

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	50
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	55
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	56
การวิจัยเชิงคุณภาพ.....	56
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	63
ส่วนที่ 1 ผลการรวบรวมข้อมูลการวิจัยด้านจุดแข็ง (Strengths) ทางการท่องเที่ยวจังหวัด ตรัง.....	63
ส่วนที่ 2 ผลการรวบรวมข้อมูลการวิจัยด้านจุดอ่อน (Weakness) ทางการท่องเที่ยวของ จังหวัดตรัง.....	72
ส่วนที่ 3 ผลการรวบรวมข้อมูลการวิจัยด้านโอกาส (Opportunities) ทางการท่องเที่ยวของ จังหวัดตรัง.....	77
ส่วนที่ 4 ผลการรวบรวมข้อมูลการวิจัยด้านอุปสรรค (Opportunities) ต่อการท่องเที่ยวของ จังหวัดตรัง.....	83
ส่วนที่ 5 ผลการรวบรวมข้อมูลองค์ประกอบการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรัง ..	97
ส่วนที่ 6 ผลการรวบรวมข้อมูลส่วนประสมทางการตลาดการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของ จังหวัดตรัง.....	115
บทที่ 5 บทสรุป.....	128
สรุปผลการวิจัย.....	128
อภิปรายผลการวิจัย.....	143
ข้อเสนอแนะ.....	147
บรรณานุกรม.....	153
ประวัติผู้วิจัย.....	155

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 สรุปผลการวิเคราะห์ศักยภาพความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง โดยใช้เทคนิคการวิจัยวิเคราะห์ SWOT Analysis.....	92
ตาราง 2 สรุปผลการวิเคราะห์ศักยภาพความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง โดยใช้เทคนิคการวิจัยวิเคราะห์ SWOT Analysis.....	93
ตาราง 3 สรุปผลการวิเคราะห์ศักยภาพความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง โดยใช้เทคนิคการวิจัยวิเคราะห์ SWOT Analysis.....	94
ตาราง 4 สรุปผลการวิเคราะห์ศักยภาพความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง โดยใช้เทคนิคการวิจัยวิเคราะห์ SWOT Analysis.....	95
ตาราง 5 สรุปผลการสัมภาษณ์การเป็นเมืองการท่องเที่ยวเป้าหมายของจังหวัดตรัง.....	96
ตาราง 6 สรุปผลการสัมภาษณ์ด้านองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว (6A's) ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ.....	109
ตาราง 7 สรุปผลการสัมภาษณ์ด้านองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว (6A's) ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ.....	110
ตาราง 8 สรุปผลการสัมภาษณ์ด้านองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว (6A's) ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ.....	111
ตาราง 9 สรุปผลการสัมภาษณ์ด้านองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว (6A's) ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ.....	112
ตาราง 10 สรุปผลการสัมภาษณ์ด้านองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว (6A's) ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ	113
ตาราง 11 สรุปผลการสัมภาษณ์ด้านองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว (6A's) ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ.....	114
ตาราง 12 สรุปผลการสัมภาษณ์ด้านส่วนประสมการตลาดทางการท่องเที่ยว (7P's) ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ	121

ตาราง 13 สรุปผลการสัมภาษณ์ด้านส่วนประสมการตลาดทางการท่องเที่ยว (7P's) ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ	122
ตาราง 14 สรุปผลการสัมภาษณ์ด้านส่วนประสมการตลาดทางการท่องเที่ยว (7P's) ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ	123
ตาราง 15 สรุปผลการสัมภาษณ์ด้านส่วนประสมการตลาดทางการท่องเที่ยว (7P's) ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ	124
ตาราง 16 สรุปผลการสัมภาษณ์ด้านส่วนประสมการตลาดทางการท่องเที่ยว (7P's) ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ	125
ตาราง 17 สรุปผลการสัมภาษณ์ด้านส่วนประสมการตลาดทางการท่องเที่ยว (7P's) ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ	126
ตาราง 18 สรุปผลการสัมภาษณ์ด้านส่วนประสมการตลาดทางการท่องเที่ยว (7P's) ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ	127

สารบัญภาพ

No table of figures entries found.

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การประชุมเชิงวิชาการนานาชาติ Tourism Future Conference ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 2-5 พฤศจิกายน 2554 ณ มหาวิทยาลัยสแตนเดน เมืองลิวาเดน ประเทศเนเธอร์แลนด์ เป็นการฉลองครบรอบ 10 ปี ของการก่อตั้ง “สถาบันอนาคตการท่องเที่ยวแห่งยุโรป” หรือ European Tourism Future Institute (ETFI) มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ 140 คน จากประเทศต่าง ๆ ได้แก่ ญี่ปุ่น, ไทย, แอฟริกาใต้, ไชปรัส, เดนมาร์ก, อิตาลี, เยอรมนี, กรีซ, ลิทัวเนีย, ฝรั่งเศส, โปรตุเกส, สเปน, ฟินแลนด์, นิวซีแลนด์ และ เนเธอร์แลนด์ คาดการณ์อนาคตการท่องเที่ยวทั่วโลกปี 2030 (Tourism Towards, 2030)

การเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกที่ UNWTO คาดการณ์ไว้จนถึงปี 2020 ค่อนข้างเป็นไปตามเป้าหมาย คือมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 1994-2020 แต่ในบางปี อาจมีจำนวนต่ำกว่าที่คาดการณ์ไว้เนื่องจากวิกฤตเศรษฐกิจและภัยสงคราม ทั้งนี้ ในปี 2009 มีนักท่องเที่ยว 881 ล้านคนทั่วโลก และในปี 2010 มีนักท่องเที่ยว 940 ล้านคน โดย UNWTO คาดว่าการท่องเที่ยวระหว่างประเทศจะเติบโตต่อไปแต่ด้วยอย่างก้าวที่ช้าลง จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจะเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยปีละ 43 ล้านคน โดย UNWTO คาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในปี 2010 ว่าจะมี 1 พันล้านคนและเพิ่มเป็น 1.4 พันล้านคนในปี 2020 และ 1.8 พันล้านคนในปี 2030 ตั้งแต่ปี 2015 เป็นต้นไป UNWTO คาดการณ์ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวจากเขตเศรษฐกิจเกิดใหม่จะมีจำนวนมากกว่านักท่องเที่ยวจากประเทศพัฒนาแล้ว โดยภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกจะได้รับนักท่องเที่ยวจากตลาดเกิดใหม่มากที่สุดส่วนแบ่งจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปยังภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ตะวันออกกลางและแอฟริกาจะเพิ่มขึ้น โดยภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือจะเป็นอนุภูมิภาคที่มีผู้เดินทางไปเยือนสูงสุดในปี 2030 ขณะที่เมื่อเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวต่อประชากรในพื้นที่ (100 คน) แล้วพบว่าภูมิภาคยุโรปยังคงความเป็นผู้นำวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางยังคงมีสัดส่วนที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมคือการเดินทางเพื่อพักผ่อนมีสัดส่วนสูงสุด รองลงมาคือการเยี่ยม

ญาติมิตร สุขภาพ และศาสนา และการเดินทางเพื่อธุรกิจมีสัดส่วนน้อยที่สุด การเดินทางโดยเครื่องบินจะยังคงมีส่วนแบ่งในตลาดเพิ่มขึ้นแต่ในอัตราที่ช้าลงและการเดินทางระหว่างภูมิภาคจะเติบโตขึ้นเร็วกว่าการเดินทางภายในภูมิภาค ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกจะเป็นภูมิภาคที่มีการเติบโตของการเดินทางขาออกสูงที่สุดแต่เมื่อเทียบกับจำนวนประชากร 100 คน พบว่านักท่องเที่ยวจากภูมิภาคยุโรปมีจำนวนสูงถึง 89:100 ขณะที่เอเชียแปซิฟิกมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่อประชากรเพียง 12:100 คาดการณ์การท่องเที่ยวในปี 2030 แสดงให้เห็นว่ายังคงมีศักยภาพขยายตัวต่อไปในทศวรรษหน้า โดยแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ จะได้ประโยชน์จากแนวโน้มและโอกาสที่เกิดขึ้น หากมีการกำหนดนโยบายและเงื่อนไขที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก การตลาดและทรัพยากรบุคคล พร้อมกับที่มีโอกาสก็มีความท้าทายเกิดขึ้นในการเพิ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม และลดผลกระทบเชิงลบ โดยรูปแบบการเติบโตในระยะยาวจะเป็นแบบปานกลางมีความยั่งยืนและเป็นองค์รวม โอกาสและความท้าทายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่ง UNWTO คาดการณ์ไว้ 5 ประการ 1) การท่องเที่ยวจะเป็นเครื่องมือที่ทรงอำนาจในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งลดความยากจนในหลายประเทศจากการสร้างงาน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและรายได้จากการส่งออก 2) เพื่อก้าวไปสู่ศักยภาพนี้จำเป็นต้องสร้างและยกระดับการรับรู้และทำให้การท่องเที่ยวเป็นเรื่องสำคัญในวาระทางการเมือง 3) ความยั่งยืน (ทางสังคม, เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม) มีความสำคัญมากขึ้น โดยเน้นเรื่องการทำงานที่พึงพาพลังงาน การปรับตัวและบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เศรษฐกิจสีเขียว การจัดการพื้นที่แออัด และการบริหารความเสี่ยง 4) ความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงง่ายเนื่องจากมีประสบการณ์มากขึ้น มีความต้องการสูงขึ้น รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางประชากรศาสตร์ (อายุ, การย้ายถิ่นและความหลากหลายของโครงสร้างครอบครัว) การเปลี่ยนแปลงค่านิยมและวิถีชีวิตจากเศรษฐกิจเชิงบริการสู่เศรษฐกิจเชิงประสบการณ์ 5) การแข่งขันที่เพิ่มขึ้นในแง่ของการสร้างสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เหมาะสมเช่น นวัตกรรม ความหลากหลายของสินค้าตลาดและกลุ่มลูกค้า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การตลาดและการส่งเสริมสินค้า การวิจัย การประเมินผล การพัฒนาทรัพยากรบุคคล คุณภาพ เป็นต้น (โครยา หอมชื่น, 2554)

ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายที่ชัดเจนโดยให้ความสำคัญด้านการท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้ และกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นและชุมชนด้วยการผลักดันให้นักท่องเที่ยวเดินทางเชื่อมโยงจากเมืองหลักสู่ “เมืองรอง” มากขึ้นเพื่อให้เม็ดเงินมาสะพัดที่เมืองรองและกระจายลงสู่ท้องถิ่น หนุนให้เกิดการกระจายรายได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึงตามนโยบายลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจในสังคมไทย จาก 55 เมืองรองที่รัฐบาลประกาศเพื่อสนับสนุนให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือกระจายรายได้เข้าไปสู่เมืองรองดังกล่าว ด้วยการวางโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้เอื้อกับการเดินทางและเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เห็นได้ว่ารัฐบาลเร่งลงทุนในเมกะโปรเจกต์ เช่น การวางโครงข่ายการคมนาคม สร้างระบบรางรถไฟที่พาดผ่านเมืองรอง และการพัฒนาสนามบินในภูมิภาค ที่ผ่านมา นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รองนายกรัฐมนตรี ฝ่ายเศรษฐกิจ ได้มอบหมายให้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เร่งคิดและลงมือทำให้การท่องเที่ยวเมืองรองและชุมชนสามารถแจ้งเกิดได้อย่างเต็มตัวและยั่งยืน ส่งผลให้ครึ่งแรกของปี 2561 การท่องเที่ยวใน 55 เมืองรองมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง สร้างรายได้ถึง 1.16 แสนล้านบาท เติบโตกว่า 9 เปอร์เซ็นต์จากจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างประเทศที่ไหลเข้าสู่เมืองรอง รวมกันกว่า 38 ล้านคน เพิ่มขึ้นเกือบ 5 เปอร์เซ็นต์เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่แล้ว จึงเร่งขยายผลผลักดันนโยบาย การท่องเที่ยวไทยปี 2561 ต่อเนื่องถึงปี 2562 หวังให้เม็ดเงินจากการท่องเที่ยวได้กระจายอย่างทั่วถึงและลงลึกถึงระดับชุมชน ยกกระดับรายได้ของฐานรากให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อผลักดันให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเป็นผู้มีอำนาจในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว หนุน “การท่องเที่ยวโดยชุมชน” เติบโตอย่างแข็งแกร่งและยั่งยืน เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นผู้รับใช้ชุมชน (สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์, 2561)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พร้อมทั้งจะบูรณาการความร่วมมือกับทุกกระทรวง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันผลักดันมาตรการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวไทยไปเที่ยวเมืองรองมากขึ้น เช่น มาตรการภาษีและจัดอบรมสัมมนาในจังหวัดท่องเที่ยวเมืองรอง 55 จังหวัด สามารถนำไปลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตามที่ใช้จ่ายจริง สูงสุดไม่เกิน 15,000 บาท ซึ่งจะสิ้นสุดมาตรการนี้ในวันที่ 31 ธันวาคม 2561 การท่องเที่ยวนับจากนี้ไปต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับชุมชน โดยให้การท่องเที่ยวช่วยกระจายรายได้ผ่านการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้เสริมแก่คนในชุมชน โดยที่คนในชุมชนไม่จำเป็นต้องพึ่งอาชีพหลัก

เพื่อมาทำท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว แต่สามารถทำควบคู่กันไปได้ นอกจากช่วยสร้างรายได้ เสริม กระจายความเสี่ยง สนับสนุนให้คนในชุมชนได้เรียนรู้การมีรายได้จากหลากหลาย ช่องทางแล้ว ยังช่วยลดความเหลื่อมล้ำภายในสังคม ยกระดับรายได้ในชุมชนและท้องถิ่น ให้ดีขึ้น เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจไทยอย่างยั่งยืน

จังหวัดตรังเป็นจังหวัดหนึ่งในบรรดา 55 เมืองรองด้านการท่องเที่ยว จังหวัดตรังเป็น เมืองทางภาคใต้ของประเทศไทยและเป็นเมืองท่าค้าขายที่เจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่อดีตที่เติบโต ต่อเนื่องยาวนานมาจนถึงปัจจุบันสิ่งสมรื่องราวทางประวัติศาสตร์เป็นมรดกตกทอดไว้ในแหล่ง ท่องเที่ยวหลายแห่ง การไปเยือนจังหวัดตรัง จึงนับว่าได้ท่องเที่ยวครบทุกชนิดมีทั้งดินแดน ธรรมชาติประวัติศาสตร์และวิถีชีวิต อีกทั้งการให้บริการยังเป็นบริการแบบเจ้าบ้านที่ดี ส่งผลให้ปัจจุบันเมืองตรังยังคงเป็นเมืองที่มีเสน่ห์น่าค้นหาอีกทั้งมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักใน หมู่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติประกอบกับทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสม อย่างยิ่งแก่การท่องเที่ยวทำให้ปัจจุบันการท่องเที่ยวของจังหวัดตรังมีจำนวนนักท่องเที่ยวและ เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จาก การท่องเที่ยวและการบริการในปี พ.ศ. 2558 มีนักท่องเที่ยวทั้งสิ้น 1,414,663 คน เพิ่มขึ้นจาก ปีก่อน ประมาณ 105, 695 คน สร้างรายได้ 7,710.20 ล้านบาท เพิ่มขึ้นประมาณ 826.25 ล้าน บาท (กรมการท่องเที่ยว, 2558)

อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวจังหวัดตรัง ยังคงมีอุปสรรคหลายด้านที่ทำให้การ พัฒนาการท่องเที่ยวไม่เต็มศักยภาพจากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่หลากหลาย การกระจุกตัว ของเศรษฐกิจเฉพาะในเขตสถานที่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดตรังโดยส่วนใหญ่จะกระจุก ตัวตามเกาะต่าง ๆ ซึ่งระบุว่า นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจังหวัดตรังสนใจแหล่งท่องเที่ยวที่มี ชื่อเสียงเท่านั้น ส่วนน้อยมากที่จะสนใจสถานที่ท่องเที่ยวรองตามอำเภออื่น ๆ นอกจากนี้มี ความไม่สอดคล้องเชิงนโยบายระหว่างนโยบายท้องถิ่นกับนโยบายส่วนกลางที่จัดทำขึ้นจาก หน่วยงานภาครัฐเพียงด้านเดียวซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาศักยภาพการ ท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง (สำนักงานจังหวัดตรัง, 2552; สุพจน์, 2558)

การเข้ามาสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นมีความยั่งยืนและมี ประสิทธิภาพจะต้องกำหนดนโยบายและมาตรการที่เหมาะสมในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง

และควรพัฒนาระบบการบริการอย่างเหมาะสมตลอดจนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางนโยบายด้านการท่องเที่ยว โดยจัดการอบรมคนในพื้นที่ที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องทรัพยากรและการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ตลอดจนการสร้างแผนการตลาดแบบดิจิทัลเพื่อการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามายังจังหวัดตรังอย่างสม่ำเสมอในระยะยาว

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรังในฐานะเมืองรอง ด้วยเหตุที่การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวจากข้อมูลของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยวทุกกลุ่มประกอบด้วยหน่วยงานรัฐ ภาคเอกชน ผู้แทนชุมชน และนักวิชาการ ทำให้ผู้วิจัยมองเห็นปัญหาและต้องการศึกษาว่า จังหวัดตรังมีศักยภาพการท่องเที่ยวเป็นอย่างไร เพื่อจะได้วิเคราะห์และกำหนดแนวทางที่จะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวจังหวัดตรังให้มีประสิทธิภาพและสามารถสร้างประสบการณ์ที่มีคุณภาพให้กับนักท่องเที่ยวต่อไปในอนาคต

คำถามการวิจัย

1. จังหวัดตรังมีศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในฐานะเมืองรองอย่างไร
2. จังหวัดตรังมีแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในฐานะเมืองรองอย่างไร
3. จังหวัดตรังแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในฐานะเมืองรองอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของจังหวัดตรังในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในฐานะเมืองรอง
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรังในฐานะเมืองรอง
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรังในฐานะเมืองรอง

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยทำการศึกษาจังหวัดตรังทำการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของพื้นที่ดังกล่าว และทำการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT) เพื่อแสวงหาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดตรัง

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยทำการวิจัยในจังหวัดตรัง ประกอบด้วย 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองตรัง อำเภอสิเกา อำเภอกันตัง

3. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งมีส่วนได้ส่วนเสียกับการพัฒนาท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดตรัง 4 กลุ่ม รวม 20 คน ดังนี้

3.1 เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยงานยุทธศาสตร์จังหวัด สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดตรัง กองงานวางแผนจังหวัดตรัง องค์การบริหารส่วนจังหวัด กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และเจ้าหน้าที่ หน่วยงานภาครัฐที่สามารถให้ข้อมูลได้อย่างครบถ้วน

3.2 ภาคเอกชน ผู้ประกอบการธุรกิจด้านการบริการท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ประกอบการร้านอาหาร ผู้ประกอบการบริษัทนำเที่ยว ผู้ประกอบการที่พักอาศัย และผู้ประกอบการคมนาคมในพื้นที่ศึกษา

3.3 ประชาชนท้องถิ่น คือ ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตซึ่งเป็นบริเวณที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดตรัง

3.4 นักวิชาการ คือ อาจารย์ประจำภาควิชาการตลาดและการท่องเที่ยวในจังหวัดตรัง

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนาการท่องเที่ยว หมายถึง ศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ด้านการมีทรัพยากรต้นทุน ด้านวัฒนธรรม ด้านการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในการพัฒนาและวางแผน ตลอดจนศักยภาพด้านการสร้างกิจกรรมเพื่อปลูกจิตสำนึก ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมแก่นักท่องเที่ยว และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

การส่งเสริมการท่องเที่ยว หมายถึง กระบวนการหรือแนวทางการดำเนินงานกิจกรรมด้านการตลาด เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรัง การโฆษณาและประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง การสร้างเครือข่าย เป็นต้น

การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หมายถึง การเที่ยวชม ศึกษาเรียนรู้ ภูเขา หรือร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรัง เช่น แหล่งท่องเที่ยวทาง

ทะเล ทางน้ำตก เดินป่า ศึกษาเส้นทางธรรมชาติ และกิจกรรมของคนในชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อความเพลิดเพลิน สร้างประสบการณ์ ทักษะ และองค์ความรู้ ความสนใจพิเศษ ความเชื่อ จิตอาสา เป็นต้น

เมืองรอง หมายถึง จังหวัด 55 จังหวัดที่ไม่ใช่เมืองท่องเที่ยวหลักและเมืองท่องเที่ยว 24 เมืองที่ต้องห้ามพลาด เมืองรองภาคใต้ ได้แก่ นครศรีธรรมราช พัทลุง ตรัง สตูล ชุมพร ระนอง นราธิวาส ยะลา ปัตตานี

ศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยว หมายถึง การพัฒนาด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว Attraction ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว Accessibility ด้านการอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว Amenities ด้านการบริหารแหล่งท่องเที่ยว Ancillary services ด้านที่พักแรม Accommodation และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว Activities

กลยุทธ์ทางการตลาด หมายถึง การเอาส่วนประสมหลักทางการตลาด 7 P's ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ Product ด้านราคา Price ด้านการจัดจำหน่าย Place ด้านการส่งเสริมการตลาด Promotion ด้านบุคคล People ด้านทางกายภาพ Physical evidence and presentation และด้านกระบวนการ Process นำมาประยุกต์ใช้ด้านกำหนดตำแหน่งทางการตลาดการท่องเที่ยวทางของตรัง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ภาครัฐหรือหน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางการเพิ่มมูลค่าและคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยสามารถอนุรักษ์ ส่งเสริมที่โดดเด่นของจังหวัดตรังได้อย่างยั่งยืน
2. ชุมชนและผู้ประกอบการ ได้ข้อมูล จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติจังหวัดตรังในฐานะเมืองรอง
3. นักวิชาการ ได้รูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและได้แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติจังหวัดตรังในฐานะเมืองรอง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดตรังในฐานะเมืองรอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการวางยุทธศาสตร์
2. แนวคิดเรื่องการพัฒนา
3. แนวคิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
4. แนวคิดและทฤษฎีสวนประสมทางการตลาด
5. แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน
6. แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
7. บริบทพื้นที่ของจังหวัดตรัง
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการวางแผนยุทธศาสตร์

แนวคิดการวางแผนยุทธศาสตร์

แผนยุทธศาสตร์ หมายถึง ทิศทางหรือแนวทางปฏิบัติตามพันธกิจและภารกิจ (Mission) ให้สัมฤทธิ์ผลตามวิสัยทัศน์ (Vision) และเป้าประสงค์ขององค์การ (Corporate Goal) แผนยุทธศาสตร์ที่ดีนั้น จะต้องถูกกำหนดขึ้นตามวิสัยทัศน์ขององค์การ อันเป็นผลผลิตทางความคิดร่วมกันของสมาชิกในองค์การที่ได้ทำงานร่วมกันหรือจะทำงานร่วมกัน โดย วิสัยทัศน์นี้เป็นความเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นจุดหมายปลายทางที่องค์การประสงค์จะไปให้ถึง และวิสัยทัศน์นี้มีการแปลงออกมาเป็นวัตถุประสงค์ (Objective) ที่เป็นรูปธรรม และสามารถวัดได้ ทั้งนี้ องค์การสามารถใช้แผนยุทธศาสตร์เป็นกรอบในการประเมินผลงานประจำปี งบประมาณ ยิ่งไปกว่านั้น องค์การยังสามารถใช้แผนยุทธศาสตร์เป็นกรอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) เพื่อการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีได้อีกด้วย (ประยูณ วิสัยการ, 2547)

แผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานภาครัฐก็คือ กระบวนการตัดสินใจอย่างเป็นระบบในการใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด รวมถึงการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อบรรลุเป้าประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ อันเป็นผลประโยชน์ของส่วนรวม หรือประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) ทั้งยังเป็น การสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนอีกด้วย (ศรีบุญพร แซ่ดีว, 2549)

กระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์

แผนยุทธศาสตร์หมายถึงทิศทางหรือแนวทางปฏิบัติตามพันธกิจและภารกิจ (Mission) ให้สัมฤทธิ์ผลตามวิสัยทัศน์ (Vision) และเป้าประสงค์ขององค์การ (Corporate Goal) แผนยุทธศาสตร์ที่ดีนั้น จะต้องถูกกำหนดขึ้นตามวิสัยทัศน์ขององค์การ อันเป็นผลผลิตทางความคิดร่วมกันของสมาชิกในองค์การที่ได้ทำงานร่วมกันหรือจะทำงานร่วมกัน โดยวิสัยทัศน์นี้เป็นความเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นจุดหมายปลายทางที่องค์การประสงค์จะไปให้ถึงและวิสัยทัศน์นี้มี การแปลงออกมาเป็นวัตถุประสงค์ (Objective) ที่เป็นรูปธรรมและสามารถวัดได้ ทั้งนี้ องค์การ สามารถใช้แผนยุทธศาสตร์เป็นกรอบในการประเมินผลงานประจำปีงบประมาณ ยิ่งไปกว่านั้น องค์การยังสามารถใช้แผนยุทธศาสตร์เป็นกรอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) เพื่อการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีได้อีกด้วย สำหรับกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์นั้น มีขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย
 - 1.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment)
 - 1.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment)
2. การจัดวางทิศทางขององค์การ ซึ่งประกอบด้วย
 - 2.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision)
 - 2.2 การกำหนดภารกิจ (Mission)
 - 2.3 การกำหนดเป้าประสงค์ขององค์การ (Corporate Goal)
 - 2.4 การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objectives)
 - 2.5 การกำหนดดัชนีชี้วัดผลงานระดับองค์การ (Organization's – Key Performance Indicators, KPIs)
 - 2.6 การกำหนดยุทธศาสตร์ (Strategy)
3. การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เป็นการดำเนินการเพื่อให้ยุทธศาสตร์ที่ได้ถูกกำหนดขึ้น มีความเป็นรูปธรรม ปฏิบัติได้จริง อันจะนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ภารกิจและเป้าประสงค์ขององค์การ โดยการจัดทำแผนยุทธศาสตร์นั้น ประกอบด้วย
 - 3.1 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคามขององค์การ หรือที่มักนิยมเรียกกันว่า (SWOT Analysis) อันประกอบไปด้วยการวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weakness) การวิเคราะห์โอกาส (Opportunities) และการวิเคราะห์ภัยคุกคาม (Threats) ขององค์การ
 - 3.2 การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์
 - 3.3 การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) ในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ พร้อมทั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบและหน่วยงานสนับสนุน
 - 3.4 การกำหนดดัชนีชี้วัดผลงานระดับองค์การและระดับหน่วยงาน (Strategic-Plan's KPIs)
 - 3.5 การกำหนดยุทธวิธี (Tactics) หรือแผนงานในการปฏิบัติ
 - 3.6 การกำหนดเป้าหมาย (Targets) ของแต่ละกิจกรรม (Activities) พร้อมกับ

ดัชนีชี้วัดผลงานระดับแผนปฏิบัติการ (Action Plan's KPIs) (วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ และคณะ 2548)

สรุปได้ว่าการวางแผนยุทธศาสตร์ที่ดีนั้น จะต้องถูกกำหนดขึ้นตามวิสัยทัศน์ขององค์กร อันเป็นผลผลิต ทางความคิดร่วมกันของสมาชิกในองค์กรที่ได้ทำงานร่วมกันหรือจะทำงานร่วมกัน โดย วิสัยทัศน์นี้เป็นความเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นจุดหมายปลายทางที่องค์กรประสงค์จะไปให้ถึง และวิสัยทัศน์นี้มีการแปลงออกมาเป็นวัตถุประสงค์ (Objective) ที่เป็นรูปธรรม และสามารถวัดได้ ซึ่งกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ มีขั้นตอนดังนี้ (1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ (2) การจัดวางทิศทางขององค์กร (3) การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ อันจะนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ภารกิจและเป้าประสงค์ขององค์กร

แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนา

นักวิชาการหลายท่านกล่าวถึงความหมายของ “การพัฒนา (Development)” ไว้ดังนี้ การพัฒนา หมายถึงการเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง (Directed change) หรือวางแผนเอาไว้ล่วงหน้า (Planned change) ซึ่งทิศทางที่กำหนดขึ้นจะต้องเป็นการกระทำเชิงบวกที่กลุ่มหรือชุมชนสร้างขึ้น จึงกล่าวได้ว่า การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงที่พึงปรารถนา (Desired change) (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2523) นอกจากนั้นการพัฒนายัง หมายถึง ความเจริญงอกงาม การเติบโตในแง่ของแนวความคิด แนวทางหรือวิธีการต่าง ๆ มีหลักการพื้นฐานที่จะทำให้บุคคลที่จะทำให้บุคคลหรือประชาชนทั่วไปของสังคมมีความงอกงามทางสติปัญญา ตลอดจนสามารถทำงาน หรือดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข มีขีดความสามารถในการเพิ่มผลผลิต รายได้และยกระดับความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น โดยการพัฒนาจะสัมฤทธิ์ผลได้ก็ต่อเมื่อปัจเจกบุคคลมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาอย่างแท้จริง (นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์, 2527)

การพัฒนายังมีลักษณะเป็นกระบวนการในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของบุคคล ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมที่มุ่งให้เกิดความเสมอภาค สามารถสร้างให้เกิดการกระจายทางเศรษฐกิจสังคมอย่างทั่วถึง ทั้งรายได้ของคนในชุมชนและการบริการต่าง ๆ ที่รัฐพึงให้แก่ประชาชน ทำให้มีช่องว่างระหว่างชุมชนในชนบทและในเมืองให้น้อยที่สุด (ดิเรก ฤกษ์หรรษา อังโน ทวี ทิมขำ, 2528)

ดังนั้นการพัฒนา คือสิ่งที่มีผลกระทบต่อปัจเจกบุคคลไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ไม่ใช่เป็นเพียงสิ่งที่ปัจเจกชนแต่ละคนต้องการที่จะยกระดับของตัวเองให้ดีขึ้นเท่านั้น แต่เป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาคือ การยกระดับคุณภาพชีวิตของทุกคนในสังคมให้มีมาตรฐานสูงขึ้น ดังนั้นควรมุ่งเน้นให้การพัฒนาบรรลุไปสู่เป้าหมาย ในทิศทางที่เกิดประโยชน์กับคนส่วนใหญ่และการพัฒนาที่ควรนำไปใช้กับกลุ่มหรือชุมชนนั้น (सानิตย์ บุญชู, 2527)

การพัฒนาในบริบทที่เกี่ยวข้องกับชุมชน จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพเหตุการณ์ต่างๆให้ชุมชนดีขึ้น ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมโดยมีการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจนและแน่นอน รวมทั้งกำหนดอัตราการเปลี่ยนแปลง (Rate of change) ที่ชุมชนต้องการ (ทวี ทิมขำ, 2528) ดังนั้นหลักการสำคัญของการพัฒนาแบบยั่งยืนนั้นควรมองจากมิติทางสังคม 4 ประการคือ

1. ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. การตัดสินใจใด ๆ ของชุมชนและการจัดองค์กรทางสังคมต้องสอดคล้องกับหลักการนิเวศวิทยาท้องถิ่นเพื่อความยั่งยืนของสถาบันทางสังคม
3. การพัฒนาควรเริ่มต้นจากระดับล่างของชุมชนท้องถิ่น โดยชุมชนควรได้รับสิทธิในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและควบคุมทรัพยากรของตนเอง
4. การพัฒนาเป็นไปเพื่อความยุติธรรมทางสังคม ซึ่งหมายถึงความมั่นคงของการดำรงชีวิต ต้องครอบคลุมกลุ่มชนผู้ยากไร้ในปัจจุบัน และอนุชนรุ่นหลัง (ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ อ่างใน นำชัย ทนผล, 2542)

หลักการพัฒนาดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้ ดังจะกล่าวถึงในลำดับต่อไป

แนวคิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

โกลิธ บันเปี่ยมรัษฎ์ (2553) กล่าวว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเป็นการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ และแบ่งพื้นที่ทางการท่องเที่ยวออกเป็น 3 พื้นที่เพื่อประโยชน์ในการจัดการดังนี้

1. พื้นที่ท่องเที่ยวที่ติดตลาดแล้ว จะทำการพัฒนาได้โดยอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง จัดการทำแผนการใช้ประโยชน์ของพื้นที่โดยไม่เกินความสามารถ

ในการรับรองของพื้นที่และความร่วมมือในระดับท้องถิ่น

2. พื้นที่ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ เช่น เชียงใหม่ ที่เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวและต้องพยายามพัฒนาพื้นที่ใกล้เคียงด้วย เช่น เชียงราย ลำปาง ลำพูน เพื่อการกระจายประโยชน์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวไปยังจังหวัดใกล้เคียงอย่างกว้างขวาง

3. พื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวภายในจังหวัด เป็นพื้นที่ในจังหวัดหรือระหว่างจังหวัดใกล้เคียง ๆ กันคณะกรรมการการท่องเที่ยวและการศึกษาวุฒิสภา (ม.ป.ป.) กล่าวถึง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สรุปได้ว่า เป็นการบริหารและจัดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเหมาะสมกับสภาพทรัพยากร มีความหลากหลายด้านจุดประสงค์ทางการศึกษา เรียนรู้เป็นหลัก และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง ซึ่งจะมีการดำเนินงาน 3 ด้าน คือ 1) ด้านนโยบาย 2) ด้านการจัดการ ได้แก่การจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว การให้การศึกษาและสื่อความหมาย การจัดการการท่องเที่ยว การบริการการท่องเที่ยว การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการตลาด และการมีส่วนร่วมในชุมชน 3) ด้านการดำเนินการ

ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใด ๆ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในลำดับแรกคือการพัฒนาองค์ประกอบของการท่องเที่ยว

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

บุฮาลิส (Buhalis, 2000) ได้กล่าวถึงกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาองค์ประกอบของการท่องเที่ยว ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวต้องมีการพัฒนาปัจจัย 6 ประการ (6As) ซึ่งประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยว (Attraction) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) โปรแกรมการท่องเที่ยว (Available Packages) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) และบริการเสริม (Ancillary Services) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยว (Attraction) เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยว เพราะแหล่งท่องเที่ยวต้องมีสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวอย่างใดอย่างหนึ่งให้

นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยี่ยมชม สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวแบ่งได้ 4 ประเภทได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ และการให้ความบันเทิง

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติทุก ๆ พื้นที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามน่าประทับใจ ซึ่งเกิดจากลักษณะของธรรมชาติเช่น เป็นอ่าว แหลม เกาะ หน้าผา โขดหิน ฯลฯ ภูมิอากาศและความสวยงามตามธรรมชาติของพื้นที่นั้น ๆ สภาพธรรมชาติเหล่านี้เป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ภายใต้งैอนไขของความแตกต่างในเรื่องฉากของธรรมชาติ ภูมิอากาศและกิจกรรมที่จัดขึ้น สถานที่ที่น่าสนใจ เช่น อุทยานแห่งชาติต่าง ๆ ที่มีธรรมชาติที่สวยงาม เหตุการณ์น่าสนใจ เช่น ปรากฏการณ์บั้งไฟพญานาค

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้แก่วิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ อาจเหมือนกันหรือแตกต่างกัน วัฒนธรรมอาจแสดงออกในรูปแบบของศาสนา สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตของประชาชน ประเทศไทยมีวัฒนธรรมที่ค่อนข้างหลากหลาย เพราะเป็นชาติที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน มีทั้งโบราณสถาน โบราณวัตถุ จารึก ประเพณีและวิถีชีวิตของแต่ละชนเผ่าก่อให้เกิดมรดกทางรูปธรรมและนามธรรม อันเป็นบ่อเกิดของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เช่น ประวัติศาสตร์ของอาณาจักรล้านนา

เหตุผลอย่างหนึ่งในการเดินทางท่องเที่ยวของประชาชนก็เพื่อต้องการเยี่ยมชมเยียนเพื่อนและญาติมิตร คนมีความต้องการที่จะกลับไปเยี่ยมเยียนแผ่นดินเดิมของตนเอง หรือ สัมผัสวิถีชีวิตของชาติพันธุ์อื่นที่มีความแตกต่างจากตน ประเทศไทยมีความหลากหลายของชนเผ่าในภาคต่าง ๆ นับเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเช่นกัน

แหล่งบันเทิง นักท่องเที่ยวต้องการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวก็เพราะมีแหล่งบันเทิงสำหรับพักผ่อนหย่อนใจจัดไว้ให้ แหล่งบันเทิง มิใช่หมายถึง สถานเริงรมย์ยามราตรีเพียงอย่างเดียว แต่อาจหมายถึง สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สนามกีฬา ฯลฯ แหล่งบันเทิงที่ดีควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้นด้วย มิใช่เป็นฝ่ายนั่งชมเพียงอย่างเดียวเช่น ให้ร่วมกิจกรรมกับการแสดงของสัตว์ ซึ่งจัดขึ้นในสวนสัตว์ เมื่อพิจารณาแล้วว่าปลอดภัย นอกจากนั้น ภาพลักษณ์และราคาค่าเข้าชมก็มีส่วนในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวด้วย

2. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ต้องมีเส้นทางหรือเครือข่ายคมนาคมขนส่งที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวนั้น ตลอดจนสามารถติดต่อเชื่อมโยงกันระหว่างแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งกับอีกแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งที่อยู่บริเวณใกล้เคียง อีกทั้งต้องมีที่จอดรถหรือสถานีรถไฟหรือท่าเรือหรือท่าอากาศยานเพื่อให้ธุรกิจการขนส่งสามารถนำนักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและปลอดภัย

3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการนักท่องเที่ยวที่เข้ามายังแหล่งท่องเที่ยวนั้นให้ได้รับความสะดวกสบายและความประทับใจ เกิดความรู้สึกปลอดภัย ทำให้นักท่องเที่ยวอยากจะอยู่ท่องเที่ยวในระยะเวลาที่นานขึ้น เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ภัตตาคาร โทรศัพท์ แผนที่ ร้านขายของ เป็นต้น

4. โปรแกรมการท่องเที่ยว (Available Packages) เป็นการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูปไว้สำหรับนักท่องเที่ยว เพื่ออำนวยความสะดวกสบาย ซึ่งอาจเป็นการเตรียมการโดยเจ้าของโรงแรมรีสอร์ท หรือโดยหน่วยงานภาครัฐที่อาจจัดเป็นโปรโมชั่นส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจต่อการท่องเที่ยวก็ได้

5. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) คือ กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถกระทำได้ในระหว่างเดินทางท่องเที่ยว โดยมีอยู่หลายรูปแบบ นักท่องเที่ยวสามารถเลือกทำได้ตามความถนัดและความสนใจ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมบนบก กิจกรรมทางน้ำ กิจกรรมทางอากาศ หรือแม้แต่การดำดิ่งลงสู่ใต้ท้องทะเล เช่น กิจกรรมพจญภัย เป็นอีกกิจกรรมที่ได้รับความนิยมในกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้รักความท้าทาย ต้องการความแปลกใหม่ และทดสอบแรงใจของตนเอง ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จำเป็นต้องมีผู้ทักษะความรู้ในกิจกรรมนั้น ๆ ดูแลและแนะนำในเบื้องต้น เช่น การปีนหน้าผาและการไต่จากหน้าผาสูง การกระโดดร่มดิ่งพสุธา การยิงปืนบีบีกัน การดำน้ำลึก การพายเรือคายัค ฯลฯ แต่ถ้าเป็นนักท่องเที่ยวที่รักสุขภาพกาย กิจกรรมที่เป็นที่นิยม คือ การทำสปา ชัดผิว นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่องสัตว์ ดูนก เดินป่า กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงประเพณี และวัฒนธรรม นั่งเรือล่องแม่น้ำลำคลอง กิจกรรมในค่ายทหาร และอื่น ๆ อีกมากมาย

6. บริการเสริม (Ancillary Services) เป็นบริการที่นอกเหนือจากบริการขั้นพื้นฐานสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น ธนาคาร ไปรษณีย์ โรงพยาบาล ร้านอินเทอร์เน็ต เป็นต้น โดยปกติการบริการนี้ทางภาครัฐจะเป็นผู้จัดหาและพัฒนา เพื่อบริการแก่ประชาชนของตนเอง ซึ่งถือได้ว่าเป็นผลพลอยได้ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

แมคอินทอช และ โกลด์เนอร์ (McIntosh Ritchies and Goeldner, 1989) กล่าวถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ดังนี้

1. นักท่องเที่ยว ที่ต้องการหาประสบการณ์และความพึงพอใจ โดยแสวงหาและเลือกแหล่งท่องเที่ยวรวมทั้งกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเพื่อสนองความพึงพอใจ

2. ธุรกิจที่จำหน่ายสินค้าและให้บริการสำหรับนักท่องเที่ยว นักธุรกิจจะเห็นว่านักท่องเที่ยวเป็นโอกาสในการหาผลประโยชน์จาก การจัดเตรียมผลิตภัณฑ์และบริการ เพื่อสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว

3. หน่วยงานราชการในท้องถิ่นหรือในพื้นที่ที่จะมองว่านักท่องเที่ยวช่วยพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่น ช่วยสร้างรายได้แก่ชุมชนท้องถิ่น

4. ชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นจะมองการท่องเที่ยวเป็นวัฒนธรรม และนำมาซึ่งการจ้างงาน การที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในท้องถิ่นจำนวนมากอาจให้ทั้งผลประโยชน์และผลเสียต่อท้องถิ่น

ทั้งนี้ วรรณภา วงศ์วานิช (2546) ประมวลแนวคิดของบุฮาริส และแมคอินทอชและโกลด์เนอร์ แล้วเสนอองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวไว้ 7 องค์ประกอบดังนี้คือ

1. นักท่องเที่ยว ถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของธุรกิจท่องเที่ยวประกอบด้วยลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ ส่วนที่หนึ่ง ลักษณะของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวแต่ละประเภทว่าแต่ละ ประเภทมีลักษณะนักท่องเที่ยวเป็นอย่างไร โดยจำแนกตามลักษณะเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ เชื้อชาติหรือสัญชาติ ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะนักท่องเที่ยวมีผลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพราะนักท่องเที่ยวลักษณะต่าง ๆ ก็มีความสนใจที่จะท่องเที่ยวตามประเภทแหล่งท่องเที่ยวไม่เหมือนกัน ส่วนที่สอง การกระจายของนักท่องเที่ยวว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามานั้นมาจากประเทศใดบ้าง มีจำนวนมากน้อยเพียงใด และนิยมไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวใด เพราะเหตุใด ส่วนที่สาม กิจกรรมต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยวที่เดิน

ทางเข้ามาเพราะเหตุใดซึ่งอาจมีเหตุผล การเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเพื่อการประชุม การพักผ่อนหย่อนใจ การแข่งขันกีฬาการเจรจาธุรกิจหรือเยี่ยมญาติ ส่วนที่สี่ ฤดูกาลท่องเที่ยวว่านักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเที่ยวในฤดูใดมาก ฤดูใต้อย เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น ซึ่งสามารถนำข้อมูลมาส่งเสริมการท่องเที่ยวตรงตามความต้องการของ นักท่องเที่ยว และส่วนที่ห้า ทักษะคตินักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวต่อประเทศที่ตนไปเที่ยวว่าเป็นอย่างไร ทั้งในแง่บวกและลบ เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

2. สินค้าท่องเที่ยวหรือสถานที่ท่องเที่ยวต้องเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เกิดความประทับใจในแหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่น มีลักษณะเฉพาะ มีสิ่งที่มีคุณค่าด้านต่าง ๆ หลายอย่างที่ให้ความรู้ ความเพลิดเพลินแก่นักท่องเที่ยว เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านคุณค่าทางวัฒนธรรม เช่น มีสิ่งที่น่าสนใจด้านโบราณคดี ประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรมหรือการศึกษา พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อนุสาวรีย์และสิ่งก่อสร้างใหม่ ๆ ด้านวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศนั้น ๆ เช่น ประเพณีขนบธรรมเนียม ศิลปะต่าง ๆ การละเล่นพื้นเมือง อาหารและหัตถกรรมต่าง ๆ ด้านทิวทัศน์หรือทัศนียภาพต่าง ๆ เช่น ภูเขา แม่น้ำ น้ำตก ทะเลป่าไม้ สัตว์ป่าและอุทยานแห่งชาติ ด้านสถานที่พักผ่อนหย่อนใจต่าง ๆ เช่น การแข่งขันกีฬาการแสดงต่าง ๆ สวนสนุก สวนสัตว์ ชีวิตยามราตรี สวนเกษตร การป็นหน้าผาและกาลิโน และด้านความประทับใจจากลมฟ้าอากาศ เช่น อากาศเย็นสบาย ไม้ร่อนจัดและหนาวจัด

3. การคมนาคมขนส่งนับเป็นปัจจัยที่ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจและธุรกิจการท่องเที่ยวดำเนินต่อไปได้ การท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับเทคโนโลยีขนส่งที่ก้าวหน้าไม่ว่าจะเป็นทางบกทางอากาศและทางน้ำต้องพิจารณาถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับการท่องเที่ยวได้แก่ประการแรกรูปแบบของการคมนาคมขนส่งตามลักษณะของการประกอบการและตามความต้องการของนักท่องเที่ยวประการที่สองการคมนาคมขนส่งเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวสภาพการเดินทางสะดวกปลอดภัยรวดเร็วและมีมาตรฐานดีอย่างน้อยเพียงใดประการที่สามการคมนาคมขนส่งภายในแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบและมาตรฐานของการคมนาคมขนส่งภายในแหล่งท่องเที่ยวเช่นรถนำเที่ยวมีจำนวนเพียงพอหรือไม่คุณภาพและมาตรฐานของยานพาหนะตลอดจนความสะดวกและปลอดภัยประการที่สี่แบบแผนการเดินทาง

ของนักท่องเที่ยวเช่นเป็นหมู่คณะกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่นานพาทะที่ใช้เป็นของส่วนตัวหรือของสาธารณะประการที่ห้าบริเวณหรือสถานที่ให้บริการแก่ผู้โดยสารหรืออุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการใช้ยานพาหนะประเภทนั้น ๆ เช่น สถานีขนส่งหรือบริการต้นทางระหว่างทางและปลายทางและประการที่หกสุดท้ายรูปแบบหรือปัญหาจราจรตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนคือกรุงเทพมหานครเป็นปัญหาสำคัญทั้งต่อคนในกรุงเทพมหานครและนักท่องเที่ยว

4. ข้อมูลข่าวสารและการบริการ เพื่อให้เกิดความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว เพื่อชักจูงให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในประเทศมากยิ่งขึ้น เช่น หนังสือแนะนำเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว แผ่นพับ แผนที่และเอกสารแนะนำต่าง ๆ การโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อชักจูงใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยว การส่งเสริมและให้ความรู้ใหม่ ๆ อบรมการนำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์รายละเอียดเกี่ยวกับ นักท่องเที่ยวแต่ละแห่ง จัดทำแผนที่เส้นทางและแผนที่ท่องเที่ยวของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง นอกจากนี้สิ่งสำคัญที่สุดของธุรกิจการท่องเที่ยวอีกประการหนึ่งคือการบริการประกอบด้วย ที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวที่สะอาด ปลอดภัย ราคาเหมาะสม อาหารและเครื่องดื่ม ห้องน้ำที่สะอาด สะดวกสบายและเหมาะสมกับสถานที่ของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมือง

5. ความปลอดภัยและการอำนวยความสะดวกด้านการเข้าเมืองต้องมีการคำนึงถึงมากที่สุด อาจจะทำได้หลายอย่าง ได้แก่ การแนะนำเจ้าของท้องถิ่นให้ช่วยเหลือนักท่องเที่ยว เมื่อได้รับความเดือดร้อน การแนะนำนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับเรื่องการป้องกันและระมัดระวังตน เพื่อมิให้ได้รับอันตรายในด้านต่าง ๆ การกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว การขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ในการอำนวยความสะดวก ปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว การจัดหน่วยงานพิเศษเพื่อช่วยเหลือและให้บริการด้านต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยวการระเบียบพิธีการ เข้าเมือง เช่น การทำวีซ่า และศุลกากร การขนส่งกระเป๋าของผู้โดยสารบริการขนส่งระหว่าง ท่าอากาศยานหรือสถานีขนส่งกับที่พัก และการอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ แก่ผู้โดยสารที่สถานีขนส่งและท่าอากาศยาน

6. องค์ประกอบด้านโครงสร้างพื้นฐาน ต้องมีเพียงพอตามความจำเป็นที่จะสนับสนุนความสะดวกและให้บริการแก่นักท่องเที่ยว อีกทั้งต้องเอื้อประโยชน์ต่อสาธารณชน จึงทำให้ธุรกิจการท่องเที่ยวสามารถดำเนินไปได้ด้วยดีและก่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ทำให้แหล่ง

ท่องเที่ยวมีการพัฒนาศักยภาพเพิ่มขึ้น ได้แก่ การไฟฟ้า มีเพียงพอและใช้การได้ดี ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบการและให้บริการรวมทั้งความปลอดภัยด้วย การประชาสัมพันธ์ถูกหลักอนามัยและมีปริมาณเพียงพอแก่การบริการ การสื่อสาร โทรเลข โทรสาร สะดวก รวดเร็วและปริมาณของหน่วยบริการเพียงพอ ความสามารถในการกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูล ตลอดจนสถานพยาบาลและโรงพยาบาลต่าง ๆ ทันสมัย สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย

7. การสนับสนุนอื่น ๆ เป็นการเพิ่มความสะดวกสบายให้แก่นักท่องเที่ยว เช่นการเงิน การธนาคาร ระเบียบต่าง ๆ ของสถานที่หรือแหล่งค้นคว้า ความร่วมมือระหว่างประเทศ ตลอดจน ความสุภาพอ่อนโยนและมีไมตรีต่อกัน

ในการพัฒนาองค์ประกอบของการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2540) กล่าวว่า เป้าหมายที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ ความพยายามที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งต้องพิจารณาปัจจัย 4 ประการ คือ

1. ต้องดำเนินการในเรื่องขอบเขตความสามารถของธรรมชาติ ชุมชนขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อขบวนการด้านการท่องเที่ยว
2. ต้องตระหนักต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อขบวนการด้านการท่องเที่ยว
3. ต้องให้ประชาชนทุกส่วนได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน
4. ต้องชี้นำตาความปรารถนาของประชาชนท้องถิ่นและชุมชนในชนบทที่เที่ยวนั้น ๆ

ในการพัฒนาใด ๆ ขั้นตอนที่สำคัญคือการวางแผน เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพต้องมีการวางแผนเช่นกัน

แนวคิดและทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด (7P's)

Kotler (1997, p. 92) ได้กล่าวไว้ว่า ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) หมายถึง ตัวแปรหรือเครื่องมือทางการตลาดที่สามารถควบคุมได้ บริษัทมักจะนำมาใช้รวมกัน เพื่อตอบสนอง ความพึงพอใจและความต้องการของลูกค้าที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย แต่เดิมส่วนประสมการทางการตลาดจะมี เพียงแค่ 4 ตัวแปรเท่านั้น (4Ps) ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) สถานที่หรือช่องทางการ จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ (Place) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) ต่อมา มีการคิดตัวแปรเพิ่มเติมขึ้นมา อีก 3 ตัวแปร ได้แก่ บุคคล (People) ลักษณะทาง

กายภาพ (Physical Evidence) และกระบวนการ (Process) เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดที่สำคัญทางการตลาดสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับธุรกิจ ทางด้านการบริการ ดังนั้นจึงรวมเรียกได้ว่าเป็นส่วนประสมทางการตลาดแบบ 7P's

เสรี วงษ์มณฑา (2542, น. 11) ได้กล่าวไว้ว่า ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) หมายถึง การที่กิจการมีสินค้าและ/หรือบริการไว้ตอบสนองความต้องการของลูกค้า กลุ่มเป้าหมาย สามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่พวกเขาได้ ทั้งนี้ราคาของสินค้าและ/หรือบริการอยู่ในระดับที่ ผู้บริโภคยอมรับได้และยินยอมที่จะจ่าย (Willing to pay) มีช่องทางการจัดจำหน่ายที่เหมาะสม ลูกค้าสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกสบาย อีกทั้งมีความพยายามจูงใจเพื่อให้ลูกค้าเกิดความสนใจ ตัดสินใจซื้อสินค้าและ/หรือบริการอย่างถูกต้อง

สุดาตวง เรืองรุจิระ (2543, น. 29) ได้กล่าวไว้ว่า ส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) คือองค์ประกอบหรือปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินงานทางการตลาด เนื่องจากเป็นสิ่ง ที่กิจการสามารถทำการควบคุมได้ โดยพื้นฐานของส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) จะประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) รวมเรียกว่า 4Ps แต่สำหรับธุรกิจบริการ จะมีส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) เพิ่มเข้ามาอีก 3 ปัจจัย คือ ด้านบุคคล (People) ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence and Presentation) และด้านกระบวนการ (Process) รวมเรียกได้ว่าเป็น 7P's

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2552, น. 80-81) ได้กล่าวไว้ว่า ส่วนประสมการตลาด หมายถึง ตัวแปรทางการตลาดที่ควบคุมได้ ซึ่งบริษัทใช้ร่วมกันเพื่อสนองความพึงพอใจแก่ กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วยเครื่องมือดัง ต่อไปนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ (Product)

ผลิตภัณฑ์ หมายถึง สิ่งที่บริษัทนำเสนอออกขายเพื่อก่อให้เกิดความสนใจ โดย การบริโภคหรือการใช้บริการนั้นสามารถทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ (Armstrong and Kotler, 2009, p. 616) โดยความพึงพอใจนั้นอาจจะมาจากสิ่งที่สัมผัสได้และ/หรือสัมผัสไม่ได้ เช่น รูปแบบ บรรจุภัณฑ์ กลิ่น สี ราคา ตราสินค้า คุณภาพของผลิตภัณฑ์ ความมีชื่อเสียงของผู้ผลิตหรือผู้จัดจำหน่าย นอกจากนี้ ตัวผลิตภัณฑ์ที่นำเสนอขายนั้น สามารถเป็นได้ทั้งใน

รูปแบบของการมีตัวตนและ/หรือการไม่มีตัวตนก็ได้ เพียงแต่ว่าผลิตภัณฑ์นั้น ๆ จำเป็นต้องมี
อรรถประโยชน์ (Utility) และมีคุณค่า (Value) ในสายตาของลูกค้าซึ่งเป็นผู้บริโภคผลิตภัณฑ์

เหล่านั้น ทั้งนี้การกำหนดกลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ ควรจะต้องคำนึงและ
ให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ (Product/Service Differentiation) หรือ ความ
ความแตกต่างทางการแข่งขัน (Competitive Differentiation) เพื่อให้สินค้าและ/หรือบริการ
ของกิจการมีความแตกต่างอย่างโดดเด่น

2) องค์ประกอบ (คุณสมบัติ) ของผลิตภัณฑ์ (Product Component) เช่น
ประโยชน์พื้นฐาน คุณภาพ รูปร่างลักษณะ การบรรจุภัณฑ์ตราสินค้า เป็นต้น

3) การกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์ (Product Positioning) เป็นการออกแบบ
ผลิตภัณฑ์เพื่อแสดงตำแหน่งของผลิตภัณฑ์ว่าอยู่ในส่วนใดของตลาด ซึ่งจะมีความแตกต่าง
(Differentiation) และมีคุณค่า (Value) ในจิตใจของลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย

4) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product Development) เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มี ความ
ใหม่ โดยการปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น (New and Improved) อย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้จะต้อง
คำนึงถึงความสามารถของบริษัทในการตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้ดียิ่งขึ้นไปเรื่อย ๆ

5) กลยุทธ์เกี่ยวกับส่วนประสมผลิตภัณฑ์ (Product Mix) และสายผลิตภัณฑ์
(Product Line)

2 ด้านราคา (Price)

ราคา หมายถึง จำนวนเงินตราที่ต้องจ่ายเพื่อให้ได้รับผลิตภัณฑ์ สินค้า และ/
หรือ บริการของกิจการ หรืออาจเป็นคุณค่าทั้งหมดที่ลูกค้ารับรู้ เพื่อให้ได้รับผลประโยชน์จาก
การใช้ ผลิตภัณฑ์ สินค้าและ/หรือบริการนั้น ๆ อย่างคุ้มค่ากับจำนวนเงินที่จ่ายไป (Armstrong
& Kotler, 2009, pp. 616-617) นอกจากนี้ ยังอาจหมายถึงคุณค่าของผลิตภัณฑ์ในรูปของตัว
เงิน ซึ่งลูกค้าใช้ในการ เปรียบเทียบระหว่างราคา (Price) ที่ต้องจ่ายเงินออกไป กับคุณค่า
(Value) ที่ลูกค้าจะได้รับกลับมาจาก ผลิตภัณฑ์นั้น ซึ่งหากว่าคุณค่าสูงกว่าราคา ลูกค้าก็จะทำ
การตัดสินใจซื้อ (Buying Decision) ทั้งนี้ กิจการควรคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ในขณะที่ยัง
กำหนดกลยุทธ์ด้านราคา ดังนี้

- 1) สถานการณ์ สภาพ และรูปแบบของการแข่งขันในตลาด
- 2) ต้นทุนทางตรงและต้นทุนทางอ้อมเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าและ/หรือบริการ
- 3) คุณค่าที่รับรู้ได้ในสายตาของลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย
- 4) ปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจเกี่ยวข้อง

3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place/Channel Distribution)

ช่องทางการจัดจำหน่าย หมายถึง ช่องทางการจำหน่ายสินค้าและ/หรือบริการ รวมถึงวิธีการที่จะนำสินค้าและ/หรือบริการนั้น ๆ ไปยังผู้บริโภคเพื่อให้ทันต่อความต้องการ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ที่ต้องพิจารณาว่า กลุ่มเป้าหมายคือใคร และควรกระจายสินค้าและ/หรือบริการสู่ผู้บริโภค ผ่านช่องทางใดจึงจะเหมาะสมมากที่สุด (THbusinessinfo, 2558)

- 1) จัดจำหน่ายสินค้าสู่ผู้บริโภคโดยตรง (Direct)
- 2) จัดจำหน่ายสินค้าผ่านผู้ค้าส่ง (Wholesaler)
- 3) จัดจำหน่ายสินค้าผ่านผู้ค้าปลีก (Retailer)
- 4) จำหน่ายสินค้าผ่านผู้ค้าส่งและผู้ค้าปลีก (Wholesaler and Retailer)
- 5) จำหน่ายสินค้าผ่านตัวแทน (Dealer)

ศิริวรรณ เสรีรัตน์, ปริญ ลักษิตานนท์ และศุภร เสรีรัตน์ (2541, น. 337) ได้กล่าวไว้ว่าการเลือกทำเลที่ตั้ง (Location) ของธุรกิจนั้นมีความสำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจการให้บริการ เนื่องจากทำเลที่ตั้งที่กิจการเลือกไว้ นั้น จะเป็นตัวกำหนดกลุ่มลูกค้าที่จะเข้ามาใช้บริการ ดังนั้นสถานที่ให้บริการจึงควรครอบคลุมพื้นที่ในการให้บริการกลุ่มเป้าหมายให้ได้อย่างมากที่สุด ทั้งนี้ ความสำคัญของทำเลที่ตั้ง (Location) จะมีความสำคัญมากน้อยแตกต่างกันไปตามลักษณะของธุรกิจ แต่ละประเภท โดยในส่วนของการกำหนดช่องทางการจัดจำหน่ายจะต้องคำนึงถึงปัจจัยทั้ง 3 ส่วน ดังนี้

- (1) ลักษณะและรูปแบบของการดำเนินธุรกิจ
- (2) ความจำเป็นในการใช้คนกลาง (Intermediary) เพื่อจัดจำหน่ายสินค้าและ/หรือบริการของธุรกิจ
- (3) ลูกค้าที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของธุรกิจ

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)

การส่งเสริมการตลาด หมายถึง เครื่องมือการสื่อสารทางการตลาด เพื่อสร้าง ความจูงใจ (Motivation) ความคิด (Thinking) ความรู้สึก (Feeling) ความต้องการ (Need) และ ความพึงพอใจ (Satisfaction) ในสินค้าและ/หรือบริการ โดยสิ่งนี้จะใช้ในการจูงใจลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย ให้ เกิดความต้องการหรือเพื่อเตือนความทรงจำ(Remind) ในตัวผลิตภัณฑ์ โดยคาดว่าจะการส่งเสริม การตลาดนั้นจะมีอิทธิพลต่อความรู้สึก (Feeling) ความเชื่อ (Belief) และพฤติกรรม (Behavior) การ ซื้อสินค้าและ/หรือบริการ (Etzel, Walker, & Stanton, 2007, p. 677) หรืออาจ เป็นการติดต่อสื่อสาร (Communication) เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้ขายกับผู้ซื้อก็เป็นได้ ทั้งนี้จะต้องมีการใช้ เครื่องมือสื่อสารทางการตลาดในรูปแบบต่างๆ อย่างผสมผสานกัน หรือ เรียกได้ว่าเป็นเครื่องมือสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ (IMC: Integrated Marketing Communication) ซึ่งการจะใช้เครื่องมือ ในรูปแบบใดนั้น จะขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของกลุ่มลูกค้าเป้าหมายด้วย

5. ด้านบุคคล (People)

ด้านบุคคล หรือบุคลากร หมายถึง พนักงานที่ทำงานเพื่อก่อประโยชน์ให้แก่ องค์กรต่างๆ ซึ่งนับรวมถึงตั้งแต่เจ้าของกิจการ ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลาง ผู้บริหารระดับล่าง พนักงานทั่วไป แม่บ้าน เป็นต้น โดยบุคลากรนับได้ว่าเป็นส่วนผสมทางการตลาดที่มีความสำคัญ เนื่องจากเป็นผู้คิด วางแผน และปฏิบัติงาน เพื่อขับเคลื่อนองค์กรให้เป็นไปในทิศทางที่วางกลยุทธ์ไว้ นอกจากนี้บทบาทอีกอย่างหนึ่งของบุคลากรที่มีความสำคัญ คือ การมีปฏิสัมพันธ์และสร้างมิตรไมตรี ต่อลูกค้า เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ และเกิดความผูกพันกับองค์กรในระยะยาว

6. ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence)

ด้านลักษณะทางกายภาพ หมายถึง สิ่งที่ลูกค้าสามารถสัมผัสได้จากการเลือกใช้สินค้าและ/หรือบริการขององค์กร เป็นการสร้างความแตกต่างอย่างโดดเด่น และมีคุณภาพ เช่น การตกแต่งร้าน รูปแบบของการจัดจานอาหาร การแต่งกายของพนักงานในร้าน การพูดจาสื่อลูกค้า การบริการที่รวดเร็ว เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จำเป็นต่อการดำเนินธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจทางด้าน การบริการ ที่ควรจะต้องสร้างคุณภาพในภาพรวม ซึ่งก็คือ ในส่วน

ของสภาพทางกายภาพที่ลูกค้า สามารถมองเห็นได้ ลักษณะทางกายภาพที่ลูกค้าให้ความพึงพอใจ และความแปลกใหม่ของสภาพทาง กายภาพที่แตกต่างไปจากผู้ให้บริการรายอื่น เช่นเดียวกันกับ สมวงศ์ พงศ์สถาพร (2546, น. 106) กล่าวไว้ว่า ลักษณะกายภาพเป็นสิ่งที่ลูกค้าสามารถสัมผัสจับต้องได้ในขณะที่ยังใช้สินค้าและ/หรือบริการอยู่ นอกจากนี้อาจหมายความว่า สัญญลักษณ์ที่ลูกค้าเข้าใจความหมายในการรับข้อมูล จากการทำการสื่อสารทางการตลาดออกไปในสาธารณะ

7. ด้านกระบวนการ (Process)

ด้านกระบวนการ หมายถึง เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวิธีการและงาน ปฏิบัติในด้านการบริการที่นำเสนอให้กับผู้ใช้บริการเพื่อมอบการให้บริการอย่างถูกต้องรวดเร็ว โดยในแต่ละกระบวนการสามารถมีได้หลายกิจกรรม ตามแต่รูปแบบและวิธีการดำเนินงานขององค์กร ซึ่ง หากว่ากิจกรรมต่าง ๆ ภายในกระบวนการมีความเชื่อมโยงและประสานกัน จะทำให้กระบวนการ โดยรวมมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ ทั้งนี้กระบวนการทำงานในด้านของการ บริการ จำเป็นต้องมีการออกแบบกระบวนการทำงานที่ชัดเจน เพื่อให้พนักงานภายในองค์กรทุกคน เกิดความเข้าใจตรงกัน สามารถปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันได้อย่างถูกต้องและราบรื่น เช่นเดียวกับที่ กนกพรพรณ สุขฤทธิ (2557, น. 33) ได้กล่าวไว้

สรุปได้ว่า แนวความคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาดสำหรับธุรกิจการให้บริการ (Market Mix) การบริหารการตลาดยุคใหม่นั้น ขั้นตอนในการตัดสินใจซื้อ (Buying Decision Process) จะเป็นลำดับขั้น 11 โดยพบว่าผู้บริโภคที่ผ่านกระบวนการตัดสินใจ 7 ขั้นตอน คือ ธุรกิจที่ให้บริการจะมีส่วนผสม การตลาด (Marketing Mix) หรือ 7P's นั่นเอง

แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

พจนา สนวนศรี (2546) ได้ให้ความหมายของ การท่องเที่ยวโดยชุมชนว่า หมายถึง การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคมและ วัฒนธรรมกำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของสิทธิ์ในการจัดการดูแล เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน ได้กล่าวเพิ่มเติมถึงหลักการของการท่องเที่ยวโดยชุมชนไว้ว่า เป็นการท่องเที่ยวที่มีลักษณะที่ชุมชนเป็นเจ้าของ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการกำหนดทิศทางของการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งช่วยส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเองและ

ยกระดับคุณภาพชีวิต ก่อให้เกิดความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม คงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรมรวมถึงเคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ นอกจากนี้ยังทำให้เกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนในท้องถิ่น และมีการกระจายรายได้สู่สาธารณะประโยชน์ของชุมชน

องค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืนควรประกอบด้วยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น วิธีการผลิตที่พึ่งพาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน วัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น รวมถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีระบบสังคมที่เข้าใจกัน ปราชญ์ หรือผู้มีความรู้และทักษะในเรื่องต่างๆที่หลากหลาย ทำให้ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของและเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา นอกจากนี้ควรมีการจัดการโดยชุมชน เริ่มจากตั้งกติกากำหนดในการจัดการสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว มีองค์กรหรือกลไกในการทำงานเพื่อจัดการท่องเที่ยวและสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนโดยรวมได้ มีการกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรม และมีกองทุนของชุมชนที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน

ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวควรสามารถสร้างการรับรู้ และความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่าง มีระบบการจัดการที่ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชาวบ้านกับผู้มาเยือน และสร้างจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมในส่วน of ชาวบ้านและผู้มาเยือน

จากแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่มองชุมชนเป็นศูนย์กลางหรือฐานเพื่อเป็นการกำหนดทิศทาง แผนงาน แผนปฏิบัติการของตนเองโดยดำเนินการพร้อมกันทั้งด้าน การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจึงทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาแบบองค์รวมและเกี่ยวข้องกับกลุ่มต่าง ๆ อย่างมากมาย ซึ่งในการพัฒนา การท่องเที่ยวที่ต้องการให้ชุมชนมีส่วนร่วมและได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยว จึงจำเป็นต้องมีหลักการทำงานร่วมกันดังนี้

1. การท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องมาจากความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ชุมชนได้มีการวินิจฉัยวิเคราะห์สภาพปัญหา ผลกระทบการ ท่องเที่ยวอย่างรอบด้านแล้ว ชุมชนร่วม

ตัดสินใจลงมติที่จะดำเนินการตามแนวทางที่ชุมชนเห็นสมควร

2. สมาชิกในชุมชนต้องมีส่วนร่วมทั้งการคิดร่วม วางแผนร่วม ทำกิจกรรมร่วม ติดตามประเมินผลร่วมกัน เรียนรู้ร่วมกันและรับประโยชน์ร่วมกัน

3. ชุมชนต้องการรวมตัวเป็นกลุ่ม เป็นชมรม เป็นองค์กร หรือจะเป็นองค์กรชุมชนเดิมที่มีอยู่แล้ว เช่น องค์กรบริการส่วนตำบล (อบต.) ก็ได้ เพื่อเป็นกลไกที่ทำหน้าที่แทนสมาชิกทั้งหมดในระดับหนึ่ง และดำเนินการด้านการกำหนดทิศทาง นโยบายการบริหาร การจัดการ การประสานงาน เพื่อก่อให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นไปตามเจตนารมณ์ของสมาชิกในชุมชน

4. รูปแบบ เนื้อหา กิจกรรม ของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ต้องคำนึงถึงการอยู่ร่วมกันอย่างมีศักดิ์ศรี มีความเท่าเทียมกัน มีความเป็นธรรม และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจการเมือง สังคม และวัฒนธรรมในเชิงสร้างสรรค์และลดผลกระทบในเชิงลบที่เกิดขึ้น

5. มีกฎกติกาที่เห็นชอบร่วมกันจากชุมชนสำหรับการจัดการท่องเที่ยวที่ชัดเจนและสามารถกำกับดูแลให้เป็นไปตามกติกาที่วางไว้

6. ชุมชนที่จัดการท่องเที่ยวโดยสมาชิกในชุมชน ชาวบ้านทั่วไปและนักท่องเที่ยวที่ควรจะมีการเรียนรู้ระหว่างกันและกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะได้ก่อให้เกิดการพัฒนาตลอดจนกระบวนการทำงานการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ถูกต้องเหมาะสม และมีความชัดเจน

7. การท่องเที่ยวโดยชุมชนจะต้องมีมาตรฐานที่มาจากข้อตกลงร่วมกันภายในชุมชนอีกด้วย เช่น ความสะอาด ความปลอดภัย การกระจายรายได้ที่เป็นธรรมของผู้ที่เกี่ยวข้อง จนพิจารณาาร่วมกันถึงขีดความสามารถในการรองรับ

8. รายได้ที่ได้จากการท่องเที่ยวมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและรักษาสิ่งแวดล้อม

9. การท่องเที่ยวจะไม่ใช่อำชีพหลักของชุมชน โดยที่ชุมชนต้องดำรงอาชีพหลักของตนไว้ได้ทั้งนี้หากอาชีพของชุมชนเปลี่ยนเป็นการจัดการท่องเที่ยวจะเป็นการทำลายวิถีชีวิตและจิตวิญญาณดั้งเดิมของชุมชนอย่างชัดเจน

10. องค์กรชุมชนมีความเข้มแข็งพอที่จะจัดการกับผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นได้ และพร้อมจะหยุดเมื่อเกินความสามารถในการจัดการ

นอกจากนี้ ลินด์์ สโรบล อูตร วงศ์ทับทิม และสุภาวณี ทรงพรวาณิชย์ (2545) ยังได้กล่าวเสริมอีกว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตอบสนองความต้องการของชุมชนโดยคำนึงถึงความยั่งยืนในเรื่องสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ไม่ใช่เป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งของการท่องเที่ยวเท่านั้น ซึ่งความแตกต่างที่ชัดเจนก็คือ ชุมชนอยู่ในบทบาทของเจ้าของกิจกรรมการท่องเที่ยว ไม่ใช่เป็นเพียงผู้ให้ความร่วมมือ ดังนั้นการท่องเที่ยวโดยชุมชนก็คือ การท่องเที่ยวในหมู่บ้านที่มีการจัดการท่องเที่ยวอยู่แล้วและหมู่บ้านที่จัดการท่องเที่ยวนั้นต้องมีการเตรียมการและวางแผนเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนทางธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยที่ชุมชนเป็นผู้ได้ประโยชน์อย่างแท้จริงทางด้านเศรษฐกิจ การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นจะเน้นให้ความสำคัญกับการมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคมและ วัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของสิทธิ์มีส่วนร่วมในการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน ซึ่งชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรและเป็นผู้มีส่วนได้เสียจากการท่องเที่ยว ในการนำเอาทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่น ทั้งด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี รวมทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่และวิถีการผลิตของชุมชนมาใช้เป็นปัจจัยหรือต้นทุนสำคัญในการจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งมีการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนไปถึงคนรุ่นลูกหลาน พร้อมกันนี้มีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในชุมชน ให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวและเป็นผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินการตั้งแต่คิดวางแผนดำเนินการ การตัดสินใจดำเนินกิจกรรมต่างๆการประเมินผลโครงการและการรับผลประโยชน์โดยคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติเป็นสำคัญ

สิ่งเหล่านี้หากมองในแง่ความพร้อมของชุมชนและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการท่องเที่ยวในมิติของชุมชนแล้วการท่องเที่ยวโดยชุมชนจะเป็นไปได้ด้วยดีนั้นจำเป็นต้องพิจารณาจากมิตินอกชุมชนที่เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ได้แก่ ธุรกิจการการตลาด นโยบายรัฐที่เข้ามาสนับสนุน และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ประการสำคัญที่สุดก็คือการมีส่วนร่วมของชุมชน

ในการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่นด้วย ในลำดับต่อไปจะกล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชน

แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

องค์การการท่องเที่ยวโลก (WTO) เสนอแนวคิดในเอกสารเผยแพร่ในปี พ.ศ.2545 ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึงการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงธรรมชาติมีการให้ความรู้และการสื่อความหมายเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มเล็กลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับธรรมชาติก่อประโยชน์แก่ท้องถิ่นกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงเป็นการท่องเที่ยวไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เรียนรู้ทำความเข้าใจกับพัฒนาการทางวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม ด้วยความระมัดระวังไม่ให้เกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศ ในขณะเดียวกัน ก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ชาวบ้านในท้องถิ่น ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการอนุรักษ์ธรรมชาติแวดล้อม ภายใต้หลักการ "คนที่ดูแลรักษาทรัพยากรย่อมสมควรได้รับประโยชน์จากการดูแลรักษา"

องค์การสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme – UNEP) สมาคมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism Society) และองค์การ การท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization) ให้คำนิยามว่า "การท่องเที่ยวที่ไม่เป็นการรบกวนลักษณะทางธรรมชาติ มุ่งหวังในด้านการศึกษา มีความพอใจต่อทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ตามธรรมชาติ มีความเข้าใจต่อวัฒนธรรมประวัติความเป็นมาของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยไม่เป็นการรบกวนต่อระบบนิเวศ ในขณะเดียวกันก็สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ ที่จะทำให้เกิดการอนุรักษ์ต่อทรัพยากรของประชากร ในท้องถิ่น"

ดร. ราล์ฟ บักลีย์ (Dr. Ralph Buckley) ศาสตราจารย์ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยกรีฟฟิท ประเทศออสเตรเลีย ให้คำนิยามสั้น ๆ ว่า "การท่องเที่ยวที่อาศัยผลิตผลทางธรรมชาติ การจัดการที่ยั่งยืน และองค์ประกอบทางการศึกษาซึ่งมีส่วนก่อให้เกิดการอนุรักษ์"

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) ให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ โดยมีการให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้อง และให้ชุมชนท้องถิ่น และสร้างจิตสำนึกให้ทุกฝ่ายร่วมกันรับผิดชอบต่อระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

ราฟ บุกเลย์ (Raff Buckley, 1992) อ้างใน สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่ง

ประเทศไทย, 2542) นิยามว่า คือการท่องเที่ยวที่จัดการดูแลอย่างยั่งยืน อยู่บนพื้นฐานของธรรมชาติ มีการศึกษาด้านการเรียนรู้วัฒนธรรม และ/หรือ สิ่งแวดล้อมเอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ และสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ให้คำนิยามว่า "การเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใดแห่งหนึ่งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา ชื่นชม และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพธรรมชาติ สภาพสังคมวัฒนธรรม และชีวิตของคนในท้องถิ่น บนพื้นฐานความรู้และความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ" ช่วงกระแสของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแพร่ขยายไปทั่วโลก และททท. ได้จัดทำแผนพัฒนาและจึงได้จัดตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาเรื่อง Ecotourism ระยะเวลาแรกคณะทำงานมีมติใช้คำจำกัดความ Ecotourism ในความหมายภาษาไทยว่า "การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์" โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสื่อความหมายให้กับชาวไทยทุกระดับให้เข้าใจว่า รูปแบบการท่องเที่ยว Ecotourism นับเป็นรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว เพื่อรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมในการรับรู้ของชาวไทยคือ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต่อมา ททท. ได้มอบหมายให้สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.) ทำการศึกษาเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ และขอให้ราชบัณฑิตยสถานกำหนดความหมายในที่สุดจึงได้ความหมายของคำว่า Ecotourism หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหมายถึง "การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน" (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน ฯ เล่ม 27)

องค์ประกอบหลักที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) องค์ประกอบหลักที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มี 4 ประการ ประกอบด้วย

1. องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นลักษณะเฉพาะประการหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การมุ่งเน้นในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เพื่อประสานการท่องเที่ยวกับความพอใจในการเรียนรู้และสัมผัสกับระบบนิเวศ (Eco-system) อาจมีบางแห่งที่รวมเอกลักษณ์วัฒนธรรมที่มี

วิถีชีวิตแบบธรรมชาติ หรือเป็นส่วนหนึ่งในระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ ไว้ (Nature-based tourism) โดยเฉพาะแม้ว่าจะมีความคาบเกี่ยวกันในพื้นที่ก็ตาม ในทำนองเดียวกันการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural tourism) จึงไม่ใช่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งหมด ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการจัดการการท่องเที่ยว นั้น ๆ ด้วยอาจเป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องเนื่องกับธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ธรรมชาตินั้นอาจรวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับระบบนิเวศ (Eco-system)

2. องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ (Responsible travel) โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น ซึ่งมีการจัดการที่ยั่งยืน ครอบคลุม ไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษ และควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขตจึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน (Sustainably managed tourism) เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ (Responsibly travel) ที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น

3. องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ (Learning process) โดยมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องกับผู้เกี่ยวข้องนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว จึงเป็นการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental education-based tourism)

4. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่น (Involvement of local community or People participation) ที่มีบทบาทในมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามแผนและร่วมได้รับประโยชน์อย่างเสมอภาค คอยติดตามตรวจสอบ รวมถึงร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวอันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น ทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต และการได้รับผลตอบแทน เพื่อนำกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย ในที่สุดแล้วท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นแนวคิดใหม่ในการพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดผลกระทบในทางลบน้อยที่สุด แนวคิดนี้ได้รับความสนใจจากประเทศต่าง ๆ

นับตั้งแต่ พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา โดยได้รับความสนับสนุนจากองค์การสหประชาชาติและองค์การการท่องเที่ยวโลก ประเทศไทยก็ได้รับเอาแนวคิดนี้มาศึกษาและดำเนินการจนปรากฏผลเป็นรูปธรรมมากพอสมควร จากการศึกษาถึงผลกระทบของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีต่อประเทศไทยในระยะเวลาที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่ามีทั้งผลกระทบในทางบวกและผลกระทบในทางลบ

ผลกระทบในทางบวก คือ ทำให้เกิดรายได้จากการจับจ่ายใช้สอยของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจะทำให้ประเทศไทยมีรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้นอีกทางหนึ่งนอกเหนือไปจากการส่งสินค้าออก นอกจากนี้ เงินที่นักท่องเที่ยวนำไปจับจ่ายใช้สอยย่อมกระจายไปสู่ท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่ ทำให้เศรษฐกิจของท้องถิ่นดีขึ้น นอกจากผลดีทางด้านเศรษฐกิจแล้วยังก่อให้เกิดผลดีทางด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยมีการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและกันระหว่างนักท่องเที่ยวกับคนในท้องถิ่น

ส่วนผลกระทบในทางลบ คือ อาจทำให้สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวเกิดความเสื่อมโทรมจากการไม่ระมัดระวังของนักท่องเที่ยวหรือจากการขาดการวางแผนที่ดีของหน่วยงานในท้องถิ่นในด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทำให้มีการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างสิ้นเปลืองในระยะเวลาสั้น ๆ นอกจากนี้ ชุมชนในท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่อาจไม่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนเท่าที่ควร เนื่องจากไม่ได้รับโอกาสเข้าร่วมในการจัดการและการให้บริการ ผลประโยชน์ส่วนใหญ่ไปตกอยู่กับผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่มีเงินทุนมากและอยู่นอกแหล่งชุมชนนั้น ๆ ส่วนชุมชนในท้องถิ่นกลับต้องประสบกับปัญหาต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวนำมาเข้ามา เช่น ปัญหาการส่งเสียงดังรบกวนของนักท่องเที่ยว ปัญหาการจราจรติดขัด และปัญหาค่าครองชีพในท้องถิ่นสูงขึ้น เพื่อลดผลกระทบในทางลบให้น้อยลง ได้เสนอให้มีทางเลือกใหม่ในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยอาศัยหลักการที่สำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก ต้องเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และประการที่สอง ต้องเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากหลักการ ทั้ง 2 ประการนี้จึงเป็นที่มาของการท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

หลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อต้องตั้งอยู่บนแนวคิดที่เน้นความสำคัญของการผสมผสานจุดมุ่งหมายของการอนุรักษ์ ธรรมชาติแวดล้อมเข้ากับการปรับตัวของชุมชนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยให้ความสำคัญกับมิติของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการพัฒนาอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ควรมีสูตรสำเร็จรูปแบบที่ตายตัวหรือเป็นนโยบายที่มีมาตรฐานแนวเดียวและใช้กับทุกแห่งในทางตรงกันข้าม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรเป็นส่วนหนึ่งของทางเลือกในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในหลายมิติ เช่น เศรษฐกิจของชุมชน การจัดการทรัพยากรของชุมชน ทางเลือกในการประกอบอาชีพ รวมทั้งการสร้างเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างแท้จริงในชุมชนท้องถิ่น

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีหลักการสำคัญ ดังนี้

1. เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ทำให้สภาพแวดล้อมเกิดความเสื่อมโทรม
2. ก่อให้เกิดประโยชน์ระยะยาวต่อทรัพยากรชุมชนในท้องถิ่นและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยรายได้ส่วนหนึ่งควรย้อนกลับไปสู่การอนุรักษ์
3. จัดประสบการณ์ให้การศึกษาด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม สภาพสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นแก่นักท่องเที่ยว โดยควรสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบทั้งด้านคุณธรรมจริยธรรมและพฤติกรรมของตนเองต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว
4. การสร้างหรือการจัดการใด ๆ ควรยอมรับข้อจำกัดที่ดำรงอยู่ของสภาพแหล่งท่องเที่ยว หากต้องมีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงควรเป็นไปเพื่อพัฒนาทัศนียภาพของท้องถิ่น การลงทุนทางการท่องเที่ยวควรมุ่งเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่น
5. ควรให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนา ทั้งการวางแผนตัดสินใจ ดำเนินการ และการควบคุมมิใช่ปล่อยให้พวกเขาเป็นเพียงเป้าหมายของการท่องเที่ยว และยอมให้บุคคลภายนอกมาคิดและตัดสินใจเพียงฝ่ายเดียว เพราะทิศทางจะไม่เป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง
6. ควรมีการจัดทำธุรกิจที่ถูกต้อง เหมาะสม มีมัคคุเทศก์ที่มีความรู้เรื่องระบบนิเวศ และวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างแท้จริง

7. มีการจัดการและควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและไม่เกินขีดความสามารถที่ชุมชนในท้องถิ่นและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวจะรองรับได้

การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว

สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (2545) ได้ให้แบบการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว ซึ่งต้องมีขั้นตอนและกระบวนการ ดังต่อไปนี้

ทำความเข้าใจทรัพยากรท่องเที่ยว

1. ประเภทของทรัพยากร มีทรัพยากรหลักซึ่งเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว และทรัพยากรรองหรือทรัพยากรสนับสนุน เพื่อสนับสนุนทรัพยากรหลักในการดึงดูดนักท่องเที่ยว

2. ชนิดของทรัพยากร แบ่งได้ 5 ชนิด

ทรัพยากรธรรมชาติ : พืช สัตว์ ภูมิทัศน์ ภูมิอากาศ น้ำ

ทรัพยากรวัฒนธรรม : ศาสนา มรดกวัฒนธรรม ชาติพันธุ์

ทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ : งานมหกรรม การแข่งขัน ธุรกิจ ไร่ต่าง ๆ

ทรัพยากรกิจกรรม : นันทนาการ สิ่งอำนวยความสะดวก

ทรัพยากรบริการ : การขนส่ง ที่พัก การต้อนรับ อาหาร บริการ

การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

1. เขียนรายงานทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

รายการทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ สิ่งน่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยว สิ่งดึงดูดในรูปแบบต่าง ๆ สำหรับนักท่องเที่ยว สิ่งบริการสำหรับนักท่องเที่ยว กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวบนพื้นที่ และประเภทของที่พักรับบริการกับนักท่องเที่ยว

รายการทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ทรัพยากรนั้นมีความโดดเด่นอะไรภายในพื้นที่มีความสำคัญอะไรที่แตกต่างจากแหล่งอื่น และสิ่งนั้นมีความสำคัญเพียงพอเพื่อดึงดูดในปัจจุบันและในอนาคต ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติได้ดังนี้ ชื่อที่ตั้ง ห่างจากศูนย์กลางหรือ ศูนย์ข้อมูลเท่าไร ฤดูกาลและเวลาที่ใช้ การเข้าถึง การจัดการดูแลใครเป็นเจ้าของใครจัดการ การติดต่ออำนวยความสะดวกสถิตินักท่องเที่ยวลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยวมีระดับการใช้มาก หรือน้อยใครมาเที่ยวมาจากไหนมาทำอะไรมีลักษณะประชากรอย่างไร ค่าธรรมเนียมภายในแหล่งท่องเที่ยว

รายการทรัพยากรวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นอะไรในด้านทรัพยากรวัฒนธรรม มีสิ่งดึงดูดอะไรที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมสังคม มีอำนาจในการดึงดูด

นักท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลดังนี้ ชื่อ ที่ตั้งจากศูนย์ข้อมูล การเข้าถึง ภายในแหล่งท่องเที่ยวทางเข้าใครเป็นเจ้าของใครจัดการติดต่อใครสถิตินักท่องเที่ยวมีระดับ การใช้มากหรือน้อยการติดต่อประชาสัมพันธ์ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยวช่วงเวลาที่ใช้เป็นใคร มาจากไหน มีลักษณะประชากรอย่างไรค่าธรรมเนียมภายในแหล่งท่องเที่ยว

รายการทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นอย่างไร มีสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวอย่างไร เหตุการณ์นั้นเสริมหรือเป็นคู่แข่งกับ เหตุการณ์ในท้องถิ่นหรือไม่ และความถี่ในการเกิดขึ้น ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลดังนี้ ชื่อ ที่ตั้งของ เหตุการณ์สำคัญจากศูนย์ข้อมูล ช่วงเวลา ฤดูกาล และระยะเวลายาวนานของเทศกาล การจัดการ สิ่งอำนวยความสะดวก จำนวนผู้เข้าชมทั้งนักท่องเที่ยว และประชากรท้องถิ่น กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวภายในเหตุการณ์นั้น ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว ค่าธรรมเนียมในการเข้าชม

รายการทรัพยากรกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่มีความโดดเด่นอย่างไร สามารถดึงดูด นักท่องเที่ยวหรือไม่ ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลดังนี้ ชื่อ ที่ตั้งจากศูนย์ข้อมูล ช่วงเวลา ฤดูกาล การเข้าถึง เจ้าของ ผู้ดูแลกิจการ การประชาสัมพันธ์ ระดับกิจกรรม สถิตินักท่องเที่ยว ที่เดินทางลักษณะ การเดินทางของนักท่องเที่ยว ค่าธรรมเนียมในการเข้าชม

รายการทรัพยากรบริการ ได้แก่ ชื่อและที่อยู่ผู้ให้บริการ การติดต่อกับผู้ให้บริการเวลา ที่เปิดทำการบริการที่เสนอให้ ข้อมูลที่มีให้ ติดต่อใคร ระดับการใช้ปัจจุบัน ซึ่งสามารถเก็บ ข้อมูลดังนี้ บริการด้านที่พักแรม ชื่อและที่ตั้งของสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทและอันดับ ของการบริการ ลักษณะของการบริการ ระยะเวลาที่เปิด การเข้าถึงแหล่งบริการ ด้านการ จัดการและมาตรฐานของการบริการ รวมทั้งอัตราค่าบริการ บริการด้านอาหาร ได้แก่ ชื่อและ ที่ตั้ง ประเภทและอันดับของบริการด้านอาหาร การจัดการด้านการบริการอาหาร สถานที่ ขนาดการเปิดปิดบริการ ประเภทของผู้ใช้บริการและราคามาตรฐานของอาหาร ที่ให้บริการ การต้อนรับ ได้แก่ ชื่อและที่ตั้งของผู้ให้บริการ เวลาที่เปิดทำการบริการที่เสนอให้ข้อมูลที่มีให้ สถิตินักท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว รวมถึงค่าธรรมเนียมภายในแหล่งท่องเที่ยว

2. ประเมินทรัพยากร

คุณภาพทรัพยากรพิจารณาดังนี้ ทรัพยากรนั้นมีความแตกต่างจากทรัพยากรที่อื่นอย่างไร รวมทั้งมีจุดอ่อนใดต้องปรับปรุงการบริการมีคุณภาพสม่ำเสมอเพียงใดตลอดจนอุปสรรค ต่อการพัฒนาทรัพยากรในเรื่องใด

ความโดดเด่นของทรัพยากรพิจารณาดังนี้ สิ่งใดที่ทำให้ทรัพยากรนั้นมีความโดดเด่นกว่าทรัพยากรอื่น และมีความแตกต่างเรื่องใด และทรัพยากรดังกล่าวสะท้อนถึงความภาคภูมิใจ ในสถานที่นั้น ๆ

อำนาจในการดึงดูดนักท่องเที่ยวพิจารณาดังนี้ สิ่งนี้มีบทบาทอะไรในกิจกรรมปัจจุบันของนักท่องเที่ยวมีการวัดระดับการใช้และประเมินการใช้อย่างไรทำอย่างไรให้แหล่งท่องเที่ยวมีเสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยว

ฐานข้อมูลของทรัพยากรท่องเที่ยวพิจารณาดังนี้ ทรัพยากรนั้นมีประโยชน์ต่อแหล่งท่องเที่ยวอย่างไร ปัจจุบันการท่องเที่ยวประเภทใดเหมาะสมและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวในอนาคตได้ และทรัพยากรนั้นมีอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคตอย่างไร

สรุปได้ว่าการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว ได้แก่ การเขียนรายงานทรัพยากรที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว และประเมินทรัพยากร ซึ่งได้แก่ รายการทรัพยากรที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ได้แก่ สิ่งน่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวสิ่งดึงดูดในรูปแบบต่าง ๆ สำหรับนักท่องเที่ยว สิ่งบริการสำหรับนักท่องเที่ยว กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวบนพื้นที่ และประเภทของที่พักรที่ให้บริการ กับนักท่องเที่ยว เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนา เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

ผู้วิจัยได้แนวคิดจากการท่องเที่ยวหลายรูปแบบเพื่อเป็นหลักการในการวางแผนการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดตรัง โดยผู้วิจัยได้แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวมาเป็นพื้นฐานการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดตรัง ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อเข้าใจกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่เน้นหนักในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการในแผน

ยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดตรัง ผู้วิจัยได้ศึกษาการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดตรัง เพื่อสามารถนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรังในฐานะเมืองรองต่อไป

บริบทพื้นที่ของจังหวัดตรัง

ประวัติความเป็นมา

จังหวัดตรัง เป็นจังหวัดหัวเมืองชายทะเลฝั่งตะวันตก ซึ่งตั้งขึ้นใหม่ในสมัยรัตนโกสินทร์ จึงไม่มีประวัติในสมัยโบราณก่อนหน้านั้น และเข้าใจว่าในแผ่นดินพระบรมไตรโลกนาถครั้นกรุงศรีอยุธยาขึ้น เมืองตรังยังไม่มี เพราะพระธรรมมุนญกล่าวถึงหัวเมืองฝ่ายใต้มีเพียง นครศรีธรรมราช พัทลุง ไชยา เพชรบุรี กุย ปราณ ครอบวาฬ บางสะพาน ตะกั่วทุ่ง ตะกั่วป่า ตะนาวศรี ทะวาย มะริด และสามโคก ดังนั้นเมืองตรังแต่เดิมมา น่าจะเป็นเพียงทางผ่านไปยังเมืองนครศรีธรรมราช และเมืองพัทลุงเท่านั้น ต่อมาเมื่อผู้คนตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนมากขึ้นจึงเกิดเมืองในตอนหลัง

เท่าที่พบหลักฐานความเป็นมาของจังหวัดตรัง เริ่มแรกได้จากศิลาจารึกที่วัดเสมาเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งได้จารึกโดยพระเจ้าจันทรภาณุ หรือพระเจ้าศรีธรรมมาโคกราชที่ 5 ในปี พ.ศ. 1773 ซึ่งเป็นสมัยที่เมืองนครศรีธรรมราชเจริญรุ่งเรืองมาก ได้จารึกว่าอาณาจักรนครศรีธรรมราชมีหัวเมืองรายล้อมอยู่ถึง 12 หัวเมือง ได้กำหนดใช้รูปสัตว์ตามปีนักษัตรเป็นตราประจำเมือง เรียกว่าการปกครองแบบ 12 นักษัตร โดยเมืองตรังใช้ตราม้า (ปีมะเมีย) เป็นตราประจำเมือง

แสดงว่าในปี พ.ศ. 1773 มีเมืองตรังแล้วแต่ไม่ทราบว่าตั้งเมืองอยู่ที่ใด ในพงศาวดารเมืองพัทลุงกล่าว ว่าเมื่อปี พ.ศ. 1493 พระยาภูมรกับนางเลือดขาวไปลังกา ทั้งขาไปและขามาได้แวะที่เมืองตรัง เพราะเป็น เมืองท่า นางเลือดขาวยังได้สร้างพระพุทธรูปและวัดพระพุทธสิหิงค์ไว้ที่เมืองตรัง

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาและกรุงธนบุรี เมืองตรังมีชื่อเป็นหัวเมืองที่ขึ้นต่อเมืองนครศรีธรรมราช ครั้น ถึงปี พ.ศ. 2347 รัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์โปรดฯ ให้ยกเมืองตรังขึ้นตรงกับกรุงเทพฯ ชั่วคราว เนื่องจากผู้รักษาเมืองตรังเป็นอริกับเจ้าเมืองนครศรีธรรมราช

หลังจากนั้นให้ไปขึ้นกับเมืองสงขลาระยะ หนึ่ง จนถึง พ.ศ. 2354 จึงกลับไปขึ้นกับเมือง นครศรีธรรมราชดังเดิม และได้มีการตั้งเมืองตรังขึ้นเป็นครั้งแรกโดยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงแต่งตั้งพระอุไทยธานีเป็นเจ้าเมืองตรังคนแรก และได้มีการสร้างหลัก เมืองตรังไว้ที่ ควนธานี

พ.ศ. 2381 ในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 เกิดเหตุการณ์วุ่นวายขึ้น ทางเมืองตรังและหัวเมืองปักษ์ใต้หลายเมือง ต่อมาจึงได้โอนเมืองตรัง มาขึ้นต่อกรุงเทพฯ อยู่ภายใต้การดูแลของข้าหลวงใหญ่หัวเมืองชายทะเลฝั่งตะวันตก ซึ่งตั้ง กองบัญชาการอยู่ที่เมืองตรังจนถึง พ.ศ. 2428 เมืองตรังจึงได้กลับไปอยู่ภายใต้การดูแลของ ข้าหลวงใหญ่ซึ่งตั้งกองบัญชาการอยู่ที่ภูเก็ต และเมื่อมีการปฏิรูปการปกครองเป็นแบบมณฑล เทศาภิบาลเมืองตรังจึงถูกรวม เข้าเป็นหัวเมืองหนึ่งของมณฑลภูเก็ต

ต่อมาเมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เสด็จประพาสหัว เมืองปักษ์ใต้ เมื่อ พ.ศ. 2433 ทรงเห็นเมืองตรังมีสภาพทรุดโทรม จึงทรงโปรดฯ ให้พระ ยารัชฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี (คอซิมบี๊ ณ ระนอง) มาดำรงตำแหน่งเจ้าเมืองตรัง และสร้าง ความเจริญให้แก่ตรังอย่างมากมาย โดยย้ายเมืองตรังมาตั้งที่ อำเภอกันตัง ปากแม่น้ำตรัง โดยรวมเอาเมืองตรังและปะเหลียนเข้าด้วยกัน และพัฒนาเป็นเมืองท่าการค้าและยังได้ส่งเสริม ให้มีการปลูกยางพาราที่จังหวัดตรังเป็นแห่งแรก

ต่อมาพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเห็นว่าที่ตั้งตัวเมืองตรังเดิม คือ เมืองกันตังไม่ปลอดภัยจากศัตรู ไม่เป็นศูนย์กลางของจังหวัด ทั้งยังเป็นทีลุ่มมาก น้ำทะเลท่วม ถึง จะขยายตัวเมืองได้ยาก จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายเมืองไปตั้งที่ตำบลทับเที่ยง อำเภอบางรัก ซึ่งเป็นที่ตั้งของอำเภอเมืองตรังมาจนทุกวันนี้ และเมื่อมีการจัดระเบียบบริหาร ราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2476 เมืองตรังจึงมีฐานะเป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย

ตราสัญลักษณ์ประจำจังหวัดตรัง

ภาพสะพานกระโจมไฟ และภาพลูกคลื่น ภาพสะพานกระโจมไฟ หมายถึง จังหวัดตรัง เคยเป็นเมืองท่าทำการค้าขายกับต่างประเทศ ภาพลูกคลื่น หมายถึง ลักษณะพื้นที่ของจังหวัด ตรัง เป็นเนินเล็ก ๆ สูง ๆ ต่ำ ๆ คล้ายลูกคลื่น

ดอกไม้ประจำจังหวัดตรัง

ดอกศรีตรัง เป็นพันธุ์ไม้พระราชทานเพื่อปลูกเป็นมงคลจังหวัดตรัง

คำขวัญประจำจังหวัดตรัง

เมืองพระยารัษฎา ชาวประชาใจกว้าง หมูย่างรสเลิศ ถิ่นกำเนิดยางพารา เด่นสง่า
ดอกศรีตรัง ปะการังใต้ทะเล เสน่ห์หาดทรายงาม น้ำตกสวยตระการตา

ลักษณะทางภูมิศาสตร์

1. ที่ตั้ง

ตรังเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ทางภาคใต้ฝั่งทะเลตะวันตกของประเทศไทย ติดกับทะเลอันดามัน แห่งมหาสมุทรอินเดีย มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 4,917.519 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 3,121,119 ไร่ มีขนาดพื้นที่ใหญ่เป็นลำดับที่ 4 ของภาคใต้ และลำดับที่ 33 ของประเทศ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามเส้นทางสายเพชรเกษม 828 กิโลเมตร มีพื้นที่ฝั่งทะเลตลอดแนวเขตจังหวัดยาว 119 กิโลเมตร ประกอบด้วยเกาะน้อยใหญ่จำนวน 46 เกาะ โดยมีเกาะที่สำคัญ เช่น เกาะลิบง ซึ่งเป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่ที่สุด เกาะมุก เกาะกระดาน เป็นต้น โดยมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดกระบี่
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดสตูลและทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดพัทลุง (มีเทือกเขาบรรทัดกั้นอาณาเขต)
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดกระบี่และทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย

2. ลักษณะพื้นที่ทางกายภาพ

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่โดยทั่วไปจะเป็นเนินสูง ๆ ต่ำ ๆ สลับด้วยภูเขาใหญ่เล็กกระจายอยู่ทั่วไป พื้นที่ราบเรียบมีจำนวนน้อยซึ่งใช้เพาะปลูกข้าว ทางทิศตะวันออกมีเทือกเขาบรรทัดยาวจากเหนือจรดใต้ และเป็นเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างจังหวัดตรังกับจังหวัดพัทลุง มีพื้นที่ป่าประมาณ ร้อยละ 20 ของพื้นที่จังหวัด สภาพป่าเป็นป่าดิบชื้น สำหรับพื้นที่ที่อยู่ติดกับทะเลมีป่าชายเลนที่ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์

3. ลักษณะภูมิอากาศ

ฤดูกาล จังหวัดตรังตั้งอยู่ในเขตภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อน มีอากาศร้อน โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงตลอดปี มีฝนตกชุกอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมที่พัดผ่าน 2 ชนิด คือ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดปกคลุมประเทศไทย ทำให้ภาคเหนือและภาคกลางมีอากาศหนาวและแห้งแล้ง ส่วนภาคใต้ตอนบน จะมีฝนตกชุก เพราะมรสุมได้พัดผ่านอ่าวไทย สำหรับตรังอยู่ทางฝั่งตะวันตกได้รับอิทธิพลของลมนี้เพียงเล็กน้อยจึงมีฝนตกเพียงเล็กน้อย ส่วนมรสุมอีกชนิดหนึ่งคือ ลมมรสุม

ตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งจะพัดผ่านมหาสมุทรอินเดีย ส่งผลให้จังหวัดตรังซึ่งตั้งอยู่ในด้านรับลมมีฝนตกชุก จังหวัดตรังมี 2 ฤดูกาล คือ

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ โดยฤดูฝนช่วงแรกจะมีฝนตกสม่ำเสมอในปริมาณ 118.7–730.2 มิลลิเมตรต่อเดือน และฤดูฝนช่วงหลังจะมีปริมาณฝน ค่อนข้างน้อย

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม โดยได้รับอิทธิพลของลมมรสุม จากแถบเส้นศูนย์สูตรในช่วงเปลี่ยนฤดูกาล

4. แหล่งน้ำสำคัญ

แหล่งน้ำธรรมชาติที่มีต้นกำเนิดอยู่ในพื้นที่ภูเขาและเทือกเขาด้านทิศตะวันออกของจังหวัดส่วนใหญ่เป็นลำน้ำสายสั้น ๆ และมีความลาดชันสูง โดยระบายลงสู่ทางด้านทิศตะวันตก มีจำนวนรวมทั้งหมด 176 สาย ประกอบด้วยแม่น้ำสายสำคัญ 2 สาย คือ

4.1 แม่น้ำตรัง มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาบรรทัด ในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุงและจากเทือกเขาเขตจังหวัดกระบี่ มีความยาวประมาณ 123 กิโลเมตร มีลำน้ำสาขาที่สำคัญ 7 สาย ได้แก่ คลองชี คลองท่าประดู่ คลองกะปาง คลองมวน คลองยางยวน คลองลำภูรา และคลองนางน้อย แม่น้ำนี้ไหลผ่านท้องที่จังหวัดตรัง 5 อำเภอ คือ อำเภอรัษฎา อำเภอห้วยยอด อำเภอวังวิเศษ อำเภอเมืองตรัง และอำเภอกันตัง แล้วไหลลงทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย ที่ปากน้ำกันตัง อำเภอกันตัง

4.2 แม่น้ำปะเหลียน มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาบรรทัดในเขตจังหวัดพัทลุง และจังหวัดสตูล มีความยาวประมาณ 58 กิโลเมตร มีลำน้ำสาขาที่สำคัญ 7 สาย ได้แก่ คลองปะเหลียน คลองลำแคลง คลองลำปลอก คลองห้วยดวน คลองลำพิกุล คลองโพรงจระเข้ (คลองไหร่น้อย) และคลองลำชาน ไหลผ่านท้องที่จังหวัดตรัง 2 อำเภอ คือ อำเภอย่านตาขาว และอำเภอปะเหลียน แล้วไหลลงสู่ทะเล อันดามัน มหาสมุทรอินเดีย ที่ปากแม่น้ำปะเหลียน อำเภอปะเหลียน

5. การปกครอง

จังหวัดตรังมีการแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 10 อำเภอ คือ

- อำเภอเมือง
- อำเภอกันตัง

- อำเภอห้วยยอด
- อำเภอย่านตาขาว
- อำเภอปะเหลียน
- อำเภอสิเกา
- อำเภอวังวิเศษ
- อำเภอนาโยง
- อำเภอรัษฎา
- อำเภอหาดสำราญ

รวมพื้นที่ 4,917 ตารางกิโลเมตร

6. ด้านศิลปวัฒนธรรม

จังหวัดตรังมีศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ทั้งในด้านศิลปะการแสดงและหัตถกรรม ศิลปะการแสดง เช่น มโนราห์ หนังตะลุง ลิเกป่า ศิลปะหัตถกรรม เช่น การประดิษฐ์เสื้อเตย มีดพร้า (นาบ้อ) ผ้าทอพื้นเมือง (นาหมื่นศรี) และเสวียนหม้อจากก้านจาก

ด้านวัฒนธรรมประเพณีเป็นการผสมผสานระหว่างประเพณีวัฒนธรรมไทยกับจีน ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในเขตเมืองส่วนใหญ่มีเชื้อสายไทยผสมจีน ส่วนผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามก็ยังคงยึดถือประเพณีวัฒนธรรมทางศาสนา แต่ไม่เคร่งครัดเหมือน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประเพณีของชาวตรังที่แตกต่างจากที่อื่นอย่างชัดเจน ได้แก่

ประเพณีแต่งงาน จะจัดงานใหญ่พิมพ์บัตรเชิญแขกไปร่วมเป็นเกียรติและร่วมรับประทานอาหาร จัดชบวนแห่ของคณะเจ้าบ่าวโดยรถยนต์ มีผ้าสีแดงผูกที่หน้ารถทุกคัน โดยเจ้าภาพเป็น ผู้มอบให้พร้อมกับติดผ้าแดงไว้ที่ประตูบ้านเจ้าภาพด้วย สำหรับแขกที่รับเชิญไปร่วมชบวนแห่หรือรับประทานอาหาร ขึ้นอยู่กับความมีชื่อเสียงของเจ้าภาพ การแต่งกายของแขกไม่ค่อยพิธีพิถัน แต่งกายตามสบาย เมื่ออาหารชนิดสุดท้ายขึ้นโต๊ะ หลังจากรับประทานอาหารเสร็จ แขกก็จะกลับหมด ให้เจ้าภาพมีเวลาจัดเก็บทำความสะอาดสถานที่ต่อไป

ประเพณีงานศพ เมื่อสมาชิกในครอบครัวถึงแก่กรรม จะไม่ออกบัตรเชิญแต่จะพิมพ์แผ่นประกาศขนาดใหญ่โดยระบุชื่อผู้ตาย สาเหตุการตาย สถานที่ตั้งศพ วันจัดงาน วันฌาปนกิจ และรายชื่อเจ้าภาพพร้อมด้วยญาติทุกคนไปปิดไว้ในที่ชุมชน เช่น ร้านอาหาร หน้าบ้าน ร้านค้าทั่วไป และจะส่งไปประกาศทางสถานีวิทยุท้องถิ่นบางราย ตั้งศพที่วัดหรือมูลนิธิกุศลสถานเพื่อความสะดวกของแขกที่ไปและความพร้อมของเครื่องใช้ไม้สอย ในงานจะมีญาติ

พี่น้อง เพื่อนฝูงไปร่วมงานคับคั่ง แยกที่ไปในงานทุกคนจะได้รับบัตรขอบคุณ ในบัตรระบุ วันที่ เวลา สถานที่เผาหรือฝังศพไว้ ในวันเคลื่อนศพออกจากบ้านหรือวัดไปเผาหรือฝัง เจ้าภาพ จะเลี้ยงอาหารแบบโต๊ะจีนจำนวนมาก การเคลื่อนศพออกจากบ้านก็จะจัดขบวนรถยนต์ยาวเหยียด มีผ้าสีขาวผูกหน้ารถทุกคัน เมื่อถึงปลายทางแล้ว รถทุกคันจะได้รับซองมีเงินอยู่ข้างใน เป็นสินน้ำใจจากเจ้าภาพ

ประเพณีกินเจ จะจัดขึ้นในวันขึ้น 1 ค่ำ ถึงวันขึ้น 9 ค่ำ เดือน 9 ของจีน โดยจัดปีละครั้งในงานมีฝ่ายพิธีการจัดโต๊ะบูชา ฝ่ายอัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์และฝ่ายอ่านบทสวดมนต์ร่วมกัน ประกอบพิธีกินเจ และเชิญชวนผู้ศรัทธามาร่วมกันกินเจก่อนถึงวันกำหนด เพื่อให้ร่างกายบริสุทธิ์และอัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์โดยเฉพาะพระอิศวรผู้เป็นใหญ่และพระจากดาวนพเคราะห์ทั้ง 9 ให้มาเป็นพยานในการประกอบพิธีกินเจ ส่วนเจ้าอื่น ๆ ที่อัญเชิญมา มีทั้งพุทธรักษา พราหมณ์ และเต๋า เพื่อให้เกิดศรัทธาในการรักษาโรค

7. ด้านการคมนาคม

การคมนาคมขนส่งในจังหวัดตรังสามารถเดินทางหรือขนส่งสินค้าได้ 4 เส้นทาง คือ

7.1 การคมนาคมทางบก

ทางรถยนต์ ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม) เป็นถนนสายหลักในการคมนาคมขนส่งทางบก นอกจากนั้นยังมีถนนเชื่อมโยงจากจังหวัดไปอำเภอ สามารถเดินทางติดต่อกันได้สะดวกทุกฤดูกาล โดยมีสายทางทั้งหมด 75 สายทาง ทางรถไฟ มีบริการรถไฟ 2 ขบวน คือ ขบวนรถเร็ว กันตัง-กรุงเทพฯ ทุกวัน ๆ ละ 1 ขบวน และขบวนรถด่วน ตรัง-กรุงเทพฯ ทุกวัน ๆ ละ 1 ขบวน

7.2 การคมนาคมทางอากาศ

ท่าอากาศยานตรัง ปัจจุบันมี 3 สายการบินให้บริการคือ สายการบินไทยแอร์เอเชีย สายการบินไทยไลอ้อนแอร์ และสายการบินนกแอร์ รวม 16 เที่ยวบินต่อวัน (ไป 8 เที่ยวบิน กลับ 8 เที่ยวบิน)

7.3 การคมนาคมทางน้ำ

ท่าเรือพาณิชย์ จำนวน 5 ท่า คือ

ท่าเทียบเรือกันตัง ขนาดไม่เกิน 20 ตันกรอส ที่ตั้งบริเวณแม่น้ำตรัง ตำบลกันตัง อำเภอกันตัง จังหวัดตรังขนส่งสินค้าประเภทตู้คอนเทนเนอร์, เรือลำเลียงสินค้า

ท่าเทียบเรือแสงทองขนส่งภาคใต้ เป็นท่าเทียบเรือขนาดไม่เกิน 500 ตันกรอส ที่ตั้งบริเวณ

แม่น้ำตรัง ตำบลบางเป้า อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ทำเทียบเรือสินค้าประเภทเทกอง เรือลำเลียงสินค้า

ทำเทียบเรือตรังฮาเบอร์ ทำเทียบเรือขนาดไม่เกิน 500 ตันกรอส ที่ตั้งบริเวณแม่น้ำตรัง ตำบลนาเกลือ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ขนส่งสินค้าประเภทเทกอง, เรือลำเลียงสินค้า ขนาด 1,500 ตันกรอส

ทำเทียบเรือยูโสบ ขนาดไม่เกิน 500 ตันกรอส ตั้งบริเวณแม่น้ำตรัง ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง สินค้าประเภทตู้คอนเทนเนอร์ เรือลำเลียงสินค้า ขนาด 1,500-2,500 ตันกรอส

ทำเทียบเรือนาเกลือ กว้าง 29.00 เมตร ยาว 185 เมตร ที่ตั้งบริเวณแม่น้ำตรัง หมู่ที่ 2 ตำบลนาเกลือ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ขนส่งทางทะเลในพื้นที่โครงการพัฒนาเศรษฐกิจสามฝ่าย ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย (IMT-GT) โครงการร่วมมือเศรษฐกิจอนุทวีป ระหว่าง บังคลาเทศ-อินเดีย-พม่า - ศรีลังกา - ไทย

ทำเรือท่องเที่ยว จำนวน 4 ท่า คือ

ทำเทียบเรือปากเมง ที่ตั้งบริเวณอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม ตำบลไม้ฝาด อำเภอลิเกา จังหวัดตรัง

ทำเทียบเรือควนตุงกู ที่ตั้งบริเวณบ้านควนตุงกู อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง เป็นเรือโดยสารและบรรทุกสินค้าเฟลดาใบจักรยาวและเรือประมงพื้นบ้าน วิ่งระหว่างท่าเรือควนตุงกูกับเกาะมุกด์

ทำเทียบเรือทุ่งคลองสน ที่ตั้งบริเวณ หมู่ที่ 2 ตำบลบ่อหิน อำเภอลิเกา จังหวัดตรัง เป็นเรือโดยสารและปิดพลาใบจักรยาวและเรือโดยสารขนาดใหญ่

ทำเทียบเรือเกาะสุกร ที่ตั้ง บริเวณหมู่ที่ 2 ตำบลบ่อหิน อำเภอลิเกา จังหวัดตรัง เป็นเรือโดยสารและบรรทุกสินค้าเฟลดาใบจักรยาวและเรือประมงพื้นบ้าน ท่าเรือประมงเข้า-ออก มีจำนวน 34 ท่าแพปลา

8. แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวของจังหวัดตรังเริ่มมีทิศทางที่ชัดเจนและเริ่มเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากขึ้น เนื่องจากมีชื่อเสียงที่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นอย่างชัดเจนและมี อัตลักษณ์ของตัวเองในด้านความสมบูรณ์ทางธรรมชาติที่สวยงาม ความมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่ไม่เปลี่ยนแปลงการให้บริการยังเป็นการบริการแบบเจ้าบ้านที่ดี อีกทั้งยังมี

การปรับปรุงทั้งทางด้านภูมิศาสตร์ธรรมชาติ สถานที่ท่องเที่ยววัฒนธรรมท้องถิ่น เสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรที่คอยให้บริการ การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวให้มีความพร้อมสูงสุด

8.1 แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ศาสนา และ

แหล่งมรดก

8.1.1 ยางพาราต้นแรกของประเทศไทย ตั้งอยู่ในบริเวณริมถนนก่อนเข้าสู่อำเภอกันตัง เป็นต้นยางรุ่นแรกที่พระยารัษฎานุประดิษฐ์เจ้าเมืองตรัง ได้นำมาปลูกไว้เพื่อบุกเบิกอาชีพสวนยางพาราของชาวตรัง เมื่อปี พ.ศ. 2442

8.1.2 พิพิธภัณฑสถานพระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี เป็นที่ตั้งของสถานที่ประวัติศาสตร์ที่สำคัญ คือ “จวนเก่าเจ้าเมืองตรัง” หรือบ้านพักของอดีตเจ้าเมืองตรัง พระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี บุคคลสำคัญที่ได้สร้างความเจริญแก่จังหวัดตรังเป็นอย่างมาก เช่น การคมนาคมเกษตรกรรมเลี้ยงสัตว์ การศึกษา การปกครอง และเป็นผู้นำต้นยางต้นแรกมาปลูกในจังหวัดตรังจนแพร่หลาย ไปทั่วภาคใต้เป็นเรือนไม้ 2 ชั้นมีรูปปั้นหุ่นขี้ผึ้งและเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของท่านอย่างครบถ้วน

8.1.3 อนุสาวรีย์พระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี (คอซิมบี๊ ณ ระนอง) ตั้งอยู่ในบริเวณสวนสาธารณะเขตเทศบาลเมืองตรัง ผู้ที่เดินทางไปจังหวัดตรังทุกคนจะแวะไปทำความเคารพอนุสาวรีย์ของท่าน บริเวณนั้นแต่เดิมเป็นที่ตั้งพระตำหนักพ่อนกาย ซึ่งจัดรับเสด็จฯพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวปัจจุบันได้ตกแต่งเป็นสวนสาธารณะอันร่มรื่น และมีประชาชนไปพักผ่อนเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในช่วงเวลาเย็น

8.1.4 สวนสาธารณะควนตำหนักจันทร์ ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองกันตัง มีเนื้อที่ประมาณ 250 ไร่ บริเวณโดยรอบร่มรื่นด้วยต้นไม้ทั้งไม้ดอกไม้ประดับ มีศาลาพักผ่อนสามารถมองเห็นทิวทัศน์ของทะเลและอำเภอกันตังได้กว้างไกล

8.1.5 สถานีรถไฟกันตัง เป็นสถานีสุดท้ายของทางรถไฟฝั่งอันดามัน มีลักษณะแบบคลาสสิก ตัวอาคารเป็นเรือนไม้แบบปั้นหย่า ภายในมีภาพเก่าแสดงการเสด็จพระราชดำเนินมายังอำเภอกันตังของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ รวมทั้ง จัดแสดงอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการรถไฟในอดีต

8.1.6 พระนอนทรงเครื่องโนราวัตภูเขาทอง ประดิษฐานอยู่ที่วัดภูเขาทอง ตำบลน้ำผุด อำเภอเมืองตรังเป็นพระพุทธรูปโบราณปางปรีนิพพาน สร้างในสมัยศรีวิชัยมีลักษณะเด่น คือ พระเศียรทรงเทริด มโนราตามศิลปะของภาคใต้ โดยเชื่อกันว่า “เทริด” เป็นเครื่องประดับที่ศักดิ์สิทธิ์และเป็นของสูงกรมศิลปากรจดทะเบียนเป็นโบราณสถาน

8.1.7 เทศกาลและงานประเพณีจังหวัดตรังมีงานเทศกาลและงานประเพณีที่หลากหลาย เช่น

- งานพิธีวิวาท์ใต้สมุทรได้รับการบันทึกเป็นสถิติโลกของ Guinness World Record จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ ณ เกาะกระดาน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง มีคู่บ่าวสาวจำนวนมากจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ร่วมขบวนแห่ขันหมากอันยิ่งใหญ่ไปยังสถานที่ถ่ายทำพิธีวิวาท์ จากนั้นคู่บ่าวสาวทุกคนพร้อมทั้งเจ้าหน้าที่และแขกผู้มีเกียรติ จะดำน้ำลงสู่ใต้ทะเลเพื่อทำพิธีรดน้ำสังข์ พิธีจดทะเบียนสมรสใต้ทะเล หลังจากนั้นจังหวัดจะจัดงานเลี้ยงแสดงความยินดีบริเวณชายทะเล

- งานเทศกาลขนมเค้กและหมูย่าง จัดขึ้นในเดือนกันยายน เค้กเมืองตรังเป็นที่ขึ้นชื่อไปทั่วประเทศว่าเป็นเค้กที่อร่อย มีหลายแบบหลายรสให้เลือกซื้อเป็นของฝากจากเมืองตรัง สำหรับหมูย่างสูตรเมืองตรัง หนึ่งกรอบ เนื้อหอมนุ่ม รสอร่อยจากกรรมวิธีหมักใส่เครื่องปรุงแล้วย่างทั้งตัวด้วยเตาย่างที่จัดทำเป็นพิเศษ ใช้แก๊ส LPG หรือขึ้นโต๊ะงานเลี้ยงต่าง ๆ

- งานเทศกาลกินเจจัดขึ้นเดือนตุลาคม เป็นประเพณีที่แปลกไม่เหมือนจังหวัดใดที่มีเทศกาลกินเจ มีการอัญเชิญองค์สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประทับในร่างทรง ออกเยี่ยมเยียนโปรดสัตว์ไปตามอาคารบ้านเรือนซึ่งจัดโต๊ะบูชาไว้ต้อนรับ พร้อมทั้งแสดงอิทธิฤทธิ์อภินิหาร ด้วยการใช้นาคสตราวุธ ทิ่มแทงตามร่างกาย ปีนป่ายบันไดมิด การลุยไฟ ลุยดงหนามขลุ่ย โดยมีได้มีอาการเจ็บปวดหรืออันตรายแต่ประการใด

- งานเทศกาลอนุรักษ์หอยตะเภาจัดขึ้นในเดือนพฤศจิกายน เพื่อให้ประชาชน มีความสำนึกในการร่วมกันอนุรักษ์หอยตะเภาที่มีมากที่ชายหาดปากเมง อำเภอสิเกา แต่กำลังจะสูญพันธุ์ไป

- งานเฉลิมพระชนมพรรษาและฉลองรัฐธรรมนูญประจำปีจัดขึ้นระหว่าง วันที่ 5-15 ธันวาคมทุกปี รวบรวมวัฒนธรรม ประเพณีของดีจากทุกอำเภอมาแสดงประกวดแข่งขัน พร้อมทั้งการออกร้านจำหน่ายสินค้าของสวนราชการและเอกชนในบริเวณงาน เป็นงานที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของจังหวัดตรังและของภาคใต้

- ประเพณีไหว้พระจันทร์ งานประเพณีไหว้พระจันทร์จังหวัดตรัง หรืองานประเพณีไหว้พระจันทร์ตำบลทุ่งยาวประเพณีอันเก่าแก่ที่ชาวทุ่งยาวซึ่งเป็นชาวไทยเชื้อสายจีนแต่จิวถือปฏิบัติสืบทอดกันมายาวนานกว่า 100 ปี ในคืนวันไหว้พระจันทร์ จะตรงกับวันเพ็ญเดือนแปดตามปฏิทินของจีนชาวบ้านจะพร้อมใจกันจัดโต๊ะไหว้พระจันทร์ไว้หน้าบ้านเรือนของตนเองเรียงรายสองข้างถนน เป็นภาพที่สวยงามและมีมนต์เสน่ห์ยิ่งนัก นอกจากนี้ ชาวทุ่งยาวส่วนหนึ่งจะแต่งกายด้วยชุดกี่เพ้าทำให้บรรยากาศเต็มไปด้วยกลิ่นอายแห่งวัฒนธรรมแบบจีนมากยิ่งขึ้น

- ประเพณีสารทเดือนสิบประเพณีวันสารทเดือนสิบหรือการทำบุญเดือนสิบ เป็นประเพณีการทำบุญให้กับวิญญาณของบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วโดยความเชื่อของชาวพุทธ ที่เชื่อว่าในวันสารทเดือนสิบนี้ยมบาลจะปล่อยให้วิญญาณทั้งหลายที่รับกรรมอยู่ในนรกที่เรียกว่า "เปรต" นั้นขึ้นมารับส่วนบุญที่บรรดาญาติที่มีชีวิตอยู่ทำบุญอุทิศไปให้การทำบุญเดือนสิบในจังหวัด ตรังจะมี 2 ครั้ง คือ วันแรม 8 ค่ำเดือน 10 กับ วันแรม 15 ค่ำเดือน 10

- ประเพณีลากพระและมหกรรมวัฒนธรรมสัมพันธ์งานประเพณีลากพระ งานชักพระเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีหนึ่ง ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นภาคใต้ที่สืบทอดมา ยาวนานแล้ว จะจัดขึ้นหลังวันออกพรรษา 1 วัน หรือวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11

- ประเพณีสงกรานต์ สงกรานต์เป็นประเพณีเก่าแก่ของไทยซึ่งสืบทอดมาแต่โบราณ คุ้มกับประเพณีตรุษจึงมีการเรียกรวมกันว่าประเพณีตรุษสงกรานต์หมายถึงประเพณีส่งท้าย ปีเก่าและต้อนรับปีใหม่จัดระหว่างวันที่ 12-14 เมษายนของทุกปี

8.2 แหล่งท่องเที่ยวชุมชน

8.2.1 กลุ่มทอผ้าไหมหมื่นศรีนาหมื่นศรี เป็นชื่อตำบลหนึ่งในอำเภอนาโยงซึ่ง มีชื่อเสียง ในด้านผ้าทอพื้นเมืองของจังหวัดตรังมาตั้งแต่ครั้งอดีต และในปัจจุบันนี้ก็ได้มีการ จัดตั้งกลุ่มสตรี ทอผ้าไหมหมื่นศรีเพื่อสืบสานการทอผ้าพื้นเมืองไม่ให้สูญหายไป

8.2.2 พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำราชมงคตรัง ตั้งอยู่บริเวณหาดราชมงคภายใน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง ตำบลไม้ฝาด ประกอบด้วยสวนใน สถานที่จัดแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ โดยได้มีการรวบรวมพันธุ์สัตว์น้ำจำนวน 61 ตู้ เช่น ปลาการ์ตูน ปลาดาว ปลาไหลไฟฟ้า ปลาปักเป้ากลอง เป็นต้น และบ่อแสดงกลางแจ้ง จัดแสดงทั้งสัตว์น้ำ จืด และสัตว์ทะเลที่พบในเขตน้ำขึ้นน้ำลงและทะเลลึกจากแหล่งต่าง ๆ ทั่วโลก นอกจากนี้ยังมี ส่วนการแสดงแมวน้ำแสนรู้ให้นักท่องเที่ยวเข้าชม

8.2.3 สระกะพังสุรินทร์ เป็นแอ่งน้ำหรือหนองน้ำตามธรรมชาติขนาดใหญ่ มี เนื้อที่ 50 ไร่ กะพังสุรินทร์ตั้งชื่อตามพระยาสุรินทรราชา (นกยูง วิเศษกุล) อดีต สมุหเทศาภิบาลมณฑลภูเก็ต บริเวณโดยรอบเป็นสวนสาธารณะสำหรับนั่งพักผ่อนได้

8.2.4 สวนสาธารณะสมเด็จพระศรีนครินทร์ 95 (ทุ่งน้ำผุดหรือเขาแป๊ะช้อย) เป็นสวนสาธารณะกลางเมืองที่ยังคงสภาพความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บนเนื้อที่กว่า 280 ไร่ ซึ่งเทศบาลนครตรังได้เนรมิตให้เป็นสวนสาธารณะ สถานที่ออกกำลังกายและเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน

8.2.5 ทะเลสองห้อง อยู่ในพื้นที่ตำบลบางดี อำเภอห้วยยอด ห่างจากตัว อำเภอประมาณ 27 กิโลเมตร มีสภาพเป็นแอ่งน้ำธรรมชาติ กว้างใหญ่คล้ายทะเลสาบมีเนิน

เขาล้อมรอบ ตอนกลางมีเนินเขายื่นออกมาเกือบจะติดต่อกัน แบ่งแอ่งน้ำออกเป็น 2 ตอน เรียกว่า "ทะเลสองห้อง" มีทิวทัศน์สวยงาม น้ำใสสะอาด มีปลาน้ำจืดชุกชุม และปัจจุบันกำลังสร้างเป็นค่ายลูกเสือแห่งชาติขึ้นในบริเวณทะเลสองห้องด้วย

8.3 หมู่เกาะ

8.3.1 เกาะสุกร เป็นตำบลหนึ่งในอำเภอปะเหลียน เป็นเกาะขนาดใหญ่อยู่ห่างชายฝั่งเพียง 3 ก.ม. บนเกาะมีชาวบ้านอาศัยอยู่กว่า 2,500 คน มีอาชีพประมง ทำสวนยาง และเกษตรกรรมชาวบ้านส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม มีผลไม้ที่มีชื่อเสียงคือแตงโมซึ่งรู้จักกันดีในจังหวัดตรังและใกล้เคียงว่ามีรสหวานอร่อย

8.3.2 เกาะลิบง เป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดในทะเลตรัง มีพื้นที่ 25,000 ไร่ รอบ ๆ เกาะเต็มไปด้วยหญ้าทะเลซึ่งเป็นอาหารของ "พะยูน" สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่กำลังจะสูญพันธุ์ แต่จะพบได้ยาก บริเวณเกาะแห่งนี้เกาะลิบงได้รับการประกาศเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหมู่เกาะลิบง โดยมีที่ทำกรเขตอยู่ในบริเวณแหลมจุโหย รอบ ๆ เกาะมีสถานที่น่าเที่ยวชมหลายแห่ง เช่น หาดตูป แหลมจุโหย แหลมทวด แหลมโต๊ะชัย หาดหญ้าคา เป็นต้น บริเวณแหลมจุโหยเป็นหาดทรายที่ในเวลาน้ำลดจะสามารถเดินทางไปถึงหาดตูปได้ ซึ่งมีนกทะเลและนกชายเลนจำนวนมากที่อพยพหนีหนาวมาอาศัยที่นี่โดยเฉพาะเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม เช่น นกกินเปี้ยว นกกวัก นกยางเขียว นกนางนวล แกลบเคราขาว นกหัวโตชาดำ เกาะลิบงมีชาวบ้านอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากแบ่งเป็นหลายหมู่บ้านชาวบ้านยังคงดำเนินวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย ทำอาชีพประมง สวนยางพารา ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม

8.3.3 เกาะมุก-ถ้ำมรกต นับเป็นจุดเด่นที่สุดในทะเลตรังลักษณะของเกาะทางด้านทิศตะวันตก ส่วนใหญ่เป็นโขดหน้าผาหินสูงตระหง่านหันหน้าออกสู่ทะเลทางฝั่งตะวันออก เป็นที่ตั้งของหมู่บ้านชาวประมงที่ยังคงวิถีชีวิตของชาวเกาะไว้อย่างดี สามารถเดินเที่ยวรอบเกาะได้และทางด้านทิศตะวันตกของเกาะมุก มีถ้ำมรกตหรือถ้ำทะเลซึ่งมีความงดงามตระการตาอย่างมาก จากปากทางเข้าถ้ำเป็นโพรงเล็ก ๆ การเข้าชมภายในถ้ำจะต้องว่ายน้ำลอยคอเข้าไประยะทาง 80 เมตร บริเวณปากทางเข้าถ้ำแสงจากภายนอกจะสะท้อนกับน้ำภายในถ้ำทำให้เห็นน้ำเป็นสีเขียวมรกตดูแปลกตาและมหัศจรรย์ เป็นความสวยงามที่ธรรมชาติได้บรรจงสร้าง เมื่อพ้นปากถ้ำออกมาอีกด้านหนึ่งจะเห็นหาดทรายขาวสะอาดล้อมรอบด้วยหน้าผาสูงชันสามารถลงเล่นน้ำได้

8.3.4 เกาะเหลาเหลียง เป็นเกาะขนาดเล็กมีลักษณะเป็นภูเขาหินปูน มีหน้าผาสูงโดยรอบเหมาะสำหรับกีฬาปีนหน้าผามีหาดทรายขาวสะอาดและน้ำทะเลใสบริสุทธิ์ รวมถึงแนวปะการังที่สวยงาม

8.3.5 เกาะกระดาน มีชายหาดที่มีทรายขาวละเอียดเหมือนแป้งและมีน้ำใส จนสามารถมองเห็นแนวปะการังซึ่งได้อย่างชัดเจน ด้านหลังของเกาะกระดานมีอ่าวเล็ก ๆ ซึ่งมีคลื่นซัดสาดม้วนเข้าสู่ชายหาดเป็นระลอก ๆ เหมาะสำหรับการเล่นกระดานโต้คลื่นเป็นอย่างมาก

8.3.6 เกาะเชือก เป็นจุดดำน้ำที่มีชื่อเสียงมากของทะเลตรังมีลักษณะที่โดดเด่นคือ เป็นจุดดำน้ำชมปะการังอ่อน แต่ด้วยกระแสน้ำที่แรงมาก การดำน้ำจึงต้องอาศัยการยึดเกาะเชือกหรือ ผูกเชือกโยงไว้

8.4 อ่าวและชายหาด

8.4.1 อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม เป็นอุทยานแห่งชาติทางทะเล ครอบคลุมพื้นที่ 2 อำเภอ คืออำเภอกันตังและอำเภอสิเกา มีอาณาเขตชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 20 กิโลเมตร ที่ทำการอุทยานอยู่ที่หาดฉางหลวง ตำบลไม้ฝาด แบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนพื้นดินที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวของอุทยานฯ ได้แก่ หาดปากเมง หาดฉางหลวง หาดยาว หาดหยงหลิง หาดสั้น หาดเจ้าไหม ถ้ำเจ้าไหม นอกจากนี้ยังมีส่วนที่เป็นเกาะน้อยใหญ่ อีกจำนวน 7 เกาะในทะเลตรังที่อยู่ในความดูแลของอุทยานฯ ได้แก่ เกาะมุก เกาะกระดาน เกาะเชือก เกาะปลิง เกาะแหวน เกาะเมง และเกาะ เจ้าไหม นอกจากนี้ บริเวณอุทยานฯ มีศูนย์ศึกษาธรรมชาติทางทะเลจะทำการวิจัยหญ้าทะเลซึ่งเป็นแหล่งคุณค่าทางนิเวศวิทยาของฝั่งทะเลอันดามัน

8.4.2 อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา เป็นอุทยานแห่งชาติที่ตั้งอยู่บริเวณช่องแคบมะละกา ทะเลอันดามันมหาสมุทรอินเดียประกอบด้วยเกาะน้อยใหญ่ จำนวน 22 เกาะ อาทิ เกาะเภตรา เกาะเขาใหญ่ เกาะสันดีเกาะลิดี เกาะบุโหลน เกาะเหลาเหลียง เกาะเปราเมะ เป็นต้น

8.4.3 หาดหยงหลิง – หาดสั้น เป็นหาดทรายรูปโค้งขนานไปกับดงสน สุดชายหาดเป็นเขาสูงมีเวียงและโพรงถ้ำสามารถลอดออกไปสู่ริมทะเลที่มีโพรงถ้ำและโขดหินเหมือนบ่อมโอบล้อมลานทรายไว้สวยงามมากเหมาะที่จะเล่นน้ำ และพักผ่อนหย่อนใจบริเวณหาดสามารถกางเต็นท์ได้

8.4.4 หาดยาวหมู่ที่ 6 ตำบลเกาะลิบง เป็นหาดทรายยาวต่อจากโขดเขารูปกระโดง ฉลามขึ้นมาจากด้านเหนือมีสนทะเลขึ้นเป็นแนวดูสวยงาม มีชายหาดกว้างเหมาะจะเข้าค่ายพัก

8.4.5 หาดปากเมง เป็นหาดที่สวยงามและเงียบสงบแห่งหนึ่งแนวหาดยาวเหยียดไปตามชายฝั่งทะเลบริเวณหาดมีท่าเรือปากเมง ซึ่งมีเรือบริการไปตามเกาะต่าง ๆ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

8.5 ถ้ำ

8.5.1 ถ้ำเขาบินะ ภูเขาสูงนี้ภายในถ้ำจนถึงยอดเขา มีลักษณะคล้าย กระทั่งดำตรงเชิงเขาเป็นที่ตั้งของวัดบินะ มีบันไดขึ้นไปชมถ้ำซึ่งมีอยู่หลายชั้นและชมทิวทัศน์ ครอบ ๆ เขาได้บริเวณทางเข้าถ้ำมีพระพุทธรูปไสยาสน์ประดิษฐานอยู่

8.5.2 ถ้ำเลเขากอบ เป็นถ้ำที่มีสายน้ำไหลผ่านและไหลล้อมรอบภูเขาอันเป็นที่ตั้งของถ้ำภายในถ้ำมีหินงอกหินย้อยที่สวยงามและคงความสมบูรณ์ปรากฏให้เห็นตลอดทาง ระหว่างการนั่งเรือและตามเวียงถ้ำหรือโถงถ้ำต่าง ๆ ที่สามารถเดินชมได้ อาทิถ้ำเจ้าสาว ถ้ำ รากไทร ถ้ำคนธรรพ์ และจุดเด่นของถ้ำเลเขากอบอีกอย่างหนึ่ง ที่สร้างความตื่นเต้นและ ประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว คือจะต้องนอนราบขนานไปกับเรือแล้วลอดผ่านส่วนที่มีเพดานถ้ำ ต่ำที่สุด เรียกว่าถ้ำลอด กล่าวกันว่า การได้ลอดผ่านจุดนี้เปรียบเสมือนการได้ลอดท้องมังกร

8.5.3 ถ้ำเขาช้างหาย เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามตามธรรมชาติอีกแห่ง หนึ่งของจังหวัดตรังอยู่ในพื้นที่ของอำเภอนาโยง เขตบ้านนาหมื่นศรี

8.6 ดอยภูเขาและแมกไม้

8.6.1 สวนพฤกษศาสตร์สากลภาคใต้ (ทุ่งค่าย) มีพื้นที่ประมาณ 2,600 ไร่ อยู่ในเขต ป่าสงวนแห่งชาติป่าทุ่งค่าย หมู่ที่ 2, 3, และ 9 ตำบลทุ่งค่ายอำเภอย่านตาขาว ในบริเวณผืนป่าแห่งนี้ได้แบ่งเนื้อที่ออกเป็นสัดส่วนเพื่ออำนวยความสะดวกในการศึกษาประเภท ต่าง ๆ ของพรรณไม้ให้เป็นที่เข้าใจมากยิ่งขึ้นภายในสวนพฤกษศาสตร์มีสะพานศึกษาเรือนยอด ไม้ (Canopywalkway) ความยาว 175 เมตร มีความสูง 10-18 เมตร มีจำนวนหอคอย 6 หอ รองรับน้ำหนักได้ 200 กิโลกรัม/ตารางเมตร มีความร่มรื่นด้วยธรรมชาติของป่าไม้เป็นอย่างมากมีการจัดสรรเป็นสวนต่าง ๆ ให้ได้เดินเที่ยวชมมากมาย อาทิ สวนอนุกรมวิธาน (แหล่ง รวบรวมพันธุ์พืชถิ่นใต้) สวนฐานวิทยา (แหล่งเรียนรู้ลักษณะต่าง ๆ ของพืช) และยังมีสวน กล้วยไม้สวนพืชทนแล้งสวนเฟิร์นพืชกินแมลงพืชวงศ์ปาล์มพืชวงศ์ยาง รวมทั้งสวน พฤกษศาสตร์พื้นบ้านที่สามารถใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืชได้

8.6.2 สถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าเขาช่อง สถานที่แห่งนี้ ร่มรื่นด้วยต้นไม้ใหญ่และน้ำตกต่าง ๆ ได้แก่ น้ำตกโตนใหญ่ น้ำตกโตนน้อย และน้ำตกกะช่อง เป็นแหล่งศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าแห่งแรกของประเทศไทย โดยมีเส้นทางศึกษาธรรมชาติ จำนวน 2 เส้นทาง ระยะทาง 1.8 และ 2.8 กิโลเมตร ตามเส้นทางจะมีป้ายสื่อความหมาย อธิบายตามจุดต่างๆนอกจากนี้ ยังมีอาคารพิพิธภัณฑ์และแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับธรรมชาติ กิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

8.6.3 เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคลองลำชาน เป็นที่อยู่อาศัยของนกเป็ดน้ำ นกเป็ดแดงจำนวนมาก บริเวณรอบๆจะมีหนองน้ำขนาดใหญ่ร่มรื่นด้วยต้นไม้ใหญ่สงบเงียบเหมาะสำหรับการนั่งพักผ่อน พร้อมทั้ง มีศาลาริมน้ำสำหรับไว้นั่งชมนกภายในบริเวณยังมีสะพานไม้และทางเดินศึกษาธรรมชาติไว้ให้นักท่องเที่ยวได้เดินศึกษาช่วงที่มีนกมากคือช่วงเดือนมกราคม-มีนาคม

8.7 น้ำตก

8.7.1 น้ำตกโตนเต๊ะ เป็นน้ำตกขนาดใหญ่ ต้นกำเนิดจากเทือกเขาบรรทัด มีน้ำไหลผ่านแอ่งหินตลอดสายเป็นสีขาวสูงประมาณ 320 เมตร การขึ้นไปชมน้ำตกชั้นบนจะต้องเดินเท้าไปตามเส้นทางระยะทางประมาณ 1 กิโลเมตร ตลอดทางเดินร่มรื่นด้วยไม้เบญจพรรณนานาชนิด ส่วนด้านล่างเป็นแอ่งน้ำสามารถว่ายน้ำได้นอกจากนั้นยังมีเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติโตนเต๊ะ ตามทางมีป้ายสื่อความหมาย 17 จุดที่บอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติและสิ่งมีชีวิต

8.7.2 น้ำตกเจ้าพะ เป็นน้ำตกที่ไหลลดหลั่นลงมาตามชั้นหินปูนรอบข้างเป็นป่าซึ่งยังคงสภาพธรรมชาติมีต้นไม้ขึ้นอยู่หนาแน่นเป็นที่อาศัยของเงาะป่าหรือชนเผ่าซาไกซึ่งเป็นชนเผ่าที่เร่ร่อนอยู่ในป่าเขตเทือกเขาบรรทัด

8.7.3 น้ำตกสายรุ้ง เป็นน้ำตกชั้นเดียวที่ลงมาจากหน้าผาสูงใหญ่จุดเด่นที่สุดของน้ำตกแห่งนี้ คือ ทุกวันเวลา 15.00-17.00 น. ละอองน้ำของน้ำตกจะทำมุมกับแสงอาทิตย์ปรากฏเป็นประกายรุ้งสวยงาม

8.8 น้ำพุร้อน

8.8.1 วนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง อยู่ในพื้นที่บ้านควนแดง ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตังอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาหลวง ป่าควนแดง และป่าน้ำราบ มีเนื้อที่ประมาณ 500 ไร่ ซึ่งกรมป่าไม้ได้ประกาศจัดตั้งเป็นวนอุทยานเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2549 แหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ได้แก่

8.8.2 บ่อน้ำร้อนควนแดง บริเวณพื้นที่พุร้อนน้ำร้อนได้พัฒนาปรับปรุงเป็นบ่อน้ำร้อน จำนวน 3 บ่อ มีอุณหภูมิของน้ำประมาณ 70 องศา, 40 องศา, 20 องศา ตามลำดับใช้ประโยชน์ด้านสันทนาการ

8.8.3 เส้นทางศึกษาธรรมชาติบริเวณพื้นที่พุร้อนน้ำร้อนและพื้นที่ป่าดงดิบได้พัฒนาปรับปรุงเป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติพันธุ์ไม้และสัตว์ป่า จำนวน 3 เส้นทาง ระยะทาง 500 750 และ 2,000 เมตร ตามลำดับใช้ประโยชน์ด้านการศึกษาริจัความหลากหลายทางชีวภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรังในฐานะเมืองรอง เพื่อประกอบการดำเนินการวิจัย ได้ดังต่อไปนี้

กนกรัตน์ รัตนพันธุ์ และคณะ (2562) ได้ทำการศึกษา แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง The Guideline for Ecotourism Development in Lay Kao Kob Cave, Trang : การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยรอบถ้ำเลเขากอบ เส้นทางโดยรอบถ้ำเลเขากอบ และเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนหมู่ที่ 1 บ้านเขากอบ ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง จำนวน 286 เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามซึ่งมีการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองจำนวน 20 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่าเส้นทางโดยรอบถ้ำเลเขากอบมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$, $SD. = 0.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านพรรณไม้อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.18$, $S.D. = 0.83$) ด้านสัตว์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.98$, $S.D. = 0.95$) และด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$, $S.D. = 0.89$) และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเส้นทางโดยรอบถ้ำเลเขากอบ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ร้อยละ 91.6 ซึ่งบุคคลหรือหน่วยงานที่ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนามากที่สุด คือ ประชาชน ร้อยละ 53.5 รองลงมา คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด ร้อยละ 31.8 และนายอำเภอ ร้อยละ 47 ตามลำดับ นอกจากนี้ แนวการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติสู่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับรูปแบบเส้นทางศึกษาธรรมชาติโดยมีคนนำทาง ร้อยละ 97.6 เส้นทางศึกษาธรรมชาติด้วยตนเอง ร้อยละ 94.8 และเส้นทางศึกษาธรรมชาติโดยจักรยาน ร้อยละ 89.2 และส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับเส้นทางศึกษาธรรมชาติด้วยการขี่ม้า ร้อยละ 78.0

รัฐกานต์ สามสี (2558) ได้ทำการศึกษา การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม จังหวัดตรัง Ecotourism Management of Had Chao Mai National Park,

Trang Province : การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยใช้องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม และศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ศึกษานักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแตกต่างของค่าที่ (t-Test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ของการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way ANOVA) รวมไปถึงข้อมูลเชิงนโยบาย และแผนยุทธศาสตร์ในการจัดการท่องเที่ยวและข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือ ผลการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเที่ยวในอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม จังหวัดตรัง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุระหว่าง 20-29 ปี การศึกษาในระดับปริญญาตรี มีสถานภาพโสดอาชีพนักเรียนนักศึกษา รายได้ต่อเดือน 10,001-30,00 บาท ภูมิลำเนาอยู่ภาคใต้ ส่วนใหญ่เดินทางท่องเที่ยวไม่พักค้างคืนใช้ยานพาหนะรถยนต์ส่วนบุคคล ค่าใช้จ่ายสำหรับการเดินทางท่องเที่ยวต่อคนต่อครั้งอยู่ที่ไม่เกิน 1,000 บาทมีความถี่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม 1 - 2 ครั้งต่อปีเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดนักขัตฤกษ์ เดินทางร่วมกับครอบครัวและส่วนใหญ่อันต์ความสนใจในกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีอยู่กิจกรรมที่อยากให้มีในอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหมคือ พักผ่อนริมหาด มากที่สุด รองลงมาคือกิจกรรมการเล่นน้ำทะเล และกิจกรรมปิกนิก ทั้งนี้นักท่องเที่ยวมีระดับความต้องการใช้องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากสามารถเรียงระดับความต้องการใช้องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับมาก3คน ได้แก่ 1. ด้านพื้นที่ 2. ด้านการมีส่วนร่วม 3. ด้านกิจกรรมและกระบวนการ และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้านได้แก่ ด้านการจัดการจากการศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สามารถแบ่งตามเขต ได้ดังนี้คือ เขตบริการเขตนันทนาการ เขตสงวนสภาพธรรมชาติ เขตหวงห้ามเขตฟื้นฟูสภาพ ธรรมชาติ และเขตกันชน

ดุสิตพร ฮกทา และคณะ (2560) ได้ทำการศึกษา แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง Guidelines for Developing Tourism Potential in Trang: การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ประกอบด้วย 1) ศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง 2) ศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง และ 3) นำเสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง โดยมกระบวนกรวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง 22 คน ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

เป็นเครื่องมือโดยใช้การวิเคราะห์ SWOT และวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาผลการศึกษา พบว่า จังหวัดตรังมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเนื่องจากมีแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยว ชนบทรรมนิยม และวัฒนธรรม ที่เป็นเอกลักษณ์ มีระบบคมนาคมขนส่งที่ครอบคลุมทุกด้าน มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งทางบกและทางทะเล มีสินค้าของที่ระลึกประจำจังหวัดที่สร้างชื่อเสียงระดับประเทศ ตลอดจนประชาชนจังหวัดตรังส่วนใหญ่เป็นเจ้าของบ้านที่ดี และมีอัธยาศัยไมตรีจิต ส่วนด้านที่จำเป็นต้องพัฒนา ได้แก่ เส้นทางคมนาคมที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวไม่สะดวก และมีมาตรฐาน ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ไม่เพียงพอ ขาดบริการรถขนส่งสาธารณะที่เชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง ควรปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการส่วนแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง ได้แก่ 1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวสู่สากล 2) การฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน 3) การพัฒนาสินค้าและบริการเพื่อเพิ่มมูลค่าด้านการท่องเที่ยว 4) การสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยวสู่สากล และ 5) การพัฒนาบุคลากรและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายการท่องเที่ยว

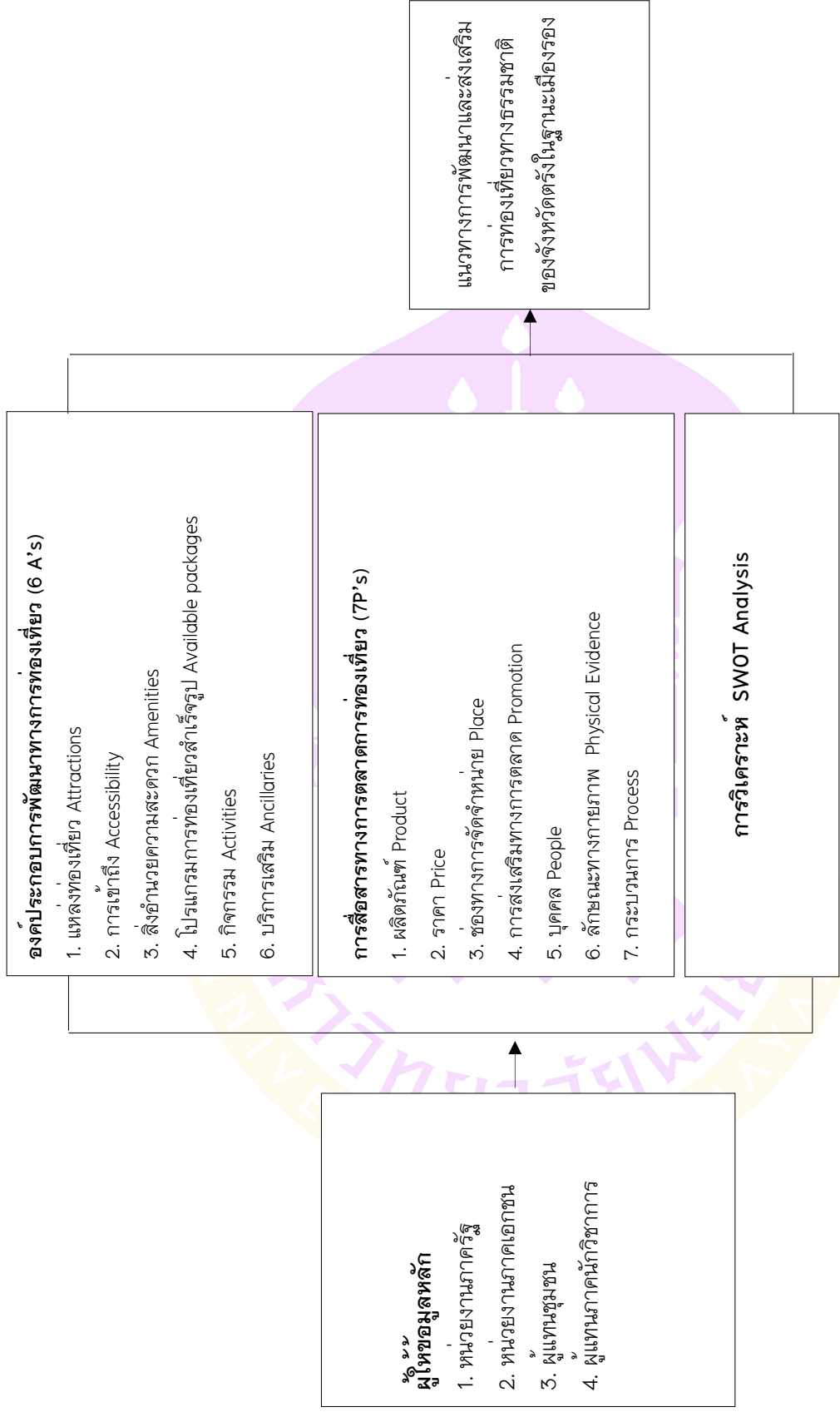
ณัฐทิศา โรจนประศาสน์ และคณะ (2558) ได้ทำการศึกษา ความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนชายฝั่งจังหวัดตรัง Sustainability of Coastal Community-Based Ecotourism in Trang Province : การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนชายฝั่งกลุ่มเป้าหมาย คือ แกนนำกลุ่มการท่องเที่ยวของชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ได้แก่ อบต. เจ้าหน้าที่ของสำนักงานการท่องเที่ยวแลกีฬาจังหวัดตรังและเจ้าหน้าที่ขององค์กรพัฒนาเอกชน) และนักท่องเที่ยวที่เข้าพักโฮมสเตย์ใน 4 แห่ง คือ หงสตาตาร์โฮมสเตย์ บอหินฟาร์มสเตย์ เกาะติบงโฮมสเตย์และเกาะมุกด์โฮมสเตย์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากผลการศึกษา ความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนชายฝั่งพิจารณาได้จากมิติผลิต/ผลลัพธ์ ทั้งชุมชนและนักท่องเที่ยวประเมินสอดคล้องกัน จากคะแนนเต็ม 5.00 ความยั่งยืนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.04 และ 3.82 ตามลำดับ) รวมถึงด้านประสิทธิผลในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.01 และ 3.7 ตามลำดับ) และด้านผลกระทบของการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.06 และ 3.85 ตามลำดับ) ทั้งนี้ระดับความยั่งยืนดังกล่าวนี้เป็นผลมาจาก 3 มิติ คือ มิติบริบท มิติทุนทางสังคมของชุมชน และมีतिकะบวนการ

นิเวศน์ อรุณเบิกฟ้า (2553) ได้ทำการศึกษา การจัดการทรัพยากรป่าชายเลนกรณีศึกษา: ชุมชนบ้านหนองสมาน หมู่ที่ 3 ตำบลหาดสำราญอำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง Mangrove Forest Resource Management: A Case Study of Baan Hnongsamarn Community, Tambon Hardsumran, AmphoeHardsumran, Trang Province : มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความเป็นมาของแนวคิดหลักการ วิธีการปฏิบัติของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ การพัฒนาชุมชน (2) ศึกษาถึงพัฒนาการ และประวัติความเป็นมาของชุมชนหนองสมานกับการจัดการแก้ไขปัญหาทรัพยากรในพื้นที่ป่าชายเลน (3) ศึกษาถึงโครงสร้างการบริหารการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนบ้านหนองสมาน (4) ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของชุมชนบ้านหนองสมาน ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติบริเวณป่าชายเลน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย คณะกรรมการกลุ่มสตรีอาสาพัฒนาบ้านหนองสมาน คณะกรรมการหมู่บ้าน และคณะกรรมการกลุ่มบริหารจัดการทรัพยากรบ้านหนองสมาน และสมาชิกในชุมชน 10 ครอบครัว โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่าง เพื่อจัดทำสารสนเทศกลุ่ม จำนวน 2 กลุ่ม มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มละ 7 และ 6 คน รวมทั้งหมด 13 คนและสัมภาษณ์เชิงลึก 20 คน เพื่อรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาแบบพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า การจัดการทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชนบ้านหนองสมาน คือ การจัดการภายใต้แนวคิดที่ว่า "ทุนทางสังคมหรือทุนของชุมชน" คนกับป่าสามารถอยู่ร่วมกันได้ ภายใต้ข้อตกลง กติการ่วมกันของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การจัดการป่าชายเลนมีจุดเริ่มต้นมาจากชาวบ้านหนองสมานประสบกับปัญหาป่าชายเลนถูกทำลาย ทำให้ปริมาณสัตว์น้ำลดลง ส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพ รายได้ไม่พอกับรายจ่าย ด้วยเหตุนี้ทำให้ชาวบ้านหนองสมานมีการรวมตัวกันเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยการฟื้นฟูป่าชายเลนจำนวน 350 ไร่ แบ่งพื้นที่ออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วยพื้นที่ป่าฟื้นฟูจำนวน 200 ไร่ ป่าพิทักษ์รักษสัตว์น้ำจำนวน 100 ไร่ และป่าใช้สอยของชุมชนอีกจำนวน 50 ไร่ เมื่อนำแนวคิดการมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น มาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับการพัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญาในการจัดการทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน ทำให้เห็นการตัดสินใจในการกำหนดวิถีชีวิตของตนเอง เพื่อสนองตอบความต้องการขั้นพื้นฐาน ในเรื่องของปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิตประจำวันของคนในชุมชน เช่น การใช้ประโยชน์จากไม้ป่าชายเลนในการสร้างที่อยู่อาศัย การเก็บหาสมุนไพรในป่าชายเลน เพื่อใช้ในการรักษาโรค และประกอบอาชีพประมง โดยการจับสัตว์น้ำมาเป็นอาหาร และส่วนที่เหลือนำไปขายเพื่อเป็นรายได้ของครอบครัว สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ผลจากการมีทรัพยากรป่าชายเลนสามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของชุมชนซึ่งเป็นวิถีชีวิตจึงนำไปสู่แนวคิดการพัฒนาจาก

ภายในชุมชน คือ เมื่อชาวบ้านหนองสมานสามารถพึ่งพาตนเองได้และมีวิถีชีวิตที่ไม่ทำลายทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน ทำให้เกิดการจัดการป่าชายเลนโดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในขั้นตอนการวิเคราะห์สภาพปัญหาและนำไปสู่การฟื้นฟูป่าชายเลน เมื่อมีการฟื้นฟู ป่าชายเลน สมบูรณ์มากขึ้น ปริมาณสัตว์น้ำก็เพิ่มขึ้น ทำให้ชุมชนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของป่าชายเลน เกิดการสงวนพื้นที่ป่าชายเลนของชุมชน เพื่อเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยและเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ มีการควบคุม ดูแลการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน โดยชุมชนมีการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนทั้งทางตรงและทางอ้อม เมื่อมีการใช้ประโยชน์ชุมชนบ้านหนองสมานได้ดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชายเลนด้วยการปลูกป่าชายเลน ไม่จับสัตว์น้ำในฤดูวางไข่ และมีการกำหนดเครื่องมือการทำประมงที่ถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งการถ่ายทอดความรู้ให้แก่คนในชุมชนและภายนอกชุมชน เกิดการพัฒนาป่าชายเลน โดยความพยายามสร้างเครือข่ายในการจัดการป่าชายเลน ยกกระดับให้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้การจัดการทรัพยากรป่าชายเลน เพื่อการปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่เด็กเยาวชนรุ่นหลังโดยการถ่ายทอดความรู้เชื่อมโยงกับโรงเรียนชุมชนบ้านหนองสมานและชุมชนใกล้เคียงต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรัง ในฐานะเมืองรองผู้วิจัยใช้วิธีการ วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร บทความวิชาการและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มาดำเนินการวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาศักยภาพจังหวัดตรังในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
2. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติจังหวัดตรังในฐานะเมืองรอง
3. เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติจังหวัดตรังในฐานะเมืองรอง

วิธีดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1. เพื่อศึกษาศักยภาพจังหวัดตรังในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 2. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติจังหวัดตรังในฐานะเมืองรอง 3. เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติจังหวัดตรังในฐานะเมืองรอง

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) รวมจำนวน 20 ราย (McMillan & Schumacher, 1997: p.534) โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงของผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้งระดับผู้บริหารและระดับปฏิบัติการในพื้นที่ในจังหวัดตรัง ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่แท้จริงอันได้แก่

1.1 หน่วยงานภาครัฐ คือ ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและการสนับสนุนการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดตรัง ในการกำหนดนโยบาย วางแผนงานดูแลและมีส่วนในการรับผิดชอบต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดตรัง ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้แทน สำนักงานจังหวัดตรัง หัวหน้ายุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตรัง ศูนย์ประสานงาน

การท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานเทศบาลนครตรัง องค์การปกครองส่วนตำบล เจ้าหน้าที่รวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมจำนวน 5 ท่าน

1.2 หน่วยงานภาคเอกชน คือ ผู้แทนจากผู้ประกอบการธุรกิจต่าง ๆ และการบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มีบทบาทในการกระตุ้นเศรษฐกิจ ทั้งด้านการค้า การลงทุนและการให้บริการ รวมทั้งการให้การสนับสนุนและร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ การจัดกิจกรรมการต่าง ๆ ในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดตรัง ได้แก่ หอการค้าจังหวัดตรัง ประธานสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดตรัง การขนส่งของบริษัทเอกชน ผู้ประกอบการด้านที่พักโรงแรม ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ เจ้าหน้าที่รวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จังหวัดตรัง รวมจำนวน 5 ท่าน

1.3 ผู้แทนชุมชน ที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดตรัง รวมถึงผู้นำชุมชนท้องถิ่นที่มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การส่งเสริม ภูมิปัญญาของคนในชุมชน หรือการช่วยฟื้นฟู พัฒนา ส่งเสริมและการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในการจัดการและให้บริการด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวในจังหวัดตรัง ได้แก่ เทศบาลเมืองตรัง นายอำเภอเมือง นายอำเภอสิเกา นายอำเภอกันตัง องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเมืองตรัง ผู้นำชุมชนตรัง และปราชญ์ชาวบ้าน รวมจำนวน 8 ท่าน

1.4 ผู้แทนนักวิชาการด้านการท่องเที่ยว คือ ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและมีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ นักวิชาการด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดตรังอาจารย์ประจำภาควิชาการจัดการท่องเที่ยวและการโรงแรม รวมจำนวน 2 ท่าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – Structured Interview) สัมภาษณ์เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวและซื้อสินค้า OTOP ของฝากของที่ระลึกของจังหวัดตรังและศึกษาการมีส่วนร่วมของมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถานท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดตรัง

2.1 การศึกษาเอกสาร ได้แก่ หนังสือ ตำรา เว็บไซต์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยใช้องค์ประกอบศักยภาพการท่องเที่ยว (6A's) ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) ด้านเส้นทางคมนาคม

เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Service) ด้านที่พักในแหล่งท่องเที่ยว และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) การกำหนดยุทธศาสตร์การตลาดการท่องเที่ยว (7P's) ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ด้านส่งเสริมการตลาด (Promotion) ด้านบุคคล (People) ลักษณะทางกายภาพและการนำเสนอ (Physical Evidence and Presentation) และด้านกระบวนการ (Process)

2.2 รายการที่ตรวจสอบเพื่อศึกษาข้อมูลของชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเพื่อศึกษาข้อมูลของชุมชน ประกอบด้วยข้อมูลทางกายภาพ ข้อมูลทางภูมิศาสตร์ และข้อมูลด้านสังคม

2.3 รายการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว ของสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรม ทรัพยากรมรดก ทรัพยากรด้านกิจกรรม ทรัพยากรด้านบริการและการประเมินคุณภาพ ความโดดเด่น และอำนาจในการดึงดูด

2.4 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยนำผลจากการศึกษาเอกสารแนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องของการพัฒนาการท่องเที่ยว มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ ประกอบไปด้วย ประเด็นคำถามที่สำคัญได้แก่ 1) ทรัพยากรท่องเที่ยวที่โดดเด่นของพื้นที่ 2) จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของพื้นที่ 3) ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน 4) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 5) แนวทางการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จะผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ SWOT Analysis หาศักยภาพของพื้นที่ทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment) เพื่อหาโอกาสและอุปสรรคของการพัฒนาในอนาคต ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อหาแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

3. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

3.1 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาวัตถุประสงค์เบื้องต้น

3.2 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ

พิจารณาเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และโครงสร้างของคำถามในแต่ละข้อว่า ตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยหรือไม่ จากนั้นหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม กับวัตถุประสงค์สอดคล้อง (IOC: Item Objective Congruence index) โดยกำหนดเกณฑ์การให้ คะแนน ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์หรือไม่
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

จากนั้นนำคะแนนที่ได้แทนค่าในสูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้องระหว่างเครื่องมือกับจุดประสงค์

R หมายถึง คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์ในการพิจารณาวัดค่าดัชนีความสอดคล้อง พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดย ข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 0.50 – 1.00 มีค่าความเที่ยงตรงใช้ได้ และข้อคำถามที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.50 ต้องปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

3.3 จากนั้นพิจารณาความเหมาะสมของภาษาในแต่ละข้อคำถามและ เสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อปรับแก้ไขเบื้องต้น

3.4 การหาความเที่ยง (Reliability) ผู้วิจัยหาความเที่ยงตรงโดยนำแบบ สัมภาษณ์ที่ผ่านเกณฑ์ตามดัชนีความสอดคล้องรวบรวมเป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) (Cronbach, 1951) โดยคัดเลือกข้อคำถามแต่ละด้านและทั้งฉบับมีค่าความเที่ยงตรงมากกว่าหรือเท่ากับ .70 ขึ้นไป (Burns and Grove, 2005)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แหล่งข้อมูล 2 ประเภท คือ แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ข้อมูลเบื้องต้นที่ได้จากการสังเกตทั่วไป และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยมีลำดับการดำเนินการ 3 ขั้นตอนดังนี้

4.1.1 การติดต่อประสานงานและนัดหมายล่วงหน้ากับกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วน

4.1.2 การขอเอกสารทางราชการ (บันทึกข้อความ) จากฝ่ายวิชาการและงานวิจัยวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา เรื่อง “ขออนุญาตวิเคราะห์สัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติจังหวัดตรังในฐานะเมืองรอง” และจะดำเนินการส่งไปให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนทราบ

4.1.3 การลงพื้นที่การวิจัยตามวัน เวลา และสถานที่ที่นัดหมาย เพื่อดำเนินการสัมภาษณ์ ซึ่งในระหว่างการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยจะจดบันทึกข้อมูลและทำการบันทึกเสียงตลอดการสัมภาษณ์

4.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการกำหนดแนวทางในการวิจัยซึ่งนำไปสู่แนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อมูล que ผู้วิจัยได้มาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งข้อมูลได้มาจากประชากรคือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติจังหวัดตรังในฐานะเมืองรอง โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากตัวแทนความคิดเห็นของทุกภาคส่วนทั้งระดับผู้บริหาร หัวหน้าส่วนราชการ และระดับปฏิบัติการในพื้นที่ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) มี 4 กลุ่มคือ ผู้แทนจากองค์กรภาครัฐ ผู้แทนจากองค์กรภาคเอกชน ผู้แทนจากภาคประชาชน ผู้แทนจากภาคนักวิชาการด้านการท่องเที่ยวและด้านการตลาด

โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มาถอดเทปแล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อพิจารณาประเด็นที่มีความเหมือนกันหรือต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยทำการศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องซึ่งหัวข้อที่ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบไปด้วย ทรัพยากรท่องเที่ยวที่โดดเด่นของพื้นที่จังหวัดตรัง จุดแข็งหรือจุดเด่นด้านการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรัง จุดด้อยหรือจุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรัง องค์ประกอบสำคัญต่อการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรัง การตลาดเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรัง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรัง แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรัง การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรัง กระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรัง โอกาสที่จะยกระดับการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรัง และปัญหาหรืออุปสรรคที่สำคัญด้านการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรัง เมื่อได้ข้อมูลจากการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา นำข้อมูลที่ได้มาจัดความสำคัญจัดกลุ่มของเนื้อหา รวมถึงการวิเคราะห์จำแนก และสรุปประเด็นสำคัญ

2. ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation ซึ่งกระทำโดยการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูล โดยแหล่งที่จะพิจารณาในการตรวจสอบ ได้แก่ ด้านเวลา ด้านสถานที่ และด้านบุคคล ดังนี้

ด้านเวลา คือ ข้อมูลที่ได้จาก องค์การภาครัฐ องค์การภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ โดยการตรวจสอบข้อมูลว่าถ้าข้อมูลที่ได้ในช่วงเวลาที่ต่างกันข้อมูลจะเหมือนกันหรือไม่ ข้อมูลที่ได้มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่

ด้านสถานที่ คือ ข้อมูลที่ได้จาก องค์การภาครัฐ องค์การภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ โดยการตรวจสอบข้อมูลว่าถ้าข้อมูลที่ได้ต่างสถานที่กันข้อมูลจะเหมือนกันหรือไม่ ข้อมูลที่ได้มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่

ด้านบุคคล คือ ข้อมูลที่ได้จาก องค์การภาครัฐ องค์การภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ โดยการตรวจสอบข้อมูลว่าถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ ข้อมูลที่ได้มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่

ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าโดยการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูล ในด้านเวลา ด้านสถานที่ และด้านบุคคล จะนำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรังในฐานะเมืองรอง (Approaches for Development and Promotion of Natural Tourism in Trang Province as a Secondary Destination) เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) จำนวน 20 คน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติจังหวัดตรัง และรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาดำเนินการพิจารณาตรวจสอบ และสรุปตามประเด็นคำถาม ในส่วนของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามแนวคิด ทฤษฎี และระเบียบวิธีวิจัย โดยมีคณะที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางและตรวจสอบผลการวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรังในฐานะเมืองรอง (Approaches for Development and Promotion of Natural Tourism in Trang Province as a Secondary Destination) เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) ผลการรวบรวมข้อมูลการวิจัย มีหัวข้อดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการรวบรวมข้อมูลการวิจัยด้านจุดแข็ง (Strengths) ทางการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง

จุดแข็ง (Strengths) ทางการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง

1. ด้านทำเลที่ตั้ง

ที่ตั้งอยู่ติดทะเลอันดามัน ภาคใต้ของประเทศไทย เชื่อมโยงกับมหาสมุทรอินเดีย จังหวัดสตูล จังหวัดกระบี่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

จังหวัดตรังอยู่ติดทะเลอันดามัน ถือเป็นความได้เปรียบเชิงพื้นที่เชิงภูมิศาสตร์เชิงภูมิทัศน์ และเชิงการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีอาณาเขตเชื่อมต่อกับมหาสมุทรอินเดียที่อำนวยความสะดวกต่อการเดินทางระหว่างประเทศ ทำให้สามารถสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม การลงทุน การค้า เศรษฐกิจ และการท่องเที่ยวระหว่างกันได้ดี ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้บริหารจากภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...จังหวัดตรังอยู่ติดทะเลฝั่งอันดามันของประเทศไทย ซึ่งมีแม่น้ำตรังไหลผ่าน มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาบรรทัด ในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง และเทือกเขาเขตจังหวัดกระบี่ มีความยาวประมาณ 123 กิโลเมตร มีลำน้ำสาขาที่สำคัญ 7 สาย ได้แก่ คลองชี คลองท่าประดู่ คลองกะปาง คลองมวน คลองยางยวน คลองลำภูรา และคลองนางน้อย แม่น้ำนี้ไหลผ่านท้องที่จังหวัดตรัง 5 อำเภอ อำเภอรัษฎา อำเภอห้วยยอด อำเภอวังวิเศษ อำเภอเมืองตรัง อำเภอกันตัง แล้วไหลลงทะเลอันดามัน ที่เชื่อมโยงไปสู่มหาสมุทรอินเดีย ที่ปากน้ำกันตัง อำเภอกันตัง...”

จังหวัดตรัง ให้ความสำคัญกับเรื่องของการท่องเที่ยวในการพัฒนาโครงสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นอย่างมาก ถือว่าส่งผลในทางที่ดีต่อทางจังหวัดตรังในด้านเศรษฐกิจสังคม การค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวผู้ให้ข้อมูลอีกท่านหนึ่ง ซึ่งเป็นผู้บริหารจากภาคเอกชนได้กล่าวไว้ว่า

“...ด้วยเวลาที่จังหวัดตรังเป็นจังหวัดที่ติดกับทะเลอันดามัน เป็นเมืองท่องเที่ยวที่รัฐบาลให้ความสำคัญจึงได้จัดสรรงบประมาณในการดำเนินการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางคมนาคมการขนส่ง การส่งเสริมความร่วมมือในด้านสังคม เศรษฐกิจ การลงทุนในประเทศ ระหว่างประเทศ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงามต่อกัน ตลอดจนงานเชื่อมโยงการท่องเที่ยวและกระชับความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประชาชนในภูมิภาคให้เกิดความใกล้ชิดแน่นแฟ้นมากขึ้น ตลอดจนเป็นการเลือกคุณภาพชีวิตที่ดีมาสู่ประชาชนในจังหวัดได้เป็นอย่างดี...”

จังหวัดตรังเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรทางทะเลที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ทั้งด้านผลผลิต อาหารทะเล และทรัพยากรการท่องเที่ยวจังหวัดจังหวัดตรัง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลอีกท่านหนึ่ง ซึ่งเป็นนักวิชาการ ได้กล่าวไว้ว่า

“...ทรัพยากรทางทะเลจังหวัดตรังที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ทั้งด้านผลผลิต อาหารทะเล ตรังเป็นจังหวัดที่มีแหล่งปะการังสวยงาม หรือแหล่งหญ้าทะเลที่สมบูรณ์มากที่สุดในเขตภาคใต้ตอนล่าง และเป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียง โดยเป็นแหล่งอาศัยของพญานาคคู่สุดท้ายในประเทศไทย ก็ถือเป็นความได้เปรียบหลายด้าน เพราะทะเลตรังเป็นปัจจัยสำคัญในการก่อกำเนิดวิถีชีวิต อารยธรรม และวัฒนธรรม จนกลายเป็นเอกลักษณ์ของชาวจังหวัดตรังที่มีความผูกพันกับทะเลตรังมายาวนานจากรุ่นสู่รุ่น...”

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ถ้ามาจังหวัดตรัง ต้องได้ยลความงามของธรรมชาติทางทะเล หาด เกาะต่าง ๆ ความงดงามมาก ทิวทัศน์ตอนตะวันตกดิน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลอีกหนึ่งท่าน ซึ่งเป็นผู้นำจากภาคประชาชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...เมื่อนักท่องเที่ยวได้มาเยือนจังหวัดตรัง หากใครที่มีโอกาสไปสัมผัสบรรยากาศที่สดชื่น ผ่อนคลาย และสัมผัสลมธรรมชาติที่ลมทะเลพัดมาตลอดจากชายหาด หมู่เกาะต่าง ๆ สามารถเห็นทิวทัศน์เทือกเขาหินปูนสลับซับซ้อนตั้งเรียงรายเป็นฉากหลังให้กับพระอาทิตย์อย่างงดงาม และอากาศที่บริสุทธิ์มาก...”

ที่ตั้งทำเลของจังหวัดตรังถือว่าเป็นเป็นที่ตั้งได้เปรียบที่สุด เพราะต้องอยู่เชื่อมต่อตรงกลางยุทธศาสตร์ภูมิภาค โดยการเดินทางเชื่อมโยงกับจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลอีกหนึ่งท่าน ซึ่งเป็นจากภาครัฐบาล ได้กล่าวไว้ว่า

“...จังหวัดตรังมีแม่น้ำตรังไหลผ่านอำเภอต่าง ๆ ออกสู่ทะเล ซึ่งทะเลอันดามันที่เชื่อมโยงกับทะเลออกสู่จีนได้ ซึ่งทำให้บรรพบุรุษของจังหวัดตรังมีชาวจีนอพยพมาจากประเทศจีน ทำให้ประชากรของจังหวัดตรังเป็นชุมชนคนไทยเชื้อสายจีน และเก่าแก่แห่งหนึ่งของจังหวัดตรัง มีตำนานเล่าขานกันมาหลายชั่วอายุคน ประชาชนมีวิถีชีวิต เรียบง่าย รักสงบ ทั้งนี้ทะเลยังเป็นสถานที่ก่อเกิดชุมชน จนมีความเข้มแข็ง มีเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรม ประเพณีที่โดดเด่น...”

2. ความหลากหลายด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

จังหวัดตรัง เป็นเมืองที่หอมล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทางโบราณสถาน ทางโบราณวัตถุ ร่องรอยอารยธรรม และทางวัฒนธรรมที่หลากหลายที่มีความเก่าแก่ และอยู่คู่ชุมชนมาตั้งแต่อดีต ผู้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้นำจากภาคประชาชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...สำหรับผู้หลงใหลบรรยากาศของหาดทราย ชายทะเล กลุ่มเกาะ และอาหารอร่อยแล้ว ไม่มีใครไม่คิดถึงตรังหรือเมืองทับเที่ยง เมืองท่าค้าขายที่เจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่อดีต และเติบโตต่อเนื่องยาวนานมาจนถึงปัจจุบัน โดยสังขมเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ตกทอดไว้ในแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่ง ไม่เพียงเท่านั้น ความอุดมสมบูรณ์ของตรังยังรวมถึงผืนป่า แหล่งน้ำ และถ้ำน้อยใหญ่ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญไม่น้อยไปกว่าหาดทราย ชายทะเล และหมู่เกาะเลย การไปเยือนจังหวัดตรังจึงนับว่าได้ท่องเที่ยวครบทุกรสชาติ ทั้งดินแดนประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ธรรมชาติ โดยมีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสมและพอเพียงในแต่ละที่ที่คุณไป เนื่องจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ที่ตั้งในทรัพยากรดังกล่าว ได้ร่วมกันบูรณะฟื้นฟูให้มีสภาพที่สวยงาม ทั้งธรรมชาติ ผืนป่า ชุมชน สายน้ำ ชนเผ่า โบราณสถาน บ้าน วัด เป็นต้น

นำมาสู่การพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด ที่ช่วยสร้างคุณค่า สร้างมูลค่า และสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชน...”

จังหวัดตรังเป็นจังหวัดหัวเมืองอยู่ทาง ภาคใต้ของประเทศไทย ติดทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย ชายฝั่งทะเลตะวันตก จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และโบราณคดี ที่ปรากฏในจังหวัดตรังมีอยู่ทั่วไป ผู้ข้อมูลซึ่งเป็นนักวิชาการ ได้กล่าวไว้ว่า

“...เรามีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และโบราณคดีที่ปรากฏในจังหวัดตรัง เช่น โครงกระดูกมนุษย์โบราณที่ถ้ำซากู อำเภอบะเหลียน ขวานหินกะเทาะ ขวานหินขัด เศษภาชนะ ดินเผา ลูกปัดแก้ว เครื่องประดับ ตามถ้ำต่าง ๆ เช่น เขาสามบาทร ถ้ำเขาไม้แก้ว ถ้ำเขาเทียมป่า ภาพเขียนสีที่เขาแบนะ ถ้ำตรา ล้วนเป็นหลักฐานบอกความเป็นชุมชนก่อนประวัติศาสตร์ จนถึงแรกเริ่มประวัติศาสตร์ ต่อมาจึงมีหลักฐานที่แสดงถึงความสัมพันธ์กับ อาณาจักรโบราณ ทางภาคใต้ในลักษณะที่เป็นเมืองท่าทางผ่าน และมีพัฒนาการมาตามลำดับ นอกจากนี้เจ้าเมืองตรัง พระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี (คอซิมบี๊ ณ ระนอง) ได้นำต้นยางพาราต้นแรกของประเทศมาปลูกที่อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง จึงได้รับเกียรติว่าเป็น "บิดาแห่งยาง" จากนั้น พระยารัษฎานุประดิษฐ์ ได้ส่งคนไปเรียนวิธีปลูกยางพาราเพื่อมาสอนประชาชนพร้อมนำพันธุ์ยางพาราไปแจกจ่าย และส่งเสริมให้ราษฎรปลูกทั่วไป ซึ่งในยุคนี้แน่นอนอาจกล่าวได้ว่าเป็นยุคต้นยางพาราและชาวบ้านเรียกยางพารานี้ว่า “ยางเทศา” ต่อมาราษฎรได้นำเข้ามาปลูกเป็นสวนยางพารามากขึ้น และได้มีการขยายพื้นที่ปลูกยางพาราไปในจังหวัดภาคใต้รวม 14 จังหวัด ตั้งแต่จังหวัดชุมพรลงไปถึงจังหวัดที่ติดชายแดนประเทศมาเลเซีย ปัจจุบันนี้ยังเหลือให้เห็นเป็นหลักฐานเพียงต้นเดียวอยู่บริเวณหน้าสหกรณ์การเกษตรกันตัง สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมอย่างต่อเนื่อง ทำให้กลายเป็นจุดสำคัญอีกจุดหนึ่งในการรวมตัวของนักท่องเที่ยว สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจของจังหวัดได้ด้วย ...”

จังหวัดตรัง มีโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ เพื่อยกระดับการท่องเที่ยว กระตุ้นเศรษฐกิจ และส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยสร้างเส้นทางจักรยาน ปั่นไปสัมผัสความงดงามของเมืองตรัง ปั่นผ่านเมือง ทะเล สวนยาง และทิวเขา ผู้ข้อมูลซึ่งเป็นภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผู้สนับสนุนหลักของนโยบายการปรับปรุงภูมิทัศน์ ในการสร้างและจัดเส้นทางปั่นจักรยาน มุ่งหวังการปั่นจักรยานท่องเที่ยวจะช่วยเสริมให้ประชาชนออกกำลังกาย ออกกำลังกาย โดยปั่นจักรยานท่องเที่ยวทำให้ร่างกายมีสุขภาพที่ดีต้านภัยไวรัส รวมถึงเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้มีไลฟ์สไตล์การปั่นจักรยานเพิ่มมากขึ้น ถือเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังเป็นแรงผลักดันและส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวข้าม

จังหวัด เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในจังหวัด เพื่อนำรายได้บางส่วนมาสร้างประโยชน์ให้กับชุมชน ถือเป็นอีกโครงการหนึ่งที่ตั้งใจทำเพื่อช่วยเหลือสังคมไทยให้ดีขึ้น...”

3. ด้านความสามารถของผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และศักยภาพในการเป็นนักพัฒนา

การท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง เติบโตไปในทิศทางที่ดีต่อเนื่อง เพราะจังหวัดตรังมีผู้นำที่เป็นนักวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว เป็นนักวางนโยบายที่ดี ที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติจริง บ่งบอกว่า เป็นนักพัฒนาที่มีศักยภาพคนหนึ่ง ผู้ให้ข้อมูลจากภาคเอกชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...นายจรศักดิ์ เจริญโสภา ผู้ว่าราชการจังหวัดตรัง กล่าวว่า การท่องเที่ยวถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญของเศรษฐกิจ สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดการจ้างงาน การกระจายรายได้สู่เศรษฐกิจฐานราก อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง นโยบายที่เห็นผลเด่นชัด คือ มีการปรับปรุงทั้งทางด้านภูมิศาสตร์ธรรมชาติ สถานที่ท่องเที่ยว วัฒนธรรมท้องถิ่น เสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรที่คอยให้บริการ การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวมีความพร้อมสูงสุด ซึ่งจังหวัดตรังมีนักท่องเที่ยวได้มาเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศปีละ 1,578,906 คน รายได้ 10,151 ล้านบาท ด้านเศรษฐกิจของจังหวัดตรังขยายตัวอย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยตั้งเป้าอัตราการขยายของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตรเฉลี่ยปี 2557-2559 ร้อยละ 0.81 อัตราการเพิ่มขึ้นของรายได้การท่องเที่ยว เฉลี่ยร้อยละ 12.00 ...”

สถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง ปัจจุบันถือว่ามีพัฒนาที่ดีขึ้น ขยายตัวการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา คาดว่าการเข้าพักแรมสูงเฉลี่ยร้อยละ 80 เงินสะพัดไม่น้อยกว่า 500-600 ล้านบาท ผู้ให้ข้อมูลจากภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...ท่านันท์วัน ศิริโภคพัฒน์ ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานตรัง เปิดเผยว่า จังหวัดตรังมีการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา และได้รับความนิยมจากทั้งนักท่องเที่ยวไทยและต่างประเทศ นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวและพักผ่อนทะเลตรังมากที่สุด คือ กลุ่มสแกนดิเนเวีย ซึ่งประกอบด้วย สวีเดน ฟินแลนด์ นอร์เวย์ และเดนมาร์ก นอกจากนี้ รองลงมาคือ เยอรมนี มาเลเซีย ฝรั่งเศส และตามมาด้วยจีน คุณค่าที่นักท่องเที่ยวต่างชาติได้รับ คือ การได้พบเห็นประสบการณ์แปลกใหม่บนพื้นฐานของความสงบ ความเป็นมิตรไมตรี ระยะเข้าพักตั้งแต่ 7-49 วัน แนวโน้มการเดินทางของกลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เพิ่มมากขึ้นทุกปี เพราะภาพลักษณ์การท่องเที่ยว คือ ความสุข ความสงบ ความเป็นมิตรไมตรี ซึ่งให้เห็นว่า เรามีผู้นำที่ศักยภาพ วิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มุ่งมั่น ตั้งใจ ที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวตรังให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น...”

ในการเติบโตขึ้นได้ถึงปัจจุบันต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มาช่วยกันคิดช่วยกันทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดตรังที่สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานได้สำเร็จตามเป้าประสงค์ โดยท่านขจรศักดิ์ เจริญโสภา ผู้ว่าราชการจังหวัดตรัง เป็นผู้นำศูนย์กลางศักยภาพ ผู้ให้ข้อมูลจากนักวิชาการ ได้กล่าวไว้ว่า

“...แผนงานสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของหน่วยงานภาครัฐในระดับจังหวัด เป็นลักษณะกิจกรรม ที่บูรณาการของหน่วยงานร่วมกันของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคประชาชน ภาคเอกชน เช่น การจัดโครงการ (MOU) ทางการค้าการลงทุน ธุรกิจบริการและการท่องเที่ยว ระหว่างหอการค้าจังหวัดน่านกับหอการค้าจังหวัดตรังได้รับการสนับสนุนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานตรัง และคณะกรรมการหอการค้า ดำเนินนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม ต่อประชาชน เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจหรือเสนอทางเลือกสำหรับการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการ เพื่อสร้างรายได้เติบโตอย่างต่อเนื่องโดยการแลกเปลี่ยนนักท่องเที่ยวทั้งสองจังหวัด และพัฒนาการบินเชิงพาณิชย์ระหว่างสองจังหวัด เพื่อสร้างรายได้สู่ธุรกิจการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง...”

4. ด้านความพร้อมในการเป็นเจ้าบ้านที่ดีในชุมชน

ชาวตรังมั่นใจมีความพร้อมทุกด้านในการต้อนรับนักท่องเที่ยว เชื่อชาวตรังเป็นเจ้าบ้านที่ดี พร้อมชูเอกลักษณ์ความหลากหลายทางเชื้อชาติเป็นเสน่ห์ที่ลงตัว ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้นำจากภาคประชาชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...ชาวตรังมีจิตวิญญาณในการเป็นเจ้าบ้านที่ดี ซึ่งจังหวัดตรังมีทั้งชาวไทยพุทธ มุสลิม ชาวไทยเชื้อสายจีน ที่ผสมผสานวัฒนธรรมกันอย่างลงตัวถือเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อช่วยเหลือดูแลนักท่องเที่ยวให้ได้รับความสะดวก ก็มีจิตอาสาชมรมท่องเที่ยว ททท.ตรัง ที่ได้ฝึกทีมงานไว้เป็นตาลับปะรดเพื่อช่วยเหลือกัน รวมทั้งสมาคมธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยว จังหวัดตรัง ชมรมผู้ประกอบการร้านอาหารจังหวัดตรัง ซึ่งมีมาตรการอยู่แล้ว เพื่อยับยั้งเหตุการณ์ที่ไม่ดีไม่ให้เกิดขึ้น ดีกว่าข่าวร้ายที่เกิดขึ้นมาแล้วต้องช่วยกันแก้ไข ถ้ามีอะไรไม่ปกติ ก็แจ้งเบาะแสเพื่อช่วยเหลือกัน สำหรับในด้านความปลอดภัย ปัญหาด้านการลักขโมย น้อโกง ทะเลาะวิวาท โดยปกติคดีที่เกิดขึ้นในจังหวัดตรังมีน้อย ทำให้เจ้าหน้าที่มีเวลาที่จะดูแลความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งทางเจ้าหน้าที่ก็มีความพร้อม...”

จังหวัดตรัง เป็นเมืองที่ทรัพยากรหลากหลายอบอวลไปด้วยกลิ่นของความสุขของผู้คนที่อาศัยอยู่ร่วมกันหลายกลุ่มชาติพันธุ์ ท่ามกลางความงดงามของภูมิทัศน์ และความเงียบสงบในการดำรงวิถีชีวิต ผู้ให้ข้อมูลจากเอกชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...ตรึงเมืองแห่งความสุข หรือ “Trang Happiness Model” ระดับความสุขของประชากรรายจังหวัด ของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี พ.ศ.2552 และ 2553 มีคะแนนเฉลี่ยความสุขของประชากรสูงเป็นอันดับ 3 ของประเทศ เพื่อให้ “เกิดสุข ดำรงอยู่สุข กลุ่มผู้มาเยือนตรึง เพื่อให้ “เข้าสู่ตรึงอย่างมีความสุข สร้างรอยประทับใจเมื่อจากไป” โดยใช้ยุทธศาสตร์การทำงาน 5 ด้าน คือ การพัฒนาทางจิตใจ การพัฒนาสิ่งแวดล้อม รณรงค์สร้างค่านิยม เพิ่มการเข้าถึงบริการสุขภาพจิต และสร้างความเท่าเทียมกันใน มีความพร้อมในการต้อนรับผู้มาเยือนและการเป็นเจ้าบ้านที่ดี...”

5. การบูรณาการการมีส่วนร่วมกับหลายภาคส่วน

ความร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจการท่องเที่ยว เป็นบูรณาการความร่วมมือในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน รองรับขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูลจากภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...คณะกรรมการการท่องเที่ยวสภาผู้แทนราษฎรและคณะ จัดสัมมนาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการระดับจังหวัดสู่ชุมชนอย่างยั่งยืน และการศึกษาดูงานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดตรึง ร่วมมือทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาคประชาชน เอกชน นักวิชาการ และภาครัฐ โดยมีการแบ่งกลุ่มเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนและเมืองเก่า กลุ่มสมาร์ทซิตี เมืองอัจฉริยะ กลุ่มผู้ประกอบการการท่องเที่ยวและกลุ่มท่องเที่ยวทะเลตรึง แหล่งท่องเที่ยวตามเกาะต่าง ๆ การเปิดรับฟังปัญหาจากทั้ง 4 กลุ่ม เพื่อต้องการข้อมูลที่แท้จริงของบุคคลในพื้นที่ที่มองปัญหาด้านการท่องเที่ยวที่กำลังเกิดขึ้นในขณะนี้ ในการนำไปสู่การแก้ไขและการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน เนื่องจากจังหวัดตรึงมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวไม่แพ้จังหวัดอื่น ๆ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติทางบกและทางทะเล ที่สวยงาม มีแหล่งท่องเที่ยวทางประเพณีวัฒนธรรม อาหารการกินที่หลากหลาย เป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจังหวัดตรึง ไม่ว่าจะเป็นขนมเค้ก หมูย่างและติ่มซำ ทั้งเส้นทางรถไฟสิ้นสุดเส้นทางอันดามันที่จังหวัดตรึง...”

ทุกภาคส่วนของจังหวัดตรึงที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน และนักวิชาการ ให้ความสำคัญต่อการทำงานเป็นทีมแบบบูรณาการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกันมากขึ้น ผู้ให้ข้อมูลจากนักวิชาการ ได้กล่าวไว้ว่า

“...จังหวัดตรึงบูรณาการการทำงานกันหลายภาคส่วนในปัจจุบันอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ซึ่งในปีแรก ๆ ในการบูรณาการร่วมกันก็เจอปัญหาบ้าง แต่ก็หาแนวทางแก้ไขร่วมกัน โดยมีสำนักงานจังหวัดตรึง เป็นศูนย์กลางและเป็นผู้วางนโยบายในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวตามแผนที่วางไว้ โดยมีสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตรึงพื้นฟู อนุรักษ์ เอกลักษณ์

อารย อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรม สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง รับผิดชอบในการพัฒนาบุคลากรและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานตรัง ดูแลในการประชาสัมพันธ์ โฆษณา ส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ภาคประชาชนในพื้นที่ทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านที่ดีในการต้อนรับนักท่องเที่ยว และอีกหลายภาคที่ไม่ได้พูดถึงก็อยากเป็นส่วนหนึ่งในการเอื้ออำนวยและส่วนช่วยในการดำเนินงานทางการท่องเที่ยวของจังหวัดเช่นกัน...”

6. ด้านการเชื่อมโยงในแหล่งท่องเที่ยวและจังหวัดใกล้เคียง

รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวของ จังหวัดตรัง จึงมีความง่ายในการพัฒนาเส้นทางให้เชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ได้อย่าง สะดวก ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้แทนภาคประชาชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...จังหวัดตรังเป็นอีกหนึ่งจังหวัดท่องเที่ยวในภาคใต้ของประเทศไทย อดีตเป็นเมือง ค้าขายกับต่างประเทศและเป็นศูนย์กลางการคมนาคมทางน้ำที่สำคัญ มีวิถีชีวิต วัฒนธรรม โบราณสถานที่สำคัญ มีทรัพยากรธรรมชาติสวยงาม โดดเด่นแปลกตา อาหารและขนมพื้นเมืองรสชาติอร่อยเป็นเอกลักษณ์ ตลอดจนการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งคำนึงถึงความยั่งยืน ของเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดทิศทางการบริหารจัดการ และรับผลประโยชน์ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินโครงการพัฒนาบุคลากร ด้านการท่องเที่ยวและบริการจังหวัดตรัง โดยขอรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองตาม นโยบายรัฐบาล ในการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น ได้เปิดเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่าง สุราษฎร์ธานี-ตรัง ซึ่งเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเมืองหลัก-เมืองรอง ภายใต้โครงการ “เที่ยวทะเล ตรัง อนุรักษ์ทะเลไทยเก๋ไก๋อย่างยั่งยืน” โดยมีนักท่องเที่ยวผู้เข้าร่วมจำนวนมาก และเข้าร่วมงานเทศกาลศิลปะและวัฒนธรรม ครั้งที่ 2 (Arts and Culture at Art for Life Center) ณ ศูนย์ศิลปะวิถี บ้านคลองคู้ย ตำบลปากแจ่ม อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง ถือว่ามีต้นทุนด้านการท่องเที่ยวสูง โดยเฉพาะความสดใหม่ของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่สำคัญไปกว่านั้น การท่องเที่ยวชุมชนถือว่าสดใหม่ และยังคงความดั้งเดิมใน 12 ชุมชนสีเขียวเที่ยวได้ทั้งปี...”

มีการพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวร่วมกัน เพื่อให้มีความหลากหลายคำนึงถึง คักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่ ที่มีอยู่ในแต่ละชุมชน เป็นการท่องเที่ยวทางเลือกให้แก่ นักท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูลจากภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานตรัง ได้ร่วมกันจัดทำเส้นทาง ท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างจังหวัดตรังและจังหวัดสตูล ภายใต้โครงการ "Amazing Thailand : ยกทัพหลงเล เส้นทางตรัง-สตูล" และโครงการทัศนศึกษาแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดตรัง เชื่อมโยง

จังหวัดสตูล "เที่ยวใต้ทรอยจิ้งจู้ตริง-สตูล" โดยจะเน้นเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวทางบก ประกอบไปด้วย เส้นทางหมู่บ้านขนมเค้ก ณ บ้านลำภูรา และลอดท้องมังกรถ้ำเลเขากอบ อำเภอห้วยยอด เส้นทางอำเภอกันตัง เมืองท่าเก่าแก่ เพื่อเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์พระยารัษฎานุประดิษฐ์ หรือ ยางพาราต้นแรกอายุกว่า 100 ปี รวมทั้งสถานีรถไฟกันตัง สถานีรถไฟเก่าแก่ และเป็นสถานีเดียวที่เป็นสถานีสุดท้ายทางรถไฟฝั่งอันดามัน เพื่อเชื่อมโยงกับจังหวัดสตูล ในเส้นทางท่องเที่ยวผจญภัย ด้วยการชมถ้ำภูเขาเพชร ถ้ำกว้างใหญ่กว่า 50 ไร่ ตลอดจนถึงแก่งลัดเลาะคลองลำโลน และสัมผัสความเย็นน้ำแห่งสายน้ำของน้ำตกวังสายทอง และแวะค้างคืนที่เกาะตรูเตา เป็นต้น ...”

7. ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอุดมสมบูรณ์

จังหวัดตรัง มีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ด้วยเพราะมีระบบนิเวศชายฝั่งทะเล หมู่เกาะ ประกอบไปด้วยพื้นที่ป่าหลากหลายประเภท เป็นแหล่งหญ้าทะเลขนาดใหญ่ และแหล่งปะการังที่สมบูรณ์ จึงมีการนำเอามาพัฒนาเป็นจุดขายทางการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการกระตุ้นด้านการท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูลจากเอกชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...ทางจังหวัดตรัง พยายามชูทรัพยากรทางธรรมชาติอันล้ำค่า เนื่องจากการท่องเที่ยวทางธรรมชาติจังหวัดตรังได้รับการคัดเลือกให้เป็น “มรดกอาเซียน” แห่งใหม่ในการประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อม ครั้งที่ 15 ที่เมืองเสียมราฐ ราชอาณาจักรกัมพูชา เมื่อวันที่ 7-9 ตุลาคม 2562 โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาพื้นที่ให้เป็นมรดกอาเซียน ได้แก่ ความสมบูรณ์ทางนิเวศ ความเป็นตัวแทนของภูมิภาค ความเป็นธรรมชาติ ความสำคัญต่อการอนุรักษ์อย่างสูง จึงถือเป็นความภาคภูมิใจของคนตรัง ทั้งนี้ เนื่องจากที่ผ่านมาจังหวัดตรังได้มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไปพร้อม ๆ กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มาอย่างเข้มแข็ง มีการดูแลรักษา จัดการพื้นที่ด้านการอนุรักษ์จนอุดมสมบูรณ์และยังเป็นแหล่งหญ้าทะเลที่อยู่อาศัยของพะยูนฝูงสุดท้ายในประเทศไทยที่ให้นักท่องเที่ยวได้สามารถชมฝูงพะยูนได้อย่างใกล้ชิดไปพร้อม ๆ กับการอนุรักษ์อีกด้วย...”

ชุมชนเป็นแหล่งรวมทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ซึ่งในการลงพื้นที่ของแต่ละอำเภอ จึงทำให้รู้ว่าจังหวัดตรัง สามารถต่อยอดทางด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เพื่อเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจทางการท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูลจากภาคประชาชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...เตรียมพัฒนาสถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าเขาช่อง ให้เป็นแหล่งส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สำคัญของจังหวัดตรัง โดยชุน้ำตกโดนใหญ่ และน้ำตกโดนปลิว เป็นไฮไลต์สำคัญ สถานีเขาช่อง ถือเป็นแหล่งส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดตรัง มีประชาชน นักเรียน นักศึกษา จำนวนมากเดินทางเข้าไปพักผ่อน

หย่อนใจ และหาความรู้ เป็นการสร้างจิตสำนึกที่ดีในการปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จนก่อให้เกิดความศรัทธาต่อการวางแผนแหล่งธรรมชาติ น้ำตกโตนใหญ่ เป็นน้ำตกขนาดใหญ่ กว้างประมาณ 50 เมตร อยู่ในบริเวณหน้าที่ทำการของสถานี ประกอบไปด้วย ลานหิน ธารน้ำใส และหมวกหินน้อยใหญ่ จึงก่อให้เกิดน้ำตกขนาดเล็กหลายชั้น โดยจะมีความงามเป็นพิเศษในช่วงฤดูฝน ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ได้ทรงเสด็จประพาสเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ.2471 และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ก็ยังได้ทรงเสด็จประพาส พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ เมื่อวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ.2505 ดังที่ได้ปรากฏพระปรมาภิไธยย่อของพระองค์ประทับไว้ที่ชะง่อนผาของน้ำตก ทั้งนี้เป็นการกระจายรายได้ให้แก่คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวได้เข้าไปเห็นของดีในชุมชนที่ยังหลงเหลืออยู่ ก็เป็นอีกหนึ่งจุดหมายปลายทางที่น่าสนใจของทางจังหวัดตรัง...”

ส่วนที่ 2 ผลการรวบรวมข้อมูลการวิจัยด้านจุดอ่อน (Weakness) ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง

จุดอ่อน (Weakness) ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง

1. ระยะทางห่างไกลจากกรุงเทพมหานครศูนย์การคมนาคมขนส่งของประเทศ

จังหวัดตรัง ตั้งอยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทย มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวทั้งต่างชาติ มาเลเซีย และชาวไทย จากกรุงเทพและภาคอื่น ๆ เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเช่นกัน ซึ่งระยะทางไกล การเดินทางใช้เวลานาน ผู้ให้ข้อมูลจากนักวิชาการ ได้กล่าวไว้ว่า

“...ตามทางหลวงหมายเลข 4 กรุงเทพฯ-ชุมพร จากนั้นเข้าทางหลวงหมายเลข 41 ผ่าน สุราษฎร์ธานี-ทุ่งสง-ห้วยยอด-ตรัง ระยะทาง 828 กิโลเมตร ในปัจจุบันเส้นทางได้มีการปรับปรุงถนนและขยายทาง และบางคราวมีอุปสรรคในการเดินทาง คือ พิบัติน้ำท่วมใหญ่ ทุกครั้งทำให้ถนนนี้ถูกตัดขาดสัญจรไปมาไม่ได้ ส่งผลทำให้ภาคใต้เดือดร้อนอย่างแสนสาหัส ทั้งคนและด้านเศรษฐกิจ ประกอบกับในปัจจุบันมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจในทุกจังหวัด ทำให้ถนนหนทางที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ และที่สำคัญการท่องเที่ยวก็ได้มีการขยายตัวเป็นอย่างมากเช่นกัน เพราะภูมิภาคมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมากมายหลายแห่ง ทำให้ต้องเสียเวลาในการเดินทางค่อนข้างนาน สำหรับการเดินทางด้วยรถยนต์...”

จังหวัดตรังเป็นจังหวัดทางภาคใต้ ซึ่งอยู่ห่างจากเมืองหลวง กรุงเทพมหานคร ศูนย์กลางการคมนาคมของประเทศ ซึ่งถือว่ามีความห่างไกลกันมาก โดยระยะทางเป็นปัจจัยที่สำคัญในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูลจากภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...การเดินทางมาจังหวัดตรัง นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาได้ 2 วิธี คือ ทางบก และทางอากาศ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาด้วยรถยนต์ส่วนตัว และรถโดยสารสาธารณะ

มีระยะห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 828 กิโลเมตร อย่างน้อยแล้วถ้าเดินทางไป-กลับ ใช้เวลา 2 วัน ยังไม่รวมการท้องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั้งนี้ยังไม่รวมเกี่ยวกับสภาพ การจราจร สภาพถนน ภูมิอากาศ อาจจะทำให้เสียเวลาในการเดินทางก็อาจจะเป็นได้...”

2. ขาดแคลนด้านบุคลากรทางการท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว ที่เป็นคนท้องถิ่นโดยกำเนิดค่อนข้างหายาก เยาวชนรุ่นใหม่เมื่อสำเร็จการศึกษา มักจะไปทำงานอยู่ตามหัวเมืองใหญ่ ๆ เช่น กรุงเทพมหานคร ภูเก็ต หาดใหญ่ ดังนั้น ทำให้มีแรงงานไม่เพียงพอกับโครงสร้างของสถานประกอบการ จึงจำเป็นต้องรับแรงงานทั่วไปเข้ามาทำงานทดแทนในการปฏิบัติงาน ผู้ให้ข้อมูลจากผู้บริหารภาคเอกชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...แรงงานที่เก่งและมีทักษะในการปฏิบัติด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ต้องเอาอาศัยนักศึกษาที่เรียนสาขาการท่องเที่ยวและบริการ ระดับมหาวิทยาลัยที่มีประสบการณ์และทำงานเป็น ซึ่งกลุ่มนักศึกษาเหล่านี้เมื่อเรียนจบ เขามีทางเลือกที่ดีกว่าโดยเลือกที่จะไปทำงานที่อื่น เช่น จังหวัดภูเก็ต จังหวัดเชียงใหม่ กรุงเทพมหานคร เป็นต้น ทำให้สถานประกอบการของจังหวัดตรัง มีความจำเป็นต้องเลือกแรงงานทั่วไป ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ทางด้านการท่องเที่ยวโดยตรงเข้ามาทำงาน และต้องเสียสละเวลาในการสอนงาน ฝึกอบรมใช้ระยะเวลา 3 เดือนเป็นอย่างต่ำ เพราะถ้าหากเราไม่เลือกกลุ่มคนเหล่านี้มาก็จะไม่มีแรงงานทำงานให้กับทางสถานประกอบการแต่ละแห่ง...”

บุคลากรคือหัวใจสำคัญในการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ ที่ช่วยสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าและนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ แต่จังหวัดตรังยังขาดแคลนบุคลากรในส่วนนี้ ผู้ให้ข้อมูลจากภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...หากประเมินศักยภาพของบุคลากรทางการท่องเที่ยวในสถานประกอบการจังหวัดตรัง อยู่ในระดับปานกลางครับ เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดใหญ่ที่เป็นเมืองท่องเที่ยวหลัก ไม่ว่าจะ เป็นร้านอาหาร บริษัทนำเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว ร้านเครื่องดื่ม ร้านขายของที่ระลึก จังหวัดตรังบุคลากรจังหวัดตรังยังต้องเพิ่มขีดความสามารถ เพิ่มความรู้ เพิ่มทักษะ ในการให้บริการ เพราะส่วนใหญ่บุคลากรที่อยู่ในท้องถิ่นไม่ได้มีประสบการณ์หรือศึกษาด้านการท่องเที่ยวโดยตรง...”

ในการพัฒนาทางการท่องเที่ยวต้องอาศัยความช่วยเหลือจาก ภาครัฐ เอกชนและ นักวิชาการ เนื่องจากคนในชุมชนยังมีส่วนน้อยที่เห็นความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ ผู้ให้ข้อมูลจากภาคประชาชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...ทรัพยากรในชุมชนถ้าหากได้ลงไปสำรวจอย่างจริงจัง จะทำให้รู้ว่าทรัพยากรที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาไม่ได้มีแค่ทรัพยากรทางธรรมชาติเท่านั้น ยังชุมทรัพย์ทางทรัพยากรการท่องเที่ยวอีกหลากหลายของชุมชนนั้น เพราะคนในชุมชนมีเพียงไม่กี่คนที่เห็นว่าการท่องเที่ยวมีความสำคัญจึงต้องอาศัยจากหลายหลาย ๆ มาช่วยคิดวางแผน ทหารเรือ ปรีक्षाกันในหลายหลายมิติ ว่าชุมชนจะสามารถพัฒนาไปในแง่ไหน ด้านวิถีชีวิตชุมชน การประมง การเกษตร หากได้พัฒนาแล้วจะเป็นการสร้างงานให้กับคนในชุมชน และสร้างอาชีพ กระจายรายได้ เป็นสิ่งที่สร้างสรรค์ให้ชาวบ้านเกิดความร่วมมืออย่างแน่นนอน ดีกว่าต้องไปทำงานที่อื่นไม่ใช่ถิ่นบ้านเกิด...”

3. มัคคุเทศก์ขาดแคลน

การมีมัคคุเทศก์นำเที่ยว หรือผู้นำท้องถิ่นที่มีความรู้ด้านการท่องเที่ยวจะทำให้การท่องเที่ยวที่มีความหมายมากขึ้น ผู้ให้ข้อมูลจากภาคนี้วิชาการ ได้กล่าวไว้ว่า

“...ยังขาดแคลนมัคคุเทศก์หรือผู้นำเที่ยว ที่ผ่านการรับรองโดยสำนักงานธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งบุคคลเหล่านี้ มีความรู้ ความสามารถ เก่งภาษา และพร้อมปฏิบัติงาน ทำให้จังหวัดยังมีความต้องการบุคคลเหล่านี้มาช่วยในด้านพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดให้เป็นเมืองที่เพียบพร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยวทุกฤดูกาล...”

ผู้นำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ เป็นผู้ให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว ข้อมูลสถานที่ ข้อมูลที่พัก และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งจังหวัดตรังยังขาดในส่วนนี้ ผู้ให้ข้อมูลจากภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...บทบาทสำคัญของมัคคุเทศก์ในการให้ความรู้ ชี้แนะแนวทาง และอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวตลอดการเดินทาง เป็นผู้ที่สามารถเชื่อมโยงนักท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว หรือกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้ดี แต่จังหวัดตรังมีมัคคุเทศก์ยังไม่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวในวันหยุดหรือช่วงเทศกาลใหญ่ ๆ ที่ทางจังหวัดตรังจัดขึ้น เพราะช่วงเทศกาลจะมีนักท่องเที่ยวแห่ไหลเข้ามาเป็นจำนวนมาก ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ...”

4. ผู้ประกอบการภาคเอกชนยังให้ความสำคัญน้อยต่อการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง

ผู้ประกอบการภาคเอกชนของจังหวัดตรัง มีศักยภาพสูงแต่ยังไม่ได้เข้าร่วมการทำงานในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวกับจังหวัดตรังอย่างจริงจัง ทั้งที่หลายธุรกิจขององค์กรภาคเอกชนและผู้ประกอบการได้ประโยชน์หลายอย่าง ผู้ให้ข้อมูลจากภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...ภาคเอกชนก็เป็นส่วนหนึ่งที่ต้องทำงานร่วมกันกับภาครัฐบาล ในการเสนอแนะนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด เช่น การลงทุน การค้า

ให้สามารถขับเคลื่อนธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการเติบโตขึ้น ที่ผ่านมามีเพียงผู้ประกอบการเอกชนบางส่วนเท่านั้นที่ให้ความร่วมมือ และเห็นความสำคัญกับการดำเนินการท่องเที่ยวเกี่ยวกับทางจังหวัด ปัจจุบันเห็นอยู่ว่ายังเป็นการทำงานต่างฝ่ายต่างทำ ภาคเอกชนทำกับภาคเอกชนด้วยกัน ยังขาดการประสานความร่วมมือกับภาครัฐเท่าที่ควร...”

การขับเคลื่อนการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับนโยบายการท่องเที่ยวของจังหวัด ของภาคเอกชนยังขาดการรวมตัวการทำงานร่วมกัน ผู้ให้ข้อมูลจากภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...การวางแผนการดำเนินการธุรกิจ ปฏิบัติงาน และการบูรณาการต่าง ๆ ของภาคเอกชนร่วมกัน ยังขาดการรวมตัวให้เป็นภาคเอกชนที่แข็งแกร่ง เพราะต่างคนต่างทำ ซึ่งการดำเนินงาน ดำเนินกิจการ บางอย่างไม่สอดคล้องกับนโยบายจากภาครัฐ...”

5. สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวไม่ทั่วถึง

สถาบันอุดมศึกษาของจังหวัดตรัง มีผู้บริหาร นักวิชาการ คณาจารย์ และบุคลากรที่เพียงพอพร้อมด้วยความรู้ทางวิชาการ แต่ยังไม่สามารถช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวให้แก่ชุมชนได้อย่างทั่วถึง ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้นำจากภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...การมีส่วนร่วมของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวจาก สถาบันการศึกษาเท่าไรนักไม่ทราบเพราะอะไร แต่ถ้าหากไม่มีงบประมาณในการดำเนินงาน ทางหน่วยงานของเราก็พร้อมที่จะเขียนโครงการของงบประมาณในการดำเนินงานให้ และพร้อมที่จะสนับสนุน เพราะเราต้องการคนที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะมาร่วมทำงานช่วยกันพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนชนและท้องถิ่น เพราะหน่วยงานของผมบุคลากรมีน้อยยังไม่เพียงพอต่อการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวทั้งจังหวัด สถาบันอุดมศึกษาที่มีบุคลากรทางการด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จึงเป็นความหวังที่สำคัญที่จะมีโอกาสได้ร่วมมือกัน...”

สาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรมที่เปิดสอนในจังหวัดตรัง ไม่ค่อยมีบทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดตรังอย่างทั่วถึงทุกชุมชน ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้นำจากภาคประชาชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...สถาบันอุดมศึกษาที่มีความรู้ด้านการท่องเที่ยว ก็หวังว่าจะได้รับคำแนะนำ และได้รับการช่วยเหลือให้เราเห็นช่องทางและสามารถเริ่มต้นได้ในก้าวแรก แต่ด้วยภาระงานในหน้าที่หลักเยอะอยู่แล้วไม่มีเวลามาช่วย ทางชุมชนจึงทำกันเองลองผิดลองถูกไปเรื่อย ค้นคว้าข้อมูลเองจากอินเทอร์เน็ต และลองเขียนโครงการเสนอของบประมาณกองทุนสวัสดิการแห่งรัฐโครงการเราผ่าน และอนุมัติได้จัดสรรงบประมาณให้ส่วนหนึ่ง เพื่อจัดทำเอกสารข้อมูลการท่องเที่ยวฉบับชุมชน พิมพ์ภาพสีมิไว้แจกนักท่องเที่ยว ก็เป็นความภาคภูมิใจเล็ก ๆ ของชุมชนเราที่ช่วยกันทำขึ้นมาจนเป็นรูปเป็นร่าง ถึงแม้บุคลากรจากสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดของเรา

จะไม่ให้ความสำคัญ แต่เราก็ต้องดำเนินงานของเราต่อไป แต่เรากลับเห็นนักวิชาการจากจังหวัดอื่นให้ความสนใจและเข้ามาศึกษาพื้นที่ชุมชน มาค้นคว้าข้อมูลเชิงวิชาการด้านท่องเที่ยวของจังหวัดตั้งอยู่บ่อยครั้ง...”

6.ขาดความตระหนัก ความหวงแหนของภาคประชาชนต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน

จังหวัดตรัง มีชายหาดและเกาะที่กว้างใหญ่ มีกิจกรรมบนชายหาดทะเล และสถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติที่สวยงามมากมาย พร้อมทั้งจะให้ผู้มาเยือนได้สัมผัสกับประสบการณ์ที่แปลกใหม่และน่าทึ่งไม่เหมือนใคร ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้นำจากภาคนักวิชาการ ได้กล่าวไว้ว่า

“...ทรัพยากรทางธรรมชาติหลากหลาย มีชายหาดและเกาะที่กว้างใหญ่ มีกิจกรรมบนชายหาดทะเล และสถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติที่สวยงามมากมาย พร้อมทั้งจะให้ผู้มาเยือนได้สัมผัสกับประสบการณ์ที่แปลกใหม่และน่าทึ่งไม่เหมือนใคร อาทิ อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตราที่มีหาดทรายขาวสวยและน้ำทะเลใสจากอันดามัน แหล่งดำน้ำปะการังที่สวยงาม นอกจากนี้ยังมีน้ำตกเขาช่องซึ่งเป็นจุดขายอย่างหนึ่งของการท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าคลองลำซาน ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของนกเป็ดน้ำโดยมีเส้นทางธรรมชาติและถ้ำสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสกับบรรยากาศที่เงียบสงบและผ่อนคลายท่ามกลางธรรมชาติที่ร่มรื่นและสวยงาม การผสมผสานอย่างลงตัวของความเป็นตะวันตกและวัฒนธรรมจากจีน อย่างร้านค้า วัดจีนและศาลเจ้า ยังมีบ้านที่สร้างในสไตล์ปัญญาไทยที่งดงาม นอกจากนี้ยังมีวัดที่มีการสร้างทางสถาปัตยกรรมที่สวยงาม ดินแดนประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตและตลาดค้าขายขนาดใหญ่ เป็นต้น ชุมชนเรายังคงเหลือความเป็นรากเหง้าเส้นทางประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่า และมีความสำคัญ แต่ก็ไม่นำมาพูดหรือทำอะไรที่เกิดประโยชน์ต่อการท่องเที่ยว...”

เอกลักษณ์โดดเด่นทั้งในด้านวัฒนธรรมและความงดงามทางธรรมชาติ ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องสืบทอด ตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษที่ล้ำค่าอย่างยิ่งในเชิงของการท่องเที่ยวอนุรักษ์ เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไป เยาวชนในปัจจุบันก็อยากเห็นอยากสัมผัส ผู้ให้ข้อมูลจากภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...ความทันสมัยของสิ่งปลูกสร้างที่อำนวยความสะดวกในการรองรับนักท่องเที่ยว สถาปัตยกรรมบ้านเก่า ตึกเก่า ถนนสายเก่า วัดเก่า ตลาดเก่า ฯลฯ สิ่งที่ต้องไม่ได้ คือ จารีต ความเชื่อ ความศรัทธา ความยิ้มแย้มแจ่มใสของผู้คน วิถีความเป็นอยู่ ของผู้คน ฯลฯ แต่คนในชุมชนไม่ให้ความสำคัญกับสิ่งที่มีอยู่ยังมองไม่เห็นคุณค่าในเชิงของการนำมาพัฒนาให้เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ควรแก่การฟื้นฟู บูรณะ รักษา สืบสาน และอนุรักษ์ให้มีความยั่งยืนอยู่เคียงคู่กับชุมชนตลอดไปจากรุ่นสู่รุ่น...”

ส่วนที่ 3 ผลการรวบรวมข้อมูลการวิจัยด้านโอกาส (Opportunities) ทางกา รท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง

โอกาส (Opportunities) ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง

1. มีแนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์และการคมนาคม ขนส่งของประเทศ

รัฐบาลให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยง เส้นทางคมนาคมขนส่งและระบบโลจิสติกส์ส่งเสริมการค้า การท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็น ผู้บริหารจากภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...รัฐบาลสานต่อเรื่องขยายเส้นทางรับการค้า การท่องเที่ยว ขยายถนนเป็น 4 ช่องจราจร จากอำเภอห้วยยอด ไปจังหวัดกระบี่ จากอำเภอย่านตาขาวไปจังหวัดสตูล และการขยายถนนช่วงเขาพับผ้าเป็น 4 ช่องจราจร ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของกรมทางหลวง หากการก่อสร้างดำเนินการแล้วเสร็จไปตามมาโยบายและแผนที่กำหนดไว้ ก็จะมีการเชื่อมโยงการเดินทางได้ง่ายขึ้นและสามารถเดินทางมาจังหวัดตรังได้รวดเร็วยิ่งขึ้น...”

ผู้บริหารและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในจังหวัดตรัง ให้ความสำคัญต่อการวางแผนและพัฒนาเส้นทางคมนาคมทุกประเภทอยู่ในระหว่างหารือทางร่วมกัน ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็น ผู้บริหารจากภาครัฐอีกท่านหนึ่ง ได้กล่าวไว้ว่า

การคมนาคมทางรถไฟ ที่ขอสนับสนุนให้มีการปรับเปลี่ยนตู้รถไฟใหม่ หรือปรับปรุงให้มีสภาพที่สวยงาม สะอาด เหมาะสม สำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยว และขอเพิ่มขบวนรถไฟสปรีนเตอร์ กรุงเทพฯ-ตรัง อีก 1 ขบวน พร้อมทั้งขอให้พิจารณาหาแนวทาง เพื่อลดระยะเวลาในการเดินทางให้สั้นลงกว่าเดิมนั้น ด้านการคมนาคมทางน้ำ ได้ขอให้มีการปรับปรุงท่าเรือหาดปากเมง ให้ได้มาตรฐาน พร้อมทั้งขุดลอกร่องน้ำบริเวณท่าเรือหาดปากเมง และบริเวณท่าเรือทุ่งคลองสน รวมทั้งขุดลอกร่องน้ำ จากท่าเทียบเรือกันตัง ไปยังปากแม่น้ำตรังด้วย ส่วนการคมนาคมทางเครื่องบิน ที่ขอเพิ่มเที่ยวบินสายการบินนกแอร์ เที่ยวบิน กรุงเทพฯ-ตรัง จากวันละ 1 เที่ยวบิน เป็นวันละ 2 เที่ยวบิน และเพิ่มเที่ยวบินเย็นทุกวันนั้น กระทรวงคมนาคม แจ้งว่า ปัจจุบันสายการบินนกแอร์ ได้เพิ่มเที่ยวบินเส้นทางดังกล่าวแล้ว สัปดาห์ละ 2 เที่ยวบิน คือ วันศุกร์ และวันอาทิตย์ หากได้รับการอนุมัติจากรัฐบาลก็จะสามารถลดระยะเวลาการเดินทางให้สั้นลง รวดเร็ว เพียงพอ ในช่วงเทศกาลและวันหยุดยาวได้อีกด้วย...”

2. รัฐบาลให้การสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดตรังและจังหวัด กลุ่มอันดามัน

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นประธานการประชุมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน (กระบี่ ตรัง พังงา ภูเก็ต ระนอง และสตูล) ร่วมกับคณะรัฐมนตรี ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้แทนภาคเอกชน ย้ำการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดอันดามัน “การท่องเที่ยวที่มีคุณภาพระดับโลก บนฐานความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน” ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็น ผู้บริหารจากภาคเอกชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน (กระบี่ ตรัง พังงา ภูเก็ต ระนอง และสตูล) ร่วมกับคณะรัฐมนตรี ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้แทนภาคเอกชนและเกษตรกร ย้ำการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดอันดามัน “การท่องเที่ยวที่มีคุณภาพระดับโลก บนฐานความเข้มแข็งของภาคชุมชนอย่างยั่งยืน” ด้วยการร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน เป้าหมายของการมาเยือนจังหวัดสุราษฎร์ธานีและภูเก็ต เพราะตั้งใจมาสร้างความเชื่อมั่นให้กับกลุ่มจังหวัดอันดามัน ซึ่งจะกลายเป็นโครงการต้นแบบในการดูแลสุขภาพและเศรษฐกิจให้กับพื้นที่อื่น ๆ ทั่วประเทศด้วย แม้ว่าขณะนี้ตัวเลขเศรษฐกิจหลายอย่างพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้น แต่รัฐบาลยังต้องระมัดระวังการใช้จ่ายที่นำมาจากงบประมาณแผ่นดิน ไม่ว่าจะ เป็นเงินกู้และเงินจ่ายประจำปี 2564 ล้วนมาจากภาษีของประชาชน จึงอยากให้ภาคเอกชน เข้าใจถึงขั้นตอนการเบิกจ่ายงบประมาณ ที่ต้องยึดหลักความถูกต้องตามระเบียบขั้นตอน ผ่าน การเห็นชอบร่วมกันของคณะรัฐมนตรีด้วย สำหรับการท่องเที่ยวที่รัฐบาลต้องการส่งเสริมให้คนไทยเที่ยวไทยมากขึ้น อาทิ ให้คนภาคเหนือมาเที่ยวภาคใต้ รวมทั้งธุรกิจท่องเที่ยวก็ต้อง เสริมกิจกรรมต่าง ๆ เพิ่มเติมรายได้จากการท่องเที่ยวที่ลดลงด้วย ซึ่งนายกรัฐมนตรีย้ำว่า จังหวัดนี้เป็นโอกาสในการปรับตัวเพื่อแสวงหากิจกรรมใหม่ ๆ ทางธุรกิจ ให้เป็นภูมิคุ้มกันกับวิกฤตในอนาคต รับทราบมาตรการช่วยเหลือ เยียวยา พี่นฟู ผู้ประกอบการและประชาชน ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด -19 ประกอบด้วย มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ มาตรการเยียวยาด้านการเงินและภาษี ด้านการท่องเที่ยว อาทิ การพัฒนาเมืองอัจฉริยะ อันดามัน เพื่อความเป็นเมืองน่าอยู่และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สนับสนุนการทำประมงนอก น่านน้ำ การพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น โครงการศูนย์สุขภาพนานาชาติอันดามัน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โครงการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ อนุรักษ์ พี่นฟูพะยูนและ สัตว์ทะเลหายาก และโครงสร้างพื้นฐานครอบคลุมทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ เช่น การยกระดับมาตรฐานและเพิ่มประสิทธิภาพทางหลวง เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน

และให้กลุ่มจังหวัดอันดามันสามารถกลับมาฟื้นตัวอย่างรวดเร็วและยั่งยืน โดยมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญของโครงการ โอกาสนี้ นายกรัฐมนตรีย้ำถึงการจัดลำดับความสำคัญให้เหมาะสมกับวงเงินงบประมาณที่มีอยู่ พร้อมเสนอการจ่ายภาครัฐในรูปแบบ new normal ในลักษณะร่วมจ่าย ร่วมลงทุน หรือ Co-pay เพื่อให้การใช้จ่ายภาครัฐเกิดความคุ้มค่า การดำเนินมาตรการต้องทำในลักษณะ tailor made ให้เหมาะสมกับทุกพื้นที่ สำหรับมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะสั้นที่ออกมานั้น ต้องการหนุนเศรษฐกิจให้กลับมา เพื่อให้ธุรกิจสามารถทรงตัวอยู่ได้ รักษาการจ้างงาน ซึ่งเป็นการช่วยเหลือคนตัวเล็ก ไม่ให้ตกงาน และสามารถยืนอยู่ได้ ไม่ใช่เฉพาะผู้ประกอบการเท่านั้น...”

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยดำเนินโครงการเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศอย่างต่อเนื่อง จากการสนับสนุนจากภาครัฐบาล เพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ และชุมชนมีรายได้ ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็น ผู้บริหารจากภาครัฐอีกท่านหนึ่ง ได้กล่าวไว้ว่า

“...การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท) จังหวัดตรัง ชวนนักท่องเที่ยว “สัมผัส 3 มนต์เสน่ห์ เกาะลิบงหลงรักพะยูน” ในช่วงที่รัฐบาลมีมาตรการผ่อนคลายเป็นให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและกระตุ้นการท่องเที่ยวภายในประเทศนั้น (ททท) สำนักงานจังหวัดตรัง จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดตรังด้วยการเชิญชวนนักท่องเที่ยว ที่ต้องการหลีกเลี่ยงความวุ่นวายในชีวิตปกติ มาใช้ชีวิตแบบเรียบง่ายใกล้ธรรมชาติ สูดอากาศบริสุทธิ์ให้เต็มปอด กับเส้นทาง “เกาะลิบง...หลงรักพะยูน” สัมผัสความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนภายใต้ 3 มนต์เสน่ห์ ประกอบด้วย Local Food Local Fresh Local Experience” โดย Local Food ลิ้มรสอาหารอาหารทะเลสดใหม่จากประมงพื้นบ้านมารังสรรค์เป็นเมนูชนชิม ปูไข่หนึ่ง ซาชิมิ และอาหารเช้าหลากหลายสไตล์มุสลิม กินแบบคนท้องถิ่น ข้าวย่า ขนมจีน โรตีส Local Fresh สัมผัสอากาศบริสุทธิ์จุดเช็คอินต้องห้ามพลาด คันทามุมมองใหม่ ประติมากรรมธรรมชาติ สะพานหินหาดทุ่งหญ้าคา มัสยิดเกาะลิบง เล่นน้ำตกกลางเกาะคลายความร้อน พักผ่อนท่ามกลางธรรมชาติสุดอากาศบริสุทธิ์ จะใช้ชีวิตกับคนท้องถิ่นต้องพักกับโฮมสเตย์ หรือจะให้รางวัลชีวิตกับที่พักระดับ 3-4 ดาว ก็มีให้เลือก เลือกแบบที่ชอบพักแบบที่ใช้ ความสุขที่เราดีไซน์ออกแบบเองได้ตามต้องการ แล้วคุณจะได้หลงรักลิบง และ Local Experience ถ้าคิดถึงมาเร็ว ต้องไปเยี่ยมเยือนครอบครัวมาเร็ว ปีนเขาบาตูปูเต๊ะ ชมพะยูนแบบ 360 องศาหรือจะพายคายัคชมพะยูน เพลิดเพลินและค้นหาหอยนางรม หาดบันหยัง ชมวิถีประมงพื้นบ้าน เลือกซื้ออาหารทะเลสด ๆ หาดหลังเขา เป็นประสบการณ์ที่เลือกได้ที่เกาะลิบง และแนวโน้มนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศมากยิ่งขึ้น...”

3. นำเทคโนโลยีมาอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว

เทคโนโลยีมีความจำเป็นต่อการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เป็นอย่างมาก เพราะเข้าสู่ยุคสังคมออนไลน์ที่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีในการสืบค้น ส่งต่อ หาข้อมูล ซื้อสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวต่าง ๆ ผ่านโทรศัพท์มือถือ ผู้ให้ข้อมูลเป็นนักวิชาการ ได้กล่าวไว้ว่า

“...ยุคเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital) ซึ่งเป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบาย ที่เปลี่ยนเศรษฐกิจแบบเดิมไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและกระบวนการต่อการทำงานให้รวดเร็วและเกิดประโยชน์สูงสุด ถ้าเราก้าวไม่ทันยุคก็กลายเป็นคนล้าหลัง สิ่งที่เราเห็นเห็นใกล้ตัวที่สุด คือ ในปัจจุบันโทรศัพท์เคลื่อนที่สมาร์ทโฟนได้รับความนิยม ในการใช้งานสำหรับทุกเพศทุกวัย ซึ่งในโทรศัพท์ก็จะมีตัวเลือกหลากหลายและมีโปรแกรมต่าง ๆ ให้โหลดใช้งานตามความจำเป็นของแต่ละคน ในภาคการท่องเที่ยวก็ต้องพึ่งพาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการส่งต่อข้อมูล การโฆษณาประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว การตลาดท่องเที่ยว การตลาดออนไลน์ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวที่พักแรม ร้านอาหาร สายการบิน รายการนำเที่ยว สินค้าของฝากของที่ระลึก ฯลฯ โดยใช้ อินเทอร์เน็ต (Internet) เฟซบุ๊ก (Facebook) อินสตาแกรม (Instagram) ไลน์ (Line) เว็บเพจ (Webpages) ฯลฯ เพื่อเป็นเครื่องมือ ในการสื่อสารทางการท่องเที่ยวและเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวได้รวดเร็วยิ่งขึ้น...”

ด้านการท่องเที่ยวและบริการ จำเป็นต้องใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการทำงาน และการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว มีผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นจากภาคเอกชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...ธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการของบริษัทของเรา ก็มีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน ยกตัวอย่าง เช่น ส่งข้อมูลผ่านโทรศัพท์มือถือ ไลน์ (Line) เฟซบุ๊ก (Facebook) อีเมล (Email) รวมถึงการทำภาพสไลด์นำเสนอแหล่งท่องเที่ยวและบริการ (Power point presentation) คลิปวีดีโอ (Video clips) คลิปเสียง ภาพเคลื่อนไหว (Video) เว็บไซต์ (Website) และงานมัลติมีเดีย (Multi media) แสง สี เสียง เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่ายุคกระดาษเริ่มลดน้อยลงและอาจจะหมดไปในที่สุด...”

4. บทบาทของสื่อที่นำเสนอแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดตรัง

การสร้างภาพลักษณ์และชื่อเสียงของจังหวัดให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวต้องอาศัยอิทธิพลของสื่อประเภทต่าง ๆ ผู้ให้ข้อมูลเป็นนักวิชาการ ได้กล่าวไว้ว่า

“...หลาย ๆ คนคงได้เคยเห็นฉากในละคร รักไม่ลืม ทางช่องวัน 31 โดยมีนักแสดง ‘อบนิธิ วิวรรธนวรางค์ รับบท แบงค์’ ‘คามิลล่า กิตติวัฒน์ รับบท ไบเฟิร์น’ ‘บิลลี่ โอแกน

รับบท ชยุตม์' ใช้สถานที่ถ่ายทำในแต่ละฉากสวยงามต่างสงสัยกันว่าคือที่ไหน คือ “หาดปากเมง” จังหวัดตรัง เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับนิยมของจังหวัดตรัง ได้ชื่อว่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งแรก ๆ ที่ผู้คนมักคิดถึง มีลักษณะเป็นชายหาดรูปพระจันทร์เสี้ยว ติดทะเลอันดามัน จุดสังเกต คือ ชายหาดจะมีเขารูปคล้ายคนขนาดยักษ์นอนหงายอยู่ มีชื่อเรียกว่า "เขาเมง" หรือ "เกาะเมง" อันที่มาของชื่อเรียก ซึ่งมาจากนิทานพื้นบ้านเรื่องของ เฒ่าเมง นอกจากนี้แล้ว ยังเป็นสถานที่ตั้งของท่าเรือปากเมง ซึ่งเป็นท่าเรือที่รับส่งนักท่องเที่ยวเดินทางไปที่วยังเกาะต่าง ๆ ที่อยู่ในบริเวณทะเลจังหวัดตรัง เช่น เกาะมุก, ถ้ำมรกต, เกาะโหลง เป็นต้น...”

การใช้ศิลปิน และบุคคลที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของผู้คนหรือนักท่องเที่ยว ในการมาถ่ายทอดและนำเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง ผ่านบรรยากาศในละครก็เป็นอีกหนึ่งช่องทางของทางจังหวัดที่ใช้สื่อเป็นตัวส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม ผู้ให้ข้อมูลอีกท่านหนึ่งซึ่งเป็นผู้บริหารจากภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...แต่ในปัจจุบันนี้นักท่องเที่ยวไทย มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป ทั้งการเดินทาง การแสวงหา ประสบการณ์จากการเดินทาง หรือนิยมเสพความสุนทรีย์มากขึ้น ทั้งการกิน การใช้เวลา เพื่อการพักผ่อน และ ความบันเทิง มากขึ้น และเป็นการเปิดมุมมองใหม่ของจังหวัดตรังด้วยศิลปะภาพวาด ภาพสเก็ตซ์ หรือ ภาพจิตรกรรม ของแหล่งท่องเที่ยวในเมืองตรัง ในแนวคิด ป่า เขา เล หลาด ซึ่งมีศิลปินที่มีชื่อเสียงจากกรุงเทพมหานคร ภูเก็ต และตรัง เข้าร่วมงาน จำนวน 49 คน เพื่อสร้างกิจกรรมประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยวแบบใหม่เปิดมุมมองใหม่ของจังหวัดตรังด้วยงาน ศิลปกรรม สร้างการรับรู้ภาพลักษณ์จังหวัดตรังในมิติเมืองศิลปะ ควบคู่กับการเป็นยุทธจักรความอร่อย มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งแหล่งทางทะเล ทางวัฒนธรรม มีอัตลักษณ์ในความเป็นตรังอย่างชัดเจน โดดเด่น เกิดแรงบันดาลใจแก่เยาวชนในพื้นที่ในสร้างงานศิลปะ สร้างศิลปินเยาวชนให้เพิ่มขึ้น ศิลปินแต่ละรายสร้างผลงานภาพวาด เฉลี่ย คนละ 6-8 ภาพ ซึ่งจะเป็นแรงจูงใจให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวมายังจังหวัดตรังมากขึ้น...”

5. มีท่าเรือสำคัญของท่องเที่ยวทะเลอันดามัน เป็นประตูที่สำคัญ (Gateway) ในการเปิดเส้นทางเชื่อมโยงเส้นทางกับภูมิภาคและประเทศเพื่อนบ้าน

จังหวัดตรัง มีเส้นทางทะเลเชื่อมโยงกันระหว่างภูมิภาคและประเทศใกล้เคียง ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ผู้ให้ข้อมูลอีกท่านหนึ่งซึ่งเป็นผู้บริหารจากภาคเอกชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...กรมเจ้าท่าเล็งเห็นโอกาสให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการเดินทางเรือสำราญขนาดใหญ่ของภูมิภาค ดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มีกำลังจ่ายสูง โดยมีพื้นที่ท่าเรือที่พร้อมรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและปลอดภัย พื้นที่ด้านหลังท่ามีพื้นที่การใช้สอยที่อำนวยความสะดวก

สะดวกสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวอย่างครบครัน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับจังหวัดตรังและยังเป็นท่าเรือที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยวทะเลฝั่งอันดามันในอนาคต อาทิ เส้นทาง ปากเมง-เกาะหลีเป๊ะ ปากเมง-เกาะลันตา-อินโดนีเซีย-ลังกาวิ-มาเลเซีย สร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นและประเทศอย่างมหาศาล ตลอดจนการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการท่องเที่ยวภูมิภาคอาเซียน...”

ภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมการค้า การท่องเที่ยว การค้า ส่งเสริมให้ตรังเป็นเมืองผู้นำด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของฝั่งอันดามัน ผู้ให้ข้อมูลอีกท่านหนึ่งซึ่งเป็นผู้มาจากภาครัฐได้กล่าวไว้ว่า

“...โดยพัฒนาตรังให้เป็นการพัฒนารูปแบบภาคี ระหว่าง ภาครัฐ ผู้ประกอบ เอกชน และนักวิชาการ จัดตั้งสถาบันการพัฒนากการท่องเที่ยวที่มีการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเชื่อมโยงไปสู่ลังกาวิ-เมดาน ให้เป็นเซ็นเตอร์เกตเวย์ (Centre Gateway) พัฒนาเขตเศรษฐกิจ 3 ฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย ตามกระแสโลกาภิวัตน์และเป็นผู้นำด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของความอันดามัน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ และส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศ...”

6. จังหวัดตรังได้รับรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย Thailand Awards 2006

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้จัดโครงการประกวดรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยครั้งที่ 6 ประจำปี 2549 (Thailand Awards 2006) ซึ่งจังหวัดตรังได้รางวัลใหญ่ ๆ คือ รางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (Tourism Awards) รางวัล Friends of Thailand และรางวัลมัคคุเทศก์ดีเด่น (Guide Awards) ผู้ให้ข้อมูลจากภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...ในการประกวดครั้งนี้ มีตัวแทนจากจังหวัด 3 หน่วยงาน ส่งโครงการเข้าประกวดด้วย ได้เทศบาลนครตรัง และหอการค้าจังหวัดตรังส่งโครงการเข้าประกวดประเภทองค์กรส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว ขณะที่บริษัท นิวทริป ทราเวล จำกัด ส่งโปรแกรมท่องเที่ยวสุดทางรถไฟฝั่งอันดามันเข้าประกวด ปรากฏว่า เทศบาลนครตรังสามารถคว้ารางวัลดีเด่นประเภทองค์กรส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว ความสำเร็จในครั้งนี้ด้วยความภาคภูมิใจว่าการรับรางวัลดังกล่าว ถือเป็นรางวัลที่พิสูจน์คุณภาพด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รูปธรรม ความสำเร็จเป็นเมืองนำอยู่ นำท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทำให้สามารถสร้างจุดขายด้านการท่องเที่ยว เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของ จ.ตรัง ได้อีกทาง รวมทั้งเป็นเครื่องมือการันตีคุณภาพการท่องเที่ยวที่จุดประกายการท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง ให้ก้าวไกลและก้าวต่อไปอย่างยั่งยืน จากนั้นไปจะสามารถเชิญชวนนักท่องเที่ยวมาเที่ยวเมืองตรังในด้านของเมืองที่มีคุณภาพด้านการท่องเที่ยว สัมกับคำขวัญของจังหวัดที่เน้นย้ำใน เมืองท่องเที่ยวยั่งยืน...”

สมาคมการท่องเที่ยวและโรงแรมจังหวัดตรัง เข้ารับรางวัลกินรี รางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ประจำปี 2556 จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (Thailand Tourism Awards 2013) ผู้ให้ข้อมูลอีกท่านหนึ่งซึ่งเป็นผู้บริหารจากภาคเอกชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...รางวัลยอดเยี่ยม ประเภทรายการนำเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวในประเทศไทย (Tour Program Domestic) สูดทางรถไฟผืนอันดามัน โดย บริษัท นิเวศน์ ทราเวล จำกัด เป็นต้นแบบที่มุ่งพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวดังกล่าวนี้ให้เข้าสู่ชุมชนการท่องเที่ยวระดับประเทศ ถือว่าเป็นโอกาสทางการท่องเที่ยวอันหนึ่งที่ใหญ่ของจังหวัดตรัง และจังหวัดใกล้เคียงที่ได้ประโยชน์จากการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวไปด้วย...”

ส่วนที่ 4 ผลการรวบรวมข้อมูลการวิจัยด้านอุปสรรค (Opportunities) ต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง

อุปสรรค (Opportunities) ต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง

1. ประสพภาวะการแข่งขันที่สูงขึ้นในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ

ปัจจุบันการแข่งขันทางการท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่ต้องเผชิญกับคู่แข่งตลอดเวลา ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ จึงขึ้นอยู่กับที่การส่งเสริมการตลาดทางการท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้บริหารจากภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ มีคู่แข่งชั้นเยอะทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป้าหมายเดียวกัน คือ นักท่องเที่ยว และส่วนแบ่งทางการตลาด เมื่อเราตกอยู่ในสถานะของการแข่งขันก็มีความจำเป็นต้องมีช่องทางในการส่งเสริมการตลาดทางการท่องเที่ยว ซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับการใช้งบประมาณเพื่อการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว การสร้างและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและขึ้นมาใหม่ การผลิตบุคลากร การกำหนดกลยุทธ์ เชิงนโยบาย การจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นเชิญชวน และหาช่องทางดึงนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเข้ามาเที่ยว ในประเทศให้มากขึ้น เพื่อเป็นการปกป้องคนของตนให้เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้น...”

การเปิดอาเซียนให้เสรีตลาดแรงงาน เรามีความเสียเปรียบทางการแข่งขันด้านบุคลากร ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นพนักงานจากภาคเอกชน ได้กล่าว ไว้ว่า

“...เนื่องด้วยบุคลากรของไทยเองยังขาดทักษะด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ ภาษาที่สาม และภาษาต่างประเทศอื่น ๆ เมื่อเทียบเคียงกับบุคลากรของประเทศอื่นในประเทศอาเซียน ถือว่าประเทศไทยยังด้อยในด้านนี้ ในปัจจุบันมีสถานประกอบการหลายแห่งของไทย

เปิดรับบุคลากรของประเทศอาเซียนเข้ามาทำงานแทนบุคลากรท้องถิ่น เพราะเขามีทักษะด้านภาษาต่างประเทศที่ดีกว่าและค่าจ้างถูกกว่าจ้างคนไทย...”

2. การไร้อิทธิพลของนักท่องเที่ยวบางกลุ่ม ทำให้ส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวบางแห่ง โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวบางส่วนละเลยต่อกฎระเบียบทางการท่องเที่ยว และขาดจิตสำนึก จึงส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และเกิดความเสียหายต่อแหล่งท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้นำจากภาคประชาชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...การเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งส่วนใหญ่ก็จะมีป้ายบอกกฎระเบียบ คำแนะนำ ข้อควรปฏิบัติ ข้อห้าม ข้อควรระวัง เช่น ป้ายบอกพื้นที่ที่สามารถจอดรถได้และพื้นที่ห้ามจอดรถ ชันวางหรือที่จัดเก็บรองเท้าก่อนเข้าไปในสถานที่สำคัญต่าง ๆ จุดทิ้งขยะและถังขยะคัดแยก ป้ายห้ามถ่ายภาพกับช่างภาพที่ไม่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาถ่ายภาพขายให้แก่นักท่องเที่ยวในบริเวณวัดและสถานที่สำคัญ ป้ายห้ามสัมผัสห้ามแตะต้อง ห้ามถ่ายรูปห้ามนั่ง ห้ามยืน ห้ามเหยียบ โบราณวัตถุทุกชิ้น ป้ายขอความร่วมมือในการแต่งกายที่สุภาพและเคารพสถานที่ ป้ายห้ามส่งเสียงดัง เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ วินัยและจิตสำนึกขั้นพื้นฐานของนักท่องเที่ยวที่ควรตระหนักและปฏิบัติตาม แต่ก็ยังมีนักท่องเที่ยวบางส่วนที่ขาดจิตสำนึก ละเลย ฝ่าฝืน และไม่ใส่ใจในข้อห้ามดังกล่าว จึงส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยว และเกิดความเสียหายต่อ แหล่งท่องเที่ยวทำให้พื้นที่บางแห่งขยะเกลื่อนฟ้าเพราะนักท่องเที่ยวทิ้งเรี่ยราด พื้นทรุด ห้องน้ำพังสึบลอก เพราะน้ำมือของนักท่องเที่ยวที่มั่งกาย...”

สาเหตุหลักที่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งที่มีสภาพเสื่อมโทรม ก็มาจากนักท่องเที่ยว ขาดความตระหนักและขาดจิตสำนึกในการท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้นำจากภาคประชาชนอีกท่านหนึ่ง ได้กล่าวไว้ว่า

“...หนึ่งประการที่เป็นสาเหตุหลักก็มาจากนักท่องเที่ยว ขาดความตระหนักและขาดจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว การเอาใจใส่ การปฏิบัติตามกฎระเบียบ เช่น ทิ้งขยะไม่เป็นที่ ปีนป่ายขึ้นไปถ่ายภาพ เหยียบย่ำ ไม่เคารพกฎข้อห้าม เป็นต้น ทำให้แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งต้องมีการบูรณะและฟื้นฟูให้มีสภาพที่สวยงามอยู่เสมอ เพื่อเป็นจุดดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือน ส่วนหนึ่งของความทรุดโทรมของแหล่งท่องเที่ยวก็มาจากผลกระทบจากธรรมชาติ แดด ลม ฝน...”

3. กฎหมายของประเทศไทย และกฎหมายของประเทศเพื่อนบ้านบางประการที่ยังไม่สอดคล้องกันเท่าที่ควร ส่งผลกระทบต่อการทำงานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ

กฎหมายด้านการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานยังไม่สอดคล้องกับการดำเนินงานของหลายหน่วยงาน ผู้ให้ข้อมูลจากนักวิชาการ ได้กล่าวไว้ว่า

“...ด้านพัฒนาการท่องเที่ยวยังพบข้อติดขัดและข้อขัดแย้งในเรื่องของข้อกฎหมายและบทบัญญัติต่าง ๆ ที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์การทำงานของหลาย หน่วยงานต่อการดำเนินงานในบริบทของการท่องเที่ยวและการดำเนินงานพัฒนา...”

กฎหมายไม่เอื้อต่อการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นผู้บริหารจากภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...ประเทศเพื่อนบ้านมีกฎหมายยังไม่เอื้อต่อการดำเนินงานและการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเท่าที่ควร ทั้งเรื่องของการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยว การคมนาคมขนส่งสินค้าทางการท่องเที่ยวและบริการ เป็นต้น...”

กฎหมายระหว่างประเทศบางอย่างของเรามีความเสียเปรียบประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะการข้ามไปประเทศเพื่อนบ้าน ผู้ให้ข้อมูลอีกท่านหนึ่งซึ่งเป็นผู้บริหารจากภาคเอกชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...กรณีเราเดินทางฝั่งไปเที่ยวประเทศมาเลเซีย เราเสียค่าเหยียบแผ่นดินและค่าบริการทางการท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่ค่อนข้างแพงถึงแพงมาก แต่ในทางตรงข้ามกันนักท่องเที่ยว ชาวมาเลเซียเข้ามาเที่ยวฝั่งประเทศไทย ประเทศไทยไม่มีค่าเหยียบแผ่นดินและแหล่งท่องเที่ยว หลายแห่งในประเทศไทยเข้าฟรีไม่มีค่าธรรมเนียม รวมถึงค่าบริการทางการท่องเที่ยวก็ถูกมาก เพราะกฎหมายของบ้านเราเอื้อต่อการเดินทางทำให้นักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อน บ้านเข้ามาได้ง่ายและสะดวก เขาได้เปรียบเราเรื่องค่าใช้จ่ายทางการท่องเที่ยว...”

4. สภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง ทำให้ส่งผลกระทบต่อการเดินทาง และการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ภัยจากคลื่นลมมรสุมในช่วงฤดูฝน ส่งผลกระทบต่อการทำงานและทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้บริหารจากภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตประจำวัน การเดินทางท่องเที่ยว และที่เห็นได้อย่างชัดเจน ได้แก่ปัญหาพายุ คลื่นลมมรสุมในช่วงฤดูฝนที่รุนแรงมากขึ้นกว่าในอดีต สภาพอากาศที่แปรปรวน ฝนไม่ตกตามฤดูกาล ส่งผลให้ไม่สามารถ

เดินทางไปเยี่ยมชมเกาะต่าง ๆ รวมถึงเกิดภาวะความเสียหายทั้งต่อชีวิตนักท่องเที่ยวและทรัพย์สินในการท่องเที่ยวทางทะเล ส่วนในช่วงหน้าแล้งก็ประสบปัญหาหน้าน้ำที่ใช้อุปโภคและบริโภคขาดแคลน...”

สภาวะโลกร้อนเป็นปัญหาที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศซึ่งกระทบต่อการท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็น ผู้นำจากภาคประชาชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...การทำกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้คนทั่วโลก ก่อให้เกิดสภาวะโลกร้อน นำมาสู่ปัญหาภัยธรรมชาติที่รุนแรงขึ้นทุกวันครอบคลุมทุกประเทศ และทุกภูมิภาคของไทย จังหวัดตรังก็ได้รับผลกระทบจากสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกัน อาทิเช่น หนาวร้อนต้องเผ่าระวัง ภัยแล้ง การสูมไฟฟ้า ไฟไหม้ป่า หน้าฝนน้ำก็ท่วมหลายพื้นที่ กระทบต่อ ระบบนิเวศสัตว์เลี้ยง สิ่งมีชีวิต และอีกทั้งยังต้องเผ่าระวังโรคระบาด ทั้งหมดล้วนเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว...”

5. สถานการณ์ทางการเมืองของประเทศที่ยังไม่นิ่ง ส่งผลต่อภาพลักษณ์ ความเชื่อมั่น และการดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

การเมืองมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของภาคการท่องเที่ยวและการบริการ ผู้ให้ข้อมูลภาคนักวิชาการ ได้กล่าวไว้ว่า

“...การเมืองของประเทศไทยบริหารงานโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จากการปฏิวัติรัฐประหารและไม่มีทางเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยมาประมาณ 5 ปีแล้ว ภาคของการท่องเที่ยวต้องอาศัยความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ภาพลักษณ์และความปลอดภัย ความเชื่อมั่นทางการท่องเที่ยว และการฟื้นตัวของสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในที่นี้รวมถึง สถานการณ์ทางการเมืองของนานาประเทศด้วย...”

สถานการณ์ทางการเมืองมีผลต่อการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้นำจากภาคประชาชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...การประกาศข้อห้ามและมาตรการต่าง ๆ ของรัฐบาล ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวลดลงในบางช่วงเวลา และมีผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยว...”

6. วิกฤติโรคระบาด COVID 19 ทั่วโลก

ด้วยวิกฤติโลกที่เกิดจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา-19 ซึ่งเริ่มระบาดมาตั้งแต่ช่วงเดือนธันวาคม 2562

การระบาดของ COVID 19 ดูเหมือนจะยังคงไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าจะสิ้นสุดเมื่อไร จนทำให้การท่องเที่ยวโลกหยุดชะงักลงด้วยการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ และภายในประเทศ ผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นผู้บริหารจากภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...สถานการณ์ทั้งการท่องเที่ยวโลกและการท่องเที่ยวในประเทศ วิเคราะห์การแพร่ระบาดของ โควิด-19 มีผลกระทบที่เกิดขึ้นกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโลกและของไทย ะยังคงไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าจะสิ้นสุดเมื่อไร จากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562 และหยุดนิ่งต่อเนื่องมาจนถึงเดือนเมษายน 2563 ด้วยการลดลงของจำนวนนักท่องเที่ยวสูงถึงร้อยละ 97 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันในปี 2562 ถือเป็นช่วงตกต่ำที่สุดในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา หลังจากวิกฤติการเงินของโลกในปี 2552 ซึ่งแน่นอนว่าย่อมส่งผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย ในไตรมาส 1/2563 ลดลงร้อยละ 38.01 เช่นเดียวกับการท่องเที่ยว ภายในประเทศโดยคนไทย (ไทยเที่ยวไทย) ที่หดตัวลงร้อยละ 30.77...”

หลายคนอาจจะคุ้นกับคำว่า “New Normal” หรือ “วิถีปกติใหม่” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกมองว่า จะเป็นการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตคนในโลก หลังจากสิ้นสุดของการแพร่ระบาด ผู้ให้ข้อมูลภาคนักวิชาการ ได้กล่าวไว้ว่า

“...ทำให้เกิดพฤติกรรมใหม่ โครงสร้างความต้องการใหม่ และวิถีปฏิบัติใหม่ จากบทเรียนของ โควิด-19 ในครั้งนี้ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต้องหันมาให้ความสำคัญกับอุปนิสัยที่เกิดจากโรคระบาดร้ายแรง (Pandemic) ว่าเป็นปัจจัยที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา และส่งผลกระทบในลักษณะ “โดมิโน” ที่เชื่อมโยงกันทั่วโลกการมีระบบป้องกันความเสี่ยงที่ได้มาตรฐานทั้งในระดับประเทศ ระดับพื้นที่และระดับธุรกิจตลอดห่วงโซ่อุปทานควร เป็นภาคบังคับในการเป็นปัจจัยที่ประเทศต้องคำนึงถึงในการกำหนดเป้าหมายระยะยาวของการท่องเที่ยวใหม่ว่าจะเดินหน้าไปสู่ความยั่งยืนได้อย่างไร...”

จังหวัดตรังสามารถเป็นเมืองการท่องเที่ยวเป้าหมายทางธรรมชาติได้เป็นอย่างดี เพราะมีปัจจัย ดังนี้

1. ทะเลอันดามันที่มีมรดกการท่องเที่ยวมากมาย

จังหวัดตรังมีการท่องเที่ยวมากมาย ทั้งเกาะแก่งที่สวยงาม แนวปะการังตลอดชายฝั่ง ชายหาด ป่าชายเลน ภูเขาที่ปกคลุมด้วยป่าไม้เขียวครึ้ม ถ้ำน้ำร้อน น้ำตก ผู้ให้ข้อมูลภาคนักวิชาการ ได้กล่าวไว้ว่า

“...มีเกาะแก่งที่สวยงาม แนวปะการังตลอดชายฝั่ง ชายหาด ป่าชายเลน ภูเขาที่ปกคลุมด้วยป่าไม้เขียวครึ้ม ถ้ำน้ำร้อน น้ำตก ยังไม่รวมความงดงามของวัฒนธรรมประเพณีที่คงเอกลักษณ์บักซ์ได้มาช้านาน อันดามันที่อุดมไปด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทะเลและ

ชายฝั่ง มีความหลากหลายทางชีวภาพและความหลากหลายทางระบบนิเวศ พื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหมได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่แรมซาร์ไซด์ หรือพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ต่อมาได้รับการประกาศให้เป็นมรดกอาเซียน การที่จังหวัดตรังอุดมไปด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทะเลที่สมบูรณ์ ถือได้ว่าเป็นแม่เหล็กตัวใหญ่ในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ให้เข้ามาท่องเที่ยวจังหวัดตรังเพิ่มมากขึ้นทุกปี...”

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทะเลที่สมบูรณ์ ไม่ว่าจะสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ชายหาด เกาะ ป่า สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แนวผจญภัย ฯลฯ ทำให้ตรัง เป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศไทยที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวไปเยือนปีละมาก ๆ ผู้ให้ข้อมูลภาครัฐได้กล่าวไว้ว่า

“...อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม พื้นที่ในเขตอุทยานประกอบด้วยป่าไม้ ป่าชายเลน เกาะหาดทราย และมีสถานที่ท่องเที่ยวชื่อดังอยู่ไม่น้อย พิพิธภัณฑสถานสัตว์น้ำราชชมงคลตั้งอยู่บริเวณหาดราชชมงคล คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลหาดปากเมง เป็นชายหาดรูปพระจันทร์ครึ่งเสี้ยว มีท่าเรือไปเกาะมุก-ถ้ำมรกตที่นี้ บ่อน้ำร้อนควนแดง ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม หาดฉางกลาง เป็นที่ตั้งที่ทำการอุทยานแห่งชาติเจ้าไหม ถ้าเลเซากอบ Unseen Thailand มีหินงอกหินย้อยที่สวยงาม แต่การเข้าชมในบางช่วงต้องนอนราบกับเรือเพื่อลอดเข้าไปด้านในสถานที่แห่งนี้มีรูมรึ้นด้วยต้นไม้ใหญ่และน้ำตกต่าง ๆ ได้แก่ น้ำตกโตนใหญ่ น้ำตกโตนน้อยและน้ำตกกะช่อง เป็นแหล่งศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าแห่งแรกของประเทศไทย ยังมีอาคารพิพิธภัณฑสถานและนิทรรศการเกี่ยวกับธรรมชาติ กิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ...”

2. จุดเด่นที่สุดในทะเลตรัง “Unseen Thailand”

ถ้ำมรกต ตั้งอยู่บนเกาะ เป็นอีกหนึ่งที่ที่ Unseen Thailand ที่หลาย ๆ คนต้องได้ไปเยือนหากมาถึงจังหวัดตรัง ผู้ให้ข้อมูลภาคประชาชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...จังหวัดตรัง มีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามหลายแห่ง โดยเฉพาะเกาะ แต่ที่สวยงามและมีความแปลกจนนักท่องเที่ยวต้องไปดูให้เห็นกับตา นั่นคือเกาะมุก (Koh Muk) เพราะที่เกาะมุกมีถ้ำมรกต (Morakot Cave) ถ้าที่ธรรมชาติสร้างสรรค์ความสวยงาม ลักษณะภายใน “ถ้ำมรกต” จะเหมือนกับยื่นอยู่ในปล่องภูเขาไฟขนาดใหญ่ ซึ่งเกิดจากการยุบตัวของหินปูนในอดีต จนได้ชื่อว่า ถ้ำมหัศจรรย์กลางทะเล และจะเข้าออกได้เฉพาะช่วงน้ำลงเท่านั้น เนื่องจากปากถ้ำเป็นโพรงเล็กๆ ทำให้การเข้าไปยลความงามนั้น จะต้องใช้วิธีการลอยคอในน้ำเพื่อลอดถ้ำอันมืดมิด ด้วยการให้ทุกคนกระโดดลงไปในทะเลก่อน แล้วว่ายน้ำเข้าคิวต่อแถวตามแนวเชือก เนื่องจากคลื่นบริเวณนี้จะมีความแรงกว่าที่จุดอื่น อีกทั้งยังมีโขดหินตั้งเรียงราย

อยู่เป็นจำนวนมาก นักท่องเที่ยวจะต้องผ่านเส้นทางอันคดเคี้ยวภายใน “ถ้ำมรกต” เป็นที่น่าตื่นตะลึง และน่าสนุกสนาน แบบเข้าแถวเรียงหนึ่ง ตามคนนำทางที่ซ้ำของ ฉะนั้น ความสามัคคีจึงถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก เพราะจะต้องช่วยกันคนละไม้ละมือ ด้วยการเอามือไปเกาะไหล่คนข้างหน้าเอาไว้ ในขณะที่เท้าก็จะเดิน หรือตีน้ำเพื่อพาร่างเข้าไปภายในถ้ำ เมื่อโพรงที่ลอดเข้าถ้ำ ซึ่งอยู่ด้านทิศตะวันตกของตัวเกาะมุก ได้ทำมุมพอดีกับแสงอาทิตย์ที่สาดส่องลงมาจากเบื้องบน ก็จะทำให้เวียงของถ้ำกลายเป็นสีเขียวมรกตอันงดงาม ตัดกับทรายสีขาวเนียน และน้ำทะเลสีฟ้าใส ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติที่สุดมหัศจรรย์อย่างยิ่ง ทำให้นักท่องเที่ยวทุกคนที่ได้เข้ามาเยือน หรือชมความงาม จะต้องอุทานออกมาด้วยเสียงอันดังเหมือนกันว่านี่แหละคือสุดยอด Unseen in Thailand อีกแห่งหนึ่งของเมืองไทย...”

ห้องทะเลตรัง ถือเป็นอีกหนึ่งมนต์เสน่ห์แห่งทะเลอันดามันที่แตกต่าง เพราะยังคงความเป็นธรรมชาติ มีความเงียบสงบ ผู้คนไม่พลุกพล่าน แคมราค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ก็สมเหตุสมผล นับเป็นอีกหนึ่งทางเลือกของผู้ที่มีทะเลในหัวใจให้เดินทางไปสัมผัสสัมผัสในความงาม ผู้ให้ข้อมูลภาคเอกชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...เกาะกระดาน ได้ชื่อว่า “เกาะแห่งความรัก” เพราะเคยใช้เป็นที่จัดพิธีวิวาห์ใต้สมุทร เทศกาลแห่งความรักอันเลื่องชื่อของเมืองตรังมาอย่างต่อเนื่องหลายปี ในช่วงฤดูการท่องเที่ยวแต่ละวันจะมีเรือนำเที่ยวมาแวะจอดให้นักท่องเที่ยวแวะพักผ่อนอาหารกลางวัน เล่นน้ำ พักผ่อนสัมผัสในความงามของเกาะแห่งนี้กันอย่างเพลิดเพลินอุรา...”

3. มีเส้นทางศึกษาธรรมชาติเรือนยอดไม้แห่งแรกแห่งเดียวของประเทศไทย

ภายในมีเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติหลากหลายเส้นทางให้เลือก จัดสรรเป็นสวนต่าง ๆ ตามความสนใจ เช่น สวนพันธุ์พืชภาคใต้, สวนกล้วยไม้, สวนพืชทนแล้ง, สวนเฟิร์น, พืชกินแมลง, สวนปาล์ม และอื่น ๆ อีกมากมาย ผู้ให้ข้อมูลภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ (ทุ่งค่าย) นี้ ยังจัดให้มีเส้นทางเพื่อเดินศึกษาธรรมชาติบริเวณโดยรอบ และมีเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่สำคัญ คือ สะพานเรือนยอดไม้ (Canopy Walk Way) ที่ออกแบบเป็นหอคอยไต่ระดับมีสะพานแขวนเชื่อมต่อกัน ระยะทางยาวประมาณ 175 เมตรสูงประมาณ 18 เมตร ที่สร้างขึ้นเพื่อให้เราได้เดินศึกษาความแตกต่างทางชีวภาพของป่าดิบในความสูงระดับต่าง ๆ แบบใกล้ชิดทุกมุม ได้เห็นยอดของต้นไม้ในระดับสายตา ทั้งที่เป็นไม้ใบ ไม้ดอก และไม้ผล ที่น่ารักคือ ที่นี้จะเปิดโอกาสให้เด็ก ๆ นักเรียนในพื้นที่ ได้เข้าอบรมเป็นมัคคุเทศก์ตัวน้อย เดินนำ พร้อมอธิบายพืชพรรณต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจถึงเส้นทางธรรมชาติ...”

นักท่องเที่ยวจะได้ชมวิถีชีวิตของสัตว์ป่า พันธุ์ไม้มากกว่า 200 ชนิด ทั้งยังมีการปลูกพันธุ์ไม้ป่าจากแหล่งต่าง ๆ ผู้ให้ข้อมูลภาคประชาชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...ภายในสวนพฤกษศาสตร์ยังมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว สวนรุกขชาติ สวนสมุนไพร พิพิธภัณฑสถาน หอสมุด และห้องประชุมทางวิชาการ รวมทั้งพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรม และค่ายพักแรม ทั้งยังมีเส้นทางท่องเที่ยวศึกษาธรรมชาติให้เลือกหลากหลายเส้นทาง ศึกษาพันธุ์ไม้ป่าจากแหล่งต่าง ๆ แยกเป็นหมวดหมู่หรือตามวงศ์ ประกอบด้วย 1.สวนรวมพันธุ์ไม้แห่งความรัก 2.สวนพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน 3.สวนอนุกรมวิธาน (แหล่งรวมพันธุ์พืชถิ่นใต้) 4.สวนสัตตบรรณวิทยา (เรียนรู้ลักษณะต่าง ๆ ของพืช) 5.สวนกล้วยไม้ 6.สวนพืชทนแล้ง (แหล่งรวมพืชที่ปรับได้) 7.สวนเฟิร์น 8.พืชกินแมลง (ซึ่งพบมากบริเวณรอบนอกพื้นที่ป่าพรุ) ตลอดจนวงศ์ยาง และวงศ์ปาล์ม ทั้งปาล์มเจ้าเมือง ปาล์มหลังขาว ปาล์มพระราหู กระพ้อสีลิบ และปาล์มช้างร้องให้เป็นต้น...”

4. มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติทางธรณีวิทยาที่เป็นมรดกทางธรรมชาติของท้องถิ่น

แหล่งธรรมชาติทางธรณีวิทยาที่มีความโดดเด่นทางธรณีวิทยาสูง และมีศักยภาพในการใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยวและสนับสนุนการเรียนรู้ทางธรณีวิทยาของประชาชนใน ท้องที่ของจังหวัดตรัง ผู้ให้ข้อมูลภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...คนในชุมชนตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญของแหล่งธรรมชาติ อันควรอนุรักษ์แหล่งส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจของคนในท้องถิ่นและพื้นที่ใกล้เคียง บางแห่งยังเป็นห้องเรียน ธรรมชาติในการเรียนรู้ทางธรรมชาติต่าง ๆ เช่น ระบบนิเวศวิทยา ป่าไม้อิงพันธุ์ และสัตว์ เป็นต้น มีศักยภาพในการใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยวและสนับสนุนการเรียนรู้ทางธรณีวิทยาของประชาชนในท้องที่ของจังหวัดตรัง ได้แก่ น้ำพุร้อนบานควนแดง ถ้ำซางหาย ถ้ำเล-เขากอบ และน้ำตกสายรุ้ง ซึ่งแต่ละแหล่งมีลักษณะเด่นทางธรณีวิทยา...”

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายฝั่งอันดามัน ถือเป็นพื้นที่ที่มีความหลายและมีคุณค่า ประกอบด้วย ทรัพยากรทางธรรมชาติทั้งทางบก ชายฝั่ง และทางทะเล ทรัพยากรทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม รวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ผู้ให้ข้อมูลภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น และรูปแบบประเพณีที่แตกต่างและน่าสนใจ ส่งผลให้พื้นที่ชายฝั่งกลุ่มอันดามันสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวไทย และนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น การประกอบอาชีพของชุมชนในพื้นที่ที่พยายามปรับตัวให้สอดคล้องตามสภาพภูมิ ประเทศถือเป็นจุดสนใจและจุดขายด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญด้วย

เช่นกัน การประกอบอาชีพของชุมชน อาทิ การทำการเกษตร เช่น การปลูกสวนยางพารา การปลูกข้าว สวนผักผลไม้การประมงพื้นบ้าน เช่น การเลี้ยงปลาในกระชัง ฟาร์มหอย ฟาร์มปศุสัตว์ การเลี้ยงกุ้งมังกร ฯลฯ ทำให้พื้นที่มีอาหารทะเลสดอร่อย นอกจากนี้ยังมีการประกอบอาชีพเสริมของชุมชนส่วนใหญ่ในพื้นที่อันดามัน เช่น การทำโฮมสเตย์การผลิต ผ้ามัดย้อมจากสีธรรมชาติการทำผ้าบาติก การทำผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว การจักสาน และการทอผ้า ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญรวมถึงเป็นปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวแก่พื้นที่ ได้เป็นอย่างดี...”

5. มีภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษา ความเป็นชนเผ่า

ทรัพยากรการท่องเที่ยวจัดเป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ที่สามารถให้คุณค่าเชิงการท่องเที่ยว เช่น ความสวยงาม ตามธรรมชาติ คุณค่าเชิงประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรม และการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ แก่นักท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูลภาคนักวิชาการ ได้กล่าวไว้ว่า

“...จังหวัดตรังเป็นจังหวัดที่เหมาะสมกับความหลากหลายจากสังคมเมือง และสังคมการทำงาน เพื่อมาใช้ชีวิตผ่อนคลายเรียงรายตามท่ามกลางธรรมชาติ กลิ่นอายของอารยธรรมวิถีชีวิตแห่งท้องทะเล วิถีชีวิตที่หลากหลาย ชนเผ่าซาไก เชื้อสายจีน ไทย-มุสลิม ไทย-พุทธ อนุรักษ์เอกลักษณ์ความเป็นไทยผ่านการสืบสานและส่งต่อประเพณีดั้งเดิมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาถิ่นใต้ ทำจึงให้การสนับสนุนเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สร้างรายได้กลับมาสู่ผู้คนในชุมชน....”

โดยความเป็นชุมชนเมืองสมัยใหม่นี้จังหวัดตรัง ก็ยังมีอนุรักษ์มรดกสำคัญทางประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตให้คงยืนยาวและมากที่สุด เพราะมีหลักฐานประจักษ์ถึงความเป็นมาในอดีตของจังหวัดตรัง ผู้ให้ข้อมูลภาคประชาชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...ย่านตัวเมืองจังหวัดตรัง เป็นที่ศูนย์รวมที่ตั้งของราชการ และหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นย่านเศรษฐกิจการค้า และมีบ้านเรือนที่อาศัยอยู่ของคนในชุมชน ที่มีความสำคัญในด้านการท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันมีสิ่งปลูกสร้าง สถาปัตยกรรมของตึก อาคาร บ้าน ที่เก่าแก่มากหลายที่ ที่ทางจังหวัดตรังได้ทำการอนุรักษ์ไว้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาชมถึงความมีอารยสถาปัตยกรรมในอดีตจนถึงปัจจุบัน...”

ตาราง 1 สรุปผลการวิเคราะห์ศักยภาพความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง โดยใช้เทคนิคการวิจัยวิเคราะห์ SWOT Analysis

ลำดับ	จุดแข็ง (Strengths)	ภาครัฐ	ภาคเอกชน	ภาคประชาชน	ภาคนักวิชาการ
1	ทำเลที่ตั้งจังหวัดตรังอยู่ติดทะเลอันดามัน ภาคใต้ของประเทศไทย เชื่อมโยงกับมหาสมุทรอินเดีย จังหวัดสตูล จังหวัดกระบี่ จังหวัดนครศรีธรรมราช	✓	✓	✓	✓
2	มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย	✓			✓
3	ผู้นำมีวิสัยทัศน์และศักยภาพในการเป็นนักพัฒนาที่ให้ความสำคัญด้านการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง	✓	✓		✓
4	ชาวจังหวัดตรังมีความพร้อมในการเป็นเจ้าบ้านที่ดีในการต้อนรับผู้มาเยือน		✓	✓	
5	การบริหารจัดการมีส่วนร่วมกับหลายภาคส่วนด้านการท่องเที่ยว			✓	✓
6	การพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงในแหล่งท่องเที่ยวและจังหวัดใกล้เคียง			✓	
7	มีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติอุดมสมบูรณ์			✓	

ตาราง 2 สรุปผลการวิเคราะห์ศักยภาพความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง โดยใช้เทคนิคการวิจัยวิเคราะห์ SWOT Analysis

ลำดับ	จุดอ่อน (Weakness)	ภาครัฐ	ภาคเอกชน	ภาคประชาชน	ภาคนักวิชาการ
1	ระยะทางห่างไกลจากกรุงเทพมหานครศูนย์การค้าคนหนาแน่นสูงของประเทศ	✓			✓
2	ขาดแคลนด้านบุคลากรทางการท่องเที่ยว	✓	✓		
3	มีคู่แข่งที่ขาดแคลน	✓			✓
4	ผู้ประกอบการภาคเอกชนยังให้ความสำคัญน้อยต่อการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง	✓			
5	สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวไม่ทั่วถึง	✓		✓	
6	ขาดความตระหนัก ความห่วงแหวงแนวของภาคประชาชนต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน	✓			✓

ตาราง 3 สรุปผลการวิเคราะห์ศักยภาพความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง โดยใช้เทคนิคการวิจัยวิเคราะห์ SWOT Analysis

ลำดับ	โอกาส (Opportunity)	ภาครัฐ	ภาคเอกชน	ภาคประชาชน	ภาคการศึกษา
1	รัฐบาลมีแนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์และการคมนาคมขนส่งของประเทศ	✓			
2	รัฐบาลให้การสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง และจังหวัดกลุ่มอันดามัน	✓	✓		
3	มีการนำเทคโนโลยีมาอำนวยความสะดวกให้แก่การท่องเที่ยว		✓		✓
4	บทบาทของสื่อที่นำเสนอแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดตรัง	✓			✓
5	มีท่าเรือสำคัญของทะเลอันดามัน เป็นประตูที่สำคัญ (Gateway) ในการเปิดเส้นทางเชื่อมโยงเส้นทางกับภูมิภาคและประเทศเพื่อนบ้าน	✓	✓		
6	จังหวัดตรังได้รับรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยว Thailand Awards 2006	✓	✓		

ตาราง 4 สรุปผลการวิเคราะห์ศักยภาพความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง โดยใช้เทคนิคการวิจัยวิเคราะห์ SWOT Analysis

ลำดับ	อุปสรรค (Threats)	ภาครัฐ	ภาคเอกชน	ภาคประชาชน	ภาคการศึกษา
1	สภาวการณ์แข่งขันที่สูงขึ้นในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ	✓	✓		
2	การไร้จิตสำนึกนักท่องเที่ยวบางกลุ่ม ทำให้ส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวบางแห่ง			✓	
3	กฎหมายของประเทศไทย และกฎหมายของประเทศเพื่อนบ้านบางประการที่ยังไม่สอดคล้องกันเท่าที่ควร ส่งผลกระทบบต่อ การดำเนินงานของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ	✓	✓		✓
4	สภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง ทำให้ส่งผลกระทบต่อเส้นทาง และการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว	✓		✓	
5	สถานการณ์ทางการเมืองของประเทศที่ยังไม่นิ่ง ส่งผลต่อภาพลักษณ์ ความเชื่อมั่น และการดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยว			✓	✓
6	วิกฤติโรคระบาด COVID 19 ทั่วโลก	✓			✓

ตาราง 5 สรุปผลการสัมภาษณ์การเป็นเมืองการท่องเที่ยวที่เกี่ยวเป้าหมายของจังหวัดตรัง

ลำดับ	จังหวัดตรังสามารถเป็นเมืองการท่องเที่ยวที่เกี่ยวเป้าหมายทาง	ภาครัฐ	ภาคเอกชน	ภาคประชาชน	ภาคนี้วิชาการ
	ธรรมชาติได้เป็นอย่างดี				
1	ทะเลอันดามันที่มีมรดกการท่องเที่ยวที่อุดมมากมาย	✓			✓
2	จุดเด่นที่สุดในทะเลตรัง “Unseen Thailand”	✓	✓		✓
3	มีเส้นทางศึกษาธรรมชาติเรือนยอดไม้แห่งแรกแห่งเดียวของประเทศไทย	✓	✓		
4	มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติทางธรณีวิทยาที่เป็นมรดกทางธรรมชาติของถิ่น	✓		✓	✓
5	มีภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษา ความเป็นชนเผ่า ชาติพันธุ์	✓			✓

ส่วนที่ 5 ผลการรวบรวมข้อมูลองค์ประกอบการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรัง

องค์ประกอบการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรัง

1. ด้านแหล่งท่องเที่ยว (Attractions)

1.1 ชายหาด เกาะต่าง ๆ

จังหวัดตรังมีชายหาดมีลักษณะเป็นพื้นที่ลาดลงไปในน้ำทะเล ปกคลุมไปด้วยทรายเม็ดละเอียดสีขาวได้แก่ หาดทรายทอง หาดบ้านแหลม หาดบ้านทุ่ง หาดทรายยาว หาดหัวเขาดกน้ำ หาดโหละใหญ่ อีกทั้งยังมีแนวหาดทรายที่อยู่กลางทะเลที่มีชื่อเรียกว่า สันหลังมังกร ผู้ให้ข้อมูลจากนักวิชาการ ได้กล่าวไว้ว่า

“...ชายหาดของจังหวัดตรังเป็นแห่งหนึ่งที่น่าจะมีชื่อเสียง และเป็นอีกสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมของตรังเลยคะ เป็นเหมือนสถานที่เที่ยวแห่งแรก ๆ ที่นักท่องเที่ยวมักจะนึกถึงเมื่อมาที่ตรัง เป็นความสวยงามของหาดรูปพระจันทร์ครึ่งเสี้ยว ยาวราว 5 กิโลเมตร สงบเงียบและมีป่าสนสีเขียวขึ้นอย่างสวยงาม สามารถมองเห็นวิวกลางทะเล และเกาะน้อยใหญ่อยู่สลับซ้อนกันได้อีกด้วย มองดูแล้วคล้ายกับคนนอนหงายอยู่ในทะเล ซึ่งในบริเวณของหาดปากเมงจะมีท่าเทียบเรือปากเมง ที่สามารถเช่าเรือไปเที่ยวเกาะรอบ ๆ ได้ทั้ง เกาะไหง เกาะเชือก เกาะม้า เกาะแหวน เกาะกระดาน เกาะมุก และ ถ้ำมรกต เป็นต้น...”

จังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามัน มีเกาะแก่งในท้องทะเลตรังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการกล่าวขานถึงและใครได้มาเยือนก็จะหลงรักในความสมบูรณ์ของปะการังโลกใต้ทะเล ผู้ให้ข้อมูลจากภาคประชาชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...หากนึกถึงทะเลใต้หลาย ๆ คนอาจจะนึกถึงกระบี่หรือภูเก็ตมาก่อนเลย แต่อยากจะบอกว่าจังหวัดตรังเป็นอีกที่หนึ่งที่คุณจะได้พบกับความสวยงามและมหัศจรรย์ของธรรมชาติรับประกันว่าจะต้องประทับใจกให้เมืองตรังเป็นเมืองต้องห้ามพลาด จริงๆ ความสวยงามมหัศจรรย์แห่งถ้ำมรกตและ หาดทรายขาวละเอียด เป็นเอกลักษณ์มีเสน่ห์ชวนหลงใหลและน่าค้นหาซึ่งจะทำให้คุณสัมผัสความสุขสนุกได้ตลอดทั้งปี อาทิ เช่น 1) เกาะกระดาน เป็นเกาะที่สวยงามแห่งหนึ่งของทะเลตรัง อยู่ทางด้านตะวันตกของเกาะมุกและเกาะลิบง ชายหาดที่นี่ขาวเนียนละเอียดมากเหมือนแป้งน้ำทะเลใสสีเขียวจนเห็นริ้วทรายใต้พื้นน้ำ สุดชายหาดด้านเหนือนักท่องเที่ยวจะได้เห็นแนวปะการังทอดยาวออกไปในทะเลเกือบร้อยไร่ 2) เกาะมุก เป็นเกาะหนึ่งที่มากไปด้วยแหล่งที่เที่ยวน่าสนใจ เกาะมุกเป็นเกาะที่ใหญ่เป็นอันดับที่ 3 ของท้องทะเลตรัง มีชุมชนชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่บนเกาะมานานแล้ว ปัจจุบันชาวบ้านส่วนใหญ่ยังทำประมงขนาดเล็กด้วยเรือหางยาว มีจำนวนเรือมากกว่าเกาะอื่น ๆ รวมถึงสวนยางพาราและสวน

มะพร้าวด้วย จุดเด่นของเกาะมุกคือ ถ้ำมรกต 3) ถ้ำมรกต เป็นส่วนหนึ่งของเกาะมุก ถ้ำมรกต คือหนึ่งใน Unseen Thailand ที่คุณจะไม่พลาดได้เมื่อมีโอกาสได้ไปเยือนจังหวัดตรัง ถ้ำมรกต ถือเป็นสิ่งมหัศจรรย์กลางทะเล 4) อุทยานแห่งชาติเจ้าไหม เป็นอาณาจักรพะยูนฝูงสุดท้าย มีพื้นที่ครอบคลุมอำเภอสิเกาและอำเภอกันตังจังหวัดตรัง ทางด้านทะเลอันดามัน ประกอบด้วยป่าชายเลน ภูเขาทะเล เกาะแก่งต่างๆมีหาดทรายขาวนวลยาวไปตามชายฝั่งกว่า 20 กม.และทิวสนทะเลตามธรรมชาติที่สวยงาม 5) เกาะเหลาเหลียงเป็นหนึ่งในหมู่เกาะเกตุรา ซึ่งเป็นหมู่เกาะที่มีความสวยงามตั้งอยู่ในเขตจังหวัดตรัง เนื่องจากเกาะเคยเป็นเขตสัมปทานนกนางแอ่น จึงเป็นเกาะปิดมานานกว่า 10 ปี ดังนั้นสภาพธรรมชาติบนเกาะจึงยังสวยงาม มีความเป็นธรรมชาติที่ยังไม่ถูกทำลาย หาดทรายบนเกาะเหลาเหลียงนั้นละเอียดเป็นสีขาว น้ำทะเลใส มีจุดดำน้ำดูปะการังน้ำตื้นตา ใต้น้ำเต็มไปด้วยฝูงปลาการ์ตูนและปลาสวยงามอื่น ๆ มีกัลปังหา หลากสีที่ยังสมบูรณ์และหาดูได้ยาก เหมาะอย่างยิ่งสำหรับดำน้ำตื้น 6) ถ้ำเลเขากอบ Unseen Thailand อีกหนึ่งสถานที่ที่เกี่ยวในดวงใจของคนรักการผจญภัย ถ้ำเลเขากอบเป็นถ้ำที่มีทางน้ำ อยู่ภายใน สามารถนั่งเรือพายเข้าไปเพื่อชมหินงอกหินย้อยที่สวยงามภายในถ้ำ ขณะนั่งเรือผ่าน เข้าถ้ำถือว่าเป็น ไฮไลท์ซึ่งจะเรียกว่า ‘การลอดท้องมังกร’ เนื่องจากเรือจะแล่นผ่านทางที่แคบ มากๆ จนต้องแหบนอนราบไปกับเรือเพื่อให้ผ่านเข้าไปได้ เมื่อถึงสามารถเดินเข้าไปชมถ้ำต่างๆ..”

1.2 เส้นทางศึกษาธรรมชาติ น้ำตก ถ้ำ

จังหวัดตรังเป็นเมืองที่ห้อมล้อมไปด้วยธรรมชาติที่หลากหลาย เหมาะกับการท่องเที่ยวพักผ่อน หลีกหนีความวุ่นวายมาสัมผัสชีวิตที่ช้าลง ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้บริหารจากภาคเอกชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...สวนพฤกษศาสตร์สากลภาคใต้ (ทุ่งค่าย) หรือ ที่เรียกสั้น ๆ ว่า "สวนพฤกษศาสตร์ ทุ่งค่าย" จัดเป็นป่าใหญ่ที่เพียบพร้อมไปด้วยแหล่งเรียนรู้ของธรรมชาติ อีกทั้งยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำคัญของจังหวัดตรัง เป็นป่าที่กว้างใหญ่สามารถสัมผัสได้แม้กระทั่งยอดไม้ที่อยู่สูงเหยียดฟ้า สวนแห่งนี้เดิมทีเป็นค่ายทหารมาก่อน ซึ่งมีลักษณะเป็นป่าจึงเรียกสถานที่แห่งนี้ว่า "สวนรุกขชาติทุ่งค่าย" จากนั้นไม่นาน นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น อนุญาตให้สวนแห่งนี้ได้รับมาตรฐานระดับประเทศในท้องที่ภาคใต้ จึงได้มีการปรับปรุงสวนรุกขชาติทุ่งค่ายเดิม และเปลี่ยนเป็นสวนพฤกษศาสตร์สากลภาคใต้ (ทุ่งค่าย) จนกระทั่งปัจจุบัน ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่เน้นในเรื่องของการให้ความรู้ ที่แตกต่างจากสวนพฤกษศาสตร์ธรรมดาทั่วไป ยังมีเส้นทางให้ได้เดินศึกษาธรรมชาติอย่างหลากหลายหลายเส้นทาง ซึ่งมีระยะทางไป-กลับ โดยเดินเป็นวงกลมกลับสู่จุดเดินเป็นระยะทางทั้งสิ้น 3 กิโลเมตร ซึ่งในแต่ละเส้นทาง จะมีป้ายสื่อความหมายและบอกเส้นทางเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว หรืออ่าน

รายละเอียดของพืชพรรณต่าง ๆ รวมทั้งมีจุดพักผ่อนหย่อนใจให้ได้นั่งพักเหนื่อย ก่อนที่จะออกเดินทางตระเวนรอบป่ากันอีก ซึ่งเส้นทางที่เดินนั้นจะตัดผ่านป่าดิบชื้นที่ลุ่มต่ำ รวมทั้งป่าพรุชื้น ซึ่งมีพืชพรรณที่น่าสนใจมากมาย...”

ทางเดินศึกษาธรรมชาติเป็นเส้นทางเดินเพื่อการชมและศึกษาธรรมชาติ แต่ก็ยังมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตกที่ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้นำจากภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...กิจกรรมชมความงามของธรรมชาติ สถานที่ต่าง ๆ ที่สวยงาม ซึ่งทำให้เกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว เพื่อที่จะได้นำกลับมาชมใหม่อีกครั้ง จังหวัดตรังอีกมีแหล่งท่องเที่ยวอีกอย่างหนึ่งที่ได้ความสนใจเป็นจำนวนมากจากนักท่องเที่ยว คือ แหล่งน้ำตก ได้แก่ 1) กระจังสุรินทร์ เป็นสระน้ำธรรมชาติกว้างประมาณ 50 ไร่ มีสะพานคอนกรีตเชื่อมไปสู่ศาลากลางน้ำที่สร้างไว้อย่างสวยงาม เชื่อมถึงกันทั้ง 3 ศาลา รอบ ๆ บริเวณได้รับการแต่งเป็นสวนสาธารณะ มีสวนสัตว์และภัตตาคารร้านอาหารใต้ร่มไม้ ไว้บริการแก่ผู้เข้าไปเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจ เป็นสถานที่ที่เหมาะสมแก่การพักผ่อนยามเย็น 2) น้ำตกสายรุ้ง เป็นน้ำตกชั้นเดียวที่ตกลงมาจากหน้าผาสูงใหญ่ จุดเด่นที่สุดของน้ำตกแห่งนี้คือ ทุกวันเวลา 15.00-17.00 น. ละอองน้ำของน้ำตกจะทำมุมกับแสงอาทิตย์ปรากฏเป็นประกายรุ้งสวยงาม 3) น้ำตกไพโรสเวิร์ด เป็นน้ำตกขนาดกลาง ประกอบด้วยชั้นย่อย ๆ 7 ชั้น ซึ่งมีความสวยงามแตกต่างกันออกไป 4) น้ำตกลำปลอก น้ำตกลำปลอกมีน้ำตกชั้นใหญ่ ๆ มากกว่า 6 ชั้น แต่ละชั้นมีความสูงไม่ต่ำกว่า 30 เมตร สามารถมองเห็นเกาะแก่งและทิวทัศน์ที่งดงามของปากแม่น้ำปะเหลียน 5) ถ้าเขาช้างหาย เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความงามตามธรรมชาติอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดตรัง...”

1.3 วิถีชุมชนและหมู่บ้านชาวประมง

จังหวัดตรัง มีความหลากหลายของวิถีชีวิตหลายชนเผ่า หลายเชื้อชาติ และชุมชนชาวประมงก็เป็นอีกหนึ่งความสนใจในการไปท่องเที่ยว เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิต ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้นำจากภาคเอกชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติของตรังอย่าง “หาดมดตะนอย” ที่เงียบ ๆ ที่เหมาะกับการมาซาร์จแบดอย่างเต็มที่ เพราะที่นี่เงียบสงบมาก และเที่ยวที่ชุมชนชาวประมงที่ เนื่องจากที่นี่เป็นชายหาดที่อยู่ใกล้กับชุมชนชาวประมงบ้านมดตะนอย ทำให้เราได้เห็นวิถีชีวิตของชาวประมงได้มีการจัดกิจกรรมตกหมึก และทำกิจกรรมต่าง ๆ แบบชุมชนให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม มีบ้านพักโฮมสเตย์อยู่ 5 หลัง สามารถเข้าพักได้ ประมาณ 40 คน ชุมชนมีโฮมสเตย์แห่งนี้เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มของชาวประมงพื้นบ้านใกล้ชายฝั่ง ที่ต้องการให้นักท่องเที่ยวที่มีที่พักแรมบนเกาะ ได้มีเวลาท่องเที่ยวสัมผัสวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนชาวประมงพื้นบ้านอย่างแท้จริง จึงก่อตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ขึ้น และผลักดันโฮมสเตย์จนเป็นรายได้เสริมของ

ชุมชน การันตีด้วยรางวัลมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย 3 สมัยซ้อน จากกรมการท่องเที่ยว ได้พักผ่อนเต็มที่แล้ว ยังได้มีส่วนร่วมสนับสนุนชุมชนชาวเลแห่งนี้ให้คงอยู่อย่างยั่งยืนต่อไป...”

ชาวประมงเกาะลิบง คือ ชุมชนที่มีวิถีชีวิตผูกพันกับสายน้ำและวิถีประมงพื้นบ้านแห่งท้องทะเลของจังหวัดตรัง เป็นแหล่งก่อกำเนิดอารยธรรมของการเป็นชุมชน อาหารทะเล ที่ขึ้นชื่อ ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้นำจากภาคประชาชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...ชาวบ้านเขาเล่าว่าที่นี่มีการทำธนาคารปู คือถ้าชาวบ้านจับปูที่มีไข่นอกกระดองมาจะไม่เอาไปขาย แต่จะเอาไปไว้ในบ่อรอให้ปูสลัดไข่ทั้งหมดก่อนแล้วธนาคารปูก็จะเอาไข่ทั้งหมดปล่อยลงทะเลไป เพื่อให้ลูก ๆ ปูตัวเล็กตัวน้อยได้เกิดขึ้นใหม่ เพื่อความยั่งยืนให้มีปูเนื้อสด ๆ กินได้ตลอดทั้งปี พร้อมขนอาหารทะเลสด ๆ จากชาวประมงพื้นบ้านในพื้นที่เกาะสุกร เกาะลิบง ไปจำหน่ายในเขตเทศบาลนครตรัง และตามสถานที่ต่าง ๆ ทั่วทั้งจังหวัดตรังและจังหวัดใกล้เคียง ตามออเดอร์ที่ลูกค้าสั่งซื้อ เพื่อระบายอาหารทะเลของชาวประมงที่มีจำนวนมากมาจำหน่ายในราคาถูก แต่ยังคงรักษาคุณภาพที่สดใหม่...”

2. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)

การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งในจังหวัดตรัง ค่อนข้างมีความพร้อมในระดับหนึ่ง แต่ยังมีติดปัญหาการเชื่อมโยงในเส้นทางรองบางเส้น ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้บริหารจากภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...เส้นทางหลักในจังหวัดตรังปัจจุบันสะดวกสบายขึ้นกว่าเมื่อก่อน เกือบทุก เส้นทางที่เป็นเส้นทางหลักสามารถเดินทางไปมาหาสู่กันและเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งและจังหวัดใกล้เคียงได้ง่ายขึ้น แต่อาจจะไม่สะดวกในช่วงการเชื่อมต่อเส้นทางเส้นทางรองในบางเส้นทางซึ่งภาคส่วนที่เกี่ยวข้องของทางจังหวัดกำลังพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไปตามความสำคัญเร่งด่วน...”

การเดินทางมาจังหวัดตรังในปัจจุบันถือมีความสะดวกสบายทุกรูปแบบ ซึ่งดีกว่าเมื่อก่อนมาก มีผู้ให้ข้อมูลอีกหนึ่งท่านซึ่งเป็นผู้บริหารภาครัฐ ได้แสดงความคิดเห็น ที่คล้ายคลึงกัน โดยกล่าวไว้ว่า

“...การมาจังหวัดตรัง ไม่ว่าจะเส้นทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ โดยเฉพาะทางอากาศ เรามีท่าอากาศยานตรังรองรับการเดินทางให้แก่นักท่องเที่ยว ด้วยสายการบินต้นทุนต่ำคือ สายการบินแอร์เอเชีย สายการบินโลว์คอสต์แอร์ สายการบินไทยสมายด์ และสายการบินนกแอร์ รวมวันละ 8 เที่ยวบิน ส่วนทางบกเราก็มีสถานีขนส่งผู้โดยสารและมีรถประจำทาง แต่อาจจะไม่ครบทุกอำเภอท่าเรือ เราก็มีสำหรับการคมนาคมขนส่งและการท่องเที่ยวทางน้ำ...”

ปัจจุบันการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดตรังมีความพร้อมในระดับหนึ่ง และอยู่ในช่วงของการพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นนักวิชาการ ได้กล่าวไว้ว่า

“...ถนนหนทางที่เป็นพื้นที่รอยต่อระหว่างจังหวัดเป็นเส้นทางหลักที่ใช้ สัญจรเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดตรังในปัจจุบันบางช่วงการเข้าถึงสะดวก ถนนกว้าง มีเกาะกลางถนน คั่นทำให้การขับขึ้นสะดวกสบาย บางช่วงก็คับแคบอยู่ในระหว่างการก่อสร้าง เช่น ถนนสายจังหวัดตรัง-จังหวัดกระบี่ ส่วนถนนสายจังหวัดตรัง-จังหวัดพัทลุง บางช่วงก็กว้างบางช่วงก็แคบและเป็นพื้นที่รอยต่ออยู่ระหว่างการพัฒนา...”

รถโดยสารท้องถิ่นที่นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ยังไม่มีทุกอำเภอและไม่ครอบคลุมทุกเส้นทาง ผู้ให้ข้อมูลจากภาคประชาชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...จังหวัดตรัง ถึงแม้จะมีสายการบินต้นทุนต่ำ 8 เที่ยวบินต่อวัน แต่การเดินทางด้วยรถโดยสารท้องถิ่นหรือรถประจำทางในการเข้าถึงชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ไม่สอดคล้องกัน รถโดยสารบางอำเภอมีจำนวนรอบวิ่งต่อวันลดลงมาก แต่หากนักท่องเที่ยวกลุ่ม สะพายเป้ (Backpacker) หรือกลุ่มที่เดินทางมาจังหวัดตรัง ด้วยเครื่องบิน กลุ่มนั่งรถโดยสารสาธารณะ หรือกลุ่มที่ไม่ได้ขับรถมาเอง มาถึงตัวจังหวัดตรังติดขัดเรื่องการเชื่อมต่อการเดินทาง หากจะใช้บริการรถเช่าหรือรถเหมาก็มีอัตราค่าบริการที่ค่อนข้างสูง...”

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)

3.1 ป้ายบอกทาง ป้ายสื่อความหมาย

ในแหล่งท่องเที่ยวมีป้ายสื่อความหมาย ป้ายบอกยังไม่เพียงพอ ที่มีอยู่ไม่เหมาะสมกับบริบทท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูลภาคเอกชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...ป้ายบอกทางและป้ายจราจรในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง ยังมีไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมทุกเส้นทาง เท่าที่มิตอนนี้เห็นติดตั้งเฉพาะในถนนสายหลักเป็นส่วนใหญ่ ในบางแห่งควรมีแต่ไม่มีการติดตั้ง ในบางแห่งไม่ควรติดตั้งแต่ก็มี ในบางแห่งก็ติดตั้งมากเกินไป และในส่วนของขาดป้ายสื่อความหมายยังมีน้อยมาก รวมถึงข้อมูล สัญลักษณ์ รูปภาพที่ใช้สื่อความหมายก็ยังไม่สอดคล้องกับสภาพบริบทของพื้นที่...”

ป้ายสื่อความหมายและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวบางแห่ง มีการจัดทำและติดตั้งไว้อย่างดี แต่ไม่ได้ใช้จริงสถานที่นั้น ๆ ในเชิงของการท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูลภาคเอกชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...ขอยกตัวอย่าง การติดตั้งป้ายหาเช่าโรงแรม ซึ่งสถานที่แห่งนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งทะเล ภายในสถานที่แห่งนี้ไม่มีอะไรที่น่าสนใจนอกชายหาด แต่มีการติดป้ายชื่อสถานที่ใหญ่โตมาก และอีกหนึ่งตัวอย่าง คือ ป้ายแหล่งเรียนรู้ป่าชายเลน ในแต่ละวันมีนักท่องเที่ยวที่นี่

และผู้ไปเยือนน้อย ค่อนข้างเจียบ แต่สร้างทางเดินขนาดใหญ่มากเกินความจำเป็น อีกทั้งร้านค้า ภายในที่สร้างไว้ก็ไม่มีอะไร ค่อนข้างซบเซา ห้องน้ำก็ทำอย่างดี แต่ไม่มีคนดูแลเป็นต้น..”

3.2 สิ่งอำนวยความสะดวกทั่วไปของการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง

โดยภาพรวมมองว่าตอนนี้ภาคเอกชนของจังหวัดตรัง ให้ความใส่ใจต่อสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวและอยู่ในช่วงของการพัฒนา ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้แทน จากภาคเอกชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...สถานประกอบการในปัจจุบันของแต่ละแห่ง มีการก่อสร้างและปรับเปลี่ยนรูปแบบ ทั้งในส่วนของการตกแต่งสถานที่ สวนหย่อม มุมถ่ายภาพที่ระลึก จุดชมวิว การปักหมุดแผนที่ (Google map) พื้นที่ฟรี Wi-fi จักรยานให้เช่า จักรยานให้ยืมปั่นฟรี รถเข็นสำหรับผู้สูงอายุ ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถบริการแก่นักท่องเที่ยวได้ ทุกกลุ่มวัย...”

การบริการอินเทอร์เน็ตฟรี wi-fi ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ยังมีน้อยมากต่อการอำนวยความสะดวกให้แก่ักท่องเที่ยวในยุคแห่งการส่งต่อข้อมูลข่าวสาร ออนไลน์ ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้บริหารจากภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางการท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง อาจจะมีฟรี Wi-fi อยู่บ้าง ในร้านอาหาร ร้านกาแฟ หรือล็อบบี้ของที่พักแรม ส่วนความเร็วของ สัญญาณก็คงขึ้นอยู่กับแต่ละแห่ง แต่ฟรี Wi-fi สำหรับเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตในที่สาธารณะ ย่านที่มีนักท่องเที่ยวเยอะ ๆ ยังไม่มีบริการแก่นักท่องเที่ยว แม้จะเป็นยุค 4.0 ยุคดิจิทัล หรือยุคการตลาดออนไลน์ แต่ก็คงดำเนินการได้ยากในส่วนนี้ ...”

ของฝากของที่ระลึกของจังหวัดตรังเป็นสินค้าทั่วไปที่มีความคล้ายคลึงกับอีกหลาย ๆ จังหวัด แสดงถึงการขาดความเป็นเอกลักษณ์ ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นภาคนักวิชาการ ได้กล่าวไว้ว่า

“...สินค้าของฝากของที่ระลึกของจังหวัดตรังที่ขายอยู่ทั่วไปในปัจจุบัน ก็เหมือน ๆ หรือคล้ายคลึงกับสินค้าของจังหวัดอื่น ไปไหนก็มีขายเหมือนกัน อาทิเช่น ผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากทะเล ปลา ปู กุ้ง หอย หรือแม้กระทั่งผ้าทอ เอกลักษณ์ที่เด่นชัดของจังหวัดนครศรีธรรมราช แต่จังหวัดตรัง ก็ทำเหมือนกัน เพราะเรายังขาดเอกลักษณ์และยังหาจุดเด่นของตนเองไม่ได้...”

4. ด้านบริการเบ็ดเตล็ด (Ancillary)

การบริการเบ็ดเตล็ดทั่วไปมีเพียงพอต่อการบริการแก่นักท่องเที่ยว แต่สิ่งที่ขาด คือของฝากของที่ระลึก หรือสินค้าพื้นเมืองที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดตรัง ผู้ให้ข้อมูล อีกหนึ่งซึ่งเป็นผู้บริหารจากภาคเอกชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...การบริการเบ็ดเตล็ดของจังหวัดตรัง ภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมีพร้อม แต่เรามองหา ส่วนที่ขาด คือของฝากของที่ระลึก หรือสินค้าพื้นเมืองที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ และมีความโดดเด่นของจังหวัดตรัง ตอนนี้อยู่ในช่วงการส่งเสริมและพัฒนา ยกตัวอย่าง ที่จังหวัด นครศรีธรรมราชมีฝ้ายกนครฯ จังหวัดกระบี่มีฝ้ายอมโคลน ตอนนี้อยู่จังหวัดตรัง ก็กำลังส่งเสริม ฝ้ายทอของชุมชนนาหมื่นสี เป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ฝ้ายทอพื้นเมืองแทนการย้อมฝ้ายด้วย คราม เพื่อหาเอกลักษณ์ของจังหวัดเรา...”

การบริการเบ็ดเตล็ดที่มีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งของจังหวัดตรัง หลายอย่างก็มี เพียงพอ แต่บางอย่างยังขาดและไม่มีเลย ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้นำจากภาคประชาชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...การบริการเบ็ดเตล็ดหลายอย่างของจังหวัดตรังมีความพร้อมแล้ว ต่อการอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว อาทิเช่น ปั้มน้ำมัน ตู้กดเงิน (A.T.M) ร้านกาแฟ ร้านค้า โชห่วย ห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ ฯลฯ แต่ที่ยังขาดอยู่หรือมีไม่เพียงพอ คือ ถังขยะ หรือ ถังขยะ ชนิดที่ใช้ตัดแยกได้ แผนที่การท่องเที่ยวทั้งแบบขนาดใหญ่ติดตั้งมั่นคงถาวรและเป็น แผ่นพับ สำหรับแจกฟรี รวมถึงกล่องวงจรปิดในแหล่งท่องเที่ยวก็ยังมีขาดแคลนมาก ยกตัวอย่าง ในอำเภอสิเกา ไม่มีการติดตั้งกล่องวงจรปิด ตามสี่แยกไฟจราจรก็ไม่มี...”

การบริการเบ็ดเตล็ดทั่วไปในจังหวัดตรังยังขาดระบบ การสแกน “QR Code” ข้อมูล การเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวที่ทันสมัยต่อยุคของการใช้เทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของ ชีวิตประจำวัน ผู้ให้ข้อมูลภาคนักวิชาการ ได้กล่าวไว้ว่า

“...การบริการเบ็ดเตล็ดแวะปั้มน้ำมัน ป.ต.ท. ที่เดียวมีครบทุกอย่าง ร้านค้าชุมชน เริ่ม อยู่ลำบาก ขอบุติถึงสิ่งที่ยังขาดและมีความจำเป็นต่อการบริการแก่นักท่องเที่ยวเห็นที่อื่น มีระบบการสแกน ‘QR Code’ ข้อมูลการเดินทาง เส้นทาง แหล่งท่องเที่ยว และการบริการทาง การท่องเที่ยวรวบรวมไว้ที่เดียวแบบกระชับ เข้าใจง่าย เพียงแค่นักท่องเที่ยวใช้โทรศัพท์มือถือ สแกนก็จะได้ข้อมูลครบทุกประเด็น และเหมาะกับยุคออนไลน์...”

5. ด้านที่พักแรม (Accommodation)

ที่พักแรมของจังหวัดตรังมีบริการอยู่หลายแห่งที่มีความพร้อมในการรองรับ นักท่องเที่ยว โดยภาพรวมมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกภายในที่พักแรมที่ทันสมัยมากขึ้น แต่ในช่วงเทศกาลสำคัญที่พักไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็น พนักงานจากภาคเอกชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...ที่พักแรมของจังหวัดตรัง ในปัจจุบันก็มีเยอะพอสมควรในบางอำเภอและมี นักท่องเที่ยวมาใช้บริการทั้งโรงแรมและรีสอร์ทอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับที่ดี โรงแรมในเครือ โรงแรมแบรนด์ต่างประเทศที่ได้มาตรฐาน และสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล

แต่ช่วงที่จังหวัดจัดงานเทศกาลท่องเที่ยวสำคัญ ๆ ห้องพักรักที่แน่นอน เพราะนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่มากเป็นพิเศษ อีกประการหนึ่งทำสถานประกอบการที่พักรักก็ได้มีการออกแบบ ตกแต่ง และจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกภายในโรงแรมให้มีความทันสมัยมากขึ้นและสอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าทุกกลุ่มเป้าหมาย ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริการมีห้องอาหารเช่น ห้องจัดเลี้ยง ห้องจัดประชุมสัมมนา สปา ซาวน่า ให้บริการ เพื่อตอบโจทย์และเป็นทางเลือกให้แก่ลูกค้า แม้ว่าลูกค้าไม่ได้มาพักรัก แต่ก็สามารถรับประทานอาหารเช้าและเครื่องดื่ม นวดตัว ถ้ายูนิค ชมวิว ใช้หรือบริการด้านอื่น ๆ ได้ ซึ่งเป็นความพยายามของเราที่อยากจะบริการนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนให้ครบครัน...”

จังหวัดตรังมีที่พักที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวในทุกฤดูกาลและมีการเข้ามาพักอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะช่วงเทศกาล และงานประเพณีสำคัญที่ ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้บริหารจากภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...ที่พักของจังหวัดตรัง ส่วนมากเป็นประเภทรีสอร์ตอยู่ตามแหล่งท่องเที่ยวชายหาด และประเภทโรงแรมจะตั้งอยู่โซนในเมือง และมีชื่อเสียงที่ได้รับความนิยมจากหมู่ชาวนักท่องเที่ยว ทั้งชาวต่างชาติและชาวไทย จากการประเมินสถานะการณ์ของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาจังหวัดตรังก็มีการเข้ามาอย่างต่อเนื่อง ฤดูกาลไหนคนก็มาหน้าฝนก็ยังมีเหมือนเดิม ไม่มีช่วงเงียบ ที่พักรักแน่นอนเกือบทุกที่ และไม่พอช่วงเทศกาล เช่น วันตรุษจีน เทศกาลการจัดกิจกรรม กีฬาทางทะเลนานาชาติ เป็นต้น ในส่วนของอัตราค่าบริการก็ไม่แตกต่างกันมาก...”

ที่พักแรมของจังหวัดตรัง กระจุกตัวอยู่เช่นเคยในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวใหญ่ ๆ ที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว ยังไม่กระจายตัวไปสู่พื้นที่อื่น ๆ และในช่วงงานหรือเทศกาล ท่องเที่ยวเต็มทุกที่เกินการรองรับ ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้นำจากภาคประชาชน ได้กล่าว ไว้ว่า

“...การเดินทางมาจังหวัดตรัง ไม่ว่าจะเป็นการเดินทางเพื่อธุรกิจ หรือการท่องเที่ยวในอดีตอาจไม่มีที่พักสำหรับนักเดินทางให้เลือกสรรมากมายหลายระดับนัก แต่ในปัจจุบันเมื่อการท่องเที่ยวของตรังได้รับการพัฒนาให้เป็นที่นิยมกว้างขวางขึ้น ทั้งด้วยกิจกรรมประเพณี และเทศกาลสำคัญที่ช่วยให้ตรังเป็นที่รู้จักกว้างขวางไปทั่วโลก เช่น วิวาทใต้สมุทร หรืออาหารพื้นถิ่นตรัง ที่คนทั่วไทยอยากมาชิม เช่น หมูย่างเมืองตรัง ก็ทำให้ธุรกิจโรงแรมในตรังเริ่มคึกคักขึ้นกว่าเดิม ผู้ที่มาเยือนจึงมีทางเลือกตั้งแต่ โรงแรมดีเอ็มเอสไต้ลวินเทจ รีสอร์ตริมทะเล ไปจนถึงโรงแรมระดับมาตรฐานสากล ในราคาที่ไม่แพงนัก หากเทียบกับราคาที่พักโรงแรมในเมืองท่องเที่ยวอื่น ๆ ผู้สนใจของที่พัก ควรโทรไปสอบถามกับเจ้าของสถานที่ เพื่อความแน่ใจ...”

นักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักแรมในจังหวัดตรัง บางช่วงเวลาก็เข้าพร้อมกันมากเกินการรองรับของที่พักรวมที่มีอยู่ในบางพื้นที่ ผู้ให้ข้อมูลอีกท่านหนึ่งภาคนักวิชาการ ได้กล่าวไว้ว่า

ช่วงปลายปีงานส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่นักท่องเที่ยวกระจุกตัวในพื้นที่พักรวมไม่เพียงพอ ยกตัวอย่าง เทศกาลกินเจเมืองตรัง เทศกาลหมุย่างเมืองตรัง เทศกาลกีฬาทางทะเล ซึ่งมีนักท่องเที่ยวแห่ไหลมาอย่างมหาศาล บางกลุ่มใช้พื้นที่วัดและโรงเรียนเป็นที่พักรวมชั่วคราว (ฟรี) และบางกลุ่มก็เช่าที่หลับนอน เป็นบ้านของคนในชุมชนในราคาถูก ๆ เป็นต้น...”

6. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)

6.1 กิจกรรมท่องเที่ยวทางทะเล

วิภาห์ได้สรุปกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจของจังหวัดตรังที่มีชื่อเสียงระดับโลก ที่อยากแนะนำไปชม สัมผัส ไปเยี่ยมชม มีความน่าสนใจเป็นอย่างมาก ผู้ให้ข้อมูลอีกท่านหนึ่งภาคเอกชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...จังหวัดตรังจัดงานพิธีวิภาห์ได้สมุทร ได้รับการบันทึกเป็นสถิติโลกของ Guinness World Record จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ ณ เกาะกระดาน อำเภอทับปด จังหวัดตรัง มีคู่บ่าวสาวจำนวนมาก จากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมขบวนแห่ขันหมากอันยิ่งใหญ่ไปยังสถานที่ถ่ายทำพิธีวิภาห์ จากนั้นคู่บ่าวสาวทุกคู่พร้อมทั้งเจ้าหน้าที่และแขกผู้มีเกียรติ จะดำน้ำลงสู่ใต้ทะเลเพื่อทำพิธีรดน้ำสังข์ พิธีจุดทะเบียนสมรสใต้ทะเล หลังจากนั้นจังหวัดจะจัดงานเลี้ยงแสดงความยินดีบริเวณชายหาด พร้อมทั้งให้คู่บ่าวสาว ร่วมปลูกต้นไม้แห่งความรัก ณ สวนรวมพรรณไม้แห่งความรัก สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ไว้เป็นที่ระลึกด้วย...”

ความอุดมสมบูรณ์และความสวยงามของทะเลตรัง ละพื้นที่บริเวณชายฝั่งทำให้อันดามัน กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ชายฝั่งทะเลทั้งด้านอ่าวไทยในทะเลจีนใต้ ผู้ให้ข้อมูลอีกท่านหนึ่งภาคประชาชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...การดำน้ำดูปะการัง เป็นการท่องเที่ยวที่สามารถทำให้นักท่องเที่ยวได้ลงไปสัมผัสกับโลกใต้ทะเลที่มีแต่ความสวยงามตระการตา จุดดำน้ำมีหลายแห่งในทะเลตรัง เป็นศูนย์รวมคนรักธรรมชาติทางทะเล สามารถพบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ใหม่ ๆ ใต้ท้องทะเล และสนุกเพลิดเพลินกับกิจกรรมดำน้ำ เป็นกิจกรรมที่ให้ความเพลิดเพลินกับการชมธรรมชาติที่มีอยู่ใต้ท้องทะเลที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปชมความงามได้อย่างใกล้ชิด เช่น ปะการัง ดอกไม้ทะเล ปลาชนิดต่างๆ หรือจะเป็นการดำน้ำไปชมเรือจม กิจกรรมดำน้ำเพื่อการอื่นที่จัดโดยกลุ่มหรือชมรมนักดำน้ำที่มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ดำน้ำลงไปเพื่อเก็บขยะใต้ทะเล หรือทำปะการังเทียมเพื่อเป็นที่อยู่ของ กิจกรรมดำน้ำมีการแบ่งออกเป็น กิจกรรมดำน้ำตื่นหรือดำผิวน้ำ เป็นการดำน้ำโดยไม่ต้องใช้เครื่องช่วยหายใจ มีเพียงหน้ากาก (Snorkel) ที่ช่วยในการ

หายใจ และสามารถดำน้ำได้ในบริเวณที่มีความลึกไม่เกิน 2 เมตร กิจกรรมดำน้ำลึก หรือ ประดาน้ำ ต่างจากการดำน้ำตื้นตรงที่ต้องใช้เครื่องช่วยหายใจ นักท่องเที่ยวจะสามารถดำน้ำที่ ความลึกกว่า 2 เมตร...”

กิจกรรมพักผ่อนและการชมทิวทัศน์ ชายหาดในจังหวัดตรังนั้นมีมากมาย แต่ลักษณะ ของชายหาดแต่ละแบบนั้นก็แตกต่างกันไป เช่น หาดทรายอาจมีทรายละเอียด หรือทราย หยาบ สีเม็ดทรายที่ต่างกันไป ผู้ให้ข้อมูลอีกท่านหนึ่งภาคประชาชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...เป็นกิจกรรมเพื่อการพักผ่อนแบบสงบ การอาบแดด การพักผ่อนรับประทานอาหาร และเพื่อความสนุกสนาน เล่นน้ำว่ายน้ำ และเล่นกีฬาชายหาดจึงช่วยให้นักท่องเที่ยวได้ออก กำลังกาย กิจกรรมเพื่อการนันทนาการสามารถทำกิจกรรมได้ตามชายทะเลเกือบทุกแห่งของ จังหวัดตรัง โดยนิยมกันมากบริเวณที่มีหาดทรายละเอียด น้ำทะเลสงบ หรือมีคลื่นเล็กน้อย

จังหวัดตรังนั้นมีทั้งทะเลสวยใส ปรากฏการณ์ธรรมชาติอันน่าตื่นตา นอกจากนี้ยังสามารถเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทางบกได้ทำกิจกรรมร่วมกันชุมชน เรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงอีก ด้วย ผู้ให้ข้อมูลอีกท่านหนึ่งภาคประชาชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...หากมีเวลาให้ลองไปท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทำกิจกรรมสร้างสรรค์กันบ้างที่บ้านบ่อหิน พาร์มสเตย์ ซึ่งเป็นที่พักติดทะเล ด้านหน้านั้นมีกระชังเลี้ยงปลา มองไปอีกหน่อยจะเป็นชายป่า โกงกาง โดยเพื่อนๆ ที่ต้องการไปแบบ One Day Trip ก็สามารถไปเรียนรู้วิถีประมงท้องถิ่น ไปศึกษาเรื่องราวของและชมป่าชายเลนอันอุดมสมบูรณ์ของท้องทะเลตรัง นอกเหนือจากนั้นยังมีกิจกรรมสร้างสรรค์น่าสนใจดี ๆ ให้ได้ทำ เช่น การปล่อยปลาลงสู่ทะเล การปลูกป่าชายเลน การ เพาะปลูกหญ้าทะเลอาหารของพะยูน ซึ่งนอกจากจะได้ความรู้ ความสนุกสนานแล้ว ยังถือว่า ได้ช่วยเหลือเศรษฐกิจชุมชนของเมืองตรังอีกด้วย...”

ถ้ามาจังหวัดตรังต้องมาสัมผัสกิจกรรมท่องเที่ยวที่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวนอกจาก จะได้รับความเพลิดเพลินจากการได้มาเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติ ผู้ให้ข้อมูลอีกท่านหนึ่งภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...การศึกษาพีชชนิดต่าง ๆ รวมทั้งสัตว์ที่อาศัยอยู่ในบริเวณของเส้นทางการศึกษา ธรรมชาติที่แต่ละพื้นที่ได้มีการจัดเป็นโปรแกรมไว้สำหรับนักท่องเที่ยว โดยมีผู้นำทางและ อธิบาย หรือโดยการจัดทำป้ายสื่อความหมายอธิบายให้นักท่องเที่ยวเข้าใจมากขึ้น และจะมี ความแตกต่างกันไปตามพื้นที่ที่แตกต่างกัน เช่น ชายหาด ป่าโกงกาง เป็นต้น กิจกรรม การศึกษาธรรมชาตินี้มีการจัดทั่วไปตามอุทยานแห่งชาติทุกแห่ง เช่น อุทยานแห่งชาติหาดเจ้า ไหมม จังหวัดตรัง นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับธรรมชาติอย่างใกล้ชิด โดยการนำตัวเองไปสู่ ธรรมชาติด้วยการเดินเท้าตามเส้นทางที่ตัดเข้าไปในป่าที่มีจุดสวยงามดึงดูดความสนใจ

นอกจากนักท่องเที่ยวจะได้ใกล้ชิดกับธรรมชาติแล้ว ยังมีโอกาสได้เรียนรู้สรรพสิ่งต่าง ๆ โดยการสังเกตจากสิ่งที่พบเห็นทั้งสองข้างทาง กิจกรรมเดินป่ายังแบ่งเป็นสองลักษณะคือ การเดินป่าที่ค่อนข้างผจญภัย มีจุดมุ่งหมายสร้างความตื่นเต้นเร้าใจให้นักท่องเที่ยว ซึ่งต้องมีการปีนป่ายหรือเดินขึ้นลงเขาที่สูงชัน และเดินป่าตามเส้นทางเฉพาะระยะทางสั้น ๆ และอีกกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวที่ชอบความท้าทายให้ความสนใจ ซึ่งจักรยานภูเขาเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยจักรยานภูเขา (Mountain Bike) ในการขี่ท่องเที่ยวไปตามชายหาดหรือในพื้นที่บริเวณที่ขรุขระเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการจะเที่ยวชมธรรมชาติในแบบของการผจญภัย นอกจากนี้จะให้ความสะดวกสบายและความตื่นเต้นแล้ว ยังเป็นการออกกำลังกายไปในตัว และนักท่องเที่ยวก็ได้รับอากาศที่บริสุทธิ์จากธรรมชาติ...”

6.2 กิจกรรมท่องเที่ยวตามปฏิทินการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง

นักท่องเที่ยวสามารถมาท่องเที่ยวและเยี่ยมชมกิจกรรมการท่องเที่ยว (Events) ตามปฏิทินการท่องเที่ยวตลอดทั้งปี ที่ภาคส่วนต่าง ๆ ได้กำหนดการจัดงานและบูรณาการร่วมกัน ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้บริหารจากภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...มาจังหวัดตรัง มีกิจกรรมการท่องเที่ยวตามปฏิทินตลอดทั้งปี นักท่องเที่ยวสามารถเลือกมาเที่ยวได้ตามความสนใจ ซึ่งปฏิทินการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2563 มีดังนี้ 1) งานพิธีวิวาท์ใต้สมุทร ได้รับการบันทึกเป็นสถิติโลกของ Guinness World Record จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ ณ เกาะกระดาน 2) งานเทศกาลขนมเค้ก จัดขึ้นในเดือนสิงหาคม เค้กเมืองตรังเป็นที่ขึ้นชื่อไปทั่วประเทศว่า เป็นเค้กที่อร่อย มีหลายแบบหลายรสให้เลือกซื้อ เป็นของฝากจากเมืองตรัง 3) งานเทศกาลหมุย่าง จัดขึ้นในเดือนกันยายน หมุย่างสูตรเมืองตรัง หนังกอบเนื้อหอมนุ่ม รสอร่อย 4) งานเทศกาลกินเจ จัดขึ้นเดือนตุลาคม เป็นประเพณีที่แปลกไม่เหมือนจังหวัดใดที่มีเทศกาลกินเจ มีการอัญเชิญองค์ลี้ดักดีสี่ทิศประทับในร่างทรง ออกเยี่ยมเยียนโปรดสัตว์ ไปตามอาคารบ้านเรือนซึ่งจัดโต๊ะบูชาไว้ต้อนรับ พร้อมทั้งแสดงอิทธิฤทธิ์อภิหารด้วยการใช้ศาสตราวุธ ทิ่มแทงตามร่างกาย ปีนป่ายบันไดมิด การลุยไฟ ลุยดงหนาม ฯลฯ โดยมีได้มีอาการเจ็บปวดหรืออันตรายแต่ประการใด 5) งานเทศกาลอนุรักษ์หอยตะเกา จัดขึ้นในเดือนพฤศจิกายน เพื่อให้ประชาชนมีความสำนึกในการร่วมกันอนุรักษ์หอยตะเกาที่มีมากที่ชายหาดปากเมง อำเภอสิเกา แต่กำลังจะสูญพันธุ์ไป 6) งานเฉลิมพระชนมพรรษาและฉลองรัฐธรรมนูญประจำปี จัดขึ้นระหว่าง วันที่ 5 - 15 ธันวาคมทุกปี รวบรวมวัฒนธรรม ประเพณีของดีจากทุกอำเภอมาแสดง ประกวด แข่งขัน พร้อมทั้งการออกร้านจำหน่ายสินค้าของส่วนราชการและเอกชนในบริเวณงาน เป็นงานที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของจังหวัดตรังและของภาคใต้ 7) ประเพณีไหว้พระจันทร์ งานประเพณีไหว้พระจันทร์จังหวัดตรัง หรืองานประเพณีไหว้

พระจันทร์ตำบลทุ่งยาว ประเพณีอันเก่าแก่ที่ชาวทุ่งยาว ซึ่งเป็นชาวไทยเชื้อสายจีนแต่จิวถือปฏิบัติสืบทอดกันมายาวนานกว่า 100 ปี ในคืนวันไหว้พระจันทร์ จะตรงกับวันเพ็ญเดือนแปดตามปฏิทินของจีนชาวบ้าน 8) ประเพณีสารทเดือนสิบ ประเพณีวันสารทเดือนสิบ หรือการทำบุญเดือนสิบ เป็นประเพณีการทำบุญให้กับวิญญาณของบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว โดยความเชื่อของชาวพุทธที่เชื่อว่าในวันสารทเดือนสิบนี้ 9) ประเพณีลากพระและมหกรรมวัฒนธรรมสัมพันธ์ งานประเพณี ลากพระ งานชักพระเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีหนึ่ง ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นภาคใต้ ที่สืบทอดมายาวนานแล้ว โดยเฉพาะ จังหวัดตรังนั้น จะจัดขึ้นหลังวันออกพรรษา 1 วัน หรือวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 สถานที่จัดงาน ณ สนามกีฬาเทศบาลนครตรัง (ทุ่งแจ๊ะ)..."

จังหวัดตรัง มีการจัดมหกรรมการท่องเที่ยว ตลอดทั้งปีร่วมกันหลายภาคส่วน ผู้ให้ข้อมูลจากภาคนักวิชาการ ได้กล่าวไว้ว่า

"...การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานตรัง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนรมิตสนามกีฬาทุ่งแจ๊ะจัดงานมหกรรม "ตรังยุทธจักรอาหารอร่อย "คอนเซ็ป" ชูงาน ภายใต้คอนเซ็ป "Local Food & Local Fresh & Local to Global" ในวันที่ 4-8 พ.ย.63 โดยภาพรวมในการจัดงานของจังหวัดตรังจังหวัดตรังมีชื่อเสียงอาหารมากมาย ทั้ง ต้มซำ หมูย่าง ขนมเค้ก ปีนี้ในเรื่องของการรวบรวมอาหารอร่อยของจังหวัดตรังเราจะจัดงานยิ่งใหญ่ใช้ชื่อว่า ตรังยุทธจักรความอร่อย ซึ่งจะจัดในวันที่ 4-8 พ.ย. 63 ซึ่งได้คุยกับภาคเอกชน ภาคส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ประกอบการ ในการเตรียมการ ปีนี้จะเปลี่ยนรูปแบบในการจัดงานย้ายสถานที่จัดที่สนามกีฬาทุ่งแจ๊ะมีพื้นที่กว้างพอสมควร ในที่งานจะจัดเป็นเรื่องการย้อนยุค เรื่องอาหารของจีน มีซุ้มต่าง ๆ แยกโซนว่าตรงไหนเป็นเค้ก หมูย่าง ต้มซำ จุดเช็คอิน เรื่องของชาที่มีชื่อเสียงมาบริการด้วย ทาง ททท. สำนักงานจังหวัดตรัง เสนอนำเรื่องของอาหารของคนจีนสมัยก่อนที่บำรุงร่างกายมาเสริมในงานคือ รังนก และจะเรียนเชิญนายพิพัฒน์ รัชกิจประการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นประธาน ในภาพรวมขอเรียนว่า ปีนี้ในภาพรวมตรังยุทธจักรอาหารอร่อยยิ่งใหญ่มาก และเตรียมงานทุกฝ่ายให้พร้อม อีกทั้งในรูปแบบ new normal ที่สำคัญจังหวัดตรังได้ประสานไม่ว่าจะเป็นทางกระบี่ นครศรีธรรมราช พัทลุง หรือในพื้นที่ภาคใต้ และในส่วนกลางได้ประสานงานบริษัทนำเที่ยว โดยเราส่งรายการกำหนดการของแต่ละวันว่ามีอะไรบ้าง แหล่งท่องเที่ยวในช่วงนั้นมีอะไรบ้าง ซึ่งแต่ละบริษัทนำเที่ยว หรือผู้ประกอบการ แม้กระทั่งนักท่องเที่ยวเองสามารถเที่ยวเลอร์เมด มาสร้างเส้นทางท่องเที่ยวให้เหมาะกับสิ่งที่ตัวเองในงานนี้ได้อย่างสะดวกสบายกินเที่ยวอย่างสุขใจ..."

ตาราง 6 สรุปผลการสัมภาษณ์ตามองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว (6A's) ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ

ลำดับ	แหล่งท่องเที่ยว (Attractions)	ภาครัฐ	ภาคเอกชน	ภาคประชาชน	ภาคนักวิชาการ
1	จังหวัดตรังมีชายหาด มีเกาะที่มีความอุดมสมบูรณ์ เช่น เกาะโหล่ง เกาะเข็อก เกาะม้า เกาะแหวน เกาะกระดาน เกาะมุก ถ้ำมรกต และยังมีอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหมที่เป็นที่อยู่อาศัยของพะยูน ซึ่งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเยือน	✓	✓	✓	✓
2	จังหวัดตรังมีเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่สวยงามพฤกษศาสตร์ทุ่งค่าย มีน้ำตกสายรุ้ง น้ำตกไพรสวรรค์ น้ำตกลับโลก และถ้ำเขาซางหาย	✓	✓		
3	จังหวัดตรังมีความหลากหลายของวิถีชีวิตชนเผ่า เชื้อชาติ เช่น ไทยพุทธ ไทยจีน ไทยอิสลาม และเผ่าชาโก สามารถชมวิถีชีวิต แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่มชาวประมงพื้นบ้านของจังหวัดตรัง	✓	✓	✓	

ตาราง 7 สรุปผลการสัมภาษณ์ตามองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว (6A's) ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ

ลำดับ	การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)	ภาครัฐ	ภาคเอกชน	ภาคประชาชน	ภาคนักวิชาการ
1	การคมนาคมเส้นทางหลักมีความสะดวกสบาย ตลอดจนการเดินทางมายังจังหวัดต่าง	✓			✓
2	สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้หลากหลายเส้นทางและสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวของอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดต่าง และจังหวัดใกล้เคียงได้ง่าย	✓			✓
3	สามารถเดินทางด้วยรถโดยสาร รถประจำทาง มีบริการทุกวัน และทางเครื่องบิน ใช้เวลาในการบินประมาณ 1 ชั่วโมง 30 นาที		✓	✓	

ตาราง 8 สรุปผลการสัมภาษณ์ด้านองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว (6A's) ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ

ลำดับ	สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)	ภาครัฐ	ภาคเอกชน	ภาคประชาชน	ภาคนักวิชาการ
1	ป้ายบอกทางของจังหวัดตั้งตรงมีการปรับปรุง ยังมีไม่เพียงพอ และไม่ครอบคลุมทุกเส้นทาง		✓		✓
2	มีจุดเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต และชมวีว ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว		✓		
3	มีบริการอินเทอร์เน็ตไวไฟ (free Wi-Fi) ในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ	✓	✓		
4	มีร่างกายของทีละสักที่คล้ายคลึงกัน แต่ยังคงขาดจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดตั้ง				✓

ตาราง 9 สรุปผลการสัมภาษณ์ตามองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว (6A's) ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ

ลำดับ	บริการเบ็ดเตล็ด (Ancillary)	ภาครัฐ	ภาคเอกชน	ภาคประชาชน	ภาคนักวิชาการ
1	มีร้านอาหารและชายชยของที่ระลึกมีความพร้อมที่จะอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวแต่ในส่วนของสินค้าที่ระลึกยังอยู่ในช่วงการพัฒนาและส่งเสริมให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ		✓	✓	
2	ในแหล่งท่องเที่ยวยังมีความขาดแคลนในเรื่องของการติดตั้งกล้องวงจรปิดให้ทั่วถึง		✓		
3	จังหวัดตั้งยังขาดการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว อาทิ เช่น การสแกน QR Code เป็นต้น				✓

ตาราง 10 สรุปผลการสัมภาษณ์ตามองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว (6A's) ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ

ลำดับ	ที่พักแรม (Accommodation)	ภาครัฐ	ภาคเอกชน	ภาคประชาชน	ภาคนักวิชาการ
1	ที่พักของจังหวัดศรีสะเกษมีความพร้อม ทันสมัยในการรองรับนักท่องเที่ยว	✓	✓		
2	ที่พักของจังหวัดศรีสะเกษอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวใหญ่ ๆ	✓			
3	ช่างเทคนิคสำคัญห้องพักจะไม่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว	✓		✓	✓
4	ราคาที่พักมีความหลากหลายตั้งแต่ราคาต่ำจนถึงราคาสูงให้นักท่องเที่ยวได้เลือกตามความเหมาะสม			✓	✓

ตาราง 11 สรุปผลการสัมภาษณ์ตามองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว (6A's) ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ

ลำดับ	กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)	ภาครัฐ	ภาคเอกชน	ภาคประชาชน	ภาคนักวิชาการ
1	มีกิจกรรมท่องเที่ยวทางทะเล การดำน้ำดูปะการัง กิจกรรมพักผ่อนและการชมทิวทัศน์ กิจกรรมมหาวิทยาลัยศิลปากร	✓	✓	✓	
2	มีกิจกรรมท่องเที่ยวตามเส้นทางมรดกโลกของจังหวัดจันทบุรี มีนักท่องเที่ยวสามารถเลือกเที่ยวได้ตามความสนใจ	✓		✓	✓

ส่วนที่ 6 ผลการรวบรวมข้อมูลส่วนประสมทางการตลาดการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติของจังหวัดตรัง

ส่วนประสมทางการตลาดการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรัง

1. ด้านผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว (Product)

จังหวัดตรังมีผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ชายหาด เกาะ น้ำตก รวมถึงมีเทศกาล ประเพณี มหกรรม กิจกรรม อาหารที่หลากหลายน่าสนใจ ผู้ให้ข้อมูลจากภาคนักวิชาการ ได้กล่าวไว้ว่า

“...ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ชายหาด เกาะ น้ำตก หาดยาว หาดทรายยาว มีสนทะเลขึ้นเป็นแนวดูงามตา มีบริการให้เช่าเรือไปเที่ยวตามเกาะต่าง ๆ 1) เกาะลิบง เป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดในทะเลตรัง รอบเกาะอุดมไปด้วยหญ้าทะเลซึ่งเป็นอาหารของ "พะยูน" สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่กำลังจะสูญพันธุ์ แต่จะพบได้มากบริเวณเกาะลิบง 2) เกาะมุกและถ้ำมรกต สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของทะเลตรัง ด้วยความงามของถ้ำมรกต และหาดทรายขาวสะอาดที่มีอยู่หลายหาดบนเกาะมุก เกาะเชือก-เกาะแหวน เป็นจุดดำน้ำชมปะการังน้ำตื้นและน้ำลึก 3) สถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าเขาช่อง เป็นที่ตั้งของน้ำตกต่างๆ ได้แก่ น้ำตกโตนใหญ่ น้ำตกโตนน้อย และน้ำตกกะช่อง 4) ถ้ำเขาช้างหาย เป็นถ้ำที่มีหินงอกหินย้อยแบบต่าง ๆ ที่สวยงามสลบซับซ้อนอยู่เป็นจำนวนมาก 5) หาดเจ้าสำราญ เป็นหนึ่งในหลายหาดที่มีความสวยงามของอำเภอปะเหลียน 6) เกาะสุกร เป็นเกาะขนาดใหญ่อยู่ห่างชายฝั่งเพียง 3 กิโลเมตร บนเกาะมีชาวบ้านอาศัยอยู่กว่า 2,500 คน 7) น้ำตกโตนเต๊ะ มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาบรรทัด มีน้ำไหลสูงราว 300 เมตร ด้านล่างเป็นแอ่งน้ำสามารถเล่นน้ำได้ 8) เกาะกระดาน อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม มีลักษณะเหมือนภูเขาหัวลูกเรียงตัวติดต่อกัน 9) พิพิธภัณฑสถานสัตว์น้ำราชมงคล ตรัง ตั้งอยู่บริเวณหาดราชมงคล คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล 10) ถ้ำเลเขากอบ Unseen Thailand มีหินงอกหินย้อยที่สวยงาม แต่การเข้าชมในบางช่วงต้องนอนราบกับเรือเพื่อลอดเข้าไปด้านใน..”

ในส่วนของที่พักรวมก็มีความคุ้มค่า คุ้มค่า ผู้ให้ข้อมูลจากภาคประชาชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...ปัจจุบันก็มีบริการไว้รองรับพอสมควรในบางอำเภอและมีนักท่องเที่ยวมาใช้บริการทั้งโรงแรมและรีสอร์ทอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับที่ดีที่ได้มาตรฐาน หลากหลายประเภทห้องพัก อาทิ รีสอร์ท โรงแรม วิลล่า และโฮมสเตย์ ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล แต่ช่วงที่จังหวัดจัดงานเทศกาลท่องเที่ยวสำคัญ ๆ ห้องพักรวมก็จะแน่น เพราะนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่มากเป็นพิเศษ อีกประการหนึ่งทำสถานประกอบการที่พักรวมก็ได้มีการออกแบบ ตกแต่ง และจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกภายในโรงแรมให้มีความทันสมัย...”

จังหวัดตรังมีสินค้าของฝากของที่ระลึกยังขาดความเป็นเอกลักษณ์พื้นถิ่นของจังหวัดตรัง ผู้ให้ข้อมูลอีกหนึ่งท่านจากภาคประชาชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...ของฝากของที่ระลึกหรือสินค้าพื้นเมืองที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ และมีความโดดเด่นของจังหวัดตรัง ตอนนี้อยู่ในช่วงการส่งเสริมและพัฒนา ที่จังหวัดนครศรีธรรมราชมีฝ่ายกนกรช จังหวัดกระบี่มีฝ่ายอมโคลน ตอนนีจังหวัดตรัง ก็กำลังส่งเสริมผ้าทอของชุมชนนาหมื่นสี เป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองแทนการย้อมผ้าฝ้ายด้วยคราม เพื่อหาเอกลักษณ์ของจังหวัดเรา และเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวของจังหวัดตรังที่สามารถนำมาเสนอขายให้นักท่องเที่ยวได้ การดึงดูดเด่นของแต่ละแหล่งที่ท่องเที่ยว ทำให้เกิดทำให้เกิดมนต์เสน่ห์ที่หาไม่ได้จากที่ไหน เมื่อนักท่องเที่ยวได้มาสัมผัสและต้องกลับมาอีกครั้ง ด้วยตัวจุดเด่นนั้นเป็นเอกลักษณ์ที่ไม่ได้เปลี่ยนแปลงให้เป็นสมัยใหม่คงความเป็นเอกลักษณ์ไว้ที่หาจากที่อื่น ๆ ไม่ได้...”

2. ด้านราคาทางการท่องเที่ยว (Price)

ราคาค่ากิจกรรมการท่องเที่ยว ค่าเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว ค่าที่พักแรม ค่าอาหาร และเครื่องดื่ม มีความเหมาะสม ราคาไม่แพง ถือว่ามีความคุ้มค่าคุ้มราคากับเงินที่จ่ายไป ผู้ให้ข้อมูลจากภาคเอกชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...ในสภาวะเศรษฐกิจทั่วโลกตกต่ำ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวมีรูปแบบการใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวอย่างระมัดระวังมากขึ้น โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าเงินมากขึ้น จากการที่จังหวัดตรังมีค่าครองชีพถูกกว่าแหล่งท่องเที่ยวใหญ่ ๆ เช่น ภูเก็ต สมุย และนักท่องเที่ยวมีความรู้สึกว่าการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดตรังแล้วมีความคุ้มค่ากับเงินที่เสียไป จึงทำให้นักท่องเที่ยวไทยและต่างชาติ มีการใช้จ่ายใช้สอยในผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ก็มีความเต็มใจที่จะจ่ายเงินเพื่อการท่องเที่ยว แล้วนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดตรังมีความคิดว่าเมื่อเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดตรังแล้วรู้สึกคุ้มค่าเงิน ค่าครองชีพต่ำ เนื่องจากราคาสินค้าต่างๆ รวมไปถึงราคาสินค้าและบริการ ทางการท่องเที่ยวนั้นมีการตั้งราคาที่เหมาะสมมีความเหมาะสมผล ไม่เอาัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว มีการกำหนดมาตรฐานในการเก็บราคาการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน จึงทำให้นักท่องเที่ยวไทยและต่างชาติให้ความนิยมในการเดินทางท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรังมากขึ้น...”

ผู้ประกอบการหรือผู้ขายสินค้า ต้องปรับการขายสินค้าประเภทเดียวกันไม่ให้ขายราคาแตกต่างกันมาก ผู้ให้ข้อมูลจากภาคเอกชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...เนื่องจากผู้ประกอบการมีสินค้าที่จำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวเป็นสินค้าประเภทเดียวกัน เมื่อนักท่องเที่ยวได้ไปซื้อสินค้ามา แล้วออกมาเจออีกร้านซึ่งมีราคาต่ำกว่า ทำให้

นักท่องเที่ยวรู้สึกถึงความแตกต่างที่ไม่ควรเจอในแหล่งท่องเที่ยว ฉะนั้นผู้ประกอบการจึงควรหาวิธีการขายสินค้าในราคาที่เหมาะสมและใกล้เคียงกัน เป็นการตระหนักถึงความไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยวเกินความเหมาะสม...”

3. ด้านช่องทางจัดจำหน่ายทางการท่องเที่ยว (Place)

ในด้านช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวมีความเหมาะสมในระดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวได้อย่างรวดเร็ว ผู้ให้ข้อมูลจากภาคเอกชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว สามารถเข้าถึงสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวได้อย่างรวดเร็ว เพราะมีแหล่งข้อมูลที่ดีมีการจัดรายการส่งเสริมการขายและกระตุ้นการท่องเที่ยว เช่น เทศกาล งานประเพณี มหกรรมการท่องเที่ยว ฯลฯ มีช่องทางจัดจำหน่าย หลากหลาย ทางได้แก่ ทางอินเทอร์เน็ต การขายตรงผ่านสำนักงานขาย และศูนย์บริการลูกค้า รวมทั้งการขายผ่านโดยตัวแทนจำหน่าย โดยเฉพาะทางอินเทอร์เน็ต ศูนย์บริการลูกค้าทางโทรศัพท์ เคาน์เตอร์เซอร์วิส รวมถึงระบบการจอง การซื้อ การชำระ สินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว ทั้งที่พักแรม ร้านอาหารท้องถิ่น กิจกรรมการท่องเที่ยวก็มีความสะดวกและเหมาะสม ควรมีการจัดจำหน่ายทั้ง 2 ควบคู่กัน ออนไลน์และออนไลน์ จะให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น...”

มีการจัดการส่งเสริมการขายและการกระตุ้นการท่องเที่ยว เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและเข้าถึงนักท่องเที่ยวได้มากยิ่งขึ้น ผู้ให้ข้อมูลจากภาคเอกชน ได้กล่าวไว้ว่า

“... ยกตัวอย่างบริษัทนำเที่ยว ช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าหรือรายการนำเที่ยวที่บริษัทจะไปเสนอขายแก่นักท่องเที่ยวในเวลาและสถานที่ที่เหมาะสม ได้แก่การออกร้าน เพื่อให้ลูกค้าได้มีโอกาสได้รับรู้ถึงรายการนำเที่ยวแบบเหมาจ่าย (Package Tour) ต่าง ๆ เช่น การจัดบูธ (Booth) ออกงานไทยเที่ยวไทยในโอกาสต่าง ๆ รายการนำเที่ยวจะถูกขายผ่านตัวแทนหรือสามารถขายตรงให้กับนักท่องเที่ยว หรือการที่บริษัทเข้าร่วมเป็นสมาชิกในสมาคมหนึ่งสมาคมใดด้านการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง เพื่อมุ่งหวังให้บริษัทและรายการนำเที่ยวของตนเป็นที่รู้จักในหมู่สมาชิกจะได้มีส่วนช่วยกันหาช่องทางในการจัดจำหน่ายร่วมกัน...”

จังหวัดตรังมีการจัดกิจกรรม มหกรรม เทศกาล งานประเพณี เพื่อเป็นการกระตุ้น เชิญชวนให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องอยู่แล้ว ส่งเสริมการท่องเที่ยว ประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบอย่างต่อเนื่อง ออกนโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูลจาก ภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...การจัดกิจกรรม มหกรรม เทศกาล งานประเพณี เพื่อเป็นการกระตุ้น เชิญชวนให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง เชิญชวนนักท่องเที่ยว อาทิเช่น เทศกาลตรัง ยุทธจักรอาหารแห่งความอร่อย โดยผ่านประสบการณ์สินค้าทางการท่องเที่ยว 3 สินค้างาน ตรังยุทธจักรอาหารอร่อย เปิดยุทธจักรความอร่อยหมูย่าง ขนมเค้ก อาหารชื่อดังจังหวัดตรัง ด้วยการนำเสนอ Local Food & Local Fresh อิ่มอร่อยกับอาหาร 9 มื้อ Local to Global ซ้อป อาหารร่วมสมัยผ่านสื่อออนไลน์ การแสดงแสง เสียง ตำนานหมูย่างและขนมเค้กเมืองตรัง ตรัง เมืองผั่งผั้นแห่งความสุข Local Experience เสน่ห์อาหารถิ่นตรัง แซะ&แซร์ ชุมกิจกรรม เพราะฉะนั้นสิ่งเหล่านี้ภาพลักษณ์จังหวัดตรังมีอยู่แล้ว แต่เราต้องเสริมในเรื่องของความเข้มข้น ในเรื่องของมาตรฐาน เรื่องสุขภาพให้มากขึ้น ซึ่งผู้ประกอบการของเราก็มีความพร้อมในระดับหนึ่ง และค่อย ๆ ต่อยอดไป...”

จังหวัดตรังในภาคการท่องเที่ยวก็ต้องพึ่งพาระบบเทคโนโลยี สารสนเทศในการส่งต่อ ข้อมูล การโฆษณาประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว การตลาดท่องเที่ยว การตลาดออนไลน์ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูลจากภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...การจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง การตลาดท่องเที่ยว การตลาดออนไลน์ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว โดยใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุกในการ ส่งเสริมการตลาดเพื่อเข้าถึงตัวบุคคลผ่านช่องทางสังคมออนไลน์ ในการส่งเสริมการตลาดเพื่อ เข้าถึงตัวบุคคลผ่านช่องทางสังคมออนไลน์ (Online) ร่วมด้วย โดยเฉพาะไลน์ (Line) และ เฟสบุ๊ค (Facebook) และยังใช้สื่อสิ่งพิมพ์และข้อมูลการท่องเที่ยวแจกฟรีในจุดบริการการ ท่องเที่ยวตามที่พักรแรม ร้านอาหาร ร้านของฝาก แหล่งท่องเที่ยว เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับ นักท่องเที่ยวเพราะในอนาคตจะมีท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จะได้ช่วยสร้างความมั่นใจในการ เลือกที่พักของนักท่องเที่ยว...”

5. บุคลากร (People)

ในด้านบุคลากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ในระดับหนึ่ง ผู้ให้ข้อมูลจากภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...ทักษะในการปฏิบัติด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ต้องเอาอาศัยนักศึกษาที่เรียนสาขาการท่องเที่ยวและการบริการ ระดับมหาลัยที่มีประสบการณ์และทำงานเป็น ซึ่งกลุ่มนักศึกษาเหล่านี้เมื่อเรียนจบ เขามีทางเลือกที่ดีกว่าโดยเลือกที่จะไปทำงานที่อื่นเช่น จังหวัดภูเก็ต จังหวัดเชียงใหม่ กรุงเทพมหานคร เป็นต้น ทำให้สถานประกอบการของจังหวัดตรัง มีความจำเป็นต้องเลือกแรงงานทั่วไป ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ทางด้านการท่องเที่ยวโดยตรงเข้ามาทำงาน เพราะถ้าหากเราไม่เลือกกลุ่มคนเหล่านี้มาก็จะไม่มีแรงงานทำงานให้กับทางสถานประกอบการแต่ละแห่ง...”

ในส่วนของการต้อนรับและการบริการนั้นสามารถสร้างความพึงพอใจและประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูลจากภาคเอกชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...บุคลากรทางการท่องเที่ยวในสถานประกอบการจังหวัดตรัง อยู่ในระดับปานกลางครับ เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดใหญ่ที่เป็นเมืองท่องเที่ยวหลัก ในด้านระบบการทำงาน การประสาน ติดต่อก็มีความสะดวกและ รวดเร็ว แต่ในอีกด้านหนึ่งพบว่า แม้บุคลากรในสถานประกอบการของภาคเอกชนที่มีอยู่อาจจะไม่ได้มีประสบการณ์หรือจบการท่องเที่ยวและการบริการโดยตรง จึงทำให้การทำงานในลักษณะแบบท้องถิ่นอยู่บ้างหากเทียบเคียงกับการบริการในจังหวัดใหญ่ ๆ...”

6. ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพทางการท่องเที่ยว (Physical evidence and presentation)

ในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวกโดยเฉพาะการใช้ถนนเส้นทางหลัก แต่อาจมีปัญหาระหว่างเส้นทางหลักไปเส้นทางรอง ผู้ให้ข้อมูลจากภาคเอกชน ได้กล่าวไว้ว่า

“...ถนนหนทางที่เป็นพื้นที่รอยต่อระหว่างจังหวัดเป็นเส้นทางหลักที่ใช้ สัญจรเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดตรังในปัจจุบันบางช่วงการเข้าถึงสะดวก ถนนกว้าง มีเกาะกลางถนนคั่นทำให้การขับขี่สะดวกสบาย บางช่วงก็คับแคบอยู่ในระหว่างการก่อสร้าง เช่น ถนนสาย

จังหวัดตรัง-จังหวัดกระบี่ ส่วนถนนสายจังหวัดตรัง-จังหวัดพัทลุง บางช่วงก็กว้างบางช่วงก็แคบและเป็นพื้นที่รอยต่ออยู่ระหว่างการพัฒนา...”

นอกจากนี้ยังพบว่าในด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีความเป็นความสวยงาม มีการดูแลรักษา จัดระบบระเบียบ และมีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมและดีอยู่แล้วในระดับหนึ่ง ผู้ให้ข้อมูลจากภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...ในบางสถานแหล่งท่องเที่ยวที่มีผู้เกี่ยวข้องต้องมีการจัดการปัญหาเรื่องระเบียบวินัยของผู้ประกอบการในการฝ่าฝืนระเบียบหรือข้อบังคับ เช่น ห้ามเดินเข้าไปในสถานพื้นที่หรือเขตหวงห้าม แต่ก็ยังมีอยู่เป็นจำนวนมากที่ยังไม่สามารถจัดการปัญหานี้ได้ ตลอดจนควรพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวให้มีสภาพมากกว่านี้การพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงเส้นทาง จะเป็นสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นและประเทศอย่างมหาศาล ตลอดจนการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการท่องเที่ยวจังหวัด...”

7. ด้านกระบวนการทางการท่องเที่ยว (Process)

การดำเนินงานและประสานงานด้านการท่องเที่ยวที่ดีจาก ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักวิชาการ ผู้ให้ข้อมูลจากภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...การที่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะเจริญเติบโตได้นั้น หน่วยงานต้องมีความสามารถในการประยุกต์เอาเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในโครงสร้างของการบริหารงาน และการติดต่อสื่อสารที่ทำให้การดำเนินกิจกรรมในหน่วยงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ความต้องการของผู้รับบริการด้านการท่องเที่ยวก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้เห็นว่าแนวโน้มในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยวจะเป็นไปในทิศทางใด เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและกระบวนการต่อการทำงานให้รวดเร็วและเกิดประโยชน์สูงสุด ถ้าเราก้าวไม่ทันยุคก็กลายเป็นคนล้าหลัง สิ่งที่เราเห็นเห็นใกล้ตัวที่สุด คือ ในปัจจุบันโทรศัพท์เคลื่อนที่สมาร์ทโฟนได้รับความนิยม ในการใช้งานสำหรับทุกเพศทุกวัย ...”

ระบบการบริหารจัดการ การควบคุมดูแลการประเมินผลที่เหมาะสม แต่ควรเพิ่มด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในด้านการท่องเที่ยว และการบริการ ผู้ให้ข้อมูลจากภาครัฐ ได้กล่าวไว้ว่า

“...ในภาคการท่องเที่ยวก็ต้องพึ่งพาระบบเทคโนโลยี สารสนเทศในการส่งต่อข้อมูล การโฆษณาประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว การตลาดท่องเที่ยว การตลาดออนไลน์ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวที่พักแรม ร้านอาหาร สายการบิน รายการนำเที่ยว สินค้าของฝากของที่ระลึก ฯลฯ โดยใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อเป็นเครื่องมือ ในการสื่อสารทางการท่องเที่ยวและเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวได้รวดเร็วยิ่งขึ้น...”

ตาราง 12 สรุปผลการสัมภาษณ์ตามส่วนประสมการตลาดทางการท่องเที่ยว (7P's) ภาคอีกรัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ

ลำดับ	ตามผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว (Product)	ภาครัฐ	ภาคเอกชน	ภาคประชาชน	ภาคนักวิชาการ
1	จังหวัดต้องมีผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ชายหาด เกาะ น้ำตก รวมถึงมิ่งมิตรกาล ประเพณี มหกรรม กิจกรรม อาหารที่หลากหลายน่าสนใจ			✓	✓
2	มีโรงแรมและรีสอร์ทท่องเที่ยวอยู่ในระดับที่ดีได้ มาตรฐาน หลากหลายประเภทห้องพัก อาทิ รีสอร์ท โรงแรม วิลล่า และโฮมสเตย์ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ทุก ฤดูกาล		✓		✓
3	ของฝากของที่ระลึกหรือสินค้าพื้นเมืองที่เป็นเอกลักษณ์ เฉพาะ และมีความโดดเด่นของจังหวัดจริง ต่อมักอยู่ในมือของ ช่างการส่งเสริมและพัฒนา	✓		✓	

ตาราง 13 สรุปผลการสัมภาษณ์ตามส่วนประสมการตลาดทางการท่องเที่ยว (7P's) ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ

ลำดับ	ด้านราคาทางการท่องเที่ยว (Price)	ภาครัฐ	ภาคเอกชน	ภาคประชาชน	ภาคนักวิชาการ
1	ราคาค่าบริการหรือค่าธรรมเนียมของเที่ยว ค่าเช่าชมแหล่งท่องเที่ยว ค่าที่พักแรม ค่าอาหาร และเครื่องดื่ม มีความเหมาะสม ราคาไม่แพง ถือว่ามีความคุ้มค่ามากกว่าเงินที่จ่ายไป	✓	✓		✓
2	ผู้ประกอบการหรือผู้ขายสินค้า ต้องปรับการขายสินค้าประเภทเดียวกันให้ขายราคาแตกต่างกันมาก	✓	✓		

ตาราง 14 สรุปผลการสัมภาษณ์ตามส่วนประสมการตลาดทางการท่องเที่ยว (7P's) ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ

ลำดับ	ด้านของทางจัดจำหน่ายทางการท่องเที่ยว (Place)	ภาครัฐ	ภาคเอกชน	ภาคประชาชน	ภาคนักวิชาการ
1	ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวมีความเหมาะสม ในระดับหนึ่ง นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวได้อย่างรวดเร็ว	✓	✓		
2	จัดจำหน่ายสินค้าหรือรายการนำเที่ยวที่บริษัทจะไปเสนอขาย แก่นักท่องเที่ยวในเวลาและสถานที่ที่เหมาะสม ได้แก่การออกร้าน เพื่อให้ลูกค้าได้มีโอกาสได้รับรู้ถึงรายการนำเที่ยวแบบแพคเกจย (Package Tour) ต่าง ๆ เช่น การจัดบูท (Booth) ออกงานไทยเที่ยวไทยในโอกาสต่าง ๆ		✓		✓

ตาราง 15 สรุปผลการสัมภาษณ์ตามส่วนประสมการตลาดทางการท่องเที่ยว (7P's) ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ

ลำดับ	ด้านการส่งเสริมการขาย (Promotion)	ภาครัฐ	ภาคเอกชน	ภาคประชาชน	ภาคนักวิชาการ
1	การจัดกิจกรรม มหกรรม เทศกาล งานประเพณี เพื่อเป็นการกระตุ้น เศรษฐกิจของเที่ยวมาท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง เศรษฐกิจท่องเที่ยวมาเที่ยว	✓	✓		
2	จังหวัดตั้งพิพิธภัณฑ์ โดยี สารสนเทศในการส่งต่อ ข้อมูล การโฆษณาประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว การตลาดท่องเที่ยว การตลาดออนไลน์ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว	✓			✓

ตาราง 16 สรุปผลการสัมภาษณ์ตามส่วนประสมการตลาดทางการท่องเที่ยว (7P's) ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ

ลำดับ	บุคลากร (People)	ภาครัฐ	ภาคเอกชน	ภาคประชาชน	ภาคนักวิชาการ
1	ในด้านบุคลากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดศรีสะเกษ มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ในระดับหนึ่ง	✓		✓	
2	การต้อนรับและการบริการทางการท่องเที่ยวมีความสามารถ สร้างความพึงพอใจและประทับใจแก่นักท่องเที่ยว		✓		

ตาราง 17 สรุปผลการสัมภาษณ์ด้านสมรรถนะตามมาตรฐานการทอเยว (7P's) ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ

ลำดับ	ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพทางการทอเยว (Physical evidence and presentation)	ภาครัฐ	ภาคเอกชน	ภาคประชาชน	ภาคนักวิชาการ
1	ในการเข้าถึงแหล่งทอเยวที่มีความสะดวกโดยเฉพาะการใช้ถนนเส้นทางหลัก แต่อาจมีปัญหาระหว่างเส้นทางหลักไปเส้นทางรอง	✓	✓		
2	แหล่งทอเยวทางวัฒนธรรมชาติมีความเป็นความสวยงาม มีการดูแลรักษา จัดระบบระเบียบ และมีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่เหมาะสม	✓	✓		✓

ตาราง 18 สรุปผลการสัมภาษณ์ตามส่วนประสมการติดตามการทองเทียว (7P's) ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ

ลำดับ	ตามกระบวนการทองเทียว (Process)	ภาครัฐ	ภาคเอกชน	ภาคประชาชน	ภาคนักวิชาการ
1	มีการดำเนินงานและประสานงานตามการทองเทียวที่ดีจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักวิชาการ	✓		✓	✓
2	ระบบการบริหารจัดการ การควบคุมดูแลการประเมินผลที่เหมาะสม แต่ควรเพิ่มตามการนำเทคโนโลยีมาใช้ในตามการทองเทียวและการบริการ	✓	✓		

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรังในฐานะเมืองรอง มีวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ประการ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรังในฐานะเมืองรอง 2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรังในฐานะเมืองรอง 3) เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรังในฐานะเมืองรอง

ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยจัดทำกรเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร บทความวิชาการ งานวิจัย จำแนกออกเป็น 4 กลุ่ม รวมทั้งหมด 20 คน โดยมีภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ

สรุปผลการวิจัย

จุดแข็ง (Strengths) ทางการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง

1. จังหวัดตรังทำเลที่ตั้งอยู่ติดทะเลอันดามัน ภาคใต้ของประเทศไทย เชื่อมโยงกับมหาสมุทรอินเดีย จังหวัดสตูล จังหวัดกระบี่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ถือเป็นความได้เปรียบเชิงพื้นที่เชิงภูมิศาสตร์ เชิงภูมิทัศน์ และเชิงการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีอาณาเขตเชื่อมต่อกับมหาสมุทรอินเดียที่อำนวยความสะดวกการเดินทางระหว่างประเทศ ทำให้สามารถสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม การลงทุน การค้า เศรษฐกิจ และการท่องเที่ยวระหว่างกันได้ดี ซึ่งมีแม่น้ำตรังไหลผ่าน มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาบรรทัดในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง และเทือกเขาเขตจังหวัดกระบี่ มีความยาวประมาณ 123 กิโลเมตร มีลำน้ำสาขาที่สำคัญ 7 สาย มัน เป็นเมืองท่องเที่ยวที่รัฐบาลให้ความสำคัญจึงได้จัดสรรงบประมาณในการดำเนินการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานเพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางคมนาคมทางขนส่ง การส่งเสริมความร่วมมือในด้านสังคม เศรษฐกิจ การลงทุนในประเทศ ระหว่างประเทศ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามต่อกัน ตลอดจนการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวและกระชับความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประชาชนในภูมิภาคให้เกิดความใกล้ชิดแน่นแฟ้นมากขึ้น ตลอดจนเป็นการเลือก

คุณภาพชีวิตที่ดีมาสู่ประชาชนในจังหวัดได้เป็นอย่างดี

2. มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย

จังหวัดตรัง เป็นเมืองที่ห้อมล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทางโบราณสถาน ทางโบราณวัตถุ ร่องรอยอารยธรรม และทางวัฒนธรรมที่หลากหลายที่มีความเก่าแก่ และอยู่คู่ชุมชนมาตั้งแต่อดีต โดยสิ่งสมรื่องราวทางประวัติศาสตร์ตกทอดไว้ในแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่ง ไม่เพียงเท่านั้น ความอุดมสมบูรณ์ของตรังยังรวมถึงผืนป่า แหล่งน้ำ และถ้ำน้อยใหญ่ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญไม่น้อยไปกว่าหาดทราย ชายทะเล และหมู่เกาะเลย การไปเยือนจังหวัดตรังจึงนับว่าได้ท่องเที่ยวครบทุกรสชาติ ทั้งดินแดนประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ธรรมชาติ โดยมีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสมและพอเพียงในแต่ละที่ที่คุณไป เนื่องจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ที่ตั้งในทรัพยากรดังกล่าว ได้ร่วมกันบูรณะฟื้นฟู ให้มีสภาพที่สวยงามทั้งธรรมชาติ ผืนป่า ชุมชน สายน้ำ ชนเผ่า โบราณสถาน บ้าน วัด เป็นต้น นำมาสู่การพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด ที่ช่วยสร้างคุณค่า สร้างมูลค่า และสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชน มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ ในการสร้างและจัดเส้นทางปั่นจักรยาน มุ่งหวังการปั่นจักรยานท่องเที่ยวจะช่วยเสริมให้ประชาชนออกกำลังกาย ออกกำลังกาย โดยปั่นจักรยานท่องเที่ยวทำให้อารมณ์ดี สุขภาพที่ดีต้านภัยไวรัส รวมถึงเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้มีไลฟ์สไตล์การปั่นจักรยานเพิ่มมากขึ้น ถือเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังเป็นแรงผลักดันและส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวข้ามจังหวัด เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในจังหวัด เพื่อนำรายได้บางส่วนมาสร้างประโยชน์ให้กับชุมชน ถือเป็นอีกโครงการหนึ่งที่ตั้งใจทำเพื่อช่วยเหลือสังคมไทยให้ดีขึ้น

3. ภาครัฐมีวิสัยทัศน์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง

การท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง เติบโตไปในทิศทางที่ดีต่อเนื่อง เพราะจังหวัดตรังมีผู้นำที่เป็นนักวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว เป็นนักวางนโยบายที่ดี ที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติจริง บ่งบอกว่า เป็นนักพัฒนาที่มีศักยภาพคนหนึ่ง สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดการจ้างงาน การกระจายรายได้สู่เศรษฐกิจฐานราก อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง นโยบายที่เห็นผลเด่นชัด คือ มีการปรับปรุงทั้งทางด้านภูมิศาสตร์ ธรรมชาติ สถานที่ท่องเที่ยววัฒนธรรมท้องถิ่น เสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ด้วยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มาช่วยกันคิดช่วยกันทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดตรังที่สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานได้สำเร็จตามเป้าประสงค์

4. ชาวจังหวัดตรังมีความพร้อมในการเป็นเจ้าบ้านที่ดีในการต้อนรับผู้มาเยือน

จังหวัดตรังมีทั้งชาวไทยพุทธ มุสลิม ชาวไทยเชื้อสายจีน ที่ผสมผสานวัฒนธรรมกัน อย่างลงตัวถือเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อช่วยเหลือดูแลนักท่องเที่ยวให้ได้รับความสะดวก ก็จะมีจิตอาสาชมรมท่องเที่ยว ททท.ตรัง ที่ได้ฝึกทีมงานไว้เป็นตาลับปะรดเพื่อช่วยเหลือกัน รวมทั้งสมาคมธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยว จังหวัดตรัง ชมรมผู้ประกอบการร้านอาหาร จังหวัดตรัง ซึ่งมีมาตรการอยู่แล้ว เพื่อยับยั้งเหตุการณ์ที่ไม่ดีไม่ให้เกิดขึ้น ดีกว่าข่าวร้ายที่เกิดขึ้นมาแล้วต้องช่วยกันแก้ไข ถ้ามีอะไรไม่ปกติก็แจ้งเบาะแสเพื่อช่วยเหลือกัน ในด้านความปลอดภัย ปัญหาด้านการลักขโมย นอ้โกงทะเลาะวิวาท โดยปกติคดีที่เกิดขึ้นในจังหวัดตรังมีน้อย ทำให้เจ้าหน้าที่มีเวลาที่จะดูแลความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งทางเจ้าหน้าที่ก็มีความพร้อม โดยใช้ยุทธศาสตร์การทำงาน 5 ด้าน คือ การพัฒนาทางจิตใจ การพัฒนาสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมสร้างค่านิยม เพิ่มการเข้าถึงบริการสุขภาพจิต และสร้างความเท่าเทียมกัน ใน มีความพร้อมในการต้อนรับผู้มาเยือนและการเป็นเจ้าบ้านที่ดี

5. มีการบูรณาการการมีส่วนร่วมร่วมกับหลายภาคส่วนด้านการท่องเที่ยว

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดตรัง รวมมือทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็น ภาคประชาชน เอกชน นักวิชาการ และภาครัฐ โดยมีการแบ่งกลุ่มเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนและเมืองเก่า กลุ่มสมาร์ทซิตี เมืองอัจฉริยะ กลุ่มผู้ประกอบการการท่องเที่ยว และกลุ่มท่องเที่ยวทะเลตรัง แหล่งท่องเที่ยวตามเกาะต่าง ๆ การเปิดรับฟังปัญหาจากทั้ง 4 กลุ่ม เพื่อต้องการข้อมูลที่แท้จริงของบุคคลในพื้นที่ที่มองปัญหาด้านการท่องเที่ยวที่กำลังเกิดขึ้นในขณะนี้ ในการนำไปสู่การแก้ไขและการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน เนื่องจากจังหวัดตรังมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวไม่แพ้จังหวัดอื่น ในการเอื้ออำนวยและส่วนช่วยในการดำเนินงานทางการท่องเที่ยวของจังหวัดเช่นกัน

6. การพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงในแหล่งท่องเที่ยวและจังหวัดใกล้เคียง

การขนานรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองตาม นโยบายรัฐบาล ในการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น ได้เปิดเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างสุราษฎร์ธานี-ตรัง ซึ่งเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเมืองหลัก-เมืองรอง ภายใต้โครงการ “เที่ยวทะเลตรัง อนุรักษ์ทะเลไทยเก๋ไก๋อย่างยั่งยืน” โดยมีนักท่องเที่ยวเข้าร่วมจำนวนมาก และเข้าร่วมงานเทศกาลศิลปะและวัฒนธรรม ครั้งที่ 2 (Arts and Culture at Art for Life Center) ณ ศูนย์ศิลปะวิถี บ้านคลองคู้ย ตำบลปากแจ่ม อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง ถือว่ามีต้นทุนด้านการท่องเที่ยวสูง โดยเฉพาะความสดใหม่ของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่สำคัญไปกว่านั้นการท่องเที่ยวชุมชนถือว่าสดใหม่

และยังคงความดั้งเดิมใน 12 ชุมชนสีเขียวเที่ยวได้ทั้งปี จึงมีความง่ายในการพัฒนาเส้นทางให้เชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ได้อย่างสะดวก

7. มีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติอุดมสมบูรณ์

ด้วยเพราะมีระบบนิเวศชายฝั่งทะเล หมู่เกาะ ประกอบไปด้วยพื้นที่ป่าหลากหลายประเภท เป็นแหล่งหญ้าทะเลขนาดใหญ่ และแหล่งปะการังที่สมบูรณ์ จึงมีการนำเอามาพัฒนาเป็นจุดขายทางการท่องเที่ยว พยายามชูทรัพยากรทางธรรมชาติอันล้ำค่า เนื่องจากการท่องเที่ยวทางธรรมชาติจังหวัดตรังได้รับการคัดเลือกให้เป็น “มรดกอาเซียน” แห่งใหม่ในการประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อม ครั้งที่ 15 ที่เมืองเสียมราฐ ราชอาณาจักรกัมพูชา เมื่อวันที่ 7-9 ตุลาคม 2562 โดยพิจารณาพื้นที่ให้เป็นมรดกอาเซียน ได้แก่ ความสมบูรณ์ทางนิเวศ ความเป็นตัวแทนของภูมิภาค ความเป็นธรรมชาติ ความสำคัญต่อการอนุรักษ์อย่างสูง จึงถือเป็นความภาคภูมิใจของคนตรัง ทั้งนี้ เนื่องจากที่ผ่านมาจังหวัดตรังได้มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไปพร้อม ๆ กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มาอย่างเข้มข้น

จุดอ่อน (Weakness) ทางการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง

1. ระยะทางห่างไกลจากกรุงเทพมหานครศูนย์การคมนาคมขนส่งของประเทศ

จังหวัดตรัง ตั้งอยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทย ตามทางหลวงหมายเลข 4 กรุงเทพฯ-ชุมพร จากนั้นเข้าทางหลวงหมายเลข 41 ผ่าน สุราษฎร์ธานี-ทุ่งสง-ห้วยยอด-ตรัง ระยะทาง 828 กิโลเมตร ในปัจจุบันเส้นทางได้มีการปรับปรุงถนนและขยายทาง และบางครั้งมีปัญหาอุปสรรคในการเดินทาง คือ ฝนที่น้ำท่วมใหญ่ทุกครั้งทำให้ถนนนี้ถูกตัดขาดสัญจรไปมาไม่ได้ ส่งผลทำให้ภาคใต้เดือดร้อนอย่างแสนสาหัส ทั้งคนและด้านเศรษฐกิจ ประกอบกับในปัจจุบันมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจในทุกจังหวัด ทำให้ถนนหนทางที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ และที่สำคัญการท่องเที่ยวยังได้มีการขยายตัวเป็นอย่างมากเช่นกัน ถือว่ามีความห่างไกลกันมาก โดยระยะทางเป็นปัจจัยที่สำคัญในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว

2. ขาดแคลนด้านบุคลากรทางการท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว ด้านบุคลากรคือหัวใจสำคัญในการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ ที่ช่วยสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าและนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ แต่จังหวัดตรังยังขาดในส่วนนี้ จึงมีความจำเป็นต้องเลือกแรงงานทั่วไป ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ทางด้านการท่องเที่ยวโดยตรงเข้ามาทำงานแทน เพราะถ้าหากเราไม่เลือกกลุ่มคนเหล่านี้มาก็จะไม่มีแรงงานทำงานให้กับทางสถานประกอบการ

3. มัคคุเทศก์ขาดแคลน

ผู้นำท้องถิ่นที่มีความรู้ด้านการท่องเที่ยวจะทำให้การท่องเที่ยวที่มีความหมายมากยิ่งขึ้น บทบาทสำคัญของมัคคุเทศก์ในการให้ความรู้ ชี้แนะแนวทาง และอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวตลอดการเดินทาง เป็นผู้ที่สามารถเชื่อมโยงนักท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว หรือกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้ดี แต่จังหวัดตรังมีมัคคุเทศก์ยังไม่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวในวันหยุดหรือช่วงเทศกาลใหญ่ ๆ ที่ทางจังหวัดตรังจัดขึ้น เพราะช่วงเทศกาลจะมีนักท่องเที่ยวแห่ไหลเข้ามาเป็นจำนวนมาก ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

4. ผู้ประกอบการภาคเอกชนยังให้ความสำคัญน้อยต่อการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง

ภาคเอกชนก็เป็นส่วนหนึ่งที่ต้องทำงานร่วมกันกับภาครัฐบาล ในการเสนอแนะนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด เช่น การลงทุน การค้า ให้สามารถขับเคลื่อนธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการเติบโตขึ้น ที่ผ่านมามีเพียงผู้ประกอบการเอกชนบางส่วนเท่านั้นที่ให้ความร่วมมือ และเห็นความสำคัญกับการดำเนินการท่องเที่ยวกับทางจังหวัด ปัจจุบันเห็นอยู่ว่ายังเป็นการทำงานต่างฝ่ายต่างทำ ภาคเอกชนทำกับภาคเอกชนด้วยกัน ยังขาดการประสานความร่วมมือกับภาครัฐเท่าที่ควร

5. สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวไม่ทั่วถึง

สถาบันอุดมศึกษาของจังหวัดตรัง มีผู้บริหาร นักวิชาการ คณาจารย์ และบุคลากรที่เพียงพอพร้อมด้วยความรู้ทางวิชาการ แต่ยังไม่สามารถช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวให้แก่ชุมชนได้อย่างทั่วถึง และไม่คอยมีบทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดตรังอย่างทั่วถึงทุกชุมชน

6. ขาดความตระหนัก ความห่วงแหว่นของภาคประชาชนต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน

ความทันสมัยของสิ่งปลูกสร้างที่อำนวยความสะดวกในการรองรับนักท่องเที่ยว สถาปัตยกรรมบ้านเก่า ตึกเก่า ถนนสายเก่า วัดเก่า ตลาดเก่า ฯลฯ สิ่งที่ต้องขาดไม่ได้ คือ จารีต ความเชื่อ ความศรัทธา ความยิ้มแย้มแจ่มใสของผู้คน วิถีความเป็นอยู่ ของผู้คน ฯลฯ แต่คนในชุมชนไม่ให้ความสำคัญกับสิ่งที่มีอยู่ยังมองไม่เห็นคุณค่าในเชิงของการนำมาพัฒนาให้เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ควรแก่การฟื้นฟู บูรณะ รักษา สืบสาน และอนุรักษ์ให้มีความยั่งยืน อยู่เคียงคู่กับชุมชนตลอดไปจากรุ่นสู่รุ่น

โอกาส (Opportunities) ทางการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง

1. มีแนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์และการคมนาคมขนส่งของประเทศ

รัฐบาลให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยง เส้นทางคมนาคมขนส่งและระบบโลจิสติกส์ส่งเสริมการค้า การท่องเที่ยว ขยายถนนเป็น 4 ช่องจราจร จากอำเภอห้วยยอด ไปจังหวัดกระบี่ จากอำเภอย่านตาขาวไปจังหวัดสตูล และการขยายถนนช่วงเขาพับผ้า เป็น 4 ช่องจราจร หากการก่อสร้างดำเนินการแล้วเสร็จไปตามมาโยบายและแผนที่กำหนดไว้ ก็จะเกิดการเชื่อมโยงการเดินทางได้ง่ายขึ้นและสามารถเดินทางมาจังหวัดตรังได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

2. รัฐบาลให้การสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดตรังและจังหวัดกลุ่มอันดามัน

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นประธานการประชุมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน (กระบี่ ตรัง พังงา ภูเก็ต ระนอง และสตูล) ร่วมกับคณะรัฐมนตรี ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้แทนภาคเอกชน ย้ำการพัฒนากลุ่มจังหวัดอันดามัน “การท่องเที่ยวที่มีคุณภาพระดับโลก บนฐานความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน

3. นำเทคโนโลยีมาอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว

ยุคเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital) ซึ่งเป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบาย ที่เปลี่ยนเศรษฐกิจแบบเดิม ไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและกระบวนการต่อการทำงานให้รวดเร็วและเกิดประโยชน์สูงสุด ถ้าเราก้าวไม่ทันยุคก็กลายเป็นคนล้าหลัง สิ่งที่เห็นเห็นใกล้ตัวที่สุด คือ ในปัจจุบันโทรศัพท์เคลื่อนที่สมาร์ทโฟนได้รับความนิยม ในการใช้งานสำหรับทุกเพศทุกวัย ซึ่งในโทรศัพท์ก็จะมีตัวเลือกหลากหลายและมีโปรแกรมต่าง ๆ ให้โหลดใช้งานตามความจำเป็นของแต่ละคน ในภาคการท่องเที่ยวก็ต้องพึ่งพาระบบเทคโนโลยี สารสนเทศในการส่งต่อข้อมูล การโฆษณาประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว การตลาดท่องเที่ยว การตลาดออนไลน์ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวที่พักรวม ร้านอาหาร สายการบิน รายการนำเที่ยว สินค้าของฝากของที่ระลึก ฯลฯ โดยใช้อินเทอร์เน็ต (Internet) เฟซบุ๊ก (Facebook) อินสตาแกรม (Instagram) ไลน์ (Line) เว็บไซต์ (Webpages) ฯลฯ เพื่อเป็นเครื่องมือ ในการสื่อสารทางการท่องเที่ยวและเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวได้รวดเร็วยิ่งขึ้น...”

4. บทบาทของสื่อที่นำเสนอแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดตรัง

การใช้ศิลปิน และบุคคลที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของผู้คนหรือนักท่องเที่ยว ในการมาถ่ายทอดและนำเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดตรังผ่านบรรยากาศในละครก็เป็นอีกหนึ่งช่องทางของทางจังหวัดที่ใช้สื่อเป็นตัวส่งเสริมด้านการ

ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม เพื่อสร้างกิจกรรมประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยวแบบใหม่ เปิดมุมมองใหม่ของจังหวัดตรัง สร้างการรับรู้ภาพลักษณ์จังหวัดตรังในหลายมิติ

5. มีท่าเรือสำคัญของท่องเที่ยวทะเลอันดามัน เป็นประตูที่สำคัญ (Gateway) ในการเปิดเส้นทางเชื่อมโยงเส้นทางกับภูมิภาคและประเทศเพื่อนบ้าน

จังหวัดตรังเป็นศูนย์กลางการเดินทางเรือสำราญขนาดใหญ่ของภูมิภาค ดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มีกำลังจ่ายสูง โดยมีพื้นที่ท่าเรือที่พร้อมรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและปลอดภัย พื้นที่ด้านหลังท่ามีพื้นที่การใช้สอยที่อำนวยความสะดวกสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวอย่างครบครัน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับจังหวัดตรังและยังเป็นท่าเรือที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยวทะเลฝั่งอันดามันในอนาคต อาทิ เส้นทาง ปากเมง-เกาะหลีเป๊ะ ปากเมง-เกาะลันตา-อินโดนีเซีย-ลังกาวิ-มาเลเซีย สร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นและประเทศอย่างมหาศาล ตลอดจนการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว ภูมิภาคอาเซียน

6. จังหวัดตรังได้รับรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย

จังหวัดตรังได้รางวัล คือ รางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (Tourism Awards) รางวัล Friends of Thailand และรางวัลมัคคุเทศก์ดีเด่น (Guide Awards) ประจำปี 2006 ตัวแทนจากจังหวัด 3 หน่วยงาน ส่งโครงการเข้าประกวดด้วย ได้เทศบาลนครตรัง และหอการค้าจังหวัดตรังส่งโครงการเข้าประกวดประเภทองค์กรส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว ขณะที่บริษัท นิวทริป ทราเวล จำกัด ส่งโปรแกรมท่องเที่ยวสุดทางรถไฟฝั่งอันดามันเข้าประกวด ปรากฏว่าเทศบาลนครตรังสามารถคว้ารางวัลดีเด่น ประเภทองค์กรส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว ความสำเร็จในครั้งนี้ด้วยความภาคภูมิใจว่า การรับรางวัลดังกล่าว ถือเป็นรางวัลที่พิสูจน์คุณภาพด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรม สู่วิถีความเป็นเมืองน่าอยู่ น่าท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทำให้สามารถสร้างจุดขายด้านการท่องเที่ยว เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของจังหวัดตรังได้อีกทาง

อุปสรรค (Threats) ต่อการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง

1. ประสพสภาวะการแข่งขันที่สูงขึ้นในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ

การแข่งขันทางการท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่จะต้องเผชิญกับคู่แข่งตลอดเวลา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ จึงขึ้นอยู่กับความสามารถตลาดทางการท่องเที่ยว

2. การไร้จิตสำนึกนักท่องเที่ยวบางกลุ่ม ทำให้ส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวบางแห่ง โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว

การเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งส่วนใหญ่ก็จะมีป้ายบอกกฎระเบียบ คำแนะนำ ข้อควรปฏิบัติ ข้อห้าม ข้อควรระวัง เช่น ป้ายบอกพื้นที่ที่สามารถจอดรถได้และ พื้นที่ห้ามจอดรถ ชั้นวางหรือที่จัดเก็บรองเท้าก่อนเข้าไปในสถานที่สำคัญต่าง ๆ จุดทิ้งขยะและถังขยะคัดแยก ป้ายห้ามถ่ายภาพกับช่างภาพที่ไม่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาถ่ายภาพขายให้นักท่องเที่ยวในบริเวณวัดและสถานที่สำคัญ ป้ายห้ามสัมผัสห้ามแตะต้อง ห้ามถ่ายรูปห้ามนั่งห้ามยืน ห้ามเหยียบ โบราณวัตถุทุกชิ้น ป้ายขอความร่วมมือในการแต่งกายที่สุภาพและเคารพสถานที่ ป้ายห้ามส่งเสียงดัง เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ วินัยและจิตสำนึกขั้นพื้นฐานของนักท่องเที่ยวที่ควรตระหนักและปฏิบัติตาม แต่ก็ยังมีนักท่องเที่ยวบางส่วนที่ขาดจิตสำนึก ละเลย ฝ่าฝืน และไม่ใส่ใจในข้อห้ามดังกล่าว จึงส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยว และเกิดความเสียหายต่อแหล่งท่องเที่ยว

3. กฎหมายบางประการของประเทศไทย และกฎหมายของประเทศเพื่อนบ้าน ยังไม่สอดคล้องกันเท่าที่ควร ส่งผลกระทบต่อการค้าเนื้องานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ กฎหมายไม่เอื้อต่อการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ด้านพัฒนาการท่องเที่ยวยังพบข้อติดขัดและข้อขัดแย้งในเรื่องของข้อกำหนดและบทบัญญัติต่าง ๆ ที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์การทำงานของหลาย หน่วยงานต่อการดำเนินงานในบริบทของการท่องเที่ยวและการดำเนินงานพัฒนา

4. สภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง ทำให้ส่งผลกระทบต่อการเดินทาง และการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตประจำวัน การเดินทางท่องเที่ยว และที่เห็นได้อย่างชัดเจน ได้แก่ปัญหาพายุ คลื่นลมมรสุมในช่วงฤดูฝนที่รุนแรงมากขึ้นกว่าในอดีต สภาพอากาศที่แปรปรวน ฝนไม่ตกตามฤดูกาล ส่งผลให้ไม่สามารถเดินทางไปเยี่ยมชมเกาะต่าง ๆ รวมถึงเกิดภาวะความเสี่ยงทั้งต่อชีวิตนักท่องเที่ยวและทรัพย์สินในการท่องเที่ยวทางทะเล

5. สถานการณ์ทางการเมืองของประเทศที่ยังไม่นิ่ง ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ ความเชื่อมั่น และการดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

สถานการณ์ทางการเมืองมีผลต่อการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ข้อห้ามและมาตรการต่าง ๆ ของรัฐบาล ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวลดลงในบางช่วงเวลา และมีผลกระทบต่อตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยว

6. วิกฤติโรคระบาด COVID 19 ทั่วโลก

สถานการณ์ทั้งการท่องเที่ยวโลกและการท่องเที่ยวในประเทศ วิเคราะห์การแพร่ระบาดของ โควิด-19 มีผลกระทบที่เกิดขึ้นกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโลกและของไทย จะยังคงไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าจะสิ้นสุดเมื่อไร จากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562 และหยุดนิ่งต่อเนื่องมาจนถึงเดือนเมษายน 2563 ด้วยการลดลงของจำนวนนักท่องเที่ยวสูงถึงร้อยละ 97 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันในปี 2562 ถือเป็นช่วงตกต่ำที่สุดในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา หลังจากวิกฤติการเงินของโลกในปี 2552 ซึ่งแน่นอนว่าย่อมส่งผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย ซึ่งต่อไปคำว่า “New Normal” หรือ “วิถีปกติใหม่” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกมองว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตคนในโลก หลังจากสิ้นสุดของการแพร่ระบาด

จังหวัดตรังสามารถเป็นเมืองการท่องเที่ยวเป้าหมายทางธรรมชาติได้เป็นอย่างดี
 เพราะมีปัจจัย ดังนี้

1. ทะเลอันดามันที่มีมรดกการท่องเที่ยวมากมาย

มีเกาะแก่งที่สวยงาม แนวปะการังตลอดชายฝั่ง ชายหาด ป่าชายเลน ภูเขาที่ปกคลุมด้วยป่าไม้เขี้ยวครีมี ถ้ำหินงอกและน้ำตก ยังไม่รวมความงดงามของวัฒนธรรมประเพณีที่คงเอกลักษณ์บ่งชี้ได้มาช้านาน อันดามันที่อุดมไปด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง มีความหลากหลายทางชีวภาพและความหลากหลายทางระบบนิเวศ พื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหมได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่แรมซาร์ไซด์ หรือพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ต่อมาได้รับการประกาศให้เป็นมรดกอาเซียน การที่จังหวัดตรังอุดมไปด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทะเลที่สมบูรณ์ ถือได้ว่าเป็นแม่เหล็กตัวใหญ่ในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ให้เข้ามาท่องเที่ยวจังหวัดตรังเพิ่มมากขึ้นทุกปี

2. จุดเด่นที่สุดในทะเลตรัง “Unseen Thailand”

ถ้ำมรกต (Morakot Cave) ถ้ำที่ธรรมชาติสร้างสรรค์ความสวยงาม ลักษณะภายใน “ถ้ำมรกต” จะเหมือนกับยืนอยู่ในปล่องภูเขาไฟขนาดใหญ่ ซึ่งเกิดจากการยุบตัวของหินปูนในอดีต จนได้ชื่อว่า ถ้ำมหัศจรรย์กลางทะเล และจะเข้าออกได้เฉพาะช่วงน้ำลงเท่านั้น เนื่องจากปากถ้ำเป็นโพรงเล็กๆ ทำให้การเข้าไปชมความงามนั้น จะต้องใช้วิธีการลอยคอในน้ำ เพื่อลอดถ้ำอันมืดมิด ด้วยการให้ทุกคนกระโดดลงไปในทะเลก่อน แล้วว่ายน้ำเข้าคิวต่อแถวตามแนวเชือก เนื่องจากคลื่นบริเวณนี้จะมีความแรงกว่าที่จุดอื่น อีกทั้งยังมีโขดหินตั้งเรียงรายอยู่เป็นจำนวนมาก นักท่องเที่ยวจะต้องผ่านเส้นทางอันคดเคี้ยวภายใน “ถ้ำมรกต” เป็นที่น่าตื่นเต้นและน่าสนุกสนาน และน้ำทะเลสีฟ้าใส ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติที่สุ่มหัดศจรรย์อย่าง

ยิ่ง ทำให้นักท่องเที่ยวทุกคนที่ได้เข้ามาเยือน หรือชมความงาม จะต้องอุทานออกมาด้วยเสียงอันดังเหมือนกันว่า นี่แหละคือสุดยอด Unseen in Thailand อีกแห่งหนึ่งของเมืองไทย

3. มีเส้นทางศึกษาธรรมชาติเรือนยอดไม้แห่งแรกแห่งเดียวของประเทศไทย

นักท่องเที่ยวจะได้ชมวิถีชีวิตของสัตว์ป่า พันธุ์ไม้มากกว่า 200 ชนิด ทั้งยังมีการปลูกพันธุ์ไม้ป่าจากแหล่งต่าง ๆ รวมทั้งพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรม และค่ายพักแรม ทั้งยังมีเส้นทางท่องเที่ยวศึกษาธรรมชาติให้เลือกหลากหลายเส้นทาง ศึกษาพันธุ์ไม้ป่าจากแหล่งต่าง ๆ แยกเป็นหมวดหมู่หรือตามวงศ์

4. มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติทางธรณีวิทยาที่เป็นมรดกทางธรรมชาติของท้องถิ่น

คุณค่าความสำคัญของแหล่งธรรมชาติ อันควรอนุรักษ์แหล่งส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจใจของคนในท้องถิ่นและพื้นที่ใกล้เคียง บางแห่งยังเป็นห้องเรียนธรรมชาติในการเรียนรู้ทางธรรมชาติต่าง ๆ เช่น ระบบนิเวศวิทยา ป่าไม้อิงพันธุกรรม และสัตว์ เป็นต้น มีศักยภาพในการใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยวและสนับสนุนการเรียนรูทางธรณีวิทยาของประชาชนในท้องถิ่นของจังหวัดตรัง ไตแก น้ำพุร้อนบ้านควนแดง ถ้ำซางหาย ถ้ำเล-เขากอบ และน้ำตกสายรุ้ง ซึ่งแต่ละแห่งมีลักษณะเด่นทางธรณีวิทยา...”

5. มีภูมิปัญญาท้องถิ่น

กลิ่นอายของอารยธรรมวิถีชีวิตแห่งท้องทะเล วิถีชีวิตที่หลากหลาย ชนเผ่าชาวกะเหรี่ยง-มลายู ไทย-มุสลิม ไทย-พุทธ อนุรักษ์เอกลักษณ์ความเป็นไทยผ่านการสืบสานและส่งต่อประเพณีดั้งเดิมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาถิ่นใต้ ทำจึงให้การสนับสนุนเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สร้างรายได้กลับมาสู่ผู้คนในชุมชน

ซึ่งยังสอดคล้องกับแนวคิดของวรรณ คิลปะอาษา (2546) ที่กล่าวว่า การศึกษาถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้ทราบถึงขีดความสามารถ ในการรองรับของพื้นที่ต่อการรองรับนักท่องเที่ยว และการพัฒนาการท่องเที่ยว อันจะเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางด้านสภาพแวดล้อมด้วย นอกจากนี้การสำรวจสภาพ แหล่งท่องเที่ยวสามพันโบก และประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ และการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวในการอบรมให้ความรู้ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวสามพันโบก ให้แก่คนในชุมชน เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ สร้างความตระหนัก และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องในการดูแลรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งนี้สิ่งที่สำคัญคือการเปิดโอกาสและการสนับสนุนให้ชุมชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกับ ชุมชนอื่น ๆ ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นแนวทางที่สำคัญที่สามารถก่อให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

อย่างยั่งยืนได้ ด้วยความรู้สึกเป็นเจ้าของท้องถิ่นของสมาชิกชุมชน ก่อให้เกิดความรักความหวงแหนทรัพยากรเหล่านั้น โดยชุมชนจะต้องพัฒนาตนเองให้เป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนเอง เช่น ให้ความร่วมมือใน การพัฒนาจุดขายต่าง ๆ เช่น การนำเสนอ นักท่องเที่ยวทางด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว เป็นต้น

องค์ประกอบการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรัง

1. ด้านแหล่งท่องเที่ยว (Attractions)

1.1 ชายหาด เกาะต่าง ๆ

ชายหาดของจังหวัดตรังเป็นแห่งหนึ่งที่น่าจะมีชื่อเสียง และเป็นอีกสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมของตรังเลยคะ เป็นเหมือนสถานที่เที่ยวแห่งแรก ๆ ที่นักท่องเที่ยวมักจะนึกถึงเมื่อมาที่ตรัง เป็นความสวยงามของหาดรูปพระจันทร์ครึ่งเสี้ยว ยาวราว 5 กิโลเมตร สงบเงียบ และมีป่าสนสีเขียวขึ้นอย่างสวยงาม สามารถมองเห็นวิวกลางทะเล และเกาะน้อยใหญ่อยู่สลับซ้อนกันได้อีกด้วยคะ มองดูแล้วคล้ายกับคนนอนหงายอยู่ในทะเลเลยคะ ซึ่งในบริเวณของหาดปากเมงจะมีท่าเทียบเรือปากเมง ที่สามารถเช่าเรือไปเที่ยวเกาะรอบ ๆ ได้ทั้ง เกาะไหง เกาะเชือก เกาะม้า เกาะแหวน เกาะกระดาน เกาะมุก และ ถ้ำมรกต เป็นต้น

1.2 เส้นทางศึกษาธรรมชาติ น้ำตก ถ้ำ

สวนพฤกษศาสตร์สากลภาคใต้ (ทุ่งค่าย) หรือ ที่เรียกสั้น ๆ ว่า "สวนพฤกษศาสตร์ทุ่งค่าย" จัดเป็นป่าใหญ่ที่เพียบพร้อมไปด้วยแหล่งเรียนรู้ของธรรมชาติ อีกทั้งยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำคัญของจังหวัดตรัง เป็นป่าที่กว้างใหญ่สามารถสัมผัสได้แม้กระทั่งยอดไม้ที่อยู่สูงเหยียดฟ้า เส้นทาง ซึ่งมีระยะทางไป-กลับ โดยเดินเป็นวงกลมกลับสู่จุดเดินเป็นระยะทางทั้งสิ้น 3 กิโลเมตร ซึ่งในแต่ละเส้นทางจะมีป้ายสื่อความหมายและบอกเส้นทางเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว หรืออ่านรายละเอียดของพืชพรรณต่าง ๆ รวมทั้งมีจุดพักผ่อนหย่อนใจให้นั่งพักเหนื่อย ก่อนที่จะออกเดินทางตระเวนรอบป่ากันอีก ซึ่งเส้นทางที่เดินนั้นจะตัดผ่านป่าดิบชื้นที่ลุ่มต่ำ รวมทั้งป่าพรุซึ่งมีพืชพรรณที่น่าสนใจมากมาย และแหล่งน้ำตกอีกหลายแห่ง กิจกรรมชมความงามของธรรมชาติ สถานที่ต่าง ๆ ที่สวยงาม ซึ่งทำให้เกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว เพื่อที่จะได้นำกลับมาชมใหม่อีกครั้ง

1.3 วิถีชุมชนและหมู่บ้านชาวประมง

แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติของตรังอย่าง “หาดมดตะนอย” ที่เงียบ ๆ ที่เหมาะกับการมาชาร์จแบตเตอรี่เต็มที่ เพราะที่นี่เงียบสงบมาก และเที่ยวที่ชุมชนชาวประมงที่ เนื่องจากที่นี่เป็นชายหาดที่อยู่ใกล้กับชุมชนชาวประมงบ้านมดตะนอย ทำให้เราได้เห็นวิถีชีวิตของชาวประมง

ได้มีการจัดกิจกรรมตกหมึก และทำกิจกรรมต่าง ๆ แบบชุมชนให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม มีบ้านพักโฮมสเตย์อยู่ 5 หลัง สามารถเข้าพักได้ ประมาณ 40 คน ชุมชนมีโฮมสเตย์แห่งนี้เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มของชาวประมงพื้นบ้านใกล้ชายฝั่ง ที่ต้องการให้นักท่องเที่ยวที่มีที่พักแรมบนเกาะ ได้มีเวลาท่องเที่ยวสัมผัสวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนชาวประมงพื้นบ้านอย่างแท้จริง จึงก่อตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ขึ้น และผลักดันโฮมสเตย์จนเป็นรายได้เสริมของชุมชน การันตีด้วยรางวัลมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย 3 สมัยซ้อน จากกรมการท่องเที่ยว

2. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)

เส้นทางหลักในจังหวัดตรังปัจจุบันสะดวกสบายขึ้นกว่าเมื่อก่อน เกือบทุก เส้นทางที่เป็นเส้นทางหลักสามารถเดินทางไปมาหาสู่กันและเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งและจังหวัดใกล้เคียงได้ง่ายขึ้น แต่อาจจะไม่สะดวกในช่วงการเชื่อมต่อเส้นทางเส้นทางรองในบางเส้นทางซึ่งภาคส่วนที่เกี่ยวข้องของทางจังหวัดกำลังพัฒนา ถนนหนทางที่เป็นพื้นที่รอยต่อระหว่างจังหวัดเป็นเส้นทางหลักที่ใช้ สัญจรเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดตรังในปัจจุบันบางช่วงการเข้าถึงสะดวก ถนนกว้าง มีเกาะกลางถนนคันทำให้การขับขี่สะดวกสบาย

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)

3.1 ป้ายบอกทาง ป้ายสื่อความหมาย.

ป้ายบอกทางและป้ายจราจรในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดนครพนม ยังมีไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมทุกเส้นทาง เท่าที่มีตอนนี้เห็นติดตั้งเฉพาะในถนนสายหลักเป็นส่วนใหญ่ ในบางแห่งควรมีแต่ไม่มีการติดตั้ง ในบางแห่งไม่ควรติดตั้งแต่ก็มี ในบางแห่งก็ติดตั้งมากเกินไป และในส่วนของขาดป้ายสื่อความหมายยังมีน้อยมาก รวมถึงข้อมูล สัญลักษณ์ รูปภาพที่ใช้สื่อ ความหมายก็ยังไม่สอดคล้องกับสภาพบริบทของพื้นที่

1.2 สิ่งอำนวยความสะดวกทั่วไปของการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง

สถานประกอบการในปัจจุบันของแต่ละแห่ง โดยภาพรวมมองว่าตอนนี้มีการก่อสร้างและปรับเปลี่ยนรูปแบบ ทั้งในส่วนของตกแต่งสถานที่ สวนหย่อม มุมถ่ายภาพที่ระลึก จุดชมวิว การปักหมุดแผนที่ (Google map) พื้นที่ฟรี Wi-fi จักรยานให้เช่า จักรยานให้ยืมปั่นฟรี รถเข็นสำหรับผู้สูงอายุ ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถบริการแก่นักท่องเที่ยวได้ ทุกกลุ่มวัย

4. ด้านบริการเบ็ดเตล็ด (Ancillary)

การบริการเบ็ดเตล็ดทั่วไปมีเพียงพอต่อการบริการแก่นักท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมีพร้อม แต่สิ่งที่ขาด คือ ของฝากของที่ระลึก หรือสินค้าพื้นเมืองที่เป็นเอกลักษณ์ของ

จังหวัดตรัง ตอนนี้อยู่จังหวัดตรัง ก็กำลังส่งเสริมผ้าทอของชุมชนนาหมื่นสี เป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองแทนการย้อมผ้าฝ้ายด้วยคราม เพื่อหาเอกลักษณ์ของจังหวัดตรัง

5. ด้านที่พักแรม (Accommodation)

ที่พักแรมของจังหวัดตรัง ในปัจจุบันก็มีเยอะพอสมควรมีนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการทั้งโรงแรมและรีสอร์ทอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับที่ดี โรงแรมในเครือ โรงแรมแบรนด์ต่างประเทศที่ได้มาตรฐาน และสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล แต่ช่วงที่จังหวัดจัดงานเทศกาลท่องเที่ยวสำคัญ ๆ ห้องพักรูปร่างจะแน่น เพราะนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่มากเป็นพิเศษ อีกประการหนึ่งทำสถานประกอบการที่พักก็ได้มีการออกแบบ ตกแต่ง และจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกภายในโรงแรมให้มีความทันสมัยมากขึ้นและสอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าทุกกลุ่มเป้าหมายปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริการมีห้องอาหารเช่น ห้องจัดเลี้ยง ห้องจัดประชุมสัมมนา สปา ซาวน่า ให้บริการ เพื่อตอบโจทย์และเป็นทางเลือกให้แก่ลูกค้า แม้ว่าลูกค้าไม่ได้มาพักแรม แต่ก็สามารถมารับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม นวดตัว ถ่ายรูป ชมวิว ใช้หรือบริการด้านอื่น ๆ ได้ ซึ่งเป็นความพยายามของทางเราที่อยากจะบริการนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนให้ครบครัน

6. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)

6.1 กิจกรรมท่องเที่ยวทางทะเล

จังหวัดตรังจัดงานพิธีวิวาทใต้สมุทร ได้รับการบันทึกเป็นสถิติโลกของ Guinness World Record จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ ณ เกาะกระดาน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง มีคู่บ่าวสาวจำนวนมาก จากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ร่วมขบวนแห่ขันหมากอันยิ่งใหญ่ไปยังสถานที่ถ่ายทำพิธีวิวาท

6.2 กิจกรรมท่องเที่ยวตามปฏิทินการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง

จังหวัดตรัง มีการจัดมหกรรมการท่องเที่ยว ตลอดทั้งปีร่วมกันหลายภาคส่วน นักท่องเที่ยวสามารถท่องเที่ยวและเยี่ยมชมมหกรรมการท่องเที่ยวตามปฏิทินการท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี ทั้งมหกรรมอาหาร มหกรรมวิถีชีวิต กิจกรรมกีฬาทางทะเล เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับการศึกษาของโดยสอดคล้องกับทฤษฎี Buhalis ที่ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยว 6 ประการ (6As) และ สอดคล้องกับแนวคิดของสิริตา พันธุ์เทียน, ทรงคุณ จันทจร และมาริสสา โภคยะโยธิน (2560) ที่ได้ศึกษา รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารไทยโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในเขตจังหวัดลุ่มแม่น้ำภาคกลาง พบว่าการท่องเที่ยวที่ใช้อาหารเป็นจุดดึงดูดในการกระตุ้นให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวอย่างมาก และสามารถพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่

ได้เรียกว่าการ ท่องเที่ยวเชิงอาหารไทย โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงอาหารไทยสามารถแบ่งออกเป็น กลุ่มเด็กและ ครอบครัว กลุ่มผู้สูงอายุกลุ่มเพื่อการศึกษาเรียนรู้และกลุ่มอื่น ๆ เช่น กลุ่มวัยรุ่น และวัยทำงาน โดย กิจกรรมที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ สามารถจัดขึ้นโดยภาคส่วนต่าง ๆ ทั้ง ชุมชน ภาคเอกชน และภาครัฐ หรือใช้ความร่วมมือในการจัดการร่วมกัน อีกทั้งในส่วนสนับสนุนการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านอาหารและร้านขายของฝาก สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหารร่วมกับแหล่ง ท่องเที่ยวโดยให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ร้านขายอาหารใช้ วัสดุดิบในท้องถิ่นในการประกอบอาหารให้เป็นเอกลักษณ์หรือ สถานที่พักมีการประชาสัมพันธ์ให้แก่ นักท่องเที่ยวที่มาพัก ถึงกิจกรรมด้านอาหารในท้องถิ่น และจัดเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวแบบพักค้าง ร่วมกัน เป็นต้น โดยกิจกรรมและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่างๆ นี้สามารถใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในการขับเคลื่อนทรัพยากร และแหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีอยู่ ให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวแบบใหม่ที่สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน และสร้างเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรมของชุมชน และประเทศต่อไปได้

ส่วนประสมทางการตลาดการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรัง

1. ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) มีผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ชายหาด เกาะ น้ำตก รวมถึงมีเทศกาล ประเพณี มหกรรม กิจกรรม อาหารที่หลากหลายน่าสนใจ ในส่วนของที่พักแรมก็มีความคุ้มค่า คุ้มราคา แต่ด้านสินค้าของฝากของที่ระลึกยังขาดความเป็นเอกลักษณ์พื้นถิ่นของจังหวัดตรัง สินค้าทางการท่องเที่ยวของจังหวัดตรังที่สามารถนำมาเสนอขายให้แก่นักท่องเที่ยว

2. ด้านราคา (Price) ราคาค่าบริการท่องเที่ยว ค่าเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว ค่าที่พักแรม ค่าอาหาร และเครื่องดื่ม มีความเหมาะสม ราคาไม่แพง ถือว่ามีความคุ้มค่าคุ้มราคากับเงินที่จ่ายไป แต่ด้านสินค้าของฝากของที่ระลึก ผู้ประกอบการหรือผู้ขายสินค้า ต้องปรับการขายสินค้า ประเภทเดียวกันไม่ให้ขายราคาแตกต่างกันมาก

3. ด้านช่องทางจัดจำหน่าย (Place) ในด้านช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวมีความเหมาะสม ในระดับหนึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวได้อย่างรวดเร็ว เพราะมีแหล่งข้อมูลที่ดีมีการจัดรายการส่งเสริมการขายและกระตุ้นการท่องเที่ยว เช่น เทศกาล งานประเพณี มหกรรมการท่องเที่ยว ฯลฯ รวมถึงระบบการจอง การซื้อ การชำระ สินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว ทั้งที่พักแรม ร้านอาหารท้องถิ่น กิจกรรมการท่องเที่ยวก็มีความสะดวกและเหมาะสม หากจะให้ มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. ด้านการส่งเสริมการขาย (Promotion) จังหวัดตรังมีการจัดกิจกรรม มหกรรมเทศกาล งานประเพณี เพื่อเป็นการกระตุ้น เชิญชวนให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องอยู่แล้ว และใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุกในการส่งเสริมการตลาดเพื่อเข้าถึงตัวบุคคลผ่านช่องทางสังคมออนไลน์ ในการส่งเสริมการตลาดเพื่อเข้าถึงตัวบุคคลผ่านช่องทางสังคมออนไลน์ (Online) ร่วมด้วย โดยเฉพาะไลน์ (Line) และเฟสบุ๊ก (Facebook) และยังใช้สื่อสิ่งพิมพ์ และข้อมูลการท่องเที่ยวแจกฟรีในจุดบริการการท่องเที่ยวตามที่พักรม ร้านอาหาร ร้านของฝาก แหล่งท่องเที่ยว

5. บุคลากร (People) ในด้านบุคลากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติ หน้าที่ในระดับหนึ่ง ในส่วนของการต้อนรับและการบริการนั้นสามารถสร้างความพึงพอใจและประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ในด้านระบบการทำงาน การประสาน ติดต่อก็มีความสะดวกและ รวดเร็ว แต่ในอีกด้านหนึ่งพบว่า แมื่บุคลากรในสถานประกอบการของภาคเอกชนที่มีอยู่อาจจะไม่ได้มีประสบการณ์หรือจบการท่องเที่ยงและการบริการโดยตรง จึงทำให้การทำงานในลักษณะแบบท่องถิ่นอยู่บ้างหากเทียบเคียงกับการบริการในจังหวัดใหญ่ ๆ

6. ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (Physical evidence and presentation) ในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวกโดยเฉพาะการใช้ถนนเส้นทางหลัก แต่อาจมีปัญหาระหว่างเส้นทางหลักไปเส้นทางรอง นอกจากนี้ยังพบว่าในด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีความเป็นความสวยงาม มีการดูแลรักษา จัดระบบระเบียบ และมีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมและดีอยู่แล้วในระดับหนึ่ง

7. ด้านกระบวนการ (Process) มีการดำเนินงานและประสานงานด้านการท่องเที่ยวที่ดีจาก ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักวิชาการ รวมถึงมีระบบการบริหารจัดการ การควบคุมดูแลการประเมินผลที่เหมาะสม แต่ควรเพิ่มด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการท่องเที่ยว และการบริการ

ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัย ชุติมา นุตยะสกุล และประสพชัย พสุนนท์ (2559) ได้ศึกษาปัจจัยการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดลำพญา จังหวัดนครปฐม พบว่า 1) ปัจจัย การตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวตลาดน้ำมีจำนวน 8 ด้าน โดยให้ความสำคัญกับ ปัจจัยด้านการบริการมากที่สุดรองลงมาคือ ปัจจัย

ด้านแหล่งข้อมูลการท่องเที่ยว ให้ความสำคัญในด้าน สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านค่านิยมและรูปแบบการดำรงชีวิต ด้านสถานที่ ด้านสิ่งจูงใจ ด้านความปลอดภัยและด้านราคาตามลำดับ และยังไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ โรจนศักดิ์โหมวิไลลักษณ์และ คณะ (2558) ได้ศึกษาการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหารโดยกลุ่มหาบเร่แผงลอยกับการ ตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยว พบว่าปัจจัยภาพลักษณ์ด้านต่าง ๆ กับการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จะประกอบด้วย ภาพลักษณ์ด้านความสะอาด ภาพลักษณ์ความปลอดภัย ภาพลักษณ์ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ภาพลักษณ์ด้านสังคม ภาพลักษณ์ด้านความสำคัญเชิงวัฒนธรรมและความเป็นเอกลักษณ์ภาพลักษณ์การเป็นสิ่งจัดสร้างขึ้น (แทนที่จะเป็นของแท้จริง) และภาพลักษณ์ด้านความคุ้มค่าเงินของอาหารหาบเร่แผงลอยและ/หรือร้านอาหารหาบเร่แผงลอย ณ สถานที่ท่องเที่ยว

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ เพื่อศึกษาศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรังในฐานะเมืองรอง พบว่า

การวิเคราะห์ SWOT

1. จุดแข็ง (Strengths) ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง

1.1 จังหวัดตรังทำเลที่ตั้งอยู่ติดทะเลอันดามัน ภาคใต้ของประเทศไทย ติดกับมหาสมุทรอินเดีย จังหวัดสตูล จังหวัดกระบี่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2 มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติทางโบราณสถาน ทางโบราณวัตถุ ร่องรอยอารยธรรม และทางวัฒนธรรมที่หลากหลายที่มีความเก่าแก่ และอยู่คู่ชุมชนมาตั้งแต่อดีต

1.3 มีผู้นำมีวิสัยทัศน์และศักยภาพในการเป็นนักพัฒนาที่ให้ความสำคัญด้านการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

1.4 ชาวจังหวัดตรังมีความพร้อมในการเป็นเจ้าบ้านที่ดีในการต้อนรับผู้มาเยือน

1.5 มีการบูรณาการการมีส่วนร่วมกับหลายภาคส่วนด้านการท่องเที่ยว

1.6 มีการพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงในแหล่งท่องเที่ยวกับ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และจังหวัดใกล้เคียง

1.7 มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอุดมสมบูรณ์

2. จุดอ่อน (Weakness) ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง

2.1 ระยะทางห่างไกลจากกรุงเทพมหานครศูนย์การคมนาคมขนส่งของประเทศ

- 2.2 ขาดแคลนด้านบุคลากรทางการท่องเที่ยว
 - 2.3 ขาดแคลนผู้นำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์
 - 2.4 ผู้ประกอบการภาคเอกชนยังให้ความสำคัญน้อยต่อการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง
 - 2.5 สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวไม่ทั่วถึง
 - 2.6 ขาดความตระหนัก ความหวงแหนของภาคประชาชนต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน
3. โอกาส (Opportunities) ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง
 - 3.1 มีแนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์และการคมนาคมขนส่งของประเทศ
 - 3.2 รัฐบาลให้การสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดตรังและจังหวัดกลุ่มอันดามัน
 - 3.3 มีการนำเทคโนโลยีมาอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว
 - 3.4 บทบาทของสื่อที่นำเสนอแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดตรัง เกิดกระแสการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง
 - 3.5 มีท่าเรือสำคัญของท้องทะเลอันดามัน เป็นประตูที่สำคัญ (Gateway) ในการเปิดเส้นทางเชื่อมโยงเส้นทางกับภูมิภาคและประเทศเพื่อนบ้าน
 - 3.6 จังหวัดตรังได้รับรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย Thailand Awards 2006
 4. อุปสรรค (Threats) ต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง
 - 4.1 ประสิทธิภาพการแข่งขันที่สูงขึ้นในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ
 - 4.2 การไร้จิตสำนึกนักท่องเที่ยวบางกลุ่ม ทำให้ส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวบางแห่ง โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว
 - 4.3 กฎหมายของประเทศไทย และกฎหมายของประเทศเพื่อนบ้านบางประการที่ยังไม่สอดคล้องกันเท่าที่ควร ส่งผลกระทบต่อการค้าดำเนินงานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ
 - 4.4 สภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง ทำให้ส่งผลกระทบต่อการเดินทาง และการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว
 - 4.5 สถานการณ์ทางการเมืองของประเทศที่ยังไม่นิ่ง ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ความเชื่อมั่น และการดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยว
 - 4.6 วิกฤติโรคระบาด COVID 19 ทั่วโลก

จังหวัดตรังเป็นเมืองการท่องเที่ยวเป้าหมายทางธรรมชาติได้เป็นอย่างดี

1. ทะเลอันดามันที่มีมรดกการท่องเที่ยวมากมาย
2. จุดเด่นที่สุดในทะเลตรัง “Unseen Thailand”
3. มีเส้นทางศึกษาธรรมชาติเรือนยอดไม้แห่งแรกแห่งเดียวของประเทศไทย
4. มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติทางธรณีวิทยาที่เป็นมรดกทางธรรมชาติของท้องถิ่น
5. มีภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษา ความเป็นชนเผ่า

การอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรังในฐานะเมืองรอง พบว่า

1. ด้านแหล่งท่องเที่ยว (Attractions) จังหวัดตรังมีชายหาดมีลักษณะเป็นพื้นที่ลาดลงไป ในน้ำทะเล ปกคลุมไปด้วยทรายเม็ดละเอียดสีขาวได้แก่ หาดทรายทอง หาดบ้านแหลม หาดบ้านทุ่ง หาดทรายยาว หาดหัวเขาดกน้ำ หาดโหละใหญ่ อีกทั้งยังมีสวนพฤกษศาสตร์สากลภาคใต้ (ทุ่งค่าย) หรือ ที่เรียกสั้น ๆ ว่า "สวนพฤกษศาสตร์ทุ่งค่าย" จัดเป็นป่าใหญ่ที่เพียบพร้อมไปด้วยแหล่งเรียนรู้ของธรรมชาติ อีกทั้งยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำคัญของจังหวัดตรัง มีความหลากหลายของวิถีชีวิตหลายชนเผ่า หลายเชื้อชาติ และชุมชนชาวประมงก็เป็นอีกหนึ่งความสนใจในการไปท่องเที่ยว เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิต

2. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibilities) การเดินทางมาจังหวัดตรังในปัจจุบันถือมีความสะดวกสบายทุกรูปแบบ ซึ่งดีกว่าเมื่อก่อนมาก เกือบทุกเส้นทางที่เป็นเส้นทางหลักสามารถเดินทางไปมาหาสู่กันและเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งและจังหวัดใกล้เคียงได้ง่ายขึ้น และสามารถเดินทางมายังทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ โดยเฉพาะทางอากาศ เรามีท่าอากาศยานตรังรองรับการเดินทางให้แก่นักท่องเที่ยว ด้วยสายการบินต้นทุนต่ำ ที่มีไว้รองรับนักท่องเที่ยว

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) โดยภาพรวมมองว่าตอนนี้ภาคเอกชนของจังหวัดตรัง ให้ความใส่ใจต่อสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวและอยู่ในช่วงของการพัฒนา ป้ายสื่อความหมายและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวบางแห่ง มีการจัดทำและติดตั้งไว้อย่างดี สถานประกอบการในปัจจุบันของแต่ละแห่ง มีการก่อสร้างและปรับเปลี่ยนรูปแบบ ทั้งในส่วนของการตกแต่งสถานที่ สวนหย่อม มุมถ่ายภาพที่ระลึก จุดชมวิวกการปักหมุดแผนที่ (Google map) พื้นที่ฟรี Wi-fi จักรยานให้เช่า จักรยานให้ยืมปั่นฟรี รถเข็นสำหรับผู้สูงอายุ ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถบริการแก่นักท่องเที่ยวได้ ทุกกลุ่มวัย

4. ด้านบริการเบ็ดเตล็ด (Ancillary) การบริการเบ็ดเตล็ดที่มีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งของจังหวัดตรัง หลายอย่างก็มีเพียงพอ บัมน้ำมัน ป.ต.ท. มีครบทุกอย่าง ร้านค้าชุมชน สิ่งที่ขาดและมีความจำเป็นต่อการบริการแก่นักท่องเที่ยวเคยเห็นที่อื่น มีระบบการสแกน 'QR Code' ข้อมูลการเดินทาง เส้นทาง แหล่งท่องเที่ยว และการบริการทาง การท่องเที่ยว รวบรวมไว้ที่เดียวแบบกระชับ เข้าใจง่าย เพื่อความสะดวกของนักเดินทาง

5. ด้านที่พัก (Accommodations) ที่พักแรมของจังหวัดตรังมีบริการอยู่หลายแห่งที่มีความพร้อมในการรองรับ นักท่องเที่ยว โดยภาพรวมมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกภายในที่พักแรมที่ทันสมัยมากขึ้น ส่วนมากเป็นประเภทรีสอร์ตอยู่ตามแหล่งท่องเที่ยวชายหาด และประเภทโรงแรมจะตั้งอยู่โซนในเมือง และมีชื่อเสียงที่ได้รับความนิยมจากหมู่ชาวนักท่องเที่ยว ทั้งชาวต่างชาติและชาวไทย ไว้บริการนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนให้ครบครัน

6. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) จังหวัดตรังจัดงานพิธีวิวาห์ใต้สมุทร ได้รับการบันทึกเป็นสถิติโลกของ Guinness World Record จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ ณ เกาะกระดาน การดำน้ำดูปะการัง เป็นการท่องเที่ยวที่สามารถทำให้นักท่องเที่ยวได้ลงไปสัมผัสกับโลกใต้ทะเลที่มีแต่ความสวยงามตระการตา จุดดำน้ำมีหลายแห่งในทะเลตรัง เป็นศูนย์รวมคนรักธรรมชาติทางทะเล สามารถพบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ใหม่ ๆ ได้ทั้งทะเล และสนุกเพลิดเพลินกับกิจกรรมดำน้ำ นักท่องเที่ยวสามารถมาท่องเที่ยวและเยี่ยมชมมหกรรมการท่องเที่ยว (Events) ตามปฏิทินการท่องเที่ยวตลอดทั้งปี ที่ภาคส่วนต่าง ๆ ได้กำหนดการไว้

การอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 คือ เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรังในฐานะเมืองรอง พบว่า

1. ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) มีผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ชายหาด เกาะ น้ำตก รวมถึงมีเทศกาล ประเพณี มหกรรม กิจกรรม อาหารที่หลากหลายน่าสนใจ ในส่วนของที่พักแรมก็มีความคุ้มค่า คุ้มราคา

2. ด้านราคา (Price) ค่ากิจกรรมการท่องเที่ยว ค่าเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว ค่าที่พักแรม ค่าอาหาร และเครื่องดื่ม มีความเหมาะสม ราคาไม่แพง ถือว่ามีความคุ้มค่าคุ้มราคากับเงินที่จ่ายไป

3. ด้านช่องทางจัดจำหน่าย (Place) ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวมีความเหมาะสม ในระดับหนึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวได้อย่างรวดเร็ว เพราะมีแหล่งข้อมูลที่ดีมีการจัดรายการส่งเสริมการขายและกระตุ้นการท่องเที่ยว

4. ส่งเสริมการขาย (Promotion) จังหวัดตรังมีการจัดกิจกรรม มหกรรม เทศกาล งานประเพณี เพื่อเป็นการกระตุ้น เชิญชวนให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องอยู่แล้ว และใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุกในการส่งเสริมการตลาดเพื่อเข้าถึงตัวบุคคลผ่านช่องทางสังคมออนไลน์

5. บุคลากร (People) ด้านบุคลากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติ หน้าที่ในระดับหนึ่ง แต่ในอีกด้านหนึ่งพบว่า แมื่บุคลากรในสถานประกอบการของภาคเอกชนที่มีอยู่อาจจะไม่ได้มีประสบการณ์โดยตรง จึงทำให้การทำงานในลักษณะแบบท่องถิ่นอยู่บ้าง

6. ด้านการสร้างและนำเสนอ ลักษณะทางกายภาพ (Physical evidence and presentation) พบว่า การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวกโดยเฉพาะการใช้ถนนเส้นทางหลัก ในด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีความเป็นความสวยงาม มีการดูแลรักษา จัดระบบระเบียบ และมีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมและดีอยู่แล้วในระดับหนึ่ง

7. ด้านกระบวนการ (Process) คือ การดำเนินงานและประสานงานด้านการท่องเที่ยวที่ดีจาก ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักวิชาการ รวมถึงมีระบบการบริหารจัดการ การควบคุมดูแลการประเมินผลที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. ควรมีการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้เกิดการเรียนรู้ต่อผู้มาเยือน ผ่านเทคนิค และวิธีการ ต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดความหลากหลายเช่น ลักษณะของกิจกรรมที่ สะท้อนอัตลักษณ์ วิธีการสื่อ ความหมาย หรือการเล่าเรื่องราวระหว่างการนำชม เนื่องจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นประเด็นที่สำคัญ ของการท่องเที่ยวโดยชุมชนช่วยสร้างความ ประทับใจและดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยว

2. ควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนากิจกรรมทางการตลาดอย่างต่อเนื่อง ผ่านช่องทาง ที่หลากหลาย เช่น การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวจิตอาสา การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ของชุมชนผ่านสื่อ ออนไลน์ไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย เนื่องจากกิจกรรมทางการตลาด เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของ การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและ นักท่องเที่ยว ในการตอบสนองความต้องการทางการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับระบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เป็นรูปแบบเฉพาะ เนื่องจาก บริบทของชุมชน แต่ละชุมชนมีความเป็นอัตลักษณ์ จำเป็นต้องมีเครื่องมือหรือตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับชุมชนนั้น ๆ

2. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจ หรือความ คาดหวังของนักท่องเที่ยวในการเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน ว่าสิ่งที่นักท่องเที่ยวรับรู้สอดคล้องกับความต้องการ หรือการยอมรับร่วมกันของชุมชนหรือไม่

3. ควรมีการศึกษารูปแบบหรือช่องทางใน การเชื่อมโยงผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว กระแสหลัก ให้มาสู่ชุมชน ด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสม

บรรณานุกรม

- กนกรัตน์ รัตนพันธุ์. (2562). **แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง**. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559**. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2563, จาก <http://www.tourism-asean.org>.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2538). **การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน**. จุลสารการท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2562, จาก <http://th.wikibooks.org>.
- โฆสิต บันเปี่ยมรัษฎ์. (2553). **ทรัพยากรธรรมชาติกับการพัฒนาชนบท**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2533.
- ณัฐทิศา โรจนประศาสน์. (2558). **ความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนชายฝั่งจังหวัดตรัง**. คณะวิทยาศาสตร์เกษตรศาสตร์. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- ดิเรก ฤกษ์ห่อราย. (2528). **การพัฒนาชนบท**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรุงสยามการพิมพ์.
- ดุสิตพร ฮกทา. (2560). **แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว จังหวัดตรัง**. วิทยาลัยการโรงแรมและการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- ทวี ทิมขำ. (2528). **การพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
- นิรันดร์ จงวุฒิวาศย์. (2527). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิเวศน์ อรุณเบิกฟ้า. (2553). **การจัดการทรัพยากรป่าชายเลน กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านหนองสมาน หมู่ที่ 3 ตำบลหาดสำราญอำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง**. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา.(2548). **การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.

- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2549). **การพัฒนาและการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2542). **วิธีใหม่แห่งการพัฒนา: วิธีวิทยาศึกษาสังคมไทย**.
กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชา แดงโรจน์. (2544). **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสู่ศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: ไพร่ แอนด์
ไพร่ พรินติ้ง.
- พจนา สวนศรี. (2541). **การจัดการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน**. จุลสารการ
ท่องเที่ยว 2: 12-36
- พจนา สวนศรี. (2546). **คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน**. กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยว
เพื่อชีวิตและธรรมชาติ
- รัฐกานต์ สามสี. (2558). **การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม
จังหวัดตรัง**. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์. (2548). **รายงานผลการวิจัยประเมินผลโครงการที่คัดเลือกจาก
ยุทธศาสตร์ทั้ง 7 ด้าน**. พิมพ์ครั้งที่ 1. : สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2541). **การบริหารการตลาดยุคใหม่**. กรุงเทพฯ: ไดอะมอนด์อินบิสซิเนส.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. (2546). **การบริหารการตลาดยุคใหม่**. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2525) **การพัฒนาชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนา
พานิช.
- สุดาตวง เรืองรุจิระ. (2543). **หลักการตลาด**. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: ยงพลเทรตติ้ง.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2542). **การดำเนินการเพื่อ
กำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษานิเวศ**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.

- สานิตย์ บุญชู. (2527). **การพัฒนาชุมชน: การมีส่วนร่วมของประชาชน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สินธุ์ สโรบล อุดร วงษ์ทับทิม และสุภาวณี ทรงพรวาณิชย์. (2545). **การท่องเที่ยวโดยชุมชน: แนวคิดและประสบการณ์**. เชียงใหม่ : มิ่งเมืองนวัตน์จำกัด.
- เสวีวงษ์มณฑา. (2542). **กลยุทธ์การตลาด การวางแผนการตลาด**. กรุงเทพฯ: ซีระฟิล์มและไซเท็กซ์
- องค์การท่องเที่ยวโลก. (2558). **ความหมายการท่องเที่ยว**. สืบค้น 25 เมษายน 2563, จาก <https://tourismatbuu.wordpress.com>.
- Buhalis, D. (2000). **“Marketing the competitive destination in the future.”** *Tourism Management*. 21,1:97–116.
- Cohen, J. M., and Uphoff, N. T. (1997). *Rural Development Participation: Concept and Measure for Project Design Implementation and Evaluation* Cornell: Rural Development Committee Center for international Studies. **Dissertation Abstracts international**, 9(7), 11.
- Kotler, P. (1997). **Marketing management: analysis, planning implementation and control**. (9th ed). New Jersey: Asimmon &Schuster.
- McIntosh R.W. & Goeldner C.R. (1989). **Tourism Principles, Practices, Philosophies**. New York: John Wiley & Son
- McIntosh, R.W., Goeldner, C.R., & Ritchie, J.R. (1995). **Tourism: Principles, Practices, Philosophies** (7th edition), Chichester : John Wiley

United Nation Organization. (1981). **United Nation Department of International**

Economic and Social Affair. Popular Participation as a Strategy for Promoting

Community Level Action and Nation Development.(Report of The Meeting for The

Adhoc Group of Expert.) New York: United Nation.

บรรณานุกรม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	ลิบเอก แสงสุรีย์ ฐิติรัตน์การ
วัน เดือน ปี เกิด	11 พฤศจิกายน 2531
สถานที่เกิด	นครสวรรค์
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2553 ศศ.บ. (การท่องเที่ยวและการโรงแรม), มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม
ที่อยู่ปัจจุบัน	54 หมู่ 5 ตำบลขามป้อม อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดมหาสารคาม 44120
ผลงานตีพิมพ์	แสงสุรีย์ ฐิติรัตน์การ. (2564) แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดตรัง. วารสารนักวิจัยแห่งประเทศไทย แสงสุรีย์ ฐิติรัตน์การ. (2563) แนวทางการพัฒนาแบรนด์การท่องเที่ยวธุรกิจวชน จังหวัดสงขลา. วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัย สวนดุสิต มหาวิทยาลัยสวนดุสิต